QUINTI HORATII FLACCI OPERA.

Accedit INDEX variantium Lectionum insignioris notæ quæ passim in MSS. occurrunt.

DUBLINII:
Ex Officinâ GEORGII GRIERSON.
MDCCXXI.

K
166 k 4

LECTORI S.

QUanquam poſt artem Typographicam inventam, bonaſque literas renatas, docti plures viri in Horatii textu ad primævam puritatem reſtituendo elaborarunt; non tamen adhuc ea res ſatis ex voto ſucceſſit. Qui veteres enim hujus Poetæ manuſcriptos codices evolvêre, diſcrepantes inter ſe lectiones paſſim adnotarunt: et quanquam in pluribus, nullus de germanâ lectione dubitandi locus, ſæpe tamen merito ambigitur quænam ſit anteponenda. Hinc tanta in editionibus varietas, dum alius aliam lectionem pro libitu amplectitur. Præterea, pluribus in locis, quæ nullâ ſatis commodâ interpretatione explicari queant, licet unanimis in lectione MSS. ſit conſenſus, mendas attamen irrepſiſſe juſta ſuſpicio. Quapropter, locis iiſce emendandis magni nominis viri manus admoverunt; id aliquando tam felici conjecturâ, tamque levi mutatione factum, ut de ſanitate in integrum reſtitutâ vix dubitandi locus. Tantæ equidem temeritatis ac periculi remedium quàm parciſſimè uſos oportuit. Sed eouſque accrevit hic emendandi pruritus, ut non ſolum in locis malè ſanis reſtituendis hoc tentatum, verùm etiam in aliis corrigendis, quibus neque ineſſet obſcuritas, neque deeſſet elegantia. Hinc eſt quod paucos in hoc Poetâ verſus reperies, quos non temerariis conjecturis fædè inquinarit quorundam criticorum audacia; adeò ut non tantum patitur Horatius ab indoctorum librariorum inſcitiâ aut incuriâ, quantum ab eruditorum nimiâ curâ, doctiſque laboribus.

Cui otium et animus rationum et auctoritatum pondera expendere, quibus quiſque lectioni cui favet fidem facere nititur, commentarios ſcrutetur *Torrentii*, *Cruquii*,

quii, *Lambini*, *Bentleii*, aliorumque, qui de hiſce minutiis nimis acriter contendunt. Sufficiat hic lectori ante oculos ponere brevem tabellam inſignioris notæ varietatum quæ paſſim in MSS. occurrunt. Cuique liberum jus eſto, lectionem illam anteponere, quæ Poetæ menti et elegantiæ magis accommoda videbitur.

Variæ Lectiones

IN

CARMINUM LIBRO I.

OD.	Vers.	
I.	7.	*Obilium* turba Quiritium. al. *Nobilium.*
II.	31.	Nube *candentes* humeros amictus. al. *candenti.*
III.	4.	*Obstrictis* aliis, præter Japyga. al. *obstructis.*
	19.	Qui vidit mare *turgidum.* al. *turbidum.*
	37.	Nil mortalibus *arduum est.* al. *ardui.*
IV.	8.	Vulcanus ardens *urit* officinas. al. *visit.*
	12.	Seu poscat *agnâ*, sive malit *hædo.* al. *agnam*----*hædum.*
	16.	Fabulæque *Manes.* al. Fabulæque *inanes.*
V.	14.	Indicat *uvida* suspendisse vestimenta. al. *humida.*
VI.	7.	Cursus *duplicis* per mare Ulysseï. al. *duplices.*
VII.	7.	Undique *decerptam fronti* præponere olivam. (Sic in omnibus Mss. legitur; alia tamen lectio conjecturæ tantum innixa in omnibus ferè editionibus obtinuit) Undique *decerptæ frondi* præponere olivam.
	13.	Et *Tiburni* lucus. al. *Tiburti.*
	15.	In quibusdam Mss. ab hoc versu alia Ode inchoatur.
	17.	Neque parturit imbres *perpetuos.* al. *perpetuo.*
VIII.	2.	*Te* Deos oro. al. *Hoc* Deos oro.
XII.	2.	*Sumes* celebrare. al. *sumis.*
	13.	Quid prius dicam solitis *Parentis* laudibus. al. *Parentum.*
	14.	*Qui res* hominum et Deorum. al. *Qui Rex.*
	57.	*Latum* regit æquus orbem. al. *lætum.*
XV.	21.	*Exitium* tuæ *gentis.* al. *excidium* tuæ *genti.*
XVII.	5.	Impune *tutum* per nemus. al. *totum.*

OD. Verſ.
XVII. 9. Nec Martiales *hædilia* lupos. al. *hædiliæ.*
XVIII. 5. Aut pauperiem *crepat?* al. *increpat?*
XXI. 5. Lætam fluviis et nemorum *comâ.* al. *comam.*
XXII. 2. Non eget *Mauris* jaculis. al. *Mauri.*
11. Curis vagor *expeditus.* al. *expeditis.*
14. *Daunia in* latis alit æſculetis. al. *Daunias* latis.
XXIII. 5. *Veris* inhorruit *adventus* foliis.
(Sic in omnibus MſS. legitur. Sed potius viſum eſt lectionem ſequi doctorum plurium conjecturâ fundatam, quæ levi permutatione locum difficilem optimè ſic explicat)
Vepris inhorruit *ad ventum* foliis.
XXIV. 2. Præcipe *lugubres cantus,* Melpomene. al. *lugubris cantûs.*
13. *Quòd* ſi Threïcio blandiùs Orpheo. al. *Quid.*
XXV. 1. Parciùs *junctas* quatiunt feneſtras. al. *Vinctas.*
2. *Ictibus* crebris. al. *jactibus.*
XXVI. 10. *Proſunt* honores. al. *poſſunt.*
XXVII. 19. *Laboras in* Charybdi. al. *laboras* Charybdi. al. *laborabas.*
24. Illigatum----expediet *Chimæræ.* al. *Chimærâ.*
XXVIII. 18. Exitio eſt *avidis* mare nautis. al. *avidum.*
31. *Forſan.* al. *fors et.*
XXIX. 13. *Nobiles* libros Panætî. al. *Nobilis* libros Panætî.
15. Pollicitus meliora, *tendis.* al. *temnis.*
XXXI. 3. *Opimas* Sardiniæ ſegetes *feracis.* al. *opimæ ----feraces.*
XXXII. 1. *Poſcimus,* ſi quid vacui ſub umbrâ. al. *Poſcimur.*
XXXV. 17. Te ſemper anteit *ſæva* neceſſitas. al. *ſerva.*
36. Unde *manus* juventus. al. *manum.*
39. Novâ incude diffingas *retuſum.* al. *recuſum.*

CARMINUM LIB. II.

IV. 17. De ſceleſtâ plebe *delectam.* al. *dilectam.*
VI. 19. Amicus Aulon *fertili* Baccho. al. *fertilis.*
X. 12. Feriuntque ſummos *fulmina* montes. al. *fulgura.*
XI. 23. *Incomtum.* al. *In comtum.*
XII. 2. *Dirum* Hannibalem. al. *Durum.*

12. Re-

OD. Vers.
XII. 12. Regum colla *minantium.* al. *minacium.*
23. *Licymniæ.* al. *Liciniæ.*
25. *Flagrantia* detorquet ad oscula. al. *fragrantia.*
XIII. 23. Sedesque *discretas* piorum. al. *descriptas.*
38. *Laborum* decipitur sono. al. *laborem.*
XIV. 26. Mero tinget pavimentum *superbo.* al. *superbum.*
XV. 10. Fervidos excludit *ictus.* al. *æstus.*
XVI. 2. In patenti *prensus* Ægæo. al. *pressus.*
XVII. 14. Centimanus *Gyges.* al. *Gigas.* al. *Gyas.*
24. *Volucrisque* fati tardavit alas. al. *volucresque.*
XVIII. 8. Trahunt honestæ purpuras *clientæ.* al. *clientes.*
30. Orci *sede* destinatâ. al. *fine.*
34. Pauperi recluditur, Regumque *pueris.* al. *natis.*
36. Callidum Promethea *revexit.* al. *revinxit.*
XIX. 15. Disjecta non *leni* ruinâ. al. *levi.*
XX. 11. Album mutor in alitem *supernè.* al. *superna.*

CARMINUM LIB. III.

I. 35. Cæmenta *demittit* redemtor. al. *dimittit.*
43. Delenit usus, nec *Falerna* vitis. al. *Falernæ.*
II. 1. Angustam, *amici,* pauperiem pati. al. *amice* vel *amicè.*
26. Cereris sacrum *vulgârit.* al. *vulgavit.*
III. 6. Magna *Jovis manus.* al. *manus Jovis.*
12. Purpureo *bibit* ore Nectar. al. *bibet.*
34. *Ducere* nectaris succos. al. *discere.*
53. Quicunque *mundo* terminus obstitit. al. *mundi.*
54. Hunc *tangat* armis. al. *tanget.*
66. *Auctore* Phœbo. al. *Ductore.*
69. Non *hæc* jocosæ *conveniunt* Lyræ. al. *hoc---conveniet.*
IV. 10. *Altricis* extra limen Apuliæ. al. *Nutricis.*
31. Arentes *arenas* litoris Assyrii. al. *Urentes.*
37. Fessas cohortes *abdidit* oppidis. al. *reddidit.*
43. Immanemque *turmam.* al. *turbam.*
47. Divosque mortalesque *turbas.* al. *turmas.*
69. Centimanus *Gyges.* al. *Gyas.* al. *Gigas.*
V. 15. Exemplo *trahenti* perniciem. Sic obtinet lectio in omnibus ferè editionibus; quamvis in Mss. legatur *trahentis.* 37. Un-

OD. Verſ.

V. 37. Unde vitam ſumeret *inſcius.* al. *aptius.*
51. Dimovit obſtantes *propinquos.* al. *amicos.*

VI. 22. *Fingitur artubus.* al. *artibus.* al. *frangitur artubus.*

VII. 4. *Conſtantis* juvenem *fide.* In omnibus Mſſ. legitur *conſtantis*, in quibuſdam verò, *fidei.* Eſt autem *fide* gen. cas. antiqui moris. In libris pleriſque impreſſis, *conſtanti juvenem fide.*

VIII. 27. Dona præſentis *rape* lætus horæ. al. *cape.*

IX. 5. Donec non *aliâ* magìs arſiſti. al. *aliam.*
9. Me nunc *Threſſa* Chloë regit. al. *Creſſa.*

X. 6. Nemus inter pulchra *ſitum* tecta. al. *ſatum.*

XI. 52. Sepulcro *ſculpe* querelam. al. *ſcalpe.*

XII. 12. *Alto* latitantem fruticeto. al. *arcto* vel *arto.*

XIII. 1. O fons *Blanduſiæ.* al. *Banduſiæ.*
16. *Lymphæ* deſiliunt tuæ. al. *Nymphæ.*

XIV. 6. Juſtis operata *Divis.* al. *ſacris.*
11. Malè *ominatis* parcite verbis. al. *nominatis.*

XV. 2. Nequitiæ *fige* modum tuæ. al. *pone.*
16. *Vetulam* fæce tenus cadi. al. *Vetulâ.*

XVI. 13. Demerſa *exitio.* al. *exſcidio.*
25. *Contemtæ* dominus ſplendidior rei. al. *contentæ.*
26. Quidquid arat *non piger* Appulus. al. *impiger.*

XVII. 13. Dum *potes.* al. dum *potis.*

XIX. 24. Vicina ſeni non *habilis* Lyco. al. *habili.*

XXIII. 19. Mollibit *averſos* Penates. al. *adverſos.*

XXIV. 4. Mare *Apulicum.* al. *Ponticum*, vel *publicum.*
30. *Clarus* poſtgenitis. al. *Carus.*

XXVII. 7. Ego *cui* timebo. al. *quid.*
48. Cornua *monſtri.* al. *Tauri.*
60. *Lædere* collum. al. *Elidere.*

XXIX. 22. *Horridi* dumeta Silvani. al. *Horrida.*

XXX. 12. Daunus agreſtium *regnavit* populòrum. al. *regnator.*

CARMINUM LIB. IV.

I. 9. *In domo* ---- comiſſabere. al. *in domum.*
18. *Largis* muneribus riſerit æmuli. al. *Largi.*

ODE. Verſ.

I. 20. Sub trabe *citreâ*. al. *Cypriâ*.
22. *Lyræque* et *Berecynthiæ* delectabere *tibiæ* miſtis carminibus. al. *Lyrâque* et *Berecynthiâ* delectabere *tibiâ*, miſtis carminibus.
37. Nocturnis *te* ego ſomniis. Deeſt in plurimis Mſſ. *te*.

II. 23. Moreſque aureos *educit* in aſtra. al. *reducit*.
49. *Tuque* dum procedis. al. *Teque*.

III. 10. Tibur aquæ fertile *præfluunt*. al. *perfluunt*.

IV. 6. Laborum *propulit* inſcium. al. *protulit*.
7. *Verniſque* jam nimbis remotis. al. *Vernique*.
36. *Dedecorant* bene nata. al. *indecorant*.
60. Ducit opes *animumque*. al. *animoſque*.
73. *Perficient* manus. al. *perficiunt*.

V. 13. Votis, *ominibuſque*, et precibus. al. votis *omnibus*.
14. Nec faciem litore *demovet*. al. *dimovet*.
31. Hinc ad vina *redit* lætus. al. *venit*.

VI. 17. *Captis* gravis. al. *Captos*. al. *Raptor*. al. *Victor*.
19. *Latentes* matris in alvo. al. *Latentem*.
25. *Doctor argutæ* fidicen Thaliæ. al. *Ductor Argivæ*.
38. Creſcentem face *Noctilucam*. al. *Noctilucâ*.

VII. 15. Quo *pater* Æneas. al. *pius*.
17. Hodiernæ craſtina *ſummæ*. al. *vitæ*.

VIII. 12. Pretium dicere *muneri*. al. *muneris*.

IX. 30. Chartis inornatum *Silebo*. al. *Sileri*.
41. et 43. His Verſibus deeſt plurimis Mſſ. copula *et*.

XII. 11. Fiſtulâ *delectantque* Deum. al. *delectante*.

XIII. 14. Nec *clari lapides*. al. *cari*.

XIV. 11. *Brennoſque*. al. *Brennos* vel *Brencos*.
28. Diluviem *meditatur* agris. al. *minitatur*.

XV. 1. Non aliam hic Oden inchoari, ſed prioris partem eſſe cenſent antiqui interpretes.
9. Ordinem rectum *evaganti* frena licentiæ injecit. al. Ordinem rectum, *et vaganti* frena licentiæ injecit.
10. *Emovitque* culpas. al. *amovitque* culpas.
15. Ad *ortum* ſolis. al. *ortus*.
18. *Exiget* otium. al. *eximet*.

EPO-

OD. Verſ.

EPODON LIB.

I. 5. Te vita *ſit* ſuperſtite jucunda. al. *ſi.* Quibuſdam Mſſ. utrumque deeſt.
25. Juvencis *illigata* pluribus. al. *alligata.*
26. Aratia *nitantur.* al. *noctantur.* ibid. *Mea.* al. *Meis.*
28. Calabris----Lucana mutet *paſcuis.* al. *paſcua.*

II. 25. Labuntur altis interim *rivis* aquæ. al. *ripis.*
39. *Quid* ſi pudica mulier. al. *Quid.*
69. *Redegit* Idibus pecuniam. al. *relegit.*

III. 3. *Edit* cicutis allium nocentius. al. *Edat.*

V. 1. Quidquid in cœlo *regit.* al. *regis.*
21. Herbaſque, quas *Iolcos* mittit. al. *Cholcos.*
37. *Exſucta* uti medulla. al. *execta.*
55. *Formidoloſis* dum latent ſilvis feræ. al. *Formidoloſæ.*
63. *Superbam* fugit ulta pellicem. al. *Superba.*

VI. 3. Si potes, *vertis* minas. al. *verte.*
4. Et me remorſurum *petis.* al. *pete.*

VII. 12. Niſi in diſpar, *feris.* al. *genus.*
13. Furorne *cæcus*, an rapit vis. al. *cæcos.*

IX. 17. *Ad hunc* frementes verterunt. al. *At huc*, vel *Adhuc.*
20. Puppes ſiniſtrorſum *citæ.* al. *ſitæ.*
25. Neque *Africano.* al. *Africanum.*

X. 19. Jonius udo cùm remugiens *ſinus Noto.* al. *ſinu Notus.*
22. Porrecta Mergos *juveris.* al. *juverit.*

XI. 3. Amore *perculſum* gravi. al. *percuſſum.*
16. *Contrane* lucrum nil valere. al. *contraque.*

XII. 25. O ego *non felix.* al. O ego *infelix.*

XIII. 22. Certo *ſubtemine.* al. *ſub ſtamine.*

XVI. 14. Nefas *videre.* al. nefas *videri.*
33. *Flavos* timeant armenta leones. al. *Sævos*, vel *ravos.*
63. Piæ *ſecrevit* litora genti. al. *ſacravit.*
65. *Ære*, dehinc ferro duravit ſæcula. al. *Ærea.*

XVII.

ODE. Vers.

XVII. 5. *Refixa* cœlo devocare sidera. al. *Refixa.*
11. *Unxere* matres Iliæ. al. *Luxere.*
18. Tunc mens et sonus *relatus.* al. *relapsus.*
33. *Virens* in Ætnâ flamma. al. *Furens,* vel *Urens.*
50. Tuusque venter *partumeius.* al. *Pactumeius.*
56. Inultus ut tu riseris *Cotyttia.* al. *Cocyttia.*
57. *Sacrum* liberi Cupidinis. al. *Sacra.*
62. *Si* tardiora fata te votis manent? al. *sed.*
64. Suppetas *doloribus.* al. *laboribus.*
65. Pelopis *insidus* pater. al. *insidi.*
72. Vincla gutturi *innectes* tuo. al. *nectes.*
80. Desideri temperare *poculum.* al. *pocula.*
81. Artis in te nil *agentis exitum.* al. *valentis,* vel *habentis.* al. *exitus.*

CARM. SECUL.

21. Certus *undenos* decies per annos. al. *ut denos.*
22. Orbis *ut* cantus referatque ludos. al. *et cantus.*
49. & 51. *Quique* vos----imperet. al. *quæque* vos ----*impetret.*
65. Si Palatinas videt æquus *arces.* al. *aras.*

SATYRARUM LIB. I.

SAT. I. 37. Utitur antè quæsitis *patiens.* al. *sapiens.*
81. Lecto te *affixit.* al. *afflixit.*
88. At si cognatos. al. *an si.*
94. *Nec* facias, quod. al. *ne.*
101. Ut Uivam *Mænius?* al. *Nævius.*
118. Contentus tempore, *vitâ* cedat. al. tempore *vitæ.*

II. 6. Famem *depellere* possit. al. *propellere.*
14. Mercedes *exsecat.* al. *exigit.*
18. At *in se* pro quæstu sumtum facit. al. at *ipse.*
86. *Opertos* inspiciunt. al. *apertos.*
129. *Vepallida* lecto desiliat. al. *væ pallida.*

III. 20. Alia, *haud* fortasse minora. al. *et* fortasse.
25. Cum tua *pervideas* oculis mala lippus inunctis.

(Sic

SAT. Vers.

III. (Sic in Mss. legitur. Verùm hìc magis convenit verbum *prævideas*, quod ex conjectura facili permutatione à doctis quibusdam substituitur.)

34. Inculto latet hôc sub *corpore*. al. *pectore*.

58. Tardo, cognomen *pingui* damus. al. *pinguis*.

63. Simplicior quis *et est*. al. *at est*. In vulgatis *Siquis*.

65. Aut tacitum *impellat*. al. *appellet*.

140. Si quid *peccavero*. al. *peccâro* vel *peccabo*.

IV. 14. Accipe, si vis, *accipiam* tabulas. al. *accipe jam* tabulas.

25. Quemvis mediâ *erue* turbâ. al. *eripe*, vel *elige*.

26. Aut *miserâ* ambitione laborat, al. *miser*.

49. Nepos *insanit* amicâ filius. al. *insanus*.

126. *Avidos* vicinum funus ut ægros exanimat. al. *vides*.

141. Veniat manus *auxilio quæ* sit mihi. al. *auxilioque*.

V. 3. Græcorum *longè* doctissimus. al. *linguæ*.

36. Prunæque *batillum*. al. *vatillum*.

51. Quæ super est *Caudi* cauponas. al. *Claudi*.

91. Aquæ non *ditior* urna. al. *dulcior*.

VI. 11. *Amplis* et honoribus auctos. al. *multis*.

13. Tarquinius regno pulsus *fuit*. al. *fugit*.

15. Judice, *quem* nôsti, populo. al. *quo*.

18. A vulgo longè *latéque* remotos. al. *longè, longéque*.

25. Fierique *tribuno*. al. *tribunum*.

29. Quis homo hic *est?* quo patre. al. hic? aut quo patre.

31. Haberi *et* cupiat formosus. al. *ut* cupiat.

96. *Honestos* fascibus et sellis. al. *Onustos*.

130. His me consolor, *victurum* suaviùs. al. *victurus*.

VII. 7. Confidens, *tumidus*; al. *tumiduſque*.

15. Si discordia *vexet* inertes. al. *versat*.

17. Discedat *pigrior*. al. *pulchrior*.

21. In jus aeres *procurrunt*. al. *concurrunt*.

28. Salso *multúmque* fluenti. al. *multóque*.

SAT. Vers.

VIII. 28. Cruor in fossam *confusus*. al. *diffusus*.

32. *Utque* jam peritura. al. *ut quæ*.

IX. 3. *Accurrit* quidam. al. *occurrit*.

50. Nil *mi* officit *unquam*. al. *inquam*. Quibusdam deest *mi*.

64. Et *prensare* manu lentissima brachia. al. *pressare*.

X. Sequentes octo versus in quibusdam manuscriptis initio hujus satyræ apponuntur: in pluribus verò desunt. Cujus sint ingenii fœtus nequaquam constat. Ab imitatore quodam tanquam satyræ hujus Prologus conficti videntur. Non desunt inter doctos magni nominis viri, qui ipsi Horatio adjudicant.

Lucili, quàm sis mendosus, teste Catone
Defensore tuo pervincam, qui malè factos
Emendare parat versus: hoc leniùs ille
Quo melior vir et est; longè subtilior illo
Qui multùm puer et loris et funibus udis
Exornatus, ut esset opem qui ferre poetis
Antiquis posset contra fastidia nostra,
Grammaticorum equitum doctissimus. ut re-
Nempe incomposito, &c. (deam illuc,

27. Oblitus patriæque, *patrisque*, *Latinè* cùm Pedius. al. *patrisque Latini*.

44. Varius *ducit*; molle atque facetum. al. Varius; *ductu* molle.

49. *Multâ cum* laude. al. *cum multâ*, vel *cumulatâ*.

68 Nostrum fato *dilatus* in ævum. al. *delatus*, vel *delapsus*.

78. Aut *crucier*, quòd vellicet absentem. al. aut *cruciet*.

SATYRARUM LIB. II.

20. *Cui* malè si palpere. al. *Qui*.

79. Nihil hìc *diffindere* possum. al. *diffingere*.

85. Opprobriis dignum *laceraverit*. al. *latraverit*.

1. Quæ virtus et quanta, *boni*, sit vivere parvo. al. *bonis*.

3. *Abnormis* sapiens, crassâque Minervâ. al. *abnormi*.

SAT. Vers.

II. 28. Cocto num adest *honor* idem. al. *color.*
53. Sordidus à tenui victu *distabit.* al. *distabat.*
64. Hàc canis *angit.* al. Hàc canis, *aiunt.*
79. Atque *affigit* humo. al. *affligit.*
83. Sive diem festum rediens *advexerit* annus. al. *adduxerit.*
99. Deerit egenti *As*, laquei pretium. al. *Æs.*
106. Tibi *rectè* semper erunt res. al. *rectæ.*
123. Ludus erat *cuppâ* potare magistrâ. al. *culpâ.*

III. 39. Pudor, inquit, te malus *urget.* al. *angit.*
43. *Quemcunque* insicitia veri cæcum agit. al. *quacunque.*
72. Cùm rapies *in jus* malis ridentem alienis. al. *in jura.* Priore lectione, postulat metri ratio ut *maxilla*, alterâ, ut *damna* significentur.
96. Quas qui *construxerit.* al. *contraxerit.*
97. *Sapiensne?* etiam, et Rex. al. *sapiens*, etiam, et Rex.
208. Qui species alias *veris.* al. *veri.*
216. *Pusam* aut *Pusillam* appellet. al. *Pupam* aut *Pupillam.* al. *Rufam.*
235. Tu pisces hyberno ex æquore *verris*, al. *vallis.*
246. Quorsum abeant *sani*? cretâ an carbone notandi. al. Quorsum abeant? *sani* an cretâ an carbone notandi.
283. *Quid tam* magnum. al. *quiddam.*
301. *Quâ* me *stultitiâ*----insanire putas. al. *Quam* me *stultitiam.*
317. Num *tandem.* al. *tantum.* ibid. se *inflans.* al. *sufflans.*
322. Quæ si quis sanus *fecit*, sanus *facis* et tu. al. Quæ si quis sanus *facit*, et sanus *facies* tu.

IV. 2. Qualia *vincant* Pythagoran. al. *vincunt*, vel *vincent.*
44. *Fœcundæ* leporis sapiens sectabitur armos. al. *Fœcundi.*
46. Ante meum nulli patuit quæsita *palatum.* al. *palato.*
66. Byzantia *putruit* orca, al. *putrit.*

SAT. Vers.

IV. 74. Primus et *invenior* piper album cum sale nigro. al. *inveni.*

79. Dum *furta* ligurrit. al. *frusta.*

V. 36. Contemtum *cassâ* nuce pauperet. al. *quassâ.*

44. Plures annabunt thynni, et *cetaria* crescent. al. *vivaria.*

84. Me sene, quod *dicam*, *factum est.* al. quod *actum est*, *dicam.*

VI. 24. Ne prior officio quisquam respondeat, *urge.* al. *urges.*

29. Et quas res *agis* ? improbus urget. al. et quas res---improbus urget.

44. Thrax *est* Gallina Syro par. al. Thrax *an* Gallina.

54. *Derisor ! at omnes* Dî exagitent me. al. *derisor ad omnes.*

69. Seu modicis *uvescit* lætiùs. al. *humescit.*

109. *Prælambens* omne quod affert. al. *prælibans.*

116. Haud mihi vitâ est opus hâc, ait ; et *valeas.* al. Haud mihi vitâ est opus hâc, ait ; et *valeat.*

VII. 13. Jam mallet *doctus* Athenis vivere. al. *doctor.*

17. Mitteret in *phimum* talos. al. *pyrgum.*

18. Quanto constantior *idem* in vitiis. al. *iisdem.*

19. Tanto leviùs miser ac prior *ille.* al. *illo.*

20. Qui *jam* contento, *jam* laxo fune laborat. al. Qui *tam* contento, *quàm* laxo fune laborat.

34. Nemon' oleum *feret* ociùs. al. *fert.* --------

----*Ecquis* audit ? al. *Hæc quis* audit ?

35. Cum magno blateras clamore, *fugisque.* al. *furisque.*

109. *Uvâ furtivam* mutat *strigilem.* al. *Uvam furtivâ* mutat *strigili.*

VIII. 10. Puer *altè* cinctus. al. puer *alter* cinctus.

24. Totas *simul* absorbere placentas. al. *semel.*

40. Secutis omnibus : *imi* convivæ lecti. al. secutis omnibus *imis.*

EPISTOLARUM LIB. I.

EPIST.

I. 54. Hæc Janus summus ab imo *perdocet.* al. *prædocet, vel prodocet.* 58. *Sed*

EPIST. Vers.

I. 58. *Sed* quadringentis. al. *ſi* quadringentis.
59. In pluribus Mſſ. hic verſus ſuperiori præponitur.
69. Hortatur et *aptat*. al. *optat*.
78. *Cruſtis* et pomis. al. *fruſtis*.
94. *Curtatus* inæquali tonſore capillos. al. *curatus*.

II. 10. *Quid* Paris? al. *Quod* Paris.
34. Si nolis ſanus, *curres* hydropicus. al. *cures*.
46. *Quod* ſatis eſt *cui contingit*. al. *cui* ſatis eſt *quod contingit*. al. *quod* ſatis eſt *cui contigit*, *hic* nihil amplius optet.
63. *Imperat* : hunc frenis. al. *impera*, *et* hunc frenis.

III. 30. *Si tibi* curæ. al. *ſit tibi*.
31 *Munatius*. al. *Numatius*.
33. *Seu* calidus ſanguis, *ſeu* rerum inſcitia vexat. al. *Heu*, calidus ſanguis, *heu*, rerum inſcitia vexat.

IV. 7. Dî tibi divitias *dederant*. al. *dederunt*.
11. Et *mundus* victus. al. et *modus et* victus.

V. 6. *Si* melius quid habes. al. *ſin* melius. ibid. *arceſſe*. al. *accerſe*.
12. Quo mihi *fortuna*. al. *fortunam*. al. *fortuna eſt*.
17. Ad prœlia trudit *inertem*. al. *inermem*.

VI. 10. Pavor eſt *utrique* moleſtus. al. *utrobique* moleſtus.
22. *Mucius* : indignum. al. *Mutus* : *et* indignum.
50. *Lævum*. al. *ſcævum*. al. *ſævum*.
51. *Fodiat*. al. *fodicet*.

VII. 3. Si me vivere vis *ſanum*, *rectèque* valentem. al. Si me vivere vis, *rectèque videre* valentem.
22. Dignis ait eſſe *paratum*. al. *paratus*.
40. Proles *patientis* Ulyſſei. al. *ſapientis*.
75. *Et jam* certus conviva. al. *etiam*.
93. Verum mihi *ponere* nomen. al. *dicere*.

X. 5. Annuimus pariter, *vetuli notique columbi*. al. Annuimus pariter *vetulis notiſque columbis*.
13. *Ponendæque* domo quærenda eſt area. al. *ponendâque* domo.
18. Eſt ubi *depellat* ſomnos. al. *divellat* ſomnos.

22. Inter

EPIST. Vers.

X. 22. Inter *varias* nutritur sylva columnas. al. *Parias.*

25. Perrumpet furtim *fastidia* victrix. al. *fastigia.*

27. Aquinatem potantia vellera *fucum.* al. *succum.*

44. & 45. *Vives--dimittes.* al. *vivas--dimittas.*

XIII. 6. Meæ gravis *uret* sarcina chartæ. al. *urget.*

XIV. 21. Quæ tu pulchra *putas.* al. *vocas.*

34. Bibulum liquidi mediâ de *luce* falerni. al. de *nocte.*

XV. 4. Gelidâ *cùm* perluor undâ. al. *quòd.*

16. Puteosne perennes *dulcis* aquæ. al. *jugis.*

35. Omasi vilis, et *agninæ.* al. Omasi vilis, et *agnini.*

37. *Correctus* Bestius. al. *correptus.*

XVI. 8. *Quid si.* al. *quod si--benignè.* al. *benigni.*

14. Infirmo capiti fluit *utilis, utilis* alvo. al. fluit *aptus, et utilis* alvo.

43. Quo *res sponsore.* al. quo *responsore.*

XVII. 21. Poscis vilia *rerum,* dante minor. al. *verum.*

XVIII. 20. Brundisium *Minuci* melius via ducat. al. *Numici.*

104. Me quoties reficit *gelidus* Digentia *rivus.* al. *gelidis* Digentia *rivis.*

111. Sed satis est orare Jovem *quæ* donat et aufert. al. *qui.*

XIX. 10. Hoc simul *edixit.* al. *edixi.*

32. *Latinus* vulgavi fidicen. al. *Latinis.*

EPISTOLARUM LIB. II.

I. 16. Jurandasque tuum per *nomen* ponimus aras. al. *numen.*

105. Cautos nominibus *certis* expendere nummos. al. *rectis.*

167. Turpem putat *in scriptis* metuitque lituram. al. *inscitè.*

186. His nam plebecula *gaudet.* al. *plaudit.*

II. 8. Argillâ quidvis *imitaberis* udâ. al. *imitabitur.*

71. *Puræ* sunt plateæ. al. *plures.*

80. Et

EPIST. Vers.

II. 80. Et *contacta* sequi vestigia vatum. al. *contracta*.

154. Tamen uteris *monitoribus* iisdem. al. *rationibus*.

158. Librâ *mercatus* et ære *est*. al. *mercatur* et ære.

161. Cùm segetes occat, tibi mox frumenta *daturus*. al. Cùm segetes occat, tibi mox frumenta *daturas*.

167. Emtor Aricini *quondam*. al. *quoniam*.

171. Vicina *refugit* jurgia. al. *refugit*.

173. Nunc *sorte* suprema. al. *morte*.

206. Cum vitio *fugere*? caret tibi pectus inani. al. Cum vitio *fuge*: *rite* caret tibi pectus inani.

LIB. DE ARTE POETICA.

Vers.

59. Signatum præsente notâ *producere* nomen. al. *procudere*.

63. *Debemur* morti nos nostraque. al. *Debemur*.

114. Intererit multum *Divusne* loquatur an Heros. al. *Davusne*.

193. *Actoris* partes chorus, officiumque. al. *Actoris*.

202. Tibia non ut nunc, orichalco *vincta*. al. *juncta*.

208. Et *urbem* latior amplecti murus. al. *urbes*.

318. Et *veras* hinc ducere voces. al. *vivas*.

330. *Ad hæc* animos ærugo et cura peculî cum semel imbuerit. al. *at hæc*, vel *an hæc*.

360. Verùm *opere in* longo fas est obrepere somnum. al. *operi* longo.

378. Si paulùm summo *decessit*. al. *discessit*.

FINIS.

PAG. 109. *vers.* 18. *pro* prepauca *lege* perpauca *p.* 111. *v.* 24. *pro* horaretur *l.* hortaretur, *Sunt et quidam in numerandis versibus errores, quos Lector benevolus facile condonabit.*

Emendationes omnes HORATII juxta Editionem *Bentleianam*.

IN CARMINUM LIB. I.

O. V.

1 6 EVehere,
2 39 Marſi,
3 19 turbidum,
22 diſſociabilis,
37 ardui,
4 8 viſit,
6 3 qua rem,
18 ſtrictis,
7 5 arces,
7 decerptam fronti,
9 dicet,
10 Neque,
13 Ac,
17 perpetuo,
8 6 equitat,
7 temperat,
12 15 Ac,
20 Honores, præliis audax,
31 Sic Di voluere,
38 Prodigum Pæno ſuperante Paulum,
13 2 Lactea,
14 6 gemant,
16 8 Si,
17 5 totum,
9 hæduleæ,

O. V.

14 hic,
18 7 Ac,
21 5 Comam,
23 5 Vepris,
6 Ad ventum,
24 8 inveniet,
25 7 longam--noctem,
17 virente,
20 Euro,
26 9 Pimplei,
10 poſſunt,
28 18 avidum,
29 4 Horribilis,
31 9 Calenam,
10 Ut,
15 paſcant,
18 Ac,
32 1 Antro,
34 5 relectos,
13 inſigne,
35 30 Ultimos oro Britannos,
39 defingas,
37 10 Opprobriorum,
24 Penetravit,
38 6 cura,

IN CARMINUM LIB. II.

O. V.

1 5 tincta,
21 Videre,
2 2 Abdito,
7 agit,
3 2 ac,
4 18 Dilectam,
5 18 Apricus,
19 Fertilis,

O V

10 12 Fulgura,
18 Citharæ,
11 9 Honor,
23 Incomptam,
24 Nodo,
12 2 Durum,
28 Occupat,

O. V.
13 1 Illum O,
8 Colcha,
38 Laborem,
14 18 Cocytos,

O. V.
16 1 Patente,
17 14 Gyges,
19 9 Sit mihi Thyiadas,
23 Rhoetum,

IN CARMINUM LIB. III.

O. V.
2 14 Conſequitur,
16 Timidove,
28 Fragilemve,
29 Phaſelon,
3 6 Manus Jovis,
32 Troïa,
4 38 Reddidit,
44 Coruſco,
46 Et umbras,
55 Rhætus,
69 Gyges,
5 8 Arvis,
10 Anciliorum & nominis,
33 Dedidit,
37 Hinc---aptius,
43 Ab ſe,
6 20 Inque Patres populumque,
7 20 Movet,
8 19 Infeſtis ſibi luctuoſus,
27 Cape,
9 5 Aliam,
14 Ornyti,
10 3 Projectum,
6 Satum,
7 Remugiat? ſentis,
8 Duro,
10 Ne currente rota funis eat retro,
11 43 Neque intra,
12 1 Nec,
12 Arto,
13 1 Banduſie,
14 6 Caſtis operata ſacris,
7 Cari,
11 Inominatis,

O. V.
22 Cohibente,
15 10 Thyias,
16 13 Exitio,
22 Ab Dis,
26 Inpiger,
31 Fulgente,
41 Alyattei,
17 5 Ducit,
13 Potis,
19 12 Miſcentor,
27 Rhode,
21 10 Neglegit,
12 Incaluiſſe,
19 Nec,
23 12 Securim,
18 Mollivit,
24 25 Quis, Quis,
39 gelu,
44 Deſerere,
49 Materiem,
54 Firmandæ,
60 Hoſpites,
25 9 Edonis,
12 Ac mihi,
13 Rivos,
27 5 Rumpit,
15 Vetat,
26 At ſcatentem,
39 Vitio,
48 Monſtri,
71 Cum tibi,
28 2 Facias,
14 Paphum,
29 17 Andromede,
62 Tum,
64 Ferat,

IN CARMINUM LIB. IV.

O. V.
1 9 Donum,
18 Largi,
22 Lyraque & berecynthia Tibia,
2 13 Regesve,
31 Rivos,
45 Loquor,
49 Isque dum procedit,
4 17 Rætis,
24 Repressæ,
26 Sanctis,
31 Neque,
66 Proruit,
67 Geritque,
73 Perficiunt,
5 38 Farra,

O. V.
31 Venit,
6 19 Latentem,
21 Flexus,
7 15 Pater Æneas,
8 9 Nec tibi,
9 18 Ilion,
31 Silebo,
43 Voltu per,
10 5 Ligurine,
12 11 Et nigræ,
16 Mereberis,
13 14 Cari,
14 20 Indomitus,
26 Qua,
28 Minitatur,
49 Pavente,

IN LIBRO EPODON.

O. V.
1 5 Vita si,
17 Sim,
21 Non uti sit,
26 Mea,
28 Fascuis,
29 Neque ut supini,
2 5 Neque excitatur,
13 Inutilisve,
18 Agris,
35 Pavidumve,
69 Redegit,
8 his trium,
11 Tremente,
28 Laurens,
33 Terque,
37 Exesa,
71 Aha!
80 Projecta,
81 Mei,
92 Numquam,

O. V.
13 Cæcos,
15 albus ora pallor,
9 1 Quando O,
5 Mixtis,
17 Ad hoc,
25 Africanum,
34 Aut Chia,
10 22 Projecta,
11 3 Percussum,
12 Ut pœnitet,
35 Mollitie,
12 2 Quid mihi,
7 Qui furdor,
9 Neque,
13 4 Amice,
12 Achæmenio,
14 Duris,
15 8 Turbarit,
9 Agitarit,
15 Offensi,

O. V.

15 17 Et tu,
16 6 Noviſve,
8 Parentibuſve,
33 Ravos,
63 Secrerat,
65 Aerea dehinc,
65 Quo nunc,
17 11 Luxere,
17 Circa,
18 Relabſus,
22 Ora,
30 O mare O terra,

O. V.

33 Furens in,
35 Calet,
42 Vicem,
50 Pactumeius,
60 Proderat,
62 Sed,
64 Laboribus,
65 Infidi,
72 Nectes,
78 Poſſim,
80 Pocula,

IN CARMINE SECULARI.

V.

16 Genetyllis,
26 Dictum ſtabilis per ævum,
45 Docil's,
48 Senectutis,
49 Quæque,

V.

51 Impetret,
53 Manum potentem
57 Honos,
68 Prorogat,
71 Curat,
72 Applicat,

IN SATYRARUM LIBRO I.

S. V.

1 38 Sapiens,
39 Nec,
46 Plus ac,
55 Malim,
59 Quantum,
60 Nec,
63 Miſeram,
83 ac natis reddat,
88 An ſi,
94 Ne facias,
95 Qui tam,
105 Quidam,
120 Lippum,
2 25 Malchinus,
27 Gargonius,
30 Olente,
38 Mæchos,

S. V.

46 Demeterent ferro
48 In qua,
63 Pecceſne,
81 Sit licet O,
82 Togatæ eſt,
84 Neque,
88 Ducat,
90 Tu corporis optim
Lyncei,
91 Contemplare,
92 Spectas,
106 Sectetur,
110 Tolli,
111 Statuat,
122 Nec,
129 Ne pallida,
131 Doti hæc,

S. V.
3 7 Iteraret,
20 Et fortaſſe,
25 Prævides oculis male,
40 Hagnæ,
57 Ille,
58 Tardo ac,
60 Verſemur,
63 Et eſt,
65 Impediat,
74 Ignoſcet,
86 Ruſonem,
116 Infregerit,
117 Sacra Divum,
128 Quî,
132 Tonſor,
133 Eſt opifex ſolus ſic rex,
133 Vellent,
134 Ni,
140 Peccaro,
3 Ac,
14 Nummo,
15 Accipe jam,
18 Loquentem,
20 Emolliat,
25 Elige,
26 Ab avaritia,
33 Poetam,
38 Poetis,
41 Si qui,
48 Sermo eſt merus,
68 Et vivat puris manibus,
69 Birrique,
70 Caprii,
73 Nec recitem quicquam,
79 Inquit,
87 Amet,
92 Gargonius,

S. V.
112 Scetani,
119 Poſſum,
140 Noles,
141 Veniet,
5 7 Teterrima,
15 Abſentem ut cantat,
20 Nil cum,
24 Lavimur,
52 Cicirri,
60 Miniteris,
65 Cicirrus,
67 Nihilo deterius,
70 producimus,
72 Pene macros arſit,
93 Hic,
97 Dein,
6 4 Imperitarent,
13 fugit,
15 quo noſti,
18 Vos,
20 Cenſorne,
24 Tilli,
29 Quis homo hic,
31 Ut,
47 Quia ſum tibi, Mæcenas, convictor,
53 Poſſunt,
54 Tibi me,
68 Aut,
79 Si qui,
87 ad hæc nunc,
107 Tilli,
126 fugio campum luſumque trigonem,
131 fuiſſet,
7 15 Verſet,
20 Conpoſiti,
28 Multoque,
34 conſueſti,
8 15 Qua,

S.	V.	
8	25	Utramque,
	28	Cum fuſus,
	32	Ut quæ,
	38	Veniat,
	41	Reſonarint,
9	1	Ibam ut forte,
	11	Bolane,
	16	Proſequar,
	30	Mota divina anus urna,
	36	Vadatus,
	42	Ut contendere durum,
	48	Vivitur,
	69	Vis tu,
	70	Inquam,
	76	Inclamat,
10	27	Latini,
	32	Tali me,
	38	Neque,
	49	Cum multa,
	78	cruciet,
	86	Bibule,
	88	ſunt,

IN SATYRARUM LIBRO II.

S.	V.	
1	10	Capit,
	15	Deſcribit,
	20	Recalcitret,
	22	Nomentanumve,
	31	Ceſſerat,
	49	Si quid----certes,
	65	Et qui,
	79	hinc diffingere,
	84	Laudatus,
	85	Laceraverit,
2	2	Quæ,
	14	expulerit,
	21	Neque,
	48	æquora alebant,
	55	Pravus,
	65	qua non offendat,
	79	adfligit,
	85	Anni, tractari
	95	Occupet,
	99	inquit, Trauſius,
	106	tibi recte ſemper eunt res,
	118	Seu,
	123	Cupa,
	124	ita culmo,
	132	Poſtremum,
	134	ſed cedit,
3	1	Si----ſcribes,
	4	at ipſis,
	12	Archilocho,
	27	Et miror morbi,
	29	Capitiſve,
	39	Angit,
	60	Fuſius,
	62	Volgus,
	74	Inſani eſt,
	86	Atri et,
	108	quî,
	112	Projectus,
	129	Tuo,
	132	quid ni? neque enim hoc,
	133	occidis,
	139	Sororem eſt,
	154	accedit,
	156	Octuſſibus,
	157	Pereamve,
	163	Tentantur,
	166	balatrone,
	170	hoc,
	172	perdere,
	183	et aeneus,

S. V.
3 188 quære,
190 quod,
191 deducere,
211 Ajax cum immeritos,
212 Tu,
216 Rufam aut Poſillam,
230 qui cum,
234 Tu,
238 currit,
240 abſorberet,
246 Sanin',
259 optet,
262 cum me vocat,
301 Quam me ſtultitiam,
303 Manibus,
313 Tantum diſſimilem,
317 Num tantum, ſufflans ſe,
318 Tantum,
4 2 vincant,
10 ſimul et,
13 alma,
19 Muſto,
37 averrere,
41 curvet,
44 fecundæ,
51 ſubpones,
60 Vina,
61 Mavolt,
65 At,
66 putuit,
78 movet,

S. V.
87 nequeant,
90 memori referas,
5 3 doloſe,
79 Indignum,
90 offendes,
100 quartæ eſto,
6 4 nil,
10 fors quæ,
23 Romam,
28 in turba,
29 quid tibi vis, inſane, & quam rem agis,
32 Ne,
48 Spectaverit,
49 luſerit,
57 miratur,
67 cum ut cuique,
78 ſi quis nam,
83 Ille,
92 Vis tu,
108 verniliter,
109 prælibans,
7 34 fert,
68 metues credo,
78 ſupra dictis,
82 ſignum,
106 obſonia,
8 2 convivam quærenti,
4 Dic,
19 aſſi et,
30 porrexerat,
94 veluti ſi,
95 atris,

IN EPISTOLARUM LIBRO I.

E. V.
1 21 Lenta,
28 oculos,
32 quadam,
52 vilius eſt auro argentum,

E. V.
55 Prodocet,
57 Eſt, lingua,
58 deſint,
62 puerorum eſt,
76 Eſt, 1 91 viden-

E. V.
1 91 viden', ut mutat,
94 curatus,
95 occurro,
105 ſuſpicientis,
2 4 planius,
10 Quod Paris,
17 Rurſum,
31 ceſſantem-ſomnum,
32 Hominem,
38 oculum,
52 podagrum,
65 Ire, viam qua monſtret,
3 4 terras,
6 hoc,
22 Et,
30 Si,
32 ac,
4 9 qui ſapere,
11 Et domus & victus,
5 1 Archiacis,
11 extendere,
12 fortunam,
26 Butram-Septicumque,
6 22 Mutus,&indignum,
31 putes et
51 fodicet,
53 cui libet is,
59 forum campumque,
7 22 paratus,
29 nitedula.
56 natum,
58 curto,
63 neget,
96 ſemel,
8 5 oleamve,
10 3 at cætera
24 expelles,
37 violens victo,
40 vehit,
11 23 Neu,

E. V.
12 29 defundit,
13 14 glomus,
16 Neu,
14 5 rus,
9 avet,
40 tu urbana,
15 13 equis,
16 Jugis,
32 donaret,
37 corrector,
38 ſi quid,
16 3 an pratis,
8 benigni,
9 ferunt,
10 juvat,
15 et (jam,
40 medicandum,
43 res ſponſore,
45 introrſus,
46 dicit,
49 negitatque,
61 juſto ſanctoque,
67 prodidit,
17 43 ſua,
18 8 dici mera,
15 caprina et,
37 illius,
56 refigit,
58 abſtes,
80 At,
81 fidenter,
91 liquidi---luce,
107 Et mihi,
110 neu,
111 quæ ponit,
19 10 edixi,
29 et, rebus,
20 5 deſcendere,
6 Tibi, quid,
8 plenus cum,
23 vinctus,

IN EPISTOLARUM LIBRO II.

I. V.

6 fata,
16 Numen,
18 hoc,
28 Graiorum,
42 reſpuat,
46 et item unum,
48 in faſtos,
67 cedit,
69 Lævi,
73 decorum,
75 venitque,
85 inberbi,
90 Graiis,
105 Scriptos-----rectis,
109 puerique patreſque,
142 operum pueris,
145 invecta,
149 cæpit verti,
167 inſcitus,
180 ac,

E. V,

187 Equiti,
188 ingratos,
196 converterit,
216 impende,
240 caderet,
2 16 lædit,
63 renuis quod tu,
80 non tacta,
89 huic ut Mucius ille,
90 verſat,
92 ſacratumque,
152 donarint,
161 daturas,
171 refigit,
173 morte,
176 alternis,
182 curat,
199 procul procul,
212 levat,

IN LIBRO DE ARTE POETICA.

V.

23 quidvis,
26 lenia,
32 faber, unus,
36 naſo vivere pravo,
46 & 45 *ordine inverſo.*
52 ficta,
59 procudere nummum,
60 ſilvis folia privos,
65 ſterilisve palus prius,
68 cuncta,
92 decentem,
96 aut Peleus,
101 adſient,
113 equiteſque Patreſque,

V.

116 et matrona,
120 Homereum,
136 Cyclius,
139 parturiunt,
141 mœnia,
154 fautoris,
157 maturis,
172 lentus--paviduſque,
185 Ne,
197 pacare tumentis,
202 juncta,
209 laxior,
260 miſſus cum magno,
265 ut omnis,
270 Veſtri,
277 Qui,

V.
294 præfectum,
318 vivas,
326 Dicas,
328 ſuperet poterat,
330 an hæc,
339 Ne,
353 ergo eſt,
358 terve,
360 operi longo,

V.
410 poſſit,
416 Nec,
423 artis,
435 laborant,
441 ter natos,
450 Non,
461 ſi curet quis,
462 projecerit.

FINIS.

QUINTI HORATII FLACCI OPERA.

DUBLINII:
Ex Officinâ GEORGII GRIERSON.
MDCCXXI.

Q. HORATII FLACCI VITA,

E Vetuſto Exemplari deſcripta.

QUINTUS HORATIUS FLACCUS, Venuſinus, patre, ut ipſe quidem tradit, libertino, et exactionum coactore; ut verò creditum eſt, ſalſamentario: cùm illi quidam in altercatione exprobraſſet, Quoties ego vidi patrem tuum brachio ſe emungentem? Bello Philippenſi excitus à M. Bruto imperatore, tribunus militum meruit: victiſque partibus, veniâ impetratâ, ſcriptum Quæſtorium comparavit: ac primò Mæcenati, mox Auguſto in gratiam inſinuatus, non mediocrem in amborum amicitiâ locum tenuit. Mæcenas quantopere eum dilexerit, ſatìs demonſtratur illo epigrammate;

Ni te viſceribus meis, Horati,
Plus jam diligo, tu tuum ſodalem
Hinno me videas ſtrigoſiorem.

Sed multo magìs extremis, tali ad Auguſtum elogio;

Horatii Flacci, ut mei, eſto memor.

Auguſtus epiſtolarum quoque ei officium obtulit; ut hoc ad Mæcenatem ſcripto ſignificat, *Antè ipſe ſufficiebam ſcribendis epiſtolis amicorum: nunc occupatiſſimus et infirmus, Horatium noſtrum te cupio adducere. Veniet igitur ad iſtâ paraſiticâ menſâ ad hanc regiam, et nos in epiſtolis ſcribendis adjuvabit.* Ac ne recuſanti quidem aut ſuccenſuit quidquam, aut amicitiam ſuam ſuggerere deſtitit. Exſtant epiſtolæ, è quibus, argumenti gratiâ, pauca ſubjeci. *Sume tibi aliquid juris apud me, tanquam ſi convictor mihi fueris. Rectè enim, et non temere feceris: quoniam id uſûs mihi tecum eſſe volui, ſi per valetudinem tuam fieri poſſit.* Et rurſus; *Tui qualem habeam memoriam, poteris ex Septimio quoque noſtro audire: nam incidit ut coram illo fieret à me tui mentio. Neque enim, ſi tu ſuperbus amicitiam noſtram ſpreviſti, ideo nos quoque ἀνθυπερφρονῆσωμεν.*

Scripta quidem ejus usque adeò probavit, mansuraque perpetuò credidit, ut non modò Seculare carmen componendum injunxerit; sed et Vindelicam victoriam Tiberii Drusique, privignorum suorum: eumque coegerit propter hoc, tribus Carminum libris ex longo intervallo quartum addere: post Sermones verò lectos quosdam, nullam sui mentionem factam ita sit questus: *Iratum me tibi scito, quòd non in plerisque ejusmodi scripta mecum potissimùm loquaris. An vereris ne apud posteros infame tibi sit, quòd videaris familiaris nobis esse?* Expressitque Eclogam, cujus initium est,

Cùm tot sustineas et tanta negotia solus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes; in publica commoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora, Cæsar.

Habitu corporis brevis fuit, atque obesus: qualis et ipse semetipso in Satyris describitur, et ab Augusto, hac epistolâ; *Pertulit ad me Dionysius libellum tuum: quem ego (ne accusem brevitatem) quantuluscunque est, boni consulo. Vereri autem mihi videris ne majores libelli tui sint, quàm ipse es: sed si tibi statura deest, corpusculum non deest. Itaque licebit in sextariolo scribas; cùm circuitus voluminis tui sit ὀγκωδέστατος, sicut est ventriculi tui.*

Vixit plurimùm in secessu ruris sui Sabini, aut Tiburtini: domusque ejus ostenditur circa Tiburni luculum. Venerunt in manus meas et Elegi sub ejus titulo, et Epistola prosâ oratione, quasi commendantis se Mæcenati: sed utraque falsa puto: nam Elegi vulgares, Epistola autem obscura; quo vitio minimè tenebatur. Natus est VI. Id. Decemb. L. Cottâ et L. Torquato Consulibus. Decessit V. Cal. Decem. C. Marcio Censorino et C. Asinio Gallo Consulibus, post nonum et quinquagesimum annum: hærede Augusto palàm nuncupato; cùm, urgente vi valetudinis, non sufficeret ad obsignandas testamenti tabulas. Humatus et conditus est extremis Esquiliis, juxta Mæcenatis tumulum.

Q. HORATII FLACCI CARMINUM LIBER PRIMUS.

AD MÆCENATEM. ODE I.

MÆCENAS atavis edite regibus,
O & præſidium, & dulce decus meum:
Sunt quos curriculo pulverem Olympicum
Collegiſſe juvat; metáque fervidis
Evitata rotis, palmáque nobilis
Terrarum dominos evehit ad Deos.
Hunc, ſi mobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus:
Illum, ſi proprio condidit horreo
Quidquid de Libycis verritur areis,
Gaudentem patrios findere ſarculo
Agros, Attalicis conditionibus
Nunquam dimoveas, ut trabe Cypriâ
Myrtoum pavidus nauta ſecet mare.
Luctantem Icariis fluctibus Africum
Mercator metuens, otium, & oppidi
Laudat rura ſui: mox reficit rates
Quaſſas, indocilis pauperiem pati.

Scripta quidem ejus usque adeò probavit, mansuraque perpetuò credidit, ut non modò Seculare carmen componendum injunxerit; sed et Vindelicam victoriam Tiberii Drusique, privignorum suorum: eumque coegerit propter hoc, tribus Carminum libris ex longo intervallo quartum addere: post Sermones verò lectos quosdam, nullam sui mentionem factam ita sit questus: *Iratum me tibi scito, quòd non in plerisque ejusmodi scriptis mecum potissimùm loquaris. An vereris ne apud posteros infame tibi sit, quòd videaris familiaris nobis esse?* Expressitque Eclogam, cujus initium est,

Cùm tot sustineas et tanta negotia solus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes; in publica commoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora, Cæsar.

Habitu corporis brevis fuit, atque obesus: qualis et ipse semetipso in Satyris describitur, et ab Augusto, hac epistolâ; *Pertulit ad me Dionysius libellum tuum: quem ego (ne accusem brevitatem) quantuluscunque est, boni consulo. Vereri autem mihi videris ne majores libelli tui sint, quàm ipse es: sed si tibi statura deest, corpusculum non deest. Itaque licebit in sextariolo scribas; cùm circuitus voluminis tui sit ὀγκωδέστατος, sicut est ventriculi tui.*

Vixit plurimùm in secessu ruris sui Sabini, aut Tiburtini: domusque ejus ostenditur circa Tiburni luculum. Venerunt in manus meas et Elegi sub ejus titulo, et Epistola prosâ oratione, quasi commendantis se Mæcenati: sed utraque falsa puto: nam Elegi vulgares, Epistola autem obscura; quo vitio minimè tenebatur. Natus est VI. Id. Decemb. L. Cottâ et L. Torquato Consulibus. Decessit V. Cal. Decem. C. Marcio Censorino et C. Asinio Gallo Consulibus, post nonum et quinquagesimum annum: hærede Augusto palàm nuncupato; cùm, urgente vi valetudinis, non sufficeret ad obsignandas testamenti tabulas. Humatus et conditus est extremis Esquiliis, juxta Mæcenatis tumulum.

Q. HO-

Q. HORATII FLACCI CARMINUM LIBER PRIMUS.

AD MÆCENATEM. ODE I.

MÆCENAS atavis edite regibus,
O & præsidium, & dulce decus meum :
Sunt quos curriculo pulverem Olympicum
Collegisse juvat ; metáque fervidis
Evitata rotis, palmáque nobilis
Terrarum dominos evehit ad Deos.
Hunc, si mobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus :
Illum, si proprio condidit horreo
Quidquid de Libycis verritur areis,
Gaudentem patrios findere sarculo
Agros, Attalicis conditionibus
Nunquam dimoveas, ut trabe Cypriâ
Myrtoum pavidus nauta secet mare.
Luctantem Icariis fluctibus Africum
Mercator metuens, otium, & oppidi
Laudat rura sui : mox reficit rates
Quassas, indocilis pauperiem pati.

Eſt qui nec veteris pocula Maſſici,
Nec partem ſolido demere de die
Spernit, nunc viridi membra ſub arbuto
Stratus, nunc ad aquæ lene caput ſacræ.
Multos caſtra juvant, & lituo tubæ
Permiſtus ſonitus, bellaque matribus
Deteſtata. manet ſub Jove frigido
Venator, teneræ conjugis immemor,
Seu viſa eſt catulis cerva fidelibus,
Seu rupit teretes Marſus aper plagas.
Me doctarum hederæ præmia frontium
Dîs miſcent ſuperis: me gelidum nemus,
Nympharúmque leves cum Satyris chori
Secernunt populo: ſi neque tibias
Euterpe cohibet, nec Polyhymnia
Lesboum refugit tendere barbiton.
Quòd ſi me Lyricis vatibus inſeres,
Sublimi feriam ſidera vertice.

AD AUG. CÆSAREM. ODE II.

JAM ſatìs terris nivis, atque diræ
Grandinis miſit Pater, & rubente
Dexterâ ſacras jaculatus arces
Terruit urbem:
Terruit gentes, grave ne rediret
Sæculum Pyrrhæ, nova monſtra queſtæ:
Omne cùm Proteus pecus egit altos
Viſere montes:
Piſcium & ſummâ genus hæſit ulmo,
Nota quæ ſedes fuerat columbis:
Et ſuperjecto pavidæ natârunt
Æquore damæ.
Vidimus flavum Tiberim, retortis
Littore Etruſco violenter undis,
Ire dejectum monumenta Regis,
Templáque Veſtæ:
Iliæ dum ſe nimium querenti
Jactat ultorem, vagus & ſiniſtrâ
Labitur ripâ, Jove non probante, uxorius amnis.
Audiet cives acuiſſe ferrum,
Quo graves Perſæ meliùs perirent:

Audiet

Audiet pugnas, vitio parentum
Rara juventus.
Quem vocet divûm populus ruentis
Imperî rebus? prece quâ fatigent
Virgines ſanctæ minùs audientem
Carmina Veſtam?
Cui dabit partes ſcelus expiandi
Jupiter? tandem venias, precamur,
Nube candentes humeros amictus
Augur Apollo:
Sive tu mavis, Erycina ridens,
Quam Iocus circumvolat, & Cupido:
Sive neglectum genus, & nepotes
Reſpicis auctor,
Heu, nimis longo ſatiate ludo:
Quem juvat clamor, galeæque leves,
Acer & Mauri peditis cruentum
Vultus in hoſtem:
Sive mutatâ juvenem figurâ,
Ales in terris imitaris, almæ
Filius Maiæ, patiens vocari
Cæſaris ultor.
Serus in cœlum redeas, diúque
Lætus interſis populo Quirini:
Neve te noſtris vitiis iniquum
Ocyor aura
Tollat. hìc magnos potiùs triumphos,
Hìc ames dici pater, atque princeps:
Neu ſinas Medos equitare inultos
Te duce, Cæſar.

AD NAVEM QUA VIRGILIUS VEHEBATUR ATHENAS PROFICISCENS. ODE III.

Sic te diva potens Cypri,
Sic fratres Helenæ, lucida ſidera,
Ventorúmque regat pater,
Obſtrictis aliis, præter Iapyga,
Navis, quæ tibi creditum
Debes Virgilium: finibus Atticis
Reddas incolumem, precor,
Et ſerves animæ dimidium meæ,

Illi robur, & æs triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commisit pelago ratem
Primus, nec timuit præcipitem Africum
Decertantem Aquilonibus,
Nec tristes Hyadas, nec rabiem Noti:
Quo non arbiter Adriæ
Major, tollere, seu ponere vult freta.
Quem mortis timuit gradum,
Qui siccis oculis monstra natantia,
Qui vidit mare turgidum, et
Infames scopulos Acroceraunia?
Nequicquam Deus abscidit
Prudens Oceano dissociabili
Terras: si tamen impiæ
Non tangenda rates transiliunt vada.
Audax omnia perpeti
Gens humana ruit per vetitum nefas.
Audax Iapeti genus
Ignem fraude malâ gentibus intulit.
Post ignem ætheriâ domo
Subductum, macies, & nova febrium
Terris incubuit cohors:
Semotíque priùs tarda necessitas
Lethi, corripuit gradum.
Expertus vacuum Dædalus aëra
Pennis non homini datis.
Perrupit Acheronta Herculeus labor.
Nil mortalibus arduum est.
Cœlum ipsum petimus stultitiâ: neque
Per nostrum patimur scelus
Iracunda Jovem ponere fulmina.

AD SESTIUM. ODE IV.

Solvitur acris hyems gratâ vice Veris, & Favoni
Trahúntque siccas machinæ carinas:
Ac neque jam stabulis gaudet pecus, aut arator igni:
Nec prata canis albicant pruinis.
Jam Cytherea choros ducit Venus imminente Lunâ:
Junctæque Nymphis Gratiæ decentes
Alterno terram quatiunt pede, dum graves Cyclopum
Vulcanus ardens urit officinas.

Nu

Nunc decet aut viridi nitidum caput impedire myrto,
Aut flore, terræ quem ferunt ſolutæ.
Nunc & in umbroſis Fauno decet immolare lucis,
Seu poſcat agnâ, ſive malit hœdo.
Pallida mors æquo pulſat pede pauperum tabernas,
Regúmque turres. ô beate Seſti,
Vitæ ſumma brevis ſpem nos vetat inchoare longam,
Jam te premet nox, fabulæque Manes,
Et domus exilis Plutonia: quò ſimul meâris,
Nec regna vini ſortiere talis,
Nec tenerum Lycidam mirabere, quo calet juventus
Nunc omnis, & mox virgines tepebunt.

AD PYRRHAM. ODE V.

QUIS multâ gracilis te puer in rosâ
Perfuſus liquidis urget odoribus
Grato, Pyrrha, ſub antro?
Cui flavam religas comam,
Simplex munditiis? heu, quoties fidem,
Mutatoſque Deos flebit, & aſpera
Nigris æquora ventis
Emirabitur inſolens,
Qui nunc te fruitur credulus aureâ:
Qui ſemper vacuam, ſemper amabilem
Sperat, neſcius auræ
Fallacis! miſeri, quibus
Intentata nites. me tabulâ ſacer
Votivâ paries indicat uvida
Suſpendiſſe potenti
Veſtimenta maris Deo.

AD AGRIPPAM. ODE VI.

SCRIBERIS Vario fortis, & hoſtium
Victor Mæonii carminis alite,
Quam rem cumque ferox navibus, aut equis
Miles te duce geſſerit.
Nos, Agrippa, neque hæc dicere, nec gravem
Pelidæ ſtomachum cedere neſcii,
Nec curſus duplicis per mare Ulyſſei,
Nec ſævam Pelopis domum
Conamur, tenues grandia: dum pudor,
Imbellíſque lyræ Muſa potens vetat

Laudes egregii Cæſaris, & tuas
Culpâ deterere ingenî.
Quis Martem tunicâ tectum adamantinâ
Dignè ſcripſerit? aut pulvere Troïco
Nigrum Merionen? aut ope Palladis
Tydiden ſuperis parem?
Nos convivia, nos prælia virginum
Sectis in juvenes unguibus acrium
Cantamus, vacui, ſive quid urimur,
Non præter ſolitum leves.

AD MUNATIUM PLANCUM. ODE VII.

Laudabunt alii claram Rhodon, aut Mitylenen,
Aut Epheſum, bimariſve Corinthi
Mœnia, vel Baccho Thebas, vel Apolline Delphos
Inſignes, aut Theſſala Tempe.
Sunt quibus unum opus eſt, intactæ Palladis urbem
Carmine perpetuo celebrare, et
Undique decerptam fronti præponere olivam.
Plurimus in Junonis honorem
Aptum dicit equis Argos, ditéſque Mycenas.
Me nec tam patiens Lacedæmon,
Nec tam Lariſſæ percuſſit campus opimæ,
Quàm domus Albuneæ reſonantis,
Et præceps Anio, & Tiburni lucus, & uda
Mobilibus pomaria rivis.
Albus ut obſcuro deterget nubila cœlo
Sæpe Notus; neque parturit imbres
Perpetuos: ſic tu ſapiens finire memento
Triſtitiam, vitæque labores
Molli, Plance, mero: ſeu te fulgentia ſignis
Caſtra tenent: ſeu denſa tenebit
Tiburis umbra tui. Teucer Salamina patrémque
Cùm fugeret, tamen uda Lyæo
Tempora populeâ fertur vinxiſſe coronâ,
Sic triſtes affatus amicos.
Quò nos cumque feret melior fortuna parente,
Ibimus, ô ſocii, comitéſque.
Nil deſperandum Teucro duce, & auſpice Teucro.
Certus enim promiſit Apollo,
Ambiguam tellure novâ Salamina futuram.
O fortes pejoráque paſſi

Mecum

Mecum ſæpe viri, nunc vino pellite curas:
Cras ingens iterabimus æquor.

AD LYDIAM. ODE VIII.

LYDIA, dic, per omnes
Te deos oro, Sybarin cur properes amando
Perdere? cur apricum
Oderit campum, patiens pulveris, atque ſolis?
Cur neque militaris
Inter æquales equitet: Gallica nec lupatis
Temperet ora frenis?
Cur timet flavum Tiberim tangere? cur olivum
Sanguine viperino
Cautiùs vitat? neque jam livida geſtat armis
Brachia, ſæpe diſco,
Sæpe trans finem jaculo nobilis expedito?
Quid latet, ut marinæ
Filium dicunt Thetidis, ſub lacrymoſa Trojæ
Funera: ne virilis
Cultus in cædem, & Lycias proriperet catervas?

AD THALIARCHUM. ODE IX.

VIDES, ut altâ ſtet nive candidum
Soracte, nec jàm ſuſtineant onus
Sylvæ laborantes: gelûque
Flumina conſtiterint acuto?
Diſſolve frigus, ligna ſuper foco
Large reponens: atque benignius
Deprome quadrimum Sabinâ,
O Thaliarche, merum diotâ.
Permitte Divis cætera: qui ſimul
Stravere ventos æquore fervido
Depræliantes, nec cupreſſi,
Nec veteres agitantur orni.
Quid ſit futurum cras, fuge quærere: et
Quem fors dierum cumque dabit, lucro
Appone: nec dulces amores
Sperne puer, neque tu choreas,
Donec virenti canities abeſt
Moroſa. Nunc & campus, & areæ,
Lenéſque ſub noctem ſuſurri
Compoſitâ repetantur horâ:

Nunc & latentis proditor intimo
Gratus puellæ riſus ab angulo,
Pignúſque dereptum lacertis,
Aut digito malè pertinaci.

IN MERCURIUM. ODE X.

MERCURI facunde, nepos Atlantis,
Qui feros cultus hominum recentum
Voce formâſti catus, & decoræ
More palæſtræ:
Te canam magni Jovis, & Deorum
Nuntium, curvæque lyræ parentem,
Callidum, quidquid placuit, jocoſo
Condere furto.
Te, boves olim niſi reddidiſſes
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret, viduus pharetrâ
Riſit Apollo.
Quin & Atridas, duce te, ſuperbos
Ilio dives Priamus relicto,
Theſſaloſque ignes, & iniqua Trojæ
Caſtra fefellit.
Tu pias lætis animas reponis
Sedibus: virgâque levem coërces
Aureâ turbam, ſuperis Deorum
Gratus, & imis.

AD LEUCONOEN. ODE XI.

TU ne quæſieris (ſcire nefas) quem mihi, quem tibi
Finem Di dederint, Leuconoë: nec Babylonios
Tentâris numeros, ut melius, quidquid erit, pati;
Seu plures hyemes, ſeu tribuit Jupiter ultimam,
Quæ nunc oppoſitis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum. ſapias, vina liques: & ſpatio brevi
Spem longam reſeces. dum loquimur, fugerit invida
Ætas. carpe diem, quàm minimùm credula poſtero.

HYMNUS DE LAUDIBUS DEORUM ATQUE HOMINUM. ODE XII.

QUEM virum, aut heroa, lyrâ, vel acri
Tibiâ ſumes celebrare Clio?

Quem

Quem Deum? cujus recinet jocoſa
Nomen imago,
Aut in umbroſis Heliconis oris,
Aut ſuper Pindo, gelidóve in Hæmo?
Unde vocalem temere inſecutæ
Orphea ſylvæ,
Arte maternâ rapidos morantem
Fluminum lapſus, celeréſque ventos,
Blandum & auritas fidibus canoris
Ducere quercus.
Quid prius dicam ſolitis Parentis
Laudibus? qui res hominum, ac Deorum,
Qui mare, & terras, variíſque mundum
Temperat horis?
Unde nil majus generatur ipſo;
Nec viget quidquam ſimile, aut ſecundum:
Proximos illi tamen occupavit
Pallas honores.
Præliis audax neque te ſilebo
Liber: & ſævis inimica Virgo
Belluis: nec te, metuende certâ
Phœbe ſagittâ.
Dicam & Alciden, puerόſque Ledæ,
Hunc equis, illum ſuperare pugnis
Nobilem: quorum ſimul alba nautis
Stella refulſit,
Defluit ſaxis agitatus humor:
Concidunt venti: fugiúntque nubes:
Et minax (quòd ſic voluere) ponto
Unda recumbit.
Romulum poſt hos priùs, an quietum
Pompili regnum memorem, an ſuperbos
Tarquinî faſces, dubito, an Catonis
Nobile lethum.
Regulum, & Scauros, animæque magnæ
Prodigum Paulum, ſuperante Pœno,
Gratus inſigni referam camœnâ,
Fabriciumque.
Hunc, & incomtis Curium capillis
Utilem bello tulit, & Camillum
Æva pauperes, & avitus apto
Cum lare fundus.

Creſcit occulto velut arbor ævo
Fama Marcelli: micat inter omnes
Julium ſidus, velut inter ignes
Luna minores.
Gentis humanæ pater atque cuſtos,
Orte Saturno, tibi cura magni
Cæſaris fatis data: tu ſecundo
Cæſare regnes.
Ille ſeu Parthos Latio imminentes
Egerit juſto domitos triumpho:
Sive ſubjectos Orientis oræ
Seras & Indos:
Te minor latum reget æquus orbem:
Tu gravi curru quaties Olympum,
Tu parum caſtis inimica mittes
Fulmina lucis.

AD LYDIAM. ODE XIII.

Cum tu, Lydia, Telephi
Cervicem roſeam, & cerea Telephi
Laudas brachia, væ, meum
Fervens difficili bile tumet jecur.
Tunc nec mens mihi, nec color
Certâ ſede manet: humor & in genas
Furtim labitur, arguens
Quàm lentis penitus macerer ignibus.
Uror, ſeu tibi candidos
Turpârunt humeros immodicæ mero
Rixæ: ſive puer furens
Impreſſit memorem dente labris notam.
Non, ſi me ſatis audias,
Speres perpetuum, dulcia barbarè
Lædentem oſcula, quæ Venus
Quintâ parte ſui nectaris imbuit.
Felices ter, & amplius,
Quos irrupta tenet copula: nec malis
Divulſus querimoniis,
Supremâ citius ſolvet amor die.

IN BELLUM CIVILE. ODE XIV.

O Navis, referent in mare te novi
Fluctus: ô quid agis? fortiter occupa

Portum

Portum: nónne vides, ut
Nudum remigio latus,
Et malus celeri ſaucius Africo,
Antennæque gemant? ac ſinè funibus
Vix durare carinæ
Poſſint imperioſius
Æquor? non tibi ſunt integra lintea:
Non Dî, quos iterum preſſa voces malo.
Quamvìs Pontica pinus,
Sylvæ filia nobilis,
Jactes & genus, & nomen inutile:
Nil pictis timidus navita puppibus
Fidit. tu, niſi ventis
Debes ludibrium, cave.
Nuper ſolicitum quæ mihi tædium,
Nunc deſiderium, curáque non levis,
Interfuſa nitentes
Vites æquora Cycladas.

NEREI VATICINIUM. ODE XV.

PASTOR cùm traheret per freta navibus
Idæis Helenam perfidus hoſpitam:
Ingrato celeres obruit otio
Ventos, ut caneret fera
Nereus fata. Malâ ducis avi domum,
Quam multo repetet Græcia milite,
Conjurata tuas rumpere nuptias,
Et regnum Priami vetus.
Eheu: quantus equis, quantus adeſt viris
Sudor! quanta moves funera Dardanæ
Genti! jam galeam Pallas, & ægida,
Currúſque, & rabiem parat.
Nequicquam, Veneris præſidio ferox,
Pectes cæſariem: grataque fœminis
Imbelli citharâ carmina divides:
Nequicquam thalamo graves
Haſtas, & calami ſpicula Cnoſſii
Vitabis, ſtrepitúmque, & celerem ſequi
Ajacem. tamen, heu, ſerus adulteros
Crines pulvere collines.
Non Laërtiaden, exitium tuæ
Gentis, non Pylium Neſtora reſpicis?

Urgent

Urgent impavidi te Salaminius
Teucer, te Sthenelus ſciens
Pugnæ, ſive opus eſt imperitare equis,
Non auriga piger. Merionen quoque
Noſces. ecce furit te reperire atrox
Tydides melior patre:
Quem tu, cervus utì vallis in alterâ
Viſum parte lupum graminis immemor,
Sublimi fugies mollis anhelitu,
Non hoc pollicitus tuæ.
Iracunda diem proferet Ilio,
Matroníſque Phrygum claſſis Achilleï.
Poſt certas hyemes uret Achaïcus
Ignis Iliacas domos.

PALINODIA. ODE XVI.

O Matre pulcrâ filia pulcrior,
Quem criminoſis cumque voles modum
Pones ïambis: ſive flammâ,
Sive mari libet Adriano.
Non Dindymene, non adytis quatit
Mentem ſacerdotum incola Pythius;
Non Liber æquè: non acuta
Sic geminant Corybantes æra,
Triſtes ut iræ: quas neque Noricus
Deterret enſis, nec mare naufragum,
Nec ſævus ignis, nec tremendo
Jupiter ipſe ruens tumultu.
Fertur Prometheus addere principi
Limo coactus particulam undique
Deſectam, & inſani leonis
Vim ſtomacho appoſuiſſe noſtro.
Iræ Thyeſten exitio gravi
Stravere: & altis urbibus ultimæ
Stetere cauſæ, cur perirent
Funditus, imprimerétque muris
Hoſtile aratrum exercitus inſolens.
Compeſce mentem. me quoque pectoris
Tentavit in dulci juventa
Fervor, & in celeres ïambos
Miſit furentem: nunc ego mitibus
Mutare quæro triſtia, dum mihi

Fias recantatis amica
Opprobriis, animúmque reddas.

AD TYNDARIDEM. ODE XVII.

VELOX amœnum ſæpe Lucretilem
Mutat Lycæo Faunus: & igneam
Defendit æſtatem capellis
Uſque meis, pluvioſque ventos.
Impune tutum per nemus arbutos
Quærunt latentes, & thyma deviæ
Olentis uxores mariti:
Nec virides metuunt colubras,
Nec Martiales hœdilia lupos:
Utcumque dulci, Tyndari, fiſtulâ
Valles, & Uſticæ cubantis
Lævia perſonuere ſaxa.
Di me tuentur: Dis pietas mea,
Et muſa cordi eſt. hinc tibi copia
Manabit ad plenum benigno
Ruris honorum opulenta cornu.
Hic in reductâ valle, Caniculæ
Vitabis æſtus, & fide Teïâ
Dices laborantes in uno
Penelopen, vitreamque Circen.
Hic innocentis pocula Lesbii
Duces ſub umbrâ: nec Semeleïus
Cum Marte confundet Thyoneus
Prælia: nec metues protervum
Suſpecta Cyrum, ne male diſpari
Incontinentes injiciat manus,
Et ſcindat hærentem coronam
Crinibus, immeritámque veſtem.

AD VARUM. ODE XVIII.

NULLAM, Vare, ſacrâ vite priùs ſeveris arborem
Circa mite ſolum Tiburis, & mœnia Catili.
Siccis omnia nam dura Deus propoſuit: neque
Mordaces aliter diffugiunt ſollicitudines.
Quis poſt vina gravem militiam, aut pauperiem crepat?
Quis non te potiùs, Bacche pater, téque decens Venus?
At ne quis modici tranſiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa ſuper mero

Debel-

Debellata: monet Sithoniis non levis Evius,
Cùm fas atque nefas exiguo fine libidinum
Diſcernunt avidi. non ego te, candide Baſſareu,
Invitum quatiam: nec variis obſita frondibus
Sub divum rapiam. ſæva tene cum Berecynthio
Cornu tympana, quæ ſubſequitur cæcus amor ſui,
Et tollens vacuum plùs nimio gloria verticem,
Arcaníque fides prodiga, perlucidior vitro.

DE GLYCERA. ODE XIX.

MATER ſæva Cupidinum,
Thebanæque jubet me Semeles puer,
Et laſciva licentia
Finitis animum reddere amoribus.
Urit me Glyceræ nitor
Splendentis Pario marmore puriùs:
Urit grata protervitas,
Et vultus nimiùm lubricus aſpici.
In me tota ruens Venus
Cyprum deſeruit: nec patitur Scythas,
Et verſis animoſum equis
Parthum dicere: nec quæ nihil attinent.
Hic vivum mihi ceſpitem, hic
Verbenas, pueri, ponite, thuráque
Bimi cum paterâ meri.
Mactatâ veniet lenior hoſtiâ.

AD MÆCENATEM. ODE XX.

VILE potabis modicis Sabinum
Cantharis, Græcâ quod ego ipſe teſtâ
Conditum levi: datus in theatro
Cùm tibi plauſus,
Care Mæcenas eques: ut paterni
Fluminis ripæ, ſimul & jocoſa
Redderet laudes tibi Vaticani
Montis imago.
Cæcubum, & prælo domitam Caleno
Tu bibes uvam. mea nec Falernæ
Temperant vites, neque Formiani
Pocula colles.

IN

IN DIANAM ET APOLLINEM. ODE XXI.

DIANAM teneræ dicite virgines:
Intonſum, pueri, dicite Cynthium,
Latonamque ſupremo
Dilectam penitus Jovi.
Vos lætam fluviis, & nemorum comâ,
Quæcumque aut gelido prominet Algido,
Nigris aut Erymanthi
Sylvis, aut viridis Cragi.
Vos Tempe totidem tollite laudibus,
Natalémque, mares, Delon Apollinis,
Inſignémque pharetrâ,
Fraternâque humerum lyrâ.
Hic bellum lacrymoſum, hic miſeram famem,
Peſtémque à populo, & principe Cæſare in
Perſas, atque Britannos
Veſtrâ motus aget prece.

AD ARISTIUM FUSCUM. ODE XXII.

INTEGER vitæ, ſceleríſque purus
Non eget Mauris jaculis, neque arcu,
Nec venenatis gravidâ ſagittis,
Fuſce, pharetrâ:
Sive per Syrtes iter æſtuoſas,
Sive facturus per inhoſpitalem
Caucaſum, vel quæ loca fabuloſus
Lambit Hydaſpes.
Namque me ſylvâ lupus in Sabinâ,
Dum meam canto Lalagen, & ultra
Terminum curis vagor expeditus,
Fugit inermem.
Quale portentum neque militaris
Daunia in latis alit æſculetis:
Nec Jubæ tellus generat, leonum
Arida nutrix.
Pone me, pigris ubi nulla campis
Arbor æſtivâ recreatur aurâ:
Quod latus mundi nebulæ, malúſque
Jupiter urget:
Pone ſub curru nimiùm propinqui
Solis, in terrâ domibus negatâ:

Dulce

Dulce ridentem Lalagen amabo,
Dulce loquentem.

AD CHLOEN. ODE XXIII.

VITAS hinnuleo me ſimilis, Chloë,
Quærenti pavidam montibus aviis
Matrem, non ſinè vano
Aurarum & ſylüæ metu.
Nam ſeu mobilibus vepris inhorruit
Ad ventum foliis, ſeu virides rubum
Dimovere lacertæ,
Et corde, & genibus tremit.
Atqui non ego te, tigris ut aſpera,
Gætulúſve leo, frangere perſequor.
Tandem deſine matrem
Tempeſtiva ſequi viro.

AD VIRGILIUM. ODE XXIV.

QUIS deſiderio ſit pudor, aut modus
Tam cari capitis? præcipe lugubres
Cantus, Melpomene: cui liquidam pater
Vocem cum citharâ dedit.
Ergo Quinctilium perpetuus ſopor
Urget? cui pudor, & juſtitiæ ſoror
Incorrupta fides, nudáque veritas,
Quando ullum inveniet parem?
Multis ille quidem flebilis occidit:
Nulli flebilior quàm tibi, Virgili.
Tu fruſtra pius, heu, non ita creditum,
Poſcis Quinctilium Deos.
Quòd ſi Threïcio blandius Orpheo
Auditam moderere arboribus fidem,
Non vanæ redeat ſanguis imagini:
Quam virgâ ſemel horridâ
Non lenis precibus fata recludere,
Nigro compulerit Mercurius gregi.
Durum: ſed levius fit patientiâ,
Quidquid corrigere eſt nefas.

AD LYDIAM. ODE XXV.

PARCIUS junctas quatiunt feneſtras
Ictibus crebris juvenes protervi:

Nec

Nec tibi ſomnos adimunt: amátque
Janua limen:
Quæ priùs multùm faciles movebat
Cardines. audis minus, & minùs jam,
Me tuo longas pereunte noctes,
Lydia, dormis.
Invicem mœchos anus arrogantes
Flebis, in ſolo levis angiportu,
Thracio bacchante magis ſub inter-
lunia vento:
Cùm tibi flagrans amor, & libido,
Quæ ſolet matres furiare equorum,
Sæviet circa jecur ulceroſum,
Non ſinè queſtu,
Læta quòd pubes hederâ virenti
Gaudeat, pullâ magis atque myrto;
Aridas frondes hyemis ſodali
Dedicet Hebro.

DE ÆLIO LAMIA. ODE XXVI.

MUSIS amicus, triſtitiam & metus
Tradam protervis in mare Creticum
Portare ventis: quis ſub Arcto
Rex gelidæ metuatur oræ,
Quid Tiridatem terreat, unicè
Securus. ô quæ fontibus integris
Gaudes, apricos necte flores,
Necte meo Lamiæ coronam,
Pimplea dulcis. nil ſinè te mei
Proſunt honores. hunc fidibus novis,
Hunc Lesbio ſacrare plectro
Teque, tuáſque decet ſorores.

AD SODALES. ODE XXVI.

NATIS in uſum lætitiæ ſcyphis
Pugnare, Thracum eſt. tollite barbarum
Morem: verecundúmque Bacchum
Sanguineis prohibete rixis.
Vino & lucernis Medus acinaces
Immane quantum diſcrepat. impium
Lenite clamorem, ſodales,
Et cubito remanete preſſo.

Vultis

Vultis ſeveri me quoque ſumere
Partem Falerni? dicat Opuntiæ
Frater Megillæ, quo beatus
Vulnere, quâ pereat ſagittâ.
Ceſſat voluntas? non aliâ bibam
Mercede. quæ te cumque domat Venus,
Non erubeſcendis adurit
Ignibus: ingenuóque ſemper
Amore peccas. quicquid habes, age,
Depone tutis auribus. ah miſer,
Quantâ laboras in Charybdi!
Digne puer meliore flammâ.
Quæ ſaga, quis te ſolvere Theſſalis
Magus venenis, quis poterit Deus?
Vix illigatum te triformi
Pegaſus expediet Chimæræ.

AD ARCHYTAM. ODE XXVIII.

Te maris & terræ, numeróque carentis arenæ
Menſorem, cohibent, Archyta,
Pulveris exigui prope littus parva Matinum
Munera, nec quidquam tibi prodeſt
Aërias tentâſſe domos, animóque rotundum
Percurriſſe polum, morituro.
Occidit & Pelopis genitor conviva Deorum,
Tithonuſque remotus in auras,
Et Jovis arcanis Minos admiſſus, habéntque
Tartara Panthoïden, iterum Orco
Demiſſum: quamvis clypeo Trojana refixo
Tempora teſtatus, nihil ultra
Nervos, atque cutem morti conceſſerat atræ,
Judice te, non ſordidus auctor
Naturæ, verſique. Sed omnes una manet nox,
Et calcanda ſemel via lethi.
Dant alios Furiæ torvo ſpectacula Marti,
Exitio eſt avidis mare nautis.
Miſta ſenum, ac juvenum denſantur funera. nullum
Sæva caput Proſerpina fugit.
Me quoque devexi rapidus comes Orionis
Illyricis Notus obruit undis.
At tu, nauta, vagæ ne parce malignus arenæ
Oſſibus, & capiti inhumato

Particulam

Particulam dare. ſic, quodcumque minabitur Eurus
Fluctibus Heſperiis, Venuſinæ
Plectantur ſylvæ, te ſoſpite: multáque merces,
Unde poteſt, tibi defluat æquo
Ab Jove, Neptunóque ſacri cuſtode Tarenti.
Negligis immeritis nocituram
Poſtmodo te natis fraudem committere forſan.
Debita jura, vicéſque ſuperbæ
Te maneant ipſum. precibus non linquar inultis,
Teque piacula nulla reſolvent.
Quanquam feſtinas (non eſt mora longa) licebit
Injecto ter pulvere curras.

AD ICCIUM. ODE XXIX.

Icci, beatis nunc Arabum invides
Gazis, & acrem militiam paras
Non antè devictis Sabææ
Regibus, horribilíque Medo
Nectis catenas. quæ tibi virginum
Sponſo necato barbara ſerviet?
Puer quis ex aulâ capillis
Ad cyathum ſtatuetur unctis,
Doctus ſagittas tendere Sericas
Arcu paterno? quis neget arduis
Pronos relabi poſſe rivos
Montibus, & Tiberim reverti:
Cùm tu coëmtos undique nobiles
Libros Panætî, Socraticam & domum
Mutare loricis Iberis,
Pollicitus meliora, tendis?

AD VENEREM. ODE XXX.

O Venus, regina Cnidi, Paphíque,
Sperne dilectam Cypron, & vocantis
Thure te multo Glyceræ decoram
Transfer in ædem.
Fervidus tecum puer, & ſolutis
Gratiæ zonis, properéntque Nymphæ,
Et parum comis ſine te Juventas,
Mercuriuſque.

AD APOLLINEM. ODE XXXI.

Quid dedicatum poſcit Apollinem
Vates? quid orat, de paterâ novum
Fundens liquorem? non opimas
Sardiniæ ſegetes feracis:
Non æſtuoſæ grata Calabriæ
Armenta: non aurum, aut ebur Indicum:
Non rura, quæ Liris quietâ
Mordet aquâ, taciturnus amnis.
Premant Calenâ falce, quibus dedit
Fortuna, vitem: dives & aureis
Mercator exſiccet culullis
Vina Syrâ reparata merce,
Dîs carus ipſis: quippe ter, & quater
Anno reviſens æquor Atlanticum
Impune. me paſcunt olivæ,
Me cichorea, levéſque malvæ.
Frui paratis & valido mihi,
Latoë, dones, & (precor) integrâ
Cum mente, nec turpem ſenectam
Degere, nec citharâ carentem.

AD LYRAM. ODE XXXII.

Poscimus, ſi quid vacui ſub umbrâ
Luſimus tecum, quod & hunc in annum
Vivat, & plures: age, dic Latinum,
Barbite, carmen:
Lesbio primùm modulate civi:
Qui ferox bello, tamen inter arma,
Sive jactatam religârat udo
Littore navim;
Liberum, & Muſas, Venerémque, & illi
Semper hærentem puerum canebat,
Et Lycum, nigris oculis, nigróque
Crine decorum.
O decus Phœbi, & dapibus ſupremi
Grata teſtudo Jovis, ó laborum
Dulce lenimen, mihi cumque ſalve
Rite vocanti.

AD ALBIUM TIBULLUM. ODE XXXIII.

ALBI, ne doleas plus nimio, memor
Immitis Glyceræ, neu miſerabiles
Decantes elegos, cur tibi junior
Læsà præniteat fide.
Inſignem tenui fronte Lycoridà
Cyri torret amor: Cyrus in aſperam
Declinat Pholoën: ſed priùs Appulis
Jungentur capreæ lupis,
Quàm turpi Pholoë peccet adultero.
Sic viſum Veneri: cui placet impares
Formas, atque animos ſub juga ahenea
Sævo mittere cum joco.
Ipſum me melior cùm peteret Venus,
Gratà detinuit compede Myrtale
Libertina, fretis acrior Adriæ
Curvantis Calabros ſinus.

IN EPICUREOS. ODE XXXIV.

PARCUS Deorum cultor, & infrequens,
Inſanientis dum ſapientiæ
Conſultus erro: nunc retrorſum
Vela dare, atque iterare curſus
Cogor relictos. namque Dieſpiter
Igni coruſco nubila dividens,
Plerumque per purum tonantes
Egit equos, volucrémque currum,
Quo bruta tellus, & vaga flumina,
Quo Styx, & inviſi horrida Tænari
Sedes, Atlanteúſque finis,
Concutitur. valet ima ſummis
Mutare, & inſignem attenuat Deus,
Obſcura promens. hinc apicem rapax
Fortuna cum ſtridore acuto
Suſtulit, hìc poſuiſſe gaudet.

AD FORTUNAM. ODE XXXV.

O Diva, gratum quæ regis Antium,
Præſens vel imo tollere de gradu
Mortale corpus, vel ſuperbos
Vertere funeribus triumphos:

Te

Te pauper ambit ſollicitâ prece
Ruris colonus: te dominam æquoris,
  Quicumque Bithynâ laceſſit
    Carpathium pelagus carinâ.
Te Dacus aſper, te profugi Scythæ,
Urbeſque, gentéſque, & Latium ferox,
  Regumque matres barbarorum, &
    Purpurei metuunt tyranni:
Injurioſo ne pede proruas
Stantem columnam: neu populus frequens
  Ad arma ceſſantes, ad arma
    Concitet, imperiúmque frangat.
Te ſemper anteit ſæva neceſſitas,
Clavos trabales, & cuneos manu
  Geſtans ahenâ: nec ſeverus
    Uncus abeſt, liquidúmque plumbum.
Te ſpes, & albo rara fides colit
Velata panno: nec comitem abnegat,
  Utcumque mutatâ potentes
    Veſte domos inimica linquis.
At vulgus infidum, & meretrix retro
Perjura cedit: diffugiunt cadis
  Cum fæce ſiccatis amici,
    Ferre jugum pariter doloſi.
Serves iturum Cæſarem in ultimos
Orbis Britannos, & juvenum recens
  Examen, Eois timendum
    Partibus, Oceanoque rubro.
Eheu, cicatricum & ſceleris pudet,
Fratrúmque. quid nos dura refugimus
  Ætas? quid intactum nefaſti
    Liquimus? unde manus juventus
Metu Deorum continuit? quibus
Pepercit aris? ô utinam novâ
  Incude diffingas retuſum in
    Maſſagetas, Arabáſque ferrum.

IN NUMIDÆ REDITUM. ODE XXXVI.

Et thure, & fidibus juvat
  Placare, & vituli ſanguine debito
Cuſtodes Numidæ Deos:
  Qui nunc Heſperiâ ſoſpes ab ultimâ

Caris

aris multa ſodalibus,
Nulli plura tamen dividit oſcula,
quàm dulci Laniæ, memor
Actæ non alio rege puertiæ,
mutatæque ſimul togæ.
Creſcâ ne careat pulchra dies notâ:
Neu promptæ modus amphoræ,
Neu morem in Salium ſit requies pedum:
Neu multi Damalis meri
Baſſum Threïciâ vincat amyſtide:
Neu deſint epulis roſæ,
Neu vivax apium, neu breve lilium.
Omnes in Damalin putres
Deponent oculos: nec Damalis novo
Divelletur adultero,
Laſcivis hederis ambitioſior.

AD SODALES. ODE XXXVII.

NUNC eſt bibendum, nunc pede libero
Pulſanda tellus: nunc Saliaribus
Ornare pulvinar Deorum
Tempus erat dapibus, ſodales.
Antehac nefas depromere Cæcubum
Cellis avitis, dum Capitolio
Regina dementes ruinas,
Funus & imperio parabat,
Contaminato cum grege turpium
Morbo virorum: quidlibet impotens
Sperare, fortunâque dulci
Ebria. ſed minuit furorem
Vix una ſoſpes navis ab ignibus:
Mentemque lymphatam Mareotico
Redegit in veros timores
Cæſar, ab Italiâ volantem
Remis adurgens: (accipiter velut
Molles columbas, aut leporem citus
Venator in campis nivalis
Hæmoniæ) daret ut catenis
Atale monſtrum. quæ generoſiùs
Perire quærens, nec muliebriter
Expavit enſem, nec latentes
Claſſe citâ reparavit oras.

Auſa

Auſa & jacentem viſere regiam
Vultu ſereno fortis, & aſperas
Tractare ſerpentes, ut atrum
Corpore combiberet venenum,
Deliberatâ morte ferocior:
Sævis Liburnis ſcilicet invidens,
Privata deduci ſuperbo
Non humilis mulier triumpho.

AD PUERUM. ODE XXXVIII.

PERSICOS odi, puer, apparatus:
Diſplicent nexæ philyrâ coronæ:
Mitte ſectari, roſa quo locorum
Sera moretur.
Simplici myrto nihil allabores
Sedulus curo. neque te miniſtrum
Dedecet myrtus, neque me ſub arctâ
Vite bibentem.

CARMINUM

LIBER SECUNDUS.

AD ASINIUM POLLIONEM. ODE I.

MOTUM ex Metello conſule civicum,
Bellique cauſas, & vitia, & modos,
Ludumque Fortunæ, gravesque
Principum amicitias, & arma
Nondum expiatis uncta cruoribus,
Periculoſæ plenum opus aleæ
Tractas, & incedis per ignes
Suppoſitos cineri doloſo.
Paulum ſeveræ Muſa tragœdiæ
Deſit theatris: mox, ubi publicas
Res ordinâris, grande munus
Cecropio repetes cothurno,

ſigne mœſtis præſidium reis,
t conſulenti Pollio curiæ:
Cui laurus æternos honores
Dalmatico peperit triumpho.
m nunc minaci murmure cornuum
erſtringis aures: jam litui ſtrepunt:
Jam fulgor armorum fugaces
Terret equos, equitumque vultus.
udire magnos jam videor duces
on indecoro pulvere ſordidos,
Et cuncta terrarum ſubacta,
Præter atrocem animum Catonis.
uno, et Deorum quiſquis amicior
fris, inultâ ceſſerat impotens
Tellure: victorum nepotes
Rettulit inferias Jugurthæ.
uis non Latino ſanguine pinguior
ampus ſepulcris impia prœlia
Teſtatur, auditumque Medis
Heſperiæ ſonitum ruinæ?
i gurges, aut quæ flumina lugubris
nara belli? quod mare Dauniæ
Non decoloravere cædes?
Quæ caret ora cruore noſtro?
d ne relictis, Muſa procax, jocis,
æ retractes munera næniæ:
Mecum Dionæo ſub antro
Quære modos leviore plectro.

AD CRISPUM SALLUSTIUM. ODE II.

ULLUS argento color eſt avaris
Abdito terris; inimice lamnæ,
iſpe Salluſti, niſi temperato
Splendeat uſu.
vet extento Proculeius ævo,
otus in fratres animi paterni:
um aget pennâ metuente ſolvi
Fama ſuperſtes.
tiùs regnes avidum domando
ritum, quàm ſi Libyam remotis
dibus jungas, & uterque Pœnus
Serviat uni.

Creſcit indulgens ſibi dirus hydrops,
Nec ſitim pellit, niſi cauſa morbi
Fugerit venis, et aquoſus albo
Corpore languor.
Redditum Cyri ſolio Phraaten,
Diſſidens plebi, numero beatorum
Eximit virtus; populumque falſis
Dedocet uti
Vocibus, regnum, et diadema tutum
Deferens uni, propriamque laurum,
Quiſquis ingentes oculo irretorto
Spectat acervos.

AD Q. DELLIUM. ODE III.

ÆQUAM memento rebus in arduis
Servare mentem; non ſecus in bonis
Ab inſolenti temperatam
Lætitiâ, moriture Delli,
Seu mœſtus omni tempore vixeris,
Seu te in remoto gramine per dies
Feſtos reclinatum beâris
Interiore notâ Falerni;
Quà pinus ingens, albaque populus
Umbram hoſpitalem conſociare amant
Ramis, et obliquo laborat
Lympha fugax trepidare rivo.
Huc vina, et unguenta, et nimiùm breves
Flores amœnæ ferre jube roſæ:
Dum res, et ætas, et ſororum
Fila trium patiuntur atra.
Cedes coëmtis ſaltibus, et domo;
Villâque, flavus quam Tiberis lavit,
Cedes: et extructis in altum
Divitiis potietur hæres.
Diveſne, priſco natus ab Inacho,
Nil intereſt, an pauper, et infimâ
De gente ſub dio moreris,
Victima nil miſerantis Orci.
Omnes eôdem cogimur: omnium
Verſatur urnâ ſerius ociùs
Sors exitura, et nos in æternum
Exilium impoſitura cymbæ.

AD XANTHIAM PHOCEUM. ODE IV.

Ne sit ancillæ tibi amor pudori,
Xanthia Phoceu: prius insolentem
Serva Briseïs niveo colore
Movit Achillem.
Movit Ajacem Telamone natum
Forma captivæ dominum Tecmessæ:
Irsit Atrides medio in triumpho
Virgine raptâ;
Barbaræ postquam cecidere turmæ
Thessalo victore, et ademptus Hector
Tradidit fessis leviora tolli
Pergama Graiis.
Nescias an te generum beati
Phyllidis flavæ decorent parentes:
Regium certè genus, et penates
Mœret iniquos.
Crede non illam tibi de scelestâ
Plebe dilectam; neque sic fidelem,
Sic lucro aversam potuisse nasci
Matre pudendâ.
Sachia, et vultum, teretesque suras
Integer laudo: fuge suspicari,
Cujus octavum trepidavit ætas
Claudere lustrum.

ODE V.

Nondum subactâ ferre jugum valet
Cervice, nondum munia comparis
Æquare, nec tauri ruentis
In Venerem tolerare pondus.
Circa virentes est animus tuæ
Campos juvencæ, nunc fluviis gravem
Solantis æstum, nunc in udo
Ludere cum vitulis salicto
Prægestientis. tolle cupidinem
Immitis uvæ: jam tibi lividos
Distinguet Autumnus racemos
Purpureo varius colore.
Impte sequetur. currit enim ferox
Ætas et illi, quos tibi demserit,

Apponet annos. jam protervâ
Fronte petet Lalage maritum;
Dilecta, quantùm non Pholoë fugax,
Non Chloris, albo ſic humero nitens,
Ut pura nocturno renidet
Luna mari, Cnidiuſve Gyges:
Quem ſi puellarum inſereres choro,
Mirè ſagaces falleret hoſpites
Diſcrimen obſcurum, ſolutis
Crinibus, ambiguoque vultu.

AD SEPTIMIUM. ODE VI.

SEPTIMI Gades aditure mecum, et
Cantabrum indoctum juga ferre noſtra, et
Barbaras Syrtes, ubi Maura ſemper
Æſtuat unda:
Tibur Argeo poſitum colono
Sit meæ ſedes utinam ſenectæ;
Sit modus laſſo maris, et viarum,
Militiæque.
Unde ſi Parcæ prohibent iniquæ,
Dulce pellitis ovibus Galeſi
Flumen, et regnata petam Laconi
Rura Phalanto.
Ille terrarum mihi præter omnes
Angulus ridet; ubi non Hymetto
Mella decedunt, viridique certat
Bacca Venafro;
Ver ubi longum, tepidaſque præbet
Jupiter brumas, et amicus Aulon
Fertili Baccho minimùm Falernis
Invidet uvis.
Ille te mecum locus, et beatæ
Poſtulant arces: ibi tu calentem
Debitâ ſparges lacrymâ favillam
Vatis amici.

AD POMPEIUM VARUM. ODE VII.

O Sæpe mecum tempus in ultimum
Deducte, Bruto militiæ duce,
Quis te redonavit Quiritem
Dîs patriis, Italoque cœlo,

ompei, meorum prime ſodalium?
um quo morantem ſæpe diem mero
Fregi, coronatus nitentes
Malobathro Syrio capillos.
ecum Philippos, et celerem fugam
enſi, relictâ non bene parmulâ;
Cum fracta virtus, et minaces
Turpe ſolum tetigere mento.
ed me per hoſtes Mercurius celer
enſo paventem ſuſtulit aëre:
Te rurſus in bellum reſorbens
Unda fretis tulit æſtuoſis.
go obligatam redde Jovi dapem;
ongâque feſſum militiâ latus
Depone ſub lauru meâ; nec
Parce cadis tibi deſtinatis.
blivioſo levia Maſſico
ioria exple: funde capacibus
Unguenta de conchis. quis udo
Deproperare apio coronas,
uratve myrto? quem Venus arbitrum
icet bibendi? non ego ſanius
Bacchabor Edonis: recepto
Dulce mihi furere eſt amico.

IN BARINEN. ODE VIII.

ULLA ſi juris tibi pejerati
Pœna, Barine, nocuiſſet unquam;
ente ſi nigro fieres, vel uno
Turpior ungui;
rederem: ſed tu ſimul obligâſti
erfidum votis caput, enitescis
ulchrior multo, juvenumque prodis
Publica cura.
xpedit matris cineres opertos
allere, et toto taciturna noctis
gna cum cœlo, gelidâque divos
Morte carentes.
idet hoc, inquam, Venus ipſa; rident
implices Nymphæ; ferus et Cupido,
emper ardentes acuens ſagittas
Cote cruentâ.

Adde, quòd pubes tibi creſcit omnis,
Servitus creſcit nova: nec priores
Impiæ tectum dominæ relinquunt
Sæpe minati.
Te ſuis matres metuunt juvencis,
Te ſenes parci, miſeræque nuper
Virgines nuptæ: tua ne retardet
Aura maritos.

AD VALGIUM. ODE IX.

Non ſemper imbres nubibus hiſpidos
Manant in agros; aut mare Caſpium
Vexant inæquales procellæ
Uſque; nec Armeniis in oris,
Amice Valgi, ſtat glacies iners
Menſes per omnes; aut Aquilonibus
Querceta Gargani laborant,
Et foliis viduantur orni.
Tu ſemper urges flebilibus modis
Myſten ademptum: nec tibi Veſpero
Surgente decedunt amores,
Nec rapidum fugiente Solem.
At non ter ævo functus amabilem
Ploravit omnes Antilochum ſenex
Annos: nec impubem parentes
Troïlon, aut Phrygiæ ſorores
Flevere ſemper. deſine mollium
Tandem querelarum; et potiùs nova
Cantemus Auguſti tropæa
Cæſaris; et rigidum Niphaten,
Medumque flumen gentibus additum
Victis, minores volvere vortices,
Intráque præſcriptum Gelonos
Exiguis equitare campis.

AD LICINIUM MURENAM. ODE X.

Rectius vives, Licini, neque altum
Semper urgendo: neque dum procellas
Cautus horreſcis, nimiùm premendo
Litus iniquum.
Auream quiſquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obſoleti

Sordib

Sordibus tecti, caret invidendâ
Sobrius aulâ.
Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus: et celsæ graviore casu
Decidunt turres; feriuntque summos
Fulmina montes.
Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem bene præparatum
Pectus. informes hyemes reducit
Jupiter; idem
Summovet: non, si malè nunc, & olim
Sic erit. quondam citharâ tacentem
Suscitat musam, neque semper arcum
Tendit Apollo.
Rebus angustis animosus, atque
Fortis appare. sapienter idem
Contrahes vento nimiùm secundo
Turgida vela.

AD QUINTIUM HIRPINUM. ODE XI.

Quid bellicosus Cantaber, et Scythes,
Hirpine Quinti, cogitet, Adriâ
Divisus objecto, remittas
Quærere: nec trepides in usum
Poscentis ævi pauca. fugit retro
Levis juventas & decor, aridâ
Pellente lascivos amores
Canitie, facilemque somnum.
Non semper idem floribus est honos
Vernis: neque uno Luna rubens nitet
Vultu. quid æternis minorem
Consiliis animum fatigas?
Cur non sub altâ vel platano, vel hâc
Pinu jacentes sic temere, et rosâ
Canos odorati capillos,
Dum licet, Assyriâque nardo
Potamus uncti? dissipat Evius
Curas edaces. quis puer ocius
Restinguet ardentis Falerni
Pocula prætereunte lymphâ?
Quis devium scortum eliciet domo
Lyden? eburnâ, dic age, cum lyrâ

Maturet, incomtum Lacænæ
More comam religata nodum.

AD MÆCENATEM. ODE XII.

Nolis longa feræ bella Numantiæ,
Nec dirum Hannibalem, nec Siculum mare,
Pœno purpureum ſanguine, mollibus
Aptari citharæ modis;
Nec ſævos Lapithas, et nimium mero
Hylæum; domitoſque Herculeâ manu
Telluris juvenes, unde periculum
Fulgens contremuit domus
Saturni veteris: tuque pedeſtribus
Dices hiſtoriis prœlia Cæſaris,
Mæcenas, melius, ductaque per vias
Regum colla minantium.
Me dulces dominæ Muſa Licymniæ
Cantus, me voluit dicere lucidum
Fulgentes oculos, et bene mutuis
Fidum pectus amoribus:
Quam nec ferre pedem dedecuit choris,
Nec certare joco, nec dare brachia
Ludentem nitidis virginibus, ſacro
Dianæ celebris die.
Num tu, quæ tenuit dives Achæmenes,
Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes
Permutare velis crine Licymniæ,
Plenas aut Arabum domos?
Dum flagrantia detorquet ad oſcula
Cervicem, aut facili ſævitiâ negat,
Quæ poſcente magis gaudeat eripi,
Interdum rapere occupet.

IN ARBORIS CASUM. ODE XIII.

Ille et nefaſto te poſuit die,
Quicunque primùm, et ſacrilegâ manu
Produxit, arbos, in nepotum
Perniciem, opprobriumque pagi.
Illum et parentis crediderim ſui
Fregiſſe cervicem, et penetralia
Sparſiſſe nocturno cruore
Hoſpitis: ille venena Colchica,

Et quidquid uſquam concipitur nefas,
Tractavit; agro qui ſtatuit meo
Te triſte lignum, te caducum
In domini caput immerentis.
Quid quiſque vitet, nunquam homini ſatis
Cautum eſt in horas. navita Boſporum
Pœnus perhorreſcit, neque ultra
Cæca timet aliunde fata;
Miles ſagittas, et celerem fugam
Parthi; catenas Parthus, et Italum
Robur; ſed improviſa lethi
Vis rapuit, rapietque gentes.
Quàm pene furvæ regna Proſerpinæ,
Et judicantem vidimus Æacum,
Sedeſque diſcretas piorum, et
Æoliis fidibus querentem
Sapphò puellis de popularibus;
Et tē ſonantem plenius aureo,
Alcæe, plectro dura navis,
Dura fugæ mala, dura belli.
Utrumque ſacro digna ſilentio
Mirantur umbræ dicere: ſed magìs
Pugnas, et exactos tyrannos
Denſum humeris bibit aure vulgus.
Quid mirum? ubi illis carminibus ſtupens
Demittit atras bellua centiceps
Aures, et intorti capillis
Eumenidum recreantur angues?
Quin et Prometheus, et Pelopis parens
Dulci laborum decipitur ſono:
Nec curat Orion leones,
Aut timidos agitare lyncas.

AD POSTUMUM. ODE XIV.

Eheu, fugaces, Poſtume, Poſtume,
Labuntur anni: nec pietas moram
Rugis, et inſtanti ſenectæ
Afferet, indomitæque morti.
Non ſi tricenis, quotquot eunt dies,
Amice, places illacrymabilem
Plutona tauris; qui ter amplum
Geryonen, Tityonque triſti

Compeſcit undâ, ſcilicet omnibus
Quicunque terræ munere veſcimur,
Enavigandâ; ſive reges,
Sive inopes erimus coloni.
Fruſtra cruento Marte carebimus,
Fractiſque rauci fluctibus Adriæ:
Fruſtra per Autumnos nocentem
Corporibus metuemus Auſtrum.
Viſendus ater flumine languido
Cocytus errans, et Danaï genus
Infame, damnatuſque longi
Siſyphus Æolides laboris.
Linquenda tellus, et domus, et placens
Uxor: neque harum, quas colis, arborum
Te, præter inviſas cupreſſos,
Ulla brevem dominum ſequetur.
Abſumet hæres Cæcuba digniór
Servata centum clavibus, et mero
Tinget pavimentum ſuperbo,
Pontificum potiore cœnis.

ODE XV.

JAM pauca aratro jugera regiæ
Moles relinquent: undique latiùs
Extenta viſentur Lucrino
Stagna lacu; platanuſque cœlebs
Evincet ulmos. tum violaria, et
Myrtus, et omnis copia narium,
Spargent olivetis odorem,
Fertilibus domino priori.
Tum ſpiſſa ramis laurea fervidos
Excludet ictus. non ita Romuli
Præſcriptum, et intonſi Catonis
Auſpiciis, veterumque normâ.
Privatus illis cenſus erat brevis,
Commune magnum: nulla decempedis
Metata privatis opacam
Porticus excipiebat Arcton:
Nec fortuitum ſpernere ceſpitem
Leges ſinebant, oppida publico
Sumtu jubentes, et Deorum
Templa novo decorare ſaxo.

AD GROSPHUM. ODE XVI.

Otium divos rogat in patenti
Prensus Ægæo, simul atra nubes
Condidit Lunam, neque certa fulgent
Sidera nautis:
Otium bello furiosa Thrace,
Otium Medi pharetrâ decori,
Grosphe, non gemmis, neque purpurâ, venale, nec auro.
Non enim gazæ, neque consularis
Summovet lictor miseros tumultus
Mentis, et curas laqueata circùm
Tecta volantes.
Vivitur parvo bene, cui paternum
Splendet in mensâ tenui salinum:
Nec leves somnos timor, aut cupido
Sordidus aufert.
Quid brevi fortes jaculamur ævo
Multa? quid terras alio calentes
Sole mutamus? patriæ quis exul
Se quoque fugit?
Scandit æratas vitiosa naves
Cura; nec turmas equitum relinquit,
Ocior cervis, et agente nimbos
Ocior Euro.
Lætus in præsens animus, quod ultrà est,
Oderit curare, et amara lento
Temperet risu. nihil est ab omni
Parte beatum.
Abstulit clarum cita mors Achillem:
Longa Tithonum minuit senectus:
Et mihi forsan, tibi quod negârit,
Porriget hora.
Te greges centum, Siculæque circùm
Mugiunt vaccæ; tibi tollit hinnitum
Apta quadrigis equa; te bis Afro
Murice tinctæ
Vestiunt lanæ: mihi parva rura, et
Spiritum Graiæ tenuem Camœnæ
Parca non mendax dedit, et malignum
Spernere vulgus.

AD MÆCENATEM ÆGROTUM. ODE XVII.

CUR me querelis exanimas tuis?
Nec Dîs amicum eſt, nec mihi, te priùs
Obire, Mæcenas, mearum
Grande decus, columenque rerum.
Ah! te meæ ſi partem animæ rapit
Maturior vis, quid moror alteræ?
Nec carus æquè, nec ſuperſtes
Integer: ille dies utramque
Ducet ruinam: non ego perfidum
Dixi ſacramentum: ibimus, ibimus,
Utcunque præcedes, ſupremum
Carpere iter comites parati.
Me nec Chimæræ ſpiritus igneæ,
Nec, ſi reſurgat, centimanus Gyges,
Divellet unquam: ſic potenti
Juſtitiæ, placitumque Parcis.
Seu Libra, ſeu me Scorpius aſpicit
Formidoloſus, pars violentior
Natalis horæ, ſeu tyrannus
Heſperiæ Capricornus undæ:
Utrumque noſtrum incredibili modo
Conſentit aſtrum. te Jovis impio
Tutela Saturno refulgens
Eripuit, volucriſque fati
Tardavit alas; cùm populus frequens
Lætum theatris ter crepuit ſonum:
Me truncus illapſus cerebro
Suſtulerat, niſi Faunus ictum
Dextrâ levâſſet, Mercurialium
Cuſtos virorum. reddere victimas,
Ædemque votivam memento:
Nos humilem feriemus agnam.

ODE XVIII.

NON ebur, neque aureum
Meâ renidet in domo lacunar:
Non trabes Hymettiæ
Premunt columnas ultimâ reciſas
Africâ: neque Attali
Ignotus hæres regiam occupavi:
Nec Laconicas mihi
Trahunt honeſtæ purpuras clientæ:

At fides, et ingenî
Benigna vena eſt; pauperemque dives
Me petit. nihil ſuprà
Deos laceſſo, nec potentem amicum
Largiora flagito,
Satis beatus unicis Sabinis.
Truditur dies die,
Novæque pergunt interire Lunæ:
Tu ſecanda marmora
Locas ſub ipſum funus: et ſepulcri
Immemor, ſtruis domos;
Mariſque Baiis obſtrepentis urges
Summovere litora,
Parum locuples continente ripâ.
Quid, quod uſque proximos
Revellis agri terminos, et ultra
Limites clientium
Salis avarus? pellitur paternos
In ſinu ferens Deos
Et uxor, et vir, ſordidoſque natos.
Nulla certior tamen
Rapacis Orci ſede deſtinatâ
Aula divitem manet
Herum. quid ultrà tendis? æqua tellus
Pauperi recluditur,
Regumque pueris: nec ſatelles Orci
Callidum Promethea
Revexit auro captus. hic ſuperbum
Tantalum, atque Tantali
Genus coërcet: hic levare functum
Pauperem laboribus,
Vocatus, atque non vocatus audit.

IN BACCHUM. ODE XIX.

Bacchum in remotis carmina rupibus
Vidi docentem (credite, poſteri)
Nymphaſque diſcentes, et aures
Capripedum Satyrorum acutas.
Evœ! recenti mens trepidat metu:
Plenoque Bacchi pectore turbidum
Lætatur. evœ! parce, Liber,
Parce, gravi metuende thyrſo.
Fas pervicaces eſt mihi Thyadas,
Vinique fontem, lactis et uberes

Cantare rivos, atque truncis
Lapſa cavis iterare mella.
Fas et beatæ conjugis additum
Stellis honorem, tectaque Penthei
Disjecta non leni ruinâ,
Thracis et exitium Lycurgi.
Tu flectis amnes, tu mare barbarum:
Tu ſeparatis uvidus in jugis
Nodo coërces viperino
Biſtonidum ſinè fraude crines.
Tu, cùm parentis regna per arduum
Cohors Gigantum ſcanderet impia,
Rhœcum retorſiſti leonis
Unguibus, horribilique malâ:
Quanquam choreïs aptior & jocis
Ludoque dictus, non ſat idoneus
Pugnæ ferebaris; ſed idem
Pacis eras, mediuſque belli.
Te vidit inſons Cerberus aureo
Cornu decorum; leniter atterens
Caudam; & recedentis trilingui
Ore pedes, tetigitque crura.

AD MÆCENATEM. ODE XX.

Non uſitatâ, nec tenui ferar
Pennâ, biformis per liquidum æthera
Vates: neque in terris morabor
Longiùs: invidiâque major
Urbes relinquam. non ego pauperum
Sanguis parentum, non ego, quem vocas
Dilecte, Mæcenas, obibo,
Nec Stygiâ cohibebor undâ.
Jam jam reſidunt cruribus aſperæ
Pelles; et album mutor in alitem
Superne: naſcunturque leves
Per digitos, humeroſque plumæ.
Jam, Dædaleo ocior Icaro,
Viſam gementis litora Boſpori,
Syrteſque Gætulas, canorus
Ales, Hyperboreoſque campos.
Me Colchus, et, qui diſſimulat metum
Marſæ cohortis, Dacus, et ultimi

Noſcent Geloni: me peritus
Diſcet Iber, Rhodanique potor.
Abſint inani funere næniæ,
Luctûſque turpes, et querimoniæ:
Compeſce clamorem, ac ſepulchri
Mitte ſupervacuos honores.

CARMINUM
LIBER TERTIUS.

AD ASINIUM POLLIONEM. ODE I.

Odi profanum vulgus, et arceo.
Favete linguis: carmina non priùs
Audita, Muſarum ſacerdos,
Virginibus, puerique canto.
Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipſos imperium eſt Jovis,
Clari giganteo triumpho,
Cuncta ſupercilio moventis.
Eſt, ut viro vir latiùs ordinet
Arbuſta ſulcis; hic generoſior
Deſcendat in campum petitor;
Moribus hic, meliorque famâ
Contendat; illi turba clientium
Sit major. æquâ lege neceſſitas
Sortitur inſignes, et imos:
Omne capax movet urna nomen.
Diſtrictus enſis cui ſuper impiâ
Cervice pendet, non Siculæ dapes
Dulcem elaborabunt ſaporem;
Non avium, citharæque cantus
Somnum reducent. ſomnus agreſtium
Lenis virorum non humiles domos
Faſtidit, umbroſamque ripam,
Non Zephyris agitata Tempe.
Deſiderantem quod ſatis eſt, neque
Tumultuoſum ſolicitat mare,
Nec ſævus Arcturi cadentis
Impetus, aut orientis Hœdi:

Non

Non verberatæ grandine vineæ,
Funduſque mendax; arbore nunc aquas
Culpante, nunc torrentia agros
Sidera, nunc hyemes iniquas.
Contracta piſces æquora ſentiunt,
Jactis in altum molibus: huc frequens
Cæmenta demittit redemtor
Cum famulis, dominuſque terræ
Faſtidioſus: ſed timor et minæ
Scandunt eodem quò dominus: neque
Decedit æratâ triremi, et
Poſt equitem ſedet atra cura.
Quòd ſi dolentem nec Phrygius lapis,
Nec purpurarum ſidere clarior
Delenit uſus, nec Falerna
Vitis, Achæmeniumque coſtum;
Cur invidendis poſtibus, et novo
Sublime ritu moliar atrium?
Cur valle permutem Sabinâ
Divitias operoſiores?

AD AMICOS. ODE II.

Angustam, amici, pauperiem pati
Robuſtus acri militiâ puer
Condiſcat, et Parthos feroces
Vexet eques metuendus haſtâ:
Vitamque ſub dio, et trepidis agat
In rebus: illum ex mœnibus hoſticis
Matrona bellantis tyranni
Proſpiciens, et adulta virgo,
Suſpiret: Eheu, ne rudis agminum
Sponſus laceſſat regius aſperum
Tactu leonem; quem cruenta
Per medias rapit ira cædes.
Dulce et decorum eſt pro patriâ mori.
Mors et fugacem perſequitur virum;
Nec parcit imbellis juventæ
Poplitibus, timidoque tergo.
Virtus, repulſæ neſcia ſordidæ,
Intaminatis fulget honoribus;
Nec ſumit, aut ponit ſecures
Arbitrio popularis auræ.

Virtus, recludens immeritis mori
Cœlum, negatâ tentat iter viâ;
Cœtûſque vulgares, et udam
Spernit humum fugiente pennâ.
Eſt et fideli tuta ſilentio
Merces: vetabo, qui Cereris ſacrum
Vulgârit arcanæ, ſub iiſdem
Sit trabibus, fragilemque mecum
Solvat phaſelum. ſæpe Dieſpiter
Neglectus inceſto addidit integrum:
Rarò antecedentem ſceleſtum
Deſeruit pede pœna claudo.

ODE III.

JUSTUM, et tenacem propoſiti virum,
Non civium ardor prava jubentium,
Non vultus inſtantis tyranni
Mente quatit ſolidâ, neque Auſter
Dux inquieti turbidus Adriæ,
Nec fulminantis magna Jovis manus:
Si fractus illabatur orbis,
Impavidum ferient ruinæ.
Hâc arte Pollux, et vagus Hercules
Innixus, arces attigit igneas:
Quos inter Auguſtus recumbens
Purpureo bibit ore nectar.
Hâc te merentem, Bacche pater, tuæ
Vexere tigres, indocili jugum
Collo trahentes: hâc Quirinus
Martis equis Acheronta fugit;
Gratum elocutâ conſiliantibus
Junone divis: Ilion, Ilion
Fatalis inceſtuſque judex,
Et mulier peregrina vertit
In pulverem, ex quo deſtituit Deos
Mercede pactâ Laomedon, mihi
Caſtæque damnatum Minervæ,
Cum populo, et duce fraudulento.
Jam nec Lacænæ ſplendet adulteræ
Famoſus hoſpes; nec Priami domus
Perjura pugnaces Achivos
Hectoreis opibus refringit:

Noſtriſque

Noſtriſque ductum ſeditionibus
Bellum reſedit. protinus et graves
Iras, et inviſum nepotem,
Troïca quem peperit ſacerdos,
Marti redonabo. illum ego lucidas
Inire ſedes, ducere nectaris
Succos, et adſcribi quietis
Ordinibus patiar Deorum.
Dum longus inter ſæviat Ilion
Romamque pontus; qualibet exules
In parte regnanto beati;
Dum Priami, Paridiſque buſto
Inſultet armentum, et catulos feræ
Celent inultæ: ſtet Capitolium
Fulgens, triumphatiſque poſſit
Roma ferox dare jura Medis.
Horrenda latè nomen in ultimas
Extendat oras, quà medius liquor
Secernit Europen ab Afro,
Quà tumidus rigat arva Nilus:
Aurum irrepertum, et ſic meliùs ſitum,
Cùm terra celat, ſpernere fortior,
Quàm cogere humanos in uſus,
Omne ſacrum rapiente dextrâ.
Quicunque mundo terminus obſtitit,
Hunc tangat armis: viſere geſtiens
Quâ parte debacchentur ignes,
Quâ nebulæ, pluviique rores.
Sed bellicoſis fata Quiritibus
Hâc lege dico, ne nimiùm pii,
Rebuſque fidentes, avitæ
Tecta velint reparare Trojæ.
Trojæ renaſcens alite lugubri
Fortuna triſti clade iterabitur,
Ducente victrices catervas
Conjuge me Jovis, et ſorore.
Ter ſi reſurgat murus aheneus,
Auctore Phœbo; ter pereat meis
Exciſus Argivis; ter uxor
Capta virum, puerоſque ploret.
Non hæc jocoſæ conveniunt lyræ.
Quò Muſa tendis? deſine pervicax

Referre ſermones Deorum, et
Magna modis tenuare parvis.

AD CALLIOPEN. ODE IV.

DESCENDE cœlo, et dic age tibiâ,
Regina longum Calliope melos;
Seu voce nunc mavis acutâ,
Seu fidibus, citharâve Phœbi.
Auditis? an me ludit amabilis
Inſania? audire, et videor pios
Errare per lucos, amœnæ
Quos et aquæ ſubeunt, & auræ.
Me fabuloſæ Vulture in Appulo,
Altricis extra limen Apuliæ,
Ludo, fatigatumque ſomno,
Fronde novâ puerum palumbes
Texere: mirum quod foret omnibus,
Quicunque celſæ nidum Acherontiæ,
Saltuſque Bantinos, et arvum
Pingue tenent humilis Ferenti;
Ut tuto ab atris corpore viperis
Dormirem et urſis: ut premerer ſacrâ
Lauroque, collatâque myrto,
Non ſinè Dîs animoſus infans.
Veſter, Camœnæ, veſter in arduos
Tollor Sabinos: ſeu mihi frigidum
Præneſte, ſeu Tibur ſupinum,
Seu liquidæ placuere Baiæ.
Veſtris amicum fontibus, et choris,
Non me Philippis verſa acies retro,
Devota non extinxit arbos,
Nec Siculâ Palinurus undâ.
Utcunque mecum vos eritis; libens
Inſanientem navita Boſporum
Tentabo, et arentes arenas
Litoris Aſſyrii viator.
Viſam Britannos hoſpitibus feros,
Et lætum equino ſanguine Concanum:
Viſam pharetratos Gelonos,
Et Scythicum inviolatus amnem.
Vos Cæſarem altum, militiâ ſimul
Feſſas cohortes abdidit oppidis,

Finire

Finire quærentem labores,
Pierio recreatis antro.
Vos lene consilium et datis, et dato
Gaudetis almæ. scimus ut impios
Titanas, immanemque turmam
Fulmine sustulerit caduco
Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventosum, et urbes, regnaque tristia,
Divosque, mortalesque turbas
Imperio regit unus æquo.
Magnum illa terrorem intulerat Jovi
Fidens juventus horrida brachiis,
Fratresque tendentes opaco
Pelion imposuisse Olympo.
Sed quid Typhœus, et validus Mimas,
Aut quid minaci Porphyrion statu,
Quid Rhœcus, evulsisque truncis
Enceladus jaculator audax,
Contra sonantem Palladis ægida
Possent ruentes? hinc avidus stetit
Vulcanus, hinc matrona Juno, et
Nunquam humeris positurus arcum,
Qui fore puro Castaliæ lavit
Crines solutos, qui Lyciæ tenet
Dumeta, natalemque sylvam,
Delius et Patareus Apollo.
Vis consilî expers mole ruit suâ:
Vim temperatam Dî quoque provehunt
In majus: idem odere vires
Omne nefas animo moventes.
Testis mearum centimanus Gyges
Sententiarum notus, et integræ
Tentator Orion Dianæ,
Virgineâ domitus sagittâ.
Injecta monstris Terra dolet suis;
Mœretque partus fulmine luridum
Missos ad Orcum: nec peredit
Impositam celer ignis Ætnam:
Incontinentis nec Tityi jecur
Relinquit ales, nequitiæ additus
Custos: amatorem trecentæ
Pirithoum cohibent catenæ.

AUGUSTI LAUDES. ODE V.

Cœlo tonantem credidimus Jovem
Regnare : præsens Divus habebitur
Augustus, adjectis Britannis
Imperio, gravibusque Persis.
Milesne Crassi conjuge barbarâ
Turpis maritus vixit ? et hostium
(Proh curia, inversique mores !)
Consenuit socerorum in armis
Sub rege Medo, Marsus, et Appulus,
Anciliorum, nominis et togæ
Oblitus, æternæque Vestæ,
Incolumi Jove, et urbe Româ ?
Hoc caverat mens provida Reguli
Dissentientis conditionibus
Fœdis, et exemplo trahenti
Perniciem veniens in ævum,
Si non periret immiserabilis
Captiva pubes. Signa ego Punicis
Affixa delubris, et arma
Militibus sinè cæde, dixit,
Derepta vidi : vidi ego civium
Retorta tergo brachia libero,
Portasque non clausas, et arva
Marte coli populata nostro.
Auro repensus scilicet acrior
Miles redibit ? flagitio additis
Damnum. neque amissos colores
Lana refert medicata fuco ;
Nec vera virtus, cùm semel excidit,
Curat reponi deterioribus.
Si pugnat extricata densis
Cerva plagis, erit ille fortis,
Qui perfidis se credidit hostibus ;
Et Marte Pœnos proteret altero,
Qui lora restrictis lacertis
Sensit iners, timuitque mortem.
Hic, unde vitam sumeret inscius,
Pacem duello miscuit. ô pudor !
O magna Carthago, probrosis
Altior Italiæ ruinis !

Fertur

Fertur pudicæ conjugis oſculum,
Parvoſque natos, ut capitis minor,
A ſe removiſſe, et virilem
Torvus humi poſuiſſe vultum;
Donec labantes conſilio Patres
Firmaret auctor nunquam alias dato,
Interque mœrentes amicos
Egregius properaret exul.
Atqui ſciebat quæ ſibi barbarus
Tortor pararet: non aliter tamen
Dimovit obſtantes propinquos,
Et populum reditus morantem,
Quàm ſi clientum longa negotia,
Dijudicatâ lite, relinqueret,
Tendens Venafranos in agros,
Aut Lacedæmonium Tarentum.

AD ROMANOS. ODE VI.

DELICTA majorum immeritus lues,
Romane: donec templa reſeceris,
Ædeſque labentes Deorum, et
Fœda nigro ſimulacra fumo.
Dîs te minorem quòd geris, imperas.
Hinc omne principium, huc refer exitum.
Dî multa neglecti dederunt
Heſperiæ mala luctuoſæ.
Jam bis Monæſes, et Pacori manus
Non auſpicatos contudit impetus
Noſtros, et adjeciſſe prædam
Torquibus exiguis renidet.
Penè occupatam ſeditionibus
Delevit urbem Dacus, et Æthiops:
Hic claſſe formidatus, ille
Miſſilibus melior ſagittis.
Fœcunda culpæ ſæcula, nuptias
Primùm inquinavere, et genus, et domos:
Hôc fonte derivata clades
In patriam, populumque fluxit.
Motus doceri gaudet Ionicos
Matura virgo, et fingitur artubus
Jam nunc, et inceſtos amores
De tenero meditatur ungui.

ox juniores quærit adulteros
er mariti vina: neque eligit,
Cui donet impermissa raptim
Gaudia, luminibus remotis:
d jussa coràm non sinè conscio
rgit marito: seu vocat institor,
Seu navis Hispanæ magister,
Dedecorum pretiosus emtor.
on his juventus orta parentibus
fecit æquor sanguine Punico,
Pyrrhumque, et ingentem cecidit
Antiochum, Annibalemque dirum:
d rusticorum mascula militum
oles, Sabellis docta ligonibus
Versare glebas, et severæ
Matris ad arbitrium recisos
rtare fustes, sol ubi montium
taret umbras, et juga demeret
Bobus fatigatis, amicum
Tempus agens abeunte curru.
mnosa quid non imminuit dies?
as parentum, pejor avis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitiosiorem.

AD ASTERIEN. ODE VII.

Quid fles, Asterie, quem tibi candidi
Primo restituent vere Favonii,
Thynâ merce beatum
Constantis juvenem fide
gen? ille Notis actus ad Oricum
insana Capræ sidera, frigidas
octes, non sinè multis
Insomnis lacrymis, agit.
ri solicitæ nuntius hospitæ,
rare Chloën, et miseram tuis
icens ignibus uri,
Tentat mille vafer modis.
Prætum mulier perfida credulum
is impulerit criminibus, nimis
sto Bellerophonti
Maturare necem, refert.

Narrat

Narrat penè datum Pelea Tartaro,
Magneſſam Hippolyten dum fugit abſtinens:
Et peccare docentes
Fallax hiſtorias monet:
Fruſtra: nam ſcopulis ſurdior Icari
Voces audit, adhuc integer. at, tibi
Ne vicinus Enipeus
Plus juſto placeat, cave.
Quamvis non alius flectere equum ſciens
Æquè conſpicitur gramine Martio;
Nec quiſquam citus æquè
Tuſco denatat alveo;
Primâ nocte domum claude: neque in vias
Sub cantu querulæ deſpice tibiæ:
Et te ſæpe vocanti
Duram, difficilis mane.

AD MÆCENATEM. ODE VIII.

MARTIIS cœlebs quid agam Calendis,
Quid velint flores, et acerra thuris
Plena, miraris, poſituſque carbo in
Ceſpite vivo,
Docte ſermones utriuſque linguæ.
Voveram dulces epulas, et album
Libero caprum, propè funeratus
Arboris ictu.
Hic dies, anno redeunte, feſtus
Corticem adſtrictum pice dimovebit
Amphoræ fumum bibere inſtitutæ
Conſule Tullo.
Sume, Mæcenas, cyathos amici
Soſpitis centum; et vigiles lucernas
Perfer in lucem: procul omnis eſto
Clamor et ira.
Mitte civiles ſuper urbe curas.
Occidit Dari Cotiſonis agmen:
Medus infeſtus ſibi luctuoſis
Diſſidet armis:
Servit Hiſpanæ vetus hoſtis oræ
Cantaber, ſerâ domitus catenâ:
Jam Scythæ laxo meditantur arcu
Cedere campis.

Negl

Negligens, ne quâ populus laboret,
Parce privatus nimium cavere; et
Dona præſentis rape lætus horæ, ac
Linque ſevera.

AD LYDIAM. ODE IX.

HOR. DONEC gratus eram tibi,
Nec quiſquam potior brachia candidæ
Cervici juvenis dabat;
Perſarum vigui rege beatior.
LYD. Donec non aliâ magis
Arſiſti, neque erat Lydia poſt Chloën;
Multi Lydia nominis
Romanâ vigui clarior Iliâ.
HOR. Me nunc Threſſa Chloë regit,
Dulces docta modos, et citharæ ſciens:
Pro quâ non metuam mori,
Si parcent animæ fata ſuperſtiti.
LYD. Me torret face mutuâ
Thurini Calaïs filius Ornithi:
Pro quo bis patiar mori,
Si parcent puero fata ſuperſtiti.
HOR. Quid ſi priſca redit Venus,
Diductoſque jugo cogit aheneo?
Si flava excutitur Chloë,
Rejectæque patet janua Lydiæ?
LYD. Quanquam ſidere pulchrior
Ille eſt; tu levior cortice, et improbo
Iracundior Adriâ:
Tecum vivere amem, tecum obeam libens.

IN LYCEN. ODE X.

EXTREMUM Tanaim ſi biberes, Lyce,
Sævo nupta viro, me tamen aſperas
Protectum ante fores, objicere incolis
Plorares Aquilonibus.
Audis quo ſtrepitu janua, quo nemus
Inter pulchra ſitum tecta remugiat
Ventis? et poſitas ut glaciet nives
Puro numine Jupiter?
Ingratam Veneri pone ſuperbiam;
Ne curvante retro funis eat rotâ.

Narrat penè datum Pelea Tartaro,
Magneſſam Hippolyten dum fugit abſtinens:
Et peccare docentes
Fallax hiſtorias monet:
Fruſtra: nam ſcopulis ſurdior Icari
Voces audit, adhuc integer. at, tibi
Ne vicinus Enipeus
Plus juſto placeat, cave.
Quamvis non alius flectere equum ſciens
Æquè conſpicitur gramine Martio;
Nec quiſquam citus æquè
Tuſco denatat alveo;
Primâ nocte domum claude: neque in vias
Sub cantu querulæ deſpice tibiæ:
Et te ſæpe vocanti
Duram, difficilis mane.

AD MÆCENATEM. ODE VIII.

MARTIIS cœlebs quid agam Calendis,
Quid velint flores, et acerra thuris
Plena, miraris, poſituſque carbo in
Ceſpite vivo,
Docte ſermones utriuſque linguæ.
Voveram dulces epulas, et album
Libero caprum, propè funeratus
Arboris ictu.
Hic dies, anno redeunte, feſtus
Corticem adſtrictum pice dimovebit
Amphoræ fumum bibere inſtitutæ
Conſule Tullo.
Sume, Mæcenas, cyathos amici
Soſpitis centum; et vigiles lucernas
Perfer in lucem: procul omnis eſto
Clamor et ira.
Mitte civiles ſuper urbe curas.
Occidit Dari Cotiſonis agmen:
Medus infeſtus ſibi luctuoſis
Diſſidet armis:
Servit Hiſpanæ vetus hoſtis oræ
Cantaber, ſerâ domitus catenâ:
Jam Scythæ laxo meditantur arcu
Cedere campis.

Negligens, ne quâ populus laboret,
Parce privatus nimium cavere; et
Dona præſentis rape lætus horæ, ac
Linque ſevera.

AD LYDIAM. ODE IX.

HOR. DONEC gratus eram tibi,
Nec quiſquam potior brachia candidæ
Cervici juvenis dabat;
Perſarum vigui rege beatior.
LYD. Donec non aliâ magis
Arſiſti, neque erat Lydia poſt Chloën;
Multi Lydia nominis
Romanâ vigui clarior Iliâ.
HOR. Me nunc Threſſa Chloë regit,
Dulces docta modos, et citharæ ſciens:
Pro quâ non metuam mori,
Si parcent animæ fata ſuperſtiti.
LYD. Me torret face mutuâ
Thurini Calaïs filius Ornithi:
Pro quo bis patiar mori,
Si parcent puero fata ſuperſtiti.
HOR. Quid ſi priſca redit Venus,
Diductoſque jugo cogit aheneo?
Si flava excutitur Chloë,
Rejectæque patet janua Lydiæ?
LYD. Quanquam ſidere pulchrior
Ille eſt; tu levior cortice, et improbo
Iracundior Adriâ:
Tecum vivere amem, tecum obeam libens.

IN LYCEN. ODE X.

EXTREMUM Tanaim ſi biberes, Lyce,
Sævo nupta viro, me tamen aſperas
Porrectum ante fores, objicere incolis
Plorares Aquilonibus.
Audis quo ſtrepitu janua, quo nemus
Inter pulchra ſitum tecta remugiat
Ventis? et poſitas ut glaciet nives
Puro numine Jupiter?
Ingratam Veneri pone ſuperbiam;
Ne currente retro funis eat rotâ.

Non te Penelopen difficilem procis
Tyrrhenus genuit parens.
O, quamvis neque te munera, nec preces,
Nec tinctus violâ pallor amantium,
Nec vir Pieriâ pellice saucius
Curvat; supplicibus tuis
Parcas, nec rigidâ mollior esculo,
Nec Mauris animo mitior anguibus.
Non hoc semper erit liminis aut aquæ
Cœlestis patiens latus.

AD MERCURIUM. ODE XI.

MERCURI, (nam te docilis magistro
Movit Amphion lapides canendo)
Tuque testudo resonare septem
Callida nervis,
Nec loquax olim neque grata, nunc et
Divitum mensis et amica templis;
Dic modos, Lyde quibus obstinatas
Applicet aures:
Quæ, velut latis equa trima campis,
Ludit exultim, metuitque tangi,
Nuptiarum expers, et adhuc protervo
Cruda marito.
Tu potes tigres comitesque silvas
Ducere, et rivos celeres morari.
Cessit immanis tibi blandienti
Janitor aulæ
Cerberus; quamvis furiale centum
Muniant angues caput ejus, atque
Spiritus teter, saniesque manet
Ore trilingui.
Quin et Ixion, Tityosque vultu
Risit invito: stetit urna paulùm
Sicca, dum grato Danaï puellas
Carmine mulces.
Audiat Lyde scelus atque notas
Virginum pœnas, et inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo,
Seraque fata,
Quæ manent culpas etiam sub Orco.
Impiæ, (nam quid potuere majus?)

Impiæ ſponſos potuere duro
Perdere ferro.
Una de multis, face nuptiali
Digna, perjurum fuit in parentem
Splendide mendax, et in omne virgo
Nobilis ævum:
Surge, quæ dixit juveni marito,
Surge, ne longus tibi ſomnus, unde
Non times, detur: ſocerum et ſceleſtas
Falle ſorores;
Quæ, velut nactæ vitulos leænæ,
Singulos eheu! lacerant: ego illis
Mollior nec te feriam, nec intra
Clauſtra tenebo.
Me pater ſævis oneret catenis,
Quod viro clemens miſero peperci;
Me vel extremos Numidarum in agros
Claſſe releget.
I pedes quò te rapiunt et auræ,
Dum favet nox et Venus: i ſecundo
Omine; et noſtri memorem ſepulcro
Scalpe querelam.

AD NEOBULEN. ODE XII.

MISERARUM eſt, neque amori dare ludum,
Neque dulci mala vino lavere; aut exanimari, metuentes patruæ verbera linguæ.
Ibi qualum Cytheræ puer ales,
Tibi telas, operoſaque Minervæ
Studium aufert, Neobule, Liparæi nitor Hebri:
Nec ipſo melior Bellerophonte,
Neque pugno, neque ſegni pede victus,
Simul unctos Tiberinis humeros lavit in undis:
Fugis idem per apertum fugientes
Agitato grege cervos jaculari, et
Celer alto latitantem fruticeto excipere aprum.

AD FONTEM BLANDUSIÆ. ODE XIII.

O FONS Blanduſiæ, ſplendidior vitro,
Dulci digne mero, non ſine floribus,
Cras donaberis hœdo;
Cui frons turgida cornibus

Primis, et Venerem et prœlia deſtinat
Fruſtra: nam gelidos inficiet tibi
Rubro ſanguine rivos
Laſcivi ſoboles gregis.
Te flagrantis atrox hora Caniculæ
Neſcit tangere: tu frigus amabile
Feſſis vomere tauris
Præbes, et pecori vago.
Fies nobilium tu quoque fontium,
Me dicente cavis impoſitam ilicem
Saxis, unde loquaces
Lymphæ deſiliunt tuæ.

DE REDITU AUGUSTI. ODE XIV.

HERCULIS ritu modò dictus, ô plebs,
Morte venalem petiiſſe laurum
Cæſar, Hiſpanâ repetit penates
Victor ab orâ.
Unico gaudens mulier marito
Prodeat, juſtis operata divis;
Et ſoror clari ducis, et decoræ
Supplice vittâ
Virginum matres, juvenumque nuper
Soſpitum. vos ô pueri, et puellæ
Jam virum expertæ, malè ominatis
Parcite verbis.
Hic dies verè mihi feſtus atras
Eximet curas: ego nec tumultum,
Nec mori per vim metuam, tenente
Cæſare terras.
I, pete unguentum, puer, et coronas,
Et cadum Marſi memorem duelli;
Spartacum ſi quà potuit vagantem
Fallere teſta.
Dic et argutæ properet Neæræ
Myrrheum nodo cohibere crinem:
Si per inviſum mora janitorem
Fiet, abito.
Lenit albeſcens animos capillus
Litium et rixæ cupidos protervæ.
Non ego hoc ferrem calidus juventâ,
Conſule Planco.

IN CHLORIM. ODE XV.

Uxor pauperis Ibyci,
Tandem nequitiæ fige modum tuæ,
Famoſiſque laboribus:
Maturo propior deſine funeri
Inter ludere virgines,
Et ſtellis nebulam ſpargere candidis.
Non, ſi quid Pholoën ſatis,
Et te, Chlori, decet: filia rectiùs
Expugnat juvenum domos,
Pulſo Thyas uti concita tympano.
Illam cogit amor Nothi
Laſcivæ ſimilem ludere capreæ:
Te lanæ prope nobilem
Tonſæ Luceriam, non citharæ, decent,
Nec flos purpureus roſæ,
Nec poti vetulam fæce tenus cadi.

AD MÆCENATEM. ODE XVI.

Inclusam Danaën turris ahenea,
Robuſtæque fores, et vigilum canum
Triſtes excubiæ munierant ſatis
Nocturnis ab adulteris:
Si non Acriſium virginis abditæ
Cuſtodem pavidum Jupiter et Venus
Riſiſſent: fore enim tutum iter et patens,
Converſo in pretium Deo.
Aurum per medios ire ſatellites,
Et perrumpere amat ſaxa, potentius
Ictu fulmineo. concidit auguris
Argivi domus, ob lucrum
Demerſa exitio. diffidit urbium
Portas vir Macedo, et ſubruit æmulos
Reges muneribus. munera navium
Sævos illaqueant duces.
Crescentem ſequitur cura pecuniam,
Majorumque fames. jure perhorrui
Late conſpicuum tollere verticem,
Mæcenas, equitum decus.
Quanto quiſque ſibi plura negaverit,
Dis plura feret. nil cupientium

Nudus caſtra peto; et transfuga divitum
Partes linquere geſtio,
Contemtæ dominus ſplendidior rei,
Quàm ſi quidquid arat non piger Appulus
Occultare meis dicerer horreis,
Magnas inter opes inops.
Puræ rivus aquæ, ſilvaque jugerum
Paucorum, et ſegetis certa fides meæ,
Fulgentem imperio fertilis Africæ
Fallit, ſorte beatior.
Quanquam nec Calabræ mella ferunt apes,
Nec Læſtrygoniâ Bacchus in amphorâ
Langueſcit mihi, nec pinguia Gallicis
Creſcunt vellera paſcuis;
Importuna tamen pauperies abeſt:
Nec, ſi plura velim, tu dare deneges.
Contracto melius parva cupidine
Vectigalia porrigam,
Quàm ſi Mygdoniis regnum Halyattici
Campis continuem. multa petentibus
Deſunt multa. bene eſt, cui Deus obtulit
Parcâ, quod ſatis eſt, manu.

AD ÆLIUM LAMIAM. ODE XVII.

ÆLI, vetuſto nobilis ab Lamo,
(Quando et priores hinc Lamias ferunt
Denominatos, et nepotum
Per memores genus omne faſtos)
Auctore ab illo ducis originem,
Qui Formiarum mœnia dicitur
Princeps, et innantem Maricæ
Litoribus tenuiſſe Lirin
Latè tyrannus. cras foliis nemus
Multis, et algâ litus inutili
Demiſſa tempeſtas ab Euro
Sternet; aquæ niſi fallit augur
Annoſa cornix. dum potes, aridum
Compone lignum: cras genium mero
Curabis, et porco bimeſtri,
Cum famulis operum ſolutis.

AD FAUNUM. ODE XVIII.

FAUNE, Nympharum fugientum amator,
Per meos fines et aprica rura
Lenis incedas, abeasque parvis
Æquus alumnis:
Si tener pleno cadit hœdus anno;
Larga nec desunt Veneris sodali
Vina crateræ: vetus ara multo
Fumat odore:
Ludit herboso pecus omne campo,
Cum tibi Nonæ redeunt Decembres;
Festus in pratis vacat otioso
Cum bove pagus:
Inter audaces lupus errat agnos:
Spargit agrestes tibi silva frondes:
Gaudet invisam pepulisse fossor
Ter pede terram.

AD TELEPHUM. ODE XIX.

QUANTUM distet ab Inacho
Codrus, pro patriâ non timidus mori,
Narras, et genus Æaci,
Et pugnata sacro bella sub Ilio:
Quo Chium pretio cadum
Mercemur, quis aquam temperet ignibus,
Quo præbente domum, et quotâ
Pelignis caream frigoribus, taces.
Da Lunæ properè novæ,
Da noctis mediæ, da, puer, auguris
Murenæ: tribus aut novem
Miscentur cyathis pocula commodis.
Qui Musas amat impares,
Ternos ter cyathos attonitus petet
Vates: tres prohibet supra
Rixarum metuens tangere Gratia,
Nudis juncta sororibus.
Insanire juvat: cur Berecynthiæ
Cessant flamina tibiæ?
Cur pendet tacitâ fistula cum lyrâ?
Parcentes ego dexteras
Odi: sparge rosas: audiat invidus

Dementem ſtrepitum Lycus,
Et vicina ſeni non habilis Lyco.
Spiſsâ te nitidum comâ,
Puro te ſimilem, Telephe, veſpero,
Tempeſtiva petit Chloë:
Me lentus Glyceræ torret amor meæ.

AD PYRRHUM. ODE XX.

Non vides quanto moveas periclo,
Pyrrhe, Gætulæ catulos leænæ?
Dura pòſt paulò fugies inaudax
Prœlia raptor;
Cùm per obſtantes juvenum catervas
Ibit inſignem repetens Nearchum:
Grande certamen, tibi præda cedat
Major, an illi.
Interim dum tu celeres ſagittas
Promis, hæc dentes acuit timendos:
Arbiter pugnæ poſuiſſe nudo
Sub pede palmam
Fertur, et leni recreare vento
Sparſum odoratis humerum capillis:
Qualis aut Nireus fuit, aut aquoſâ
Raptus ad Idâ.

AD AMPHORAM. ODE XXI.

Onata mecum conſule Manlio,
Seu tu querelas, ſive geris jocos,
Seu rixam, et inſanos amores,
Seu facilem, pia teſta, ſomnum:
Quocunque lectum nomine Maſſicum
Servas, moveri digna bono die;
Deſcende, Corvino jubente
Promere languidiora vina.
Non ille, quanquam Socraticis madet
Sermonibus, te negliget horridus.
Narratur et priſci Catonis
Sæpe mero caluiſſe virtus.
Tu lene tormentum ingenio admoves
Plerumque duro: tu ſapientium
Curas et arcanum jocoſo
Conſilium retegis Lyæo:

Tu ſpem reducis mentibus anxiis,
Viresque; et addis cornua pauperi,
Poſt te neque iratos trementi
Regum apices, neque militum arma.
Te Liber, et, ſi læta aderit, Venus,
Segneſque nodum ſolvere Gratiæ,
Vivæque producent lucernæ,
Dum rediens fugat aſtra Phœbus.

AD DIANAM. ODE XXII.

MONTIUM cuſtos nemorumque virgo,
Quæ laborantes utero puellas
Ter vocata audis, adimiſque letho,
Diva triformis;
Imminens villæ tua pinus eſto,
Quam per exactos ego lætus annos,
Verris obliquum meditantis ictum
Sanguine donem.

AD PHIDYLEN. ODE XXIII.

CAELO ſupinas ſi tuleris manus
Naſcente Lunâ, ruſtica Phidyle:
Si thure placâris et hornâ
Fruge lares, avidâque porcâ;
Nec peſtilentem ſentiet Africum
Fœcunda vitis, nec ſterilem ſeges
Rubiginem, aut dulces alumni
Pomifero grave tempus anno.
Nam, quæ nivali paſcitur Algido
Devota, quercus inter et ilices,
Aut creſcit Albanis in herbis
Victima, Pontificum ſecures
Cervice tinget: te nihil attinet
Tentare multâ cæde bidentium,
Parvos coronantem marino
Rore Deos, fragilique myrto.
Immunis aram ſi tetigit manus,
Non ſumtuoſa blandior hoſtia
Mollibit averſos penates
Farre pio, et ſaliente micâ.

IN AVAROS. ODE XXIV.

INTACTIS opulentior
Thesauris Arabum et divitis Indiæ,
Cæmentis licet occupes
Tyrrhenum omne tuis, et mare Apulicum;
Si figit adamantinos
Summis verticibus dira necessitas
Clavos; non animum metu,
Non mortis laqueis expedies caput.
Campestres melius Scythæ
(Quorum plaustra vagas rite trahunt domos)
Vivunt, et rigidi Getæ;
Immetata quibus jugera liberas
Fruges et Cererem ferunt;
Nec cultura placet longior annuâ;
Defunctumque laboribus
Æquali recreat sorte vicarius.
Illic matre carentibus
Privignis mulier temperat innocens;
Nec dotata regit virum
Conjux, nec nitido fidit adultero:
Dos est magna parentium
Virtus, et metuens alterius viri
Certo fœdere castitas:
Et peccare nefas, aut pretium est mori.
O quisquis volet impias
Cædes, et rabiem tollere civicam;
Si quæret pater urbium
Subscribi statuis; indomitam audeat
Refrænare licentiam
Clarus postgenitis: quatenus, heu nefas!
Virtutem incolumem odimus,
Sublatam ex oculis quærimus invidi.
Quid tristes querimoniæ,
Si non supplicio culpa reciditur?
Quid leges sinè moribus
Vanæ proficiunt? si neque fervidis
Pars inclusa caloribus
Mundi, nec Boreæ finitimum latus,
Duratæque solo nives
Mercatorem abigunt; horrida callidi

Vincunt

Vincunt æquora navitæ;
Magnum pauperies opprobrium, jubet
Quidvis et facere et pati,
Virtutiſque viam deſerit arduæ.
Vel nos in Capitolium,
Quò clamor vocat et turba faventium;
Vel nos in mare proximum
Gemmas, et lapides, aurum et inutile,
Summi materiam mali,
Mittamus. ſcelerum ſi bene pœnitet,
Eradenda cupidinis
Pravi ſunt elementa, et teneræ nimis
Mentes aſperioribus
Formandæ ſtudiis. neſcit equo rudis
Hærere ingenuus puer,
Venarique timet; ludere doctior,
Seu Græco jubeas trocho,
Seu malis vetitâ legibus aleâ:
Cùm perjura patris fides
Conſortem ſocium fallat et hoſpitem,
Indignoque pecuniam
Hæredi properet. ſcilicet improbæ
Creſcunt divitiæ: tamen
Curtæ neſcio quid ſemper abeſt rei.

AD BACCHUM. ODE XXV.

Quo me, Bacche, rapis tui
Plenum? quæ in nemora, aut quos agor in ſpecus,
Velox mente novâ? quibus
Antris, egregii Cæſaris audiar
Æternum meditans decus
Stellis inſerere, et concilio Jovis?
Dicam inſigne, recens, adhuc
Indictum ore alio. non ſecus in jugis
Exſomnis ſtupet Evias,
Hebrum proſpiciens, et nive candidam
Thracen, ac pede barbaro
Luſtratam Rhodopen. ut mihi devio
Ripas et vacuum nemus
Mirari libet! ô Naïadum potens,
Baccharumque valentium
Proceras manibus vertere fraxinos;

Nil

Nil parvum, aut humili modo,
Nil mortale loquar. dulce periculum eſt,
O Lenæe, ſequi Deum
Cingentem viridi tempora pampino.

AD VENEREM. ODE XXVI.

Vixi puellis nuper idoneus,
Et militavi non ſinè gloriâ:
Nunc arma defunctumque bello
Barbiton hic paries habebit,
Lævum marinæ qui Veneris latus
Cuſtodit. hìc, hìc ponite lucida
Funalia, et vectes, et arcus
Oppoſitis foribus minaces.
O, quæ beatam diva tenes Cyprum, et
Memphim carentem Sithoniâ nive,
Regina, ſublimi flagello
Tange Chloën ſemel arrogantem.

AD GALATEAM NAVIGATURAM. ODE XXVII.

Impios parræ recinentis omen
Ducat, et prægnans canis, aut ab agro
Rava decurrens lupa Lanuvino,
Fœtaque vulpes:
Rumpat et ſerpens iter inſtitutum,
Si per obliquum ſimilis ſagittæ
Terruit mannos. ego cui timebo
Providus auſpex,
Antequam ſtantes repetat paludes
Imbrium divina avis imminentum,
Oſcinem corvum prece ſuſcitabo
Solis ab ortu.
Sis licet felix ubicunque mavis,
Et memor noſtri, Galatea, vivas:
Teque nec lævus vetet ire picus,
Nec vaga cornix.
Sed vides quanto trepidet tumultu
Pronus Orion. ego quid ſit ater
Adriæ, novi, ſinus; et quid albus
Peccet Iapyx.
Hoſtium uxores puerique cæcos
Sentiant motus orientis Auſtri, et

Æquoris

quoris nigri fremitum, et trementes
Verbere ripas.
et Europe niveum doloſo
didit tauro latus, et ſcatentem
luis pontum, mediaſque fraudes
Palluit audax.
per in pratis ſtudioſa florum, et
itæ nymphis opifex coronæ,
te ſubluſtri nihil aſtra præter
Vidit et undas.
æ ſimul centum tetigit potentem
pidis Creten; Pater ô relictum
æ nomen, pietaſque! dixit
Victa furore.
de? quò veni? levis una mors eſt
ginum culpæ. vigilanſne ploro
pe commiſſum? an vitiis carentem
Ludit imago
na, quæ portâ fugiens eburnâ
nnium ducit? meliuſne fluctus
per longos fuit, an recentes
Carpere flores?
quis infamem mihi nunc juvencum
dat iratæ, lacerare ferro, et
ngere enitar modo multùm amati
Cornua monſtri.
pudens liqui patrios penates:
pudens Orcum moror. ô Deorum
quis hæc audis, utinam inter errem
Nuda leones.
tequam turpis macies decentes
cupet malas, teneræque ſuccus
fluat prædæ, ſpecioſa quæro
Paſcere tigres.
is Europe, pater urget abſens:
id mori ceſſas? potes hâc ab orno
ndulum zonâ bene te ſecutâ
Lædere collum.
e te rupes, et acuta letho
a delectant, age, te procellæ
ede veloci: niſi herile mavis
Carpere penſum,

Regius

Regius ſanguis, dominæque tradi
Barbaræ pellex. aderat querenti
Perfidum ridens Venus, et remiſſo
Filius arcu.
Mox ubi luſit ſatìs; abſtineto,
Dixit, irarum, calidæque rixæ;
Cùm tibi inviſus laceranda reddet
Cornua taurus.
Uxor invicti Jovis eſſe neſcis?
Mitte ſingultus; bene ferre magnam
Diſce fortunam: tua ſectus orbis
Nomina ducet.

AD LYDEN. ODE XXVIII.

FESTO quid potiùs die
Neptuni faciam? prome reconditum,
Lyde ſtrenua, Cæcubum,
Munitæque adhibe vim ſapientiæ.
Inclinare meridiem
Sentis; ac, veluti ſtet volucris dies,
Parcis deripere horreo
Ceſſantem Bibuli conſulis amphoram.
Nos cantabimus invicem
Neptunum, et virides Nereïdum comas:
Tu curvâ recines lyrâ
Latonam, et celeris ſpicula Cynthiæ:
Summo carmine, quæ Cnidon
Fulgenteſque tenet Cycladas, et Paphon
Junctis viſit oloribus
Dicetur; meritâ Nox quoque næniâ.

AD MÆCENATEM. ODE XXIX.

TYRRHENA regum progenies, tibi
Non antè verſo lene merum cado,
Cum flore, Mæcenas, roſarum, et
Preſſa tuis balanus capillis
Jamdudum apud me eſt. eripe te moræ:
Ne ſemper udum Tibur, et Æſulæ
Declive contempleris arvum, et
Telegoni juga parricidæ.
Faſtidioſam deſere copiam, et
Molem propinquam nubibus arduis:

Omi

Omitte mirari beatæ
Fumum et opes ſtrepitumque Romæ.
rumque gratæ divitibus vices,
ndæque parvo ſub lare pauperum
Cœnæ, ſinè aulæis et oſtro,
Solicitam explicuere frontem.
n clarus occultum Andromedes pater
endit ignem: jam Procyon furit,
t ſtella veſani Leonis,
Sole dies referente ſiccos.
n paſtor umbras cum grege languido
vumque feſſus quærit, et horridi
Dumeta Silvani: caretque
Ripa vagis taciturna ventis.
civitatem quis deceat ſtatus
ras, et urbi ſolicitus times,
Quid Seres, et regnata Cyro
Bactra parent, Tanaiſque diſcors.
dens futuri temporis exitum
ligiosâ nocte premit Deus;
Ridetque, ſi mortalis ultra
Fas trepidat. quod adeſt, memento
mponere æquus: cætera fluminis
u feruntur, nunc medio alveo
Cum pace delabentis Etruſcum
In mare, nunc lapides adeſos,
rpeſque raptas, et pecus, et domos
ventis unà, non ſinè montium
Clamore, vicinæque ſilvæ;
Cum fera diluvies quietos
tat amnes. ille potens ſui
tuſque deget, cui licet in diem
Dixiſſe, vixi: cras vel atrâ
Nube polum Pater occupato,
ſole puro: non tamen irritum,
odcunque retro eſt, efficiet; neque
Diffinget, infectumque reddet,
Quod fugiens ſemel hora vexit.
rtuna ſævo læta negotio, et
dum inſolentem ludere pertinax,
Tranſmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alii benigna.

Laudo

Laudo manentem: si celeres quatit
Pennas, resigno quæ dedit, et meâ
Virtute me involvo, probamque
Pauperiem sinè dote quæro.
Non est meum, si mugiat Africis
Malus procellis, ad miseras preces
Decurrere, et votis pacisci,
Ne Cypriæ Tyriæque merces
Addant avaro divitias mari.
Tunc me biremis præsidio scaphæ
Tutum per Ægæos tumultus
Aura feret, geminusque Pollux.

AD MELPOMENEN. ODE XXX.

EXEGI monumentum ære perennius,
Regalique situ Pyramidum altius;
Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum series, et fuga temporum.
Non omnis moriar; multaque pars mei
Vitabit Libitinam. usque ego posterâ
Crescam laude recens; dum Capitolium
Scandet cum tacitâ virgine Pontifex.
Dicar, quà violens obstrepit Aufidus,
Et quà pauper aquæ Daunus agrestium
Regnavit populorum, ex humili potens,
Princeps Æolium carmen ad Italos
Deduxisse modos. sume superbiam
Quæsitam meritis, et mihi Delphicâ
Lauro cinge volens, Melpomene, comam.

CARMINUM

LIBER QUARTUS.

AD VENEREM. ODE I.

INTERMISSA, Venus, diu
Rursus bella moves? parce precor, precor.
Non sum qualis eram bonæ
Sub regno Cynaræ: desine, dulcium
Mater sæva Cupidinum,
Circa lustra decem flectere mollibus

durum imperiis: abi,
quò blandæ juvenum te revocant preces.
inpestiviùs in domo
auli, purpureis ales oloribus,
nisſabere Maximi;
si torrere jecur quæris idoneum:
mque et nobilis, et decens,
t pro ſolicitis non tacitus reis,
centum puer artium,
ate ſigna feret militiæ tuæ:
quandoque potentior
largis muneribus riſerit æmuli;
anos prope te lacus
onet marmoream ſub trabe citreâ.
c plurima naribus
uces thura; lyræque et Berecynthiæ
lectabere tibiæ
Miſtis carminibus, non ſinè fiſtulâ.
c bis pueri die
Numen cum teneris virginibus tuum
ndantes, pede candido
n morem Saliûm ter quatient humum.
nec fœmina, nec puer
am, nec ſpes animi credula mutui,
c certare juvat mero,
Nec vincire novis tempora floribus.
cur, heu, Ligurine, cur
Manat rara meas lacryma per genas?
facunda parum decoro
nter verba cadit lingua ſilentio?
cturnis te ego ſomniis
am captum teneo, jam volucrem ſequor
per gramina Martii
Campi, te per aquas, dure, volubiles.

AD ANTONIUM IULUM. ODE II.

INDARUM quiſquis ſtudet æmulari, I-
ule, ceratis ope Dædaleâ
itur pennis, vitreo daturus
Nomina ponto.
nte decurrens velut amnis, imbres
em ſuper notas aluere ripas,

Fervet,

Fervet, immenſuſque ruit profundo
Pindarus ore;
Laureâ donandus Apollinari,
Seu per audaces nova dithyrambos
Verba devolvit, numeriſque fertur
Lege ſolutis:
Seu Deos, regeſque canit, Deorum
Sanguinem; per quos cecidere juſtâ
Morte Centauri, cecidit tremendæ
Flamma Chimæræ:
Sive quos Elea domum reducit
Palma cœleſtes, pugilemve equumve
Dicit; et centum potiore ſignis
Munere donat:
Flebili ſponſæ juvenemve raptum
Plorat; et vires, animumque, moreſque
Aureos educit in aſtra, nigroque
Invidet Orco.
Multa Dircæum levat aura cycnum,
Tendit, Antoni, quoties in altos
Nubium tractus: ego, apis Matinæ
More modoque,
Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum, circa nemus, uvidique
Tiburis ripas, operoſa parvus
Carmina fingo.
Concines majore poëta plectro
Cæſarem, quandoque trahet feroces
Per ſacrum clivum, meritâ decorus
Fronde, Sicambros:
Quo nihil majus meliuſve terris
Fata donavere, bonique Divi,
Nec dabunt, quamvis redeant in aurum
Tempora priſcum.
Concines lætoſque dies, et urbis
Publicum ludum, ſuper impetrato
Fortis Auguſti reditu, forumque
Litibus orbum.
Tum meæ (ſi quid loquar audiendum)
Vocis accedet bona pars; et ô ſol
Pulcher, ô laudande, canam, recepto
Cæſare felix.

que dum procedis, Io triumphe
n ſemel dicemus, Io triumphe,
ritas omnis; dabimuſque Divis
Thura benignis.
e decem tauri, totidemque vaccæ;
le tener ſolvet vitulus, relictâ
atre qui largis juveneſcit herbis
In mea vota:
onte curvatos imitatus ignes
rtium Lunæ referentis ortum,
uâ notam duxit, niveus videri,
Cætera fulvus.

AD MELPOMENEN. ODE III.

QUEM tu, Melpomene, ſemel
Naſcentem placido lumine videris,
llum non labor Iſthmius
Clarabit pugilem; non equus impiger
Curru ducet Achaïco
Victorem; neque res bellica Deliis
Ornatum foliis ducem,
Quod regum tumidas contuderit minas,
Oſtendet Capitolio:
Sed quæ Tibur aquæ fertile præfluunt,
Et ſpiſſæ nemorum comæ,
Fingent Æolio carmine nobilem.
Romæ principis urbium
Dignatur ſoboles inter amabiles
Vatum ponere me choros;
Et jam dente minùs mordeor invido.
O teſtudinis aureæ
Dulcem quæ ſtrepitum, Pieri, temperas;
O mutis quoque piſcibus
Donatura cycni, ſi libeat, ſonum:
Totum muneris hoc tui eſt,
Quod monſtror digito prætereuntium
Romanæ fidicen lyræ:
Quod ſpiro, et placeo, ſi placeo, tuum eſt.

DRUSI

DRUSI LAUDES. ODE IV.

QUALEM miniſtrum fulminis alitem
(Cui rex Deorum regnum in aves vagas
Permiſit, expertus fidelem
Jupiter in Ganymede flavo)
Olim juventas, et patrius vigor
Nido laborum propulit inſcium;
Verniſque jam nimbis remotis,
Inſolitos docuere niſus
Venti paventem; mox in ovilia
Demiſit hoſtem vividus impetus;
Nunc in reluctantes dracones
Egit amor dapis atque pugnæ:
Qualemve lætis caprea paſcuis
Intenta, fulvæ matris ab ubere
Jam lacte depulſum leonem,
Dente novo peritura, vidit:
Videre Rhœti bella ſub Alpibus
Druſum gerentem Vindelici; quibus
Mos unde deductus per omne
Tempus Amazoniâ ſecuri
Dextras obarmet, quærere diſtuli:
Nec ſcire fas eſt omnia. ſed diu
Latéque victrices catervæ
Conſiliis juvenis revictæ,
Senſere quid mens rite, quid indoles
Nutrita faustis ſub penetralibus
Poſſet, quid Auguſti paternus
In pueros animus Nerones.
Fortes creantur fortibus et bonis:
Eſt in juvencis, eſt in equis patrum
Virtus; nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.
Doctrina ſed vim promovet inſitam,
Rectique cultus pectora roborant:
Utcunque defecere mores,
Dedecorant bene nata culpæ.
Quid debeas, ô Roma, Neronibus,
Teſtis Metaurum flumen, et Aſdrubal
Devictus, et pulcher fugatis
Ille dies Latio tenebris,

i primus almâ risit adoreâ ;
rus per urbes Afer ut Italas,
Ceu flamma per tædas, vel Eurus
Per Siculas equitavit undas.
ft hoc secundis usque laboribus
omana pubes crevit, et impio
Vastata Pœnorum tumultu
Fana Deos habuere rectos :
xitque tandem perfidus Annibal ;
rvi, luporum præda rapacium,
ectamur ultro, quos opimus
Fallere et effugere est triumphus.
ns, quæ cremato fortis ab Ilio,
tata Tuscis æquoribus sacra,
Natosque, maturosque patres
Pertulit Ausonias ad urbes ;
ris ut ilex tonsa bipennibus
græ feraci frondis in Algido,
Per damna, per cædes, ab ipso
Ducit opes animumque ferro.
on Hydra secto corpore firmior
nci dolentem crevit in Herculem,
Monstrumve submisere Colchi
Majus, Echioniæve Thebæ.
erses profundo, pulchrior evenit :
ctere, multâ proruet integrum
Cum laude victorem ; geretque
Prœlia conjugibus loquenda.
arthagini jam non ego nuntios
ittam superbos : occidit, occidit
Spes omnis, et fortuna nostri
Nominis, Asdrubale interemto.
il Claudiæ non perficient manus ;
as et benigno numine Jupiter
Defendit, et curæ sagaces
Expediunt per acuta belli.

AD AUGUSTUM. ODE V.

DIVIS orte bonis, optime Romulæ
Custos gentis, abes jam nimium diu :
aturum reditum pollicitus patrum
Sancto concilio, redi.

Lucem

Lucem redde tuæ, dux bone, patriæ:
Inſtar veris enim, vultus ubi tuus
Affulſit populo, gratior it dies,
Et ſoles meliùs nitent.
Ut mater juvenem, quem Notus invido
Flatu Carpathii trans maris æquora
Cunctantem ſpatio longiùs annuo
Dulci diſtinet à domo,
Votis, ominibuſque, et precibus vocat;
Curvo nec faciem litore demovet:
Sic deſideriis icta fidelibus
Quærit patria Cæſarem.
Tutus bos etenim rura perambulat:
Nutrit rura Ceres, almaque Fauſtitas:
Pacatum volitant per mare navitæ:
Culpari metuit fides:
Nullis polluitur caſta domus ſtupris:
Mos et lex maculoſum edomuit nefas:
Laudantur ſimili prole puerperæ:
Culpam pœna premit comes.
Quis Parthum paveat? quis gelidum Scythen?
Quis, Germania quos horrida parturit
Fœtus, incolumi Cæſare? quis feræ
Bellum curet Iberiæ?
Condit quiſque diem collibus in ſuis,
Et vitem viduas ducit ad arbores:
Hinc ad vina redit lætus, et alteris
Te menſis adhibet Deum:
Te multâ prece, te proſequitur mero
Defuſo pateris; et Laribus tuum
Miſcet numen, uti Græcia Caſtoris
Et magni memor Herculis.
Longas ô utinam, dux bone, ferias
Præſtes Heſperiæ, dicimus integro
Sicci manè die, dicimus uvidi,
Cùm ſol Oceano ſubeſt.

AD APOLLINEM. ODE VI.

DIVE, quem proles Niobæa magnæ
Vindicem linguæ, Tityoſque raptor
Senſit, et Trojæ propè victor altæ
Phthius Achilles,

eris major, tibi miles impar;
s quamvis Thetidos marinæ
danas turres quateret tremendâ
Cuspide pugnax.
mordaci velut icta ferro
s, aut impulsa cupressus Euro,
idit latè, posuitque collum in
Pulvere Teucro.
non inclusus equo Minervæ
a mentito, malè feriatos
s, et lætam Priami choreis
Falleret aulam:
palam captis gravis, heu nefas, heu!
ios fari pueros Achivis
et flammis, etiam latentes
Matris in alvo:
tuis victus Veneriſque gratæ
ibus, Divûm pater annuisset
us Æneæ potiore ductos
Alite muros.
tor argutæ fidicen Thaliæ
be, qui Xantho lavis amne crines,
niæ defende decus Camœnæ,
Levis Agyieu.
itum Phœbus mihi, Phœbus artem
minis, nomenque dedit poëtæ.
inium primæ, puerique claris
Patribus orti,
æ tutela Deæ, fugaces
cas et cervos cohibentis arcu,
ium servate pedem, meique
Pollicis ictum;
Latonæ puerum canentes,
creſcentem face Noctilucam,
peram frugum, celeremque pronos
Volvere menses.
ta jam dices; ego Dis amicum,
lo festas referente luces,
didi carmen, docilis modorum
Vatis Horati.

AD TORQUATUM. ODE VII.

DIFFUGERE nives: redeunt jam gramina cam
Arboribusque comæ:
Mutat terra vices; et decrescentia ripas
Flumina prætereunt.
Gratia cum Nymphis, geminisque sororibus audet
Ducere nuda choros.
Immortalia ne speres, monet annus, et almum
Quæ rapit hora diem.
Frigora mitescunt Zephyris: ver proterit æstas,
Interitura, simul
Pomifer autumnus fruges effuderit: et mox
Bruma recurrit iners.
Damna tamen celeres reparant cœlestia Lunæ:
Nos ubi decidimus
Quò pater Æneas, quò Tullus dives, et Ancus,
Pulvis et umbra sumus.
Quis scit an adjiciant hodiernæ crastina summæ
Tempora Dî superi?
Cuncta manus avidas fugient hæredis, amico
Quæ dederis animo.
Cùm semel occideris, et de te splendida Minos
Fecerit arbitria;
Non, Torquate, genus, non te facundia, non te
Restituet pietas.
Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
Liberat Hippolytum:
Nec Lethæa valet Theseus abrumpere caro
Vincula Pirithoo.

AD MARCIUM CENSORINUM. ODE VIII.

DONAREM pateras, grataque commodus,
Censorine, meis æra sodalibus:
Donarem tripodas, præmia fortium
Graiorum: neque tu pessima munerum
Ferres, divite me scilicet artium
Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas;
Hic saxo, liquidis ille coloribus
Solers nunc hominem ponere, nunc Deum.
Sed non hæc mihi vis; non tibi talium
Res est aut animus deliciarum egens.

Ga

udes carminibus: carmina poſſumus
onare, et pretium dicere muneri.
on inciſa notis marmora publicis,
quæ ſpiritus et vita redit bonis
ſt mortem ducibus; non celeres fugæ,
jectæque retrorſum Annibalis minæ;
on incendia Carthaginis impiæ,
us, qui domitâ nomen ab Africâ
cratus rediit, clariùs indicant
udes, quàm Calabræ Pierides: neque
chartæ ſileant quod bene feceris,
rcedem tuleris. quid foret Iliæ
avortiſque puer, ſi taciturnitas
ſtaret meritis invida Romuli?
eptum Stygiis fluctibus Æacum
tus, et favor, et lingua potentium
tum divitibus conſecrat inſulis.
gnum laude virum Muſa vetat mori:
elo Muſa beat. ſic Jovis intereſt
tatis epulis impiger Hercules:
arum Tyndaridæ ſidus ab infimis
aſſas eripiunt æquoribus rates:
natus viridi tempora pampino
er vota bonos ducit ad exitus.

AD LOLLIUM. ODE IX.

E fortè credas interitura, quæ
Longè ſonantem natus ad Aufidum,
Non antè vulgatas per artes
Verba loquor ſociánda chordis.
n, ſi priores Mæonius tenet
es Homerus, Pindaricæ latent,
Ceæque, et Alcæi minaces,
Steſichorique graves Camœnæ:
e, ſi quid olim luſit Anacreon,
levit ætas, ſpirat adhuc amor:
Vivuntque commiſſi calores
Æoliæ fidibus puellæ.
n ſola comtos arſit adulteri
ines, et aurum veſtibus illitum
Mirata, regaleſque cultus,
Et comites, Helene Lacæna:

Primuſve Teucer tela Cydonio
Direxit arcu: non ſemel Ilios
Vexata: non pugnavit ingens
Idomeneus Sthenelusve ſolus
Dicenda Muſis prœlia: non ferox
Hector, vel acer Deïphobus graves
Excepit ictus pro pudicis
Conjugibus puerisque primus.
Vixere fortes ante Agamemnona
Multi; ſed omnes illacrymabiles
Urgentur, ignotique longâ
Nocte, carent quia vate ſacro.
Paulùm ſepultæ diſtat inertiæ
Celata virtus. non ego te meis
Chartis inornatum ſilebo,
Totve tuos patiar labores
Impune, Lolli, carpere lividas
Obliviones. eſt animus tibi
Rerumque prudens, et ſecundis
Temporibus dubiiſque rectus;
Vindex avaræ fraudis, et abſtinens
Ducentis ad ſe cuncta pecuniæ;
Conſulque non unius anni,
Sed quoties bonus atque fidus
Judex honeſtum prætulit utili, et
Rejecit alto dona nocentium
Vultu, et per obſtantes catervas
Explicuit ſua victor arma.
Non poſſidentem multa vocaveris
Rectè beatum: rectiùs occupat
Nomen beati, qui Deorum
Muneribus ſapienter uti,
Duramque callet pauperiem pati,
Pejuſque letho flagitium timet:
Non ille pro caris amicis
Aut patriâ timidus perire.

AD LIGURINUM. ODE X.

O Crudelis, adhuc et Veneris muneribus potens,
Inſperata tuæ cùm veniet pluma ſuperbiæ,
Et, quæ nunc humeris involitant, deciderint comæ,
Nunc et qui color eſt puniceæ flore prior roſæ,

Mutat

atus Ligurinum in faciem verterit hiſpidam;
es, heu (quoties te ſpeculo videris alterum)
mens eſt hodie, cur eadem non puero fuit?
cur his animis incolumes non redeunt genæ?

AD PHYLLIDEM. ODE XI.

T mihi nonum ſuperantis annum
Plenus Albani cadus; eſt in horto,
lli, nectendis apium coronis;
Eſt hederæ vis
ta, quâ crines religata fulges:
et argento domus: ara caſtis
ta verbenis avet immolato
Spargier agno:
cta feſtinat manus: huc et illuc
itant miſtæ pueris puellæ:
idum flammæ trepidant rotantes
Vertice fumum.
amen noris quibus advoceris
diis; Idus tibi ſunt agendæ;
dies menſem Veneris marinæ
Findit Aprilem,
ſolennis mihi, ſanctiorque
natali proprio; quòd ex hac
Mæcenas meus affluentes
Ordinat annos.
phum, quem tu petis, occupavit
tuæ ſortis juvenem, puella
s et laſciva; tenetque gratâ
Compede vinctum.
et ambuſtus Phaëthon avaras
et exemplum grave præbet ales
ſus, terrenum equitem gravatus
Bellerophontem,
per ut te digna ſequare; et, ultra
m licet ſperare, nefas putando,
arem vites. age, jam meorum
Finis amorum,
n enim poſthac aliâ calebo
inâ) condiſce modos, amandâ
quos reddas: minuentur atræ
Carmine curæ.

AD VIRGILIUM. ODE XII.

JAM veris comites, quæ mare temperant,
Impellunt animæ lintea Thraciæ:
Jam nec prata rigent, nec fluvii ſtrepunt
Hibernâ nive turgidi:
Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,
Infelix avis, et Cecropiæ domûs
Æternum opprobrium; quòd malè barbaras
Regum eſt ulta libidines:
Dicunt in tenero gramine pinguium
Cuſtodes ovium carmina, fiſtulâ
Delectantque Deum, cui pecus et nigri
Colles Arcadiæ placent.
Adduxere ſitim tempora, Virgili:
Sed preſſum Calibus ducere Liberum
Si geſtis, juvenum nobilium cliens,
Nardo vina merebere:
Nardi parvus onyx eliciet cadum,
Qui nunc Sulpitiis accubat horreis,
Spes donare novas largus, amaraque
Curarum eluere efficax.
Ad quæ ſi properas gaudia, cum tuâ
Velox merce veni: non ego te meis
Immunem meditor tingere poculis,
Plenâ dives ut in domo.
Verùm pone moras et ſtudium lucri;
Nigrorumque memor, dum licet, ignium,
Miſce ſtultitiam conſiliis brevem:
Dulce eſt deſipere in loco.

IN LYCEN. ODE XIII.

AUDIVERE, Lyce, Dî mea vota, Dî
Audiverе, Lyce: ſis anus, et tamen
Vis formoſa videri;
Ludiſque et bibis impudens;
Et cantu tremulo pota Cupidinem
Lentum ſolicitas. ille virentis et
Doctæ pſallere Chiæ
Pulchris excubat in genis.
Importunus enim tranſvolat aridas
Quercus, et refugit, te quia luridi

Dentes, te quia rugæ
Turpant, et capitis nives.
Nec Coæ referunt jam tibi purpuræ,
Nec clari lapides tempora, quæ semel
Notis condita fastis
Inclusit volucris dies.
Quò fugit Venus? heu! quóve color decens?
Quo motus? quid habes illius, illius,
Quæ spirabat amores,
Quæ me surpuerat mihi,
Felix post Cynaram, notaque, et artium
Gratarum facies? sed Cynaræ breves
Annos fata dederunt,
Servatura diu parem
Cornicis vetulæ temporibus Lycen:
Possent ut juvenes visere fervidi,
Multo non sine risu,
Dilapsam in cineres facem.

AD AUGUSTUM. ODE XIV.

QUÆ cura patrum, quæve Quiritium,
Plenis honorum muneribus tuas,
Auguste, virtutes in ævum
Per titulos memoresque fastos
Æternet? ó, quà Sol habitabiles
Illustrat oras, maxime principum,
Quem legis expertes Latinæ
Vindelici didicere nuper
Quid Marte posses. milite nam tuo
Drusus Genaunos, implacidum genus,
Breunosque veloces, et arces
Alpibus impositas tremendis
Dejecit acer plus vice simplici.
Major Neronum mox grave prœlium
Commisit, immanesque Rhœtos
Auspiciis pepulit secundis,
Spectandus in certamine Martio,
Devota morti pectora liberæ
Quantis fatigaret ruinis:
Indomitas propè qualis undas
Exercet Auster, Pleiadum choro
Scindente nubes; impiger hostium

Vexare turmas, et frementem
Mittere equum medios per ignes.
Sic tauriformis volvitur Aufidus,
Qui regna Dauni præfluit Appuli,
Cùm ſævit, horrendamque cultis
Diluviem meditatur agris;
Ut barbarorum Claudius agmina
Ferrata vaſto diruit impetu,
Primoſque et extremos metendo,
Stravit humum, ſinè clade victor;
Te copias, te conſilium, et tuos
Præbente Divos. nam tibi, quo die
Portus Alexandrea ſupplex
Et vacuam patefecit aulam,
Fortuna luſtro proſpera tertio
Belli ſecundos reddidit exitus,
Laudemque et optatum peractis
Imperiis decus arrogavit.
Te Cantaber non antè domabilis,
Meduſque, et Indus, te profugus Scythes
Miratur, ô tutela præſens
Italiæ, dominæque Romæ.
Te, fontium qui celat origines
Ni[illegible]ue, et Iſter, te rapidus Tigris,
Te belluoſus qui remotis
Obſtrepit Oceanus Britannis,
Te non paventis funera Galliæ,
Duræque tellus audit Iberiæ:
Te cæde gaudentes Sicambri
Compoſitis venerantur armis.

AUGUSTI LAUDES. ODE XV.

PHOEBUS volentem prœlia me loqui,
Victas et urbes, increpuit, lyrâ;
Ne parva Tyrrhenum per æquor
Vela darem. tua, Cæſar, ætas
Fruges et agris rettulit uberes;
Et ſigna noſtro reſtituit Jovi,
Derepta Parthorum ſuperbis
Poſtibus; et vacuum duellis
Janum Quirini clauſit; et ordinem
Rectum evaganti frena licentiæ

Injecit, emovitque culpas,
Et veteres revocavit artes,
Per quas Latinum nomen et Italæ
Crevere vires, famaque, et imperî
Porrecta majeſtas ad ortum
Solis ab Heſperio cubili.
Cuſtode rerum Cæſare, non furor
Civilis, aut vis exiget otium;
Non ira, quæ procudit enſes,
Et miſeras inimicat urbes.
Non qui profundum Danubium bibunt,
Edicta rumpent Julia; non Getæ,
Non Seres, infidive Perſæ,
Non Tanaïm prope flumen orti.
Noſque et profeſtis lucibus et ſacris,
Inter jocoſi munera Liberi,
Cum prole, matroniſque noſtris,
Rite Deos prius apprecati,
Virtute functos, more patrum, duces,
Lydis remiſto carmine tibiis,
Trojamque, et Anchiſen, et almæ
Progeniem Veneris canemus.

Vexare turmas, et frementem
Mittere equum medios per ignes.
Sic tauriformis volvitur Aufidus,
Qui regna Dauni præfluit Appuli,
Cùm ſævit, horrendamque cultis
Diluviem meditatur agris;
Ut barbarorum Claudius agmina
Ferrata vaſto diruit impetu,
Primoſque et extremos metendo,
Stravit humum, ſinè clade victor;
Te copias, te conſilium, et tuos
Præbente Divos. nam tibi, quo die
Portus Alexandrea ſupplex
Et vacuam patefecit aulam,
Fortuna luſtro proſpera tertio
Belli ſecundos reddidit exitus,
Laudemque et optatum peractis
Imperiis decus arrogavit.
Te Cantaber non antè domabilis,
Meduſque, et Indus, te profugus Scythes
Miratur, ô tutela præſens
Italiæ, dominæque Romæ.
Te, fontium qui celat origines
Ni[illegible]que, et Iſter, te rapidus Tigris,
Te belluoſus qui remotis
Obſtrepit Oceanus Britannis,
Te non paventis funera Galliæ,
Duræque tellus audit Iberiæ:
Te cæde gaudentes Sicambri
Compoſitis venerantur armis.

AUGUSTI LAUDES. ODE XV.

PHOEBUS volentem prœlia me loqui,
Victas et urbes, increpuit, lyrâ;
Ne parva Tyrrhenum per æquor
Vela darem. tua, Cæſar, ætas
Fruges et agris rettulit uberes;
Et ſigna noſtro reſtituit Jovi,
Derepta Parthorum ſuperbis
Poſtibus; et vacuum duellis
Janum Quirini clauſit; et ordinem
Rectum evaganti frena licentiæ

Injec

Injecit, emovitque culpas,
Et veteres revocavit artes,
Per quas Latinum nomen et Italæ
Crevere vires, famaque, et imperî
Porrecta majeſtas ad ortum
Solis ab Heſperio cubili.
Cuſtode rerum Cæſare, non furor
Civilis, aut vis exiget otium;
Non ira, quæ procudit enſes,
Et miſeras inimicat urbes.
Non qui profundum Danubium bibunt,
Edicta rumpent Julia; non Getæ,
Non Seres, infidive Perſæ,
Non Tanaïm prope flumen orti.
Noſque et profeſtis lucibus et ſacris,
Inter jocoſi munera Liberi,
Cum prole, matroniſque noſtris,
Rite Deos priùs apprecati,
Virtute functos, more patrum, duces,
Lydis remiſto carmine tibiis,
Trojamque, et Anchiſen, et almæ
Progeniem Veneris canemus.

Vexare turmas, et frementem
Mittere equum medios per ignes.
Sic tauriformis volvitur Aufidus,
Qui regna Dauni præfluit Appuli,
Cùm ſævit, horrendamque cultis
Diluviem meditatur agris;
Ut barbarorum Claudius agmina
Ferrata vaſto diruit impetu,
Primoſque et extremos metendo,
Stravit humum, ſinè clade victor;
Te copias, te conſilium, et tuos
Præbente Divos. nam tibi, quo die
Portus Alexandrea ſupplex
Et vacuam patefecit aulam,
Fortuna luſtro proſpera tertio
Belli ſecundos reddidit exitus,
Laudemque et optatum peractis
Imperiis decus arrogavit.
Te Cantaber non antè domabilis,
Meduſque, et Indus, te profugus Scythes
Miratur, ô tutela præſens
Italiæ, dominæque Romæ.
Te, fontium qui celat origines
Ni[illegible]que, et Iſter, te rapidus Tigris,
[illegible] belluoſus qui remotis
Obſtrepit Oceanus Britannis,
Te non paventis funera Galliæ,
Duræque tellus audit Iberiæ:
Te cæde gaudentes Sicambri
Compoſitis venerantur armis.

AUGUSTI LAUDES. ODE XV.

PHOEBUS volentem prœlia me loqui,
Victas et urbes, increpuit, lyrâ;
Ne parva Tyrrhenum per æquor
Vela darem. tua, Cæſar, ætas
Fruges et agris rettulit uberes;
Et ſigna noſtro reſtituit Jovi,
Derepta Parthorum ſuperbis
Poſtibus; et vacuum duellis
Janum Quirini clauſit; et ordinem
Rectum evaganti frena licentiæ

Injec

Injecit, emovitque culpas,
Et veteres revocavit artes,
Per quas Latinum nomen et Italæ
Crevere vires, famaque, et imperî
Porrecta majeſtas ad ortum
Solis ab Heſperio cubili.
Cuſtode rerum Cæſare, non furor
Civilis, aut vis exiget otium;
Non ira, quæ procudit enſes,
Et miſeras inimicat urbes.
Non qui profundum Danubium bibunt,
Edicta rumpent Julia; non Getæ,
Non Seres, infidive Perſæ,
Non Tanaïm prope flumen orti.
Noſque et profeſtis lucibus et ſacris,
Inter jocoſi munera Liberi,
Cum prole, matroniſque noſtris,
Rite Deos prius apprecati,
Virtute functos, more patrum, duces,
Lydis remiſto carmine tibiis,
Trojamque, et Anchiſen, et almæ
Progeniem Veneris canemus.

Q. HORATII FLACCI

EPODON

LIBER.

AD MÆCENATEM. ODE I.

IBIS Liburnis inter alta navium,
Amice, propugnacula,
Paratus omne Cæſaris periculum
Subire, Mæcenas, tuo.
Quid nos? quibus te vita ſit ſuperſtite
Jucunda; ſi contrà, gravis:
Utrúmne juſſi perſequemur otium
Non dulce, ni tecum? ſimul
An hunc laborem mente laturi, decet
Quâ ferre non molles viros?
Feremus: et te, vel per Alpium juga,
Inhoſpitalem et Caucaſum,
Vel Occidentis uſque ad ultimum ſinum
Forti ſequemur pectore.
Roges, tuum labore quid juvem meo,
Imbellis ac firmus parum.
Comes minore ſum futurus in metu,
Qui major abſentes habet:
Ut aſſidens implumibus pullis avis
Serpentium allapſus timet
Magis relictis; non, ut adſit, auxilî
Latura plus præſentibus.
Libenter hoc et omne militabitur
Bellum in tuæ ſpem gratiæ:
Non ut juvencis illigata pluribus
Aratra nitantur mea;
Pecuſve Calabris ante ſidus fervidum
Lucana mutet paſcuis:

Nec ut ſuperni villa candens Tuſculi
Circæa tangat mœnia.
Satis ſuperque me benignitas tua
Ditavit: haud paravero,
Quod aut, avarus ut Chremes, terrâ premam;
Diſcinctus aut perdam ut nepos.

VITÆ RUSTICÆ LAUDES. ODE II.

BEATUS ille, qui procul negotiis,
Ut priſca gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet ſuis,
Solutus omni fœnore:
Nec excitatur claſſico miles truci,
Nec horret iratum mare;
Forumque vitat, et ſuperba civium
Potentiorum limina.
Ergo aut adultâ vitium propagine
Altas maritat populos;
Aut in reductâ valle mugientium
Proſpectat errantes greges;
Inutileſque falce ramos amputans,
Feliciores inſerit:
Aut preſſa puris mella condit amphoris;
Aut tondet infirmas oves.
Vel, cum decorum mitibus pomis caput
Autumnus arvis extulit,
Ut gaudet inſitiva decerpens pyra,
Certantem et uvam purpuræ,
Quâ muneretur te, Priape, et te, pater
Silvane, tutor finium!
Libet jacere modò ſub antiquâ ilice,
Modò in tenaci gramine:
Labuntur altis interim rivis aquæ;
Queruntur in ſilvis aves;
Fonteſque lymphis obſtrepunt manantibus,
Somnos quod invitet leves.
At cùm tonantis annus hibernus Jovis
Imbres niveſque comparat;
Aut trudit acres hinc et hinc multâ cane
Apros in obſtantes plagas:
Aut amite levi rara tendit retia,
Turdis edacibus dolos;

Pavidumque leporem, et advenam laqueo gruem,
Jucunda captat præmia.
Quis non malarum, quas amor curas habet,
Hæc inter obliviſcitur?
Quòd ſi pudica mulier in partem juvet
Domum atque dulces liberos,
(Sabina qualis, aut peruſta ſolibus
Pernicis uxor Appuli)
Sacrum vetuſtis exſtruat lignis focum,
Laſſi ſub adventum viri;
Claudenſque textis cratibus lætum pecus,
Diſtenta ſiccet ubera;
Et horna dulci vina promens dolio,
Dapes inemtas apparet;
Non me Lucrina juverint conchylia,
Magiſve rhombus, aut ſcari,
Si quos Eois intonata fluctibus
Hiems ad hoc vertat mare:
Non Afra avis deſcendat in ventrem meum,
Non attagen Ionicus
Jucundior, quàm lecta de pinguiſſimis
Oliva ramis arborum,
Aut herba lapathi prata amantis, et gravi
Malvæ ſalubres corpori,
Vel agna feſtis cæſa Terminalibus,
Vel hœdus ereptus lupo.
Has inter epulas, ut juvat paſtas oves
Videre properantes domum!
Videre feſſos vomerem inverſum boves
Collo trahentes languido;
Poſitoſque vernas, ditis examen domûs,
Circùm renidentes Lares!
Hæc ubi locutus fœnerator Alphius,
Jam jam futurus ruſticus,
Omnem redegit Idibus pecuniam;
Quærit Calendis ponere.

AD MÆCENATEM. ODE III.

PARENTIS olim ſi quis impiâ manu
Senile guttur fregerit;
Edit cicutis allium nocentius.
O dura meſſorum ilia!

Quid hoc veneni ſævit in præcordiis?
Num viperinus his cruor
Incoctus herbis me fefellit? an malas
Canidia tractavit dapes?
Ut Argonautas præter omnes candidum
Medea mirata eſt ducem,
Ignota tauris illigaturum juga,
Perunxit hoc Iaſonem:
Hoc delibutis ulta donis pellicem,
Serpente fugit alite.
Nec tantus unquam ſiderum inſedit vapor
Siticuloſæ Apuliæ:
Nec munus humeris efficacis Herculis
Inarſit æſtuoſius.
Ut, ſi quid unquam tale concupiveris,
Jocoſe Mæcenas, precor
Manum puella ſuavio opponat tuo,
Extremâ et in ſpondâ cubet.

IN SEX. MÆNAM POMPEII LIBERTUM. ODE IV.

Lupis et agnis quanta ſortitò obtigit,
Tecum mihi diſcordia eſt,
Hericis peruſte funibus latus,
Et crura durâ compede.
Licèt ſuperbus ambules pecuniâ,
Fortuna non mutat genus.
Videſne, ſacram metiente te viam
Cum bis ter ulnarum togâ,
Ut ora vertat huc et huc euntium
Liberrima indignatio?
Sectus flagellis hic triumviralibus
Præconis ad faſtidium,
Arat Falerni mille fundi jugera,
Et Appiam mannis terit;
Sedilibuſque magnus in primis eques,
Othone contemto, ſedet.
Quid attinet tot ora navium gravi
Roſtrata duci pondere
Contra latrones atque ſervilem manum,
Hoc, hoc tribuno militum?

IN CANIDIAM VENEFICAM. ODE V.

At ô Deorum quidquid in cœlo regit
Terras et humanum genus,
Quid iſte fert tumultus? et quid omnium
Vultus in unum me truces?
Per liberos te, ſi vocata partubus
Lucina veris adfuit,
Per hoc inane purpuræ decus precor,
Per improbaturum hæc Jovem;
Quid ut noverca me intueris, aut utì
Petita ferro bellua?
Ut hæc trementi queſtus ore, conſtitit
Inſignibus raptis puer,
Impube corpus, quale poſſet impia
Mollire Thracum pectora:
Canidia brevibus implicata viperis
Crines et incomtum caput,
Jubet ſepulcris caprificos erutas,
Jubet cupreſſus funebres,
Et uncta turpis ova ranæ ſanguine,
Plumamque nocturnæ ſtrigis,
Herbaſque, quas Iolcos, atque Iberia
Mittit venenorum ferax,
Et oſſa ab ore rapta jejunæ canis,
Flammis aduri Colchicis.
At expedita Sagana per totam domum
Spargens Avernales aquas,
Horret capillis, ut marinus, aſperis,
Echinus, aut currens aper.
Abacta nullâ Veia conſcientiâ,
Ligonibus duris humum
Exhauriebat, ingemens laboribus:
Quò poſſet infoſſus puer
Longo die bis terve mutatæ dapis
Inemori ſpectaculo;
Cùm promineret ore, quantùm extant aquâ
Suſpenſa mento corpora,
Exſucta utì medulla, et aridum jecur
Amoris eſſet poculum;
Interminato cùm ſemel fixæ cibo
Intabuiſſent pupulæ.

N

Non defuiſſe maſculæ libidinis
Ariminenſem Foliam,
Et otioſa credidit Neapolis,
Et omne vicinum oppidum:
Quæ ſidera excantata voce Theſſalâ,
Lunamque cœlo deripit.
Hic irreſectum ſæva dente livido
Canidia rodens pollicem,
Quid dixit? aut quid tacuit? ô rebus meis
Non infideles arbitræ,
Nox, et Diana, quæ ſilentium regis,
Arcana cùm fiunt ſacra;
Nunc, nunc adeſte: nunc in hoſtiles domos
Iram atque numen vertite.
Formidoloſis dum latent ſilvis feræ,
Dulci ſopore languidæ,
Senem, quod omnes rideant, adulterum
Latrent ſuburranæ canes,
Nardo perunctum, quale non perfectius
Meæ laborârint manus.
Quid accidit? cur dira barbaræ minùs
Venena Medeæ valent,
Quibus ſuperbam fugit ulta pellicem
Magni Creontis filiam,
Cùm palla, tabo munus imbutum, novam
Incendio nuptam abſtulit?
Atqui nec herba, nec latens in aſperis
Radix fefellit me locis.
Indormit unctis omnium cubilibus
Oblivione pellicum.
Ah, ah, ſolutus ambulat veneficæ
Scientioris carmine.
Non uſitatis, Vare, potionibus
(O multa fleturum caput!)
Ad me recurres: nec vocata mens tua
Marſis redibit vocibus.
Majus parabo, majus infundam tibi
Faſtidienti poculum.
Priúſque cœlum ſidet inferius mari,
Tellure porrectâ ſuper,
Quàm non amore ſic meo flagres, utì
Bitumen atris ignibus.

Sub

Sub hæc puer, jam non, ut antè, mollibus
Lenire verbis impias;
Sed dubius unde rumperet ſilentium,
Miſit Thyeſteas preces.
Venena, magnum fas nefaſque, non valent
Convertere humanam vicem.
Diris agam vos: dira deteſtatio
Nullâ expiatur victimâ.
Quin, ubi perire juſſus expiravero,
Nocturnus occurram furor;
Petamque vultus umbra curvis unguibus;
(Quæ vis Deorum eſt Manium)
Et inquietis aſſidens præcordiis,
Pavore ſomnos auferam.
Vos turba vicatim, hinc et hinc ſaxis petens,
Contundet obſcœnas anus.
Pòſt, inſepulta membra different lupi
Et Eſquilinæ alites.
Neque hoc parentes, heu! mihi ſuperſtites,
Effugerit ſpectaculum.

IN CASSIUM SEVERUM. ODE VI.

QUID immerentes hoſpites vexas, canis,
Ignavus adversùm lupos?
Quin huc inanes, ſi potes, vertis minas,
Et me remorſurum petis?
Nam, qualis aut Moloſſus, aut fulvus Lacon,
Amica vis paſtoribus,
Agam per altas aure ſublatâ nives,
Quæcunque præcedet fera.
Tu, cùm timendâ voce compleſti nemus,
Projectum odoraris cibum.
Cave, cave: namque in malos aſperrimus
Parata tollo cornua;
Qualis Lycambæ ſpretus infido gener,
Aut acer hoſtis Bupalo.
An, ſi quis atro dente me petiverit,
Inultus ut flebo puer?

AD POPULUM ROMANUM. ODE VII.

Quò, quò ſceleſti, ruitis? aut cur dexteris
Aptantur enſes conditi?
Parumne campis atque Neptuno ſuper
Fuſum eſt Latini ſanguinis?
Non ut ſuperbas invidæ Carthaginis
Romanus arces ureret;
Intactus aut Britannus ut deſcenderet
Sacrâ catenatus viâ:
Sed ut, ſecundùm vota Parthorum, ſuâ
Urbs hæc periret dexterâ.
Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus
Unquam, niſi in diſpar, feris.
Furorne cæcus, an rapit vis acrior,
An culpa? reſponſum date.
Tacent: et ora pallor albus inficit;
Mentesque perculſæ ſtupent.
Sic eſt: acerba fata Romanos agunt,
Sceluſque fraternæ necis;
Ut immerentis fluxit in terram Remi
Sacer nepotibus cruor.

IN ANUM LIBIDINOSAM. ODE VIII.

Rogare longo putidam te ſeculo,
Vires quid enervet meas?
Cum ſit tibi dens ater, et rugis vetus
Frontem ſenectus exaret;
Fœtetque turpis inter aridas nates
Podex, velut crudæ bovis.
Sed incitat me pectus, et mammæ putres,
Equina quales ubera;
Venterque mollis, et femur tumentibus
Exile ſuris additum.
Iſto beata: funus atque imagines
Ducant triumphales tuum:
Nec ſit marita quæ rotundioribus
Onuſta baccis ambulet.
Quid, quòd libelli Stoici inter ſericos
Jacere pulvillos amant?
Literati num minùs nervi rigent?
Minúſve languet faſcinum?

Quod

Quod ut ſuperbo provoces ab inguine,
Ore allaborandum eſt tibi.

AD MÆCENATEM. ODE IX.

QUANDO repoſtum Cæcubum ad feſtas dapes,
Victore lætus Cæſare,
Tecum ſub altâ (ſic Jovi gratum) domo,
Beate Mæcenas, bibam,
Sonante miſtum tibiis carmen lyrâ,
Hâc Dorium, illis Barbarum?
Ut nuper, actus cum freto Neptunius
Dux fugit uſtis navibus,
Minatus urbi vincla, quæ detraxerat
Servis amicus perfidis.
Romanus, (eheu, poſteri negabitis)
Emancipatus fœminæ
Fert vallum et arma miles, et ſpadonibus
Servire rugoſis poteſt:
Interque ſigna turpe militaria
Sol aſpicit conopeum.
Ad hunc frementes verterunt bis mille equos
Galli, canentes Cæſarem:
Hoſtiliumque navium portu latent
Puppes ſiniſtrorſum citæ.
Io triumphe; tu moraris aureos
Currus, et intactas boves.
Io triumphe; nec Jugurthino parem
Bello reportâſti ducem;
Neque Africano, cui ſuper Carthaginem
Virtus ſepulcrum condidit.
Terrâ marique victus hoſtis, Punico
Lugubre mutavit ſagum.
Aut ille centum nobilem Cretam urbibus
Ventis iturus non ſuis,
Exercitatas aut petit Syrtes Noto,
Aut fertur incerto mari.
Capaciores affer huc, puer, ſcyphos,
Et Chia vina aut Lesbia;
Vel, quod fluentem nauſeam coërceat,
Metire nobis Cæcubum.
Curam metumque Cæſaris rerum juvat
Dulci Lyæo ſolvere.

IN MÆVIUM. ODE X.

ALA ſoluta navis exit alite
Ferens olentem Mævium.
horridis utrumque verberes latus,
Auſter, memento fluctibus.
ger rudentes Eurus, inverſo mari,
Fractoſque remos differat.
urgat Aquilo, quantus altis montibus
Frangit trementes ilices.
c ſidus atrâ nocte amicum appareat,
Quâ triſtis Orion cadit:
ietiore nec feratur æquore
Quàm Graia victorum manus;
m Pallas uſto vertit iram ab Ilio
In impiam Ajacis ratem.
quantus inſtat navitis ſudor tuis,
Tibique pallor luteus,
illa non virilis ejulatio,
Preces et averſum ad Jovem;
nius udo cùm remugiens ſinus
Noto carinam ruperit!
pima quòd ſi præda curvo litore
Porrecta mergos juveris;
bidinoſus immolabitur caper,
Et agna tempeſtatibus.

AD PETTIUM. ODE XI.

ETTI, nihil me, ſicut antea, juvat
Scribere verſiculos,
Amore perculſum gravi;
more, qui me, præter omnes, expetit
Mollibus in pueris
Aut in puellis urere.
ic tertius December, ex quo deſtiti
Inachiâ furere,
Silvis honorem decutit.
eu me, per urbem (nam pudet tanti mali)
Fabula quanta fui!
Conviviorum et pœnitet,
n queis amantem et languor et ſilentium
Arguit, et latere
Petitus imo ſpiritus.

Con-

Contrane lucrum nil valere candidum
Pauperis ingenium?
Querebar, applorans tibi;
Simul calentis inverecundus Deus
Fervidiore mero
Arcana promôrat loco.
Quòd ſi meis inæſtuet præcordiis
Libera bilis, ut hæc
Ingrata ventis dividat
Fomenta, vulnus nil malum levantia;
Deſinet imparibus
Certare ſummotus pudor.
Ubi hæc ſeverus te palam laudaveram,
Juſſus abire domum,
Ferebar incerto pede
Ad non amicos, heu, mihi poſtes, et heu,
Limina dura; quibus
Lumbos et infregi latus.
Nunc, gloriantis quamlibet mulierculam
Vincere mollitiâ,
Amor Lyciſci me tenet:
Unde expedire non amicorum queant
Libera conſilia,
Nec contumeliæ graves;
Sed alius ardor, aut puellæ candidæ,
Aut teretis pueri,
Longam renodantis comam,

ODE XII.

QUID tibi vis, mulier nigris digniſſima barris?
Munera cur mihi, quidve tabellas
Mittis, nec firmo juveni, neque naris obeſæ?
Namque ſagacius unus odoror,
Polypus, an gravis hirſutis cubet hircus in alis,
Quàm canis acer, ubi lateat ſus.
Quis ſudor vietis, et quàm malus undique membris
Creſcit odor! cùm pene ſoluto
Indomitam properat rabiem ſedare; nec illi
Jam manet humida creta, colorque
Stercore fucatus crocodili; jamque ſubando
Tenta, cubilia, tectaque rumpit:

mea cùm ſævis agitat faſtidia verbis:
Inachiâ langues minùs ac me:
chiam ter nocte potes; mihi ſemper ad unum
Mollis opus. pereat malè, quæ te
sbia, quærenti taurum, monſtravit inertem:
Cum mihi Cous adeſſet Amyntas;
ius in indomito conſtantior inguine nervus,
Quàm nova collibus arbor inhæret.
ricibus Tyriis iteratæ vellera lanæ
Cui properabantur? tibi nempe:
foret æquales inter conviva, magis quem
Diligeret mulier ſua, quàm te.
go non felix, quam tu fugis, ut pavet acres
Agna lupos, capreæque leones.

AD AMICOS. ODE XIII.

ORRIDA tempeſtas cœlum contraxit; et imbres
Niveſque deducunt Jovem:
Nunc mare nunc ſylvæ
reïcio Aquilone ſonant. rapiamus, amici,
Occaſionem de die:
Dumque virent genua,
decet, obducta ſolvatur fronte ſenectus.
Tu vina Torquato move
Conſule preſſa meo.
tera mitte loqui. Deus hæc fortaſſe benignâ
Reducet in ſedem vice.
Nunc et Achæmeniâ
fundi nardo juvat, et fide Cylleneâ
Levare diris pectora
Solicitudinibus:
bilis ut grandi cecinit Centaurus alumno:
nvicte mortalis, Deâ
Nate puer Thetide,
manet Aſſaraci tellus, quam frigida parvi
Findunt Scamandri flumina,
Lubricus et Simois:
de tibi reditum certo ſubtemine Parcæ
Rupere; nec mater domum
Cærula te revehet.
c omne malum vino cantuque levato,
Deformis ægrimoniæ
Dulcibus alloquiis.

AD

AD MÆCENATEM. ODE XIV.

MOLLIS inertia cur tantam diffuderit imis
Oblivionem ſenſibus;
Pocula Lethæos ut ſi ducentia ſomnos
Arente fauce traxerim,
Candide Mæcenas, occidis ſæpe rogando.
Deus, Deus nam me vetat,
Inceptos, olim promiſſum carmen, iambos
Ad umbilicum adducere.
Non aliter Samio dicunt arſiſſe Bathyllo
Anacreonta Teïum;
Qui perſæpe cavâ teſtudine flevit amorem
Non elaboratum ad pedem.
Ureris ipſe miſer: quòd ſi non pulchrior ignis
Accendit obſeſſam Ilion,
Gaude ſorte tuâ. me libertina, neque uno
Contenta, Phryne macerat.

AD NEÆRAM. ODE XV.

NOX erat, et cœlo fulgebat Luna ſereno
Inter minora ſidera;
Cùm tu magnorum numen læſura Deorum
In verba jurabas mea,
Arctiùs atque ederâ procera aſtringitur ilex,
Lentis adhærens brachiis;
Dum pecori lupus, et nautis infeſtus Orion
Turbaret hibernum mare,
Intonſoſque agitaret Apollinis aura capillos,
Fore hunc amorem mutuum.
O dolitura meâ multùm virtute, Neæra:
Nam ſi quid in Flacco viri eſt,
Non feret aſſiduas potiori te dare noctes;
Et quæret iratus parem:
Nec ſemel offenſæ cedet conſtantia formæ,
Si certus intrârit dolor.
At tu, quicunque es felicior, atque meo nunc
Superbus incedis malo;
Sis pecore et multâ dives tellure licebit,
Tibique Pactolus fluat,
Nec te Pythagoræ fallant arcana renati,
Formâque vincas Nirea;
Eheu, tranſlatos aliò mœrebis amores:
Aſt ego viciſſim riſero.

AD POPULUM ROMANUM. ODE XVI.

ltera jam teritur bellis civilibus ætas;
Suis et ipſa Roma viribus ruit.
am neque finitimi valuerunt perdere Marſi,
Minacis aut Etruſca Porſenæ manus,
ula nec virtus Capuæ, nec Spartacus acer,
Noviſque rebus infidelis Allobrox,
c fera cæruleâ domuit Germania pube,
Parentibuſque abominatus Annibal;
pia perdemus devoti ſanguinis ætas:
Feriſque rurſus occupabitur ſolum.
rbarus, heu, cineres inſiſtet victor, et urbem
Eques ſonante verberabit ungulâ;
ıque carent ventis et ſolibus oſſa Quirini
(Nefas videre) diſſipabit inſolens.
ıte, quid expediat, communiter, aut melior pars,
Malis carere quæritis laboribus.
illa ſit hâc potior ſententia: (Phocæorum
Velut profugit exſecrata civitas,
gros atque Lares patrios, habitandaque fana
Apris reliquit et rapacibus lupis)
pedes quocunque ferent, quocunque per undas
Notus vocabit, aut protervus Africus.
c placet? an melius quis habet ſuadere? ſecundâ
Ratem occupare quid moramur alite?
d juremus in hæc: ſimul imis ſaxa renârint
Vadis levata, ne redire ſit nefas:
eu converſa domum pigeat dare lintea, quando
Padus Matina laverit cacumina;
mare ſeu celſus procurrerit Apenninus,
Novâque monſtra junxerit libidine
irus amor; juvet ut tigres ſubſidere cervis,
Adulteretur et columba milüo;
redula nec flavos timeant armenta leones;
Ametque ſalſa levis hircus æquora.
æc, et quæ poterunt reditus abſcindere dulces,
Eamus omnis exſecrata civitas,
ut pars indocili melior grege: mollis et exſpes
Inominata perprimat cubilia.
os quibus eſt virtus, muliebrem tollite luctum,
Etruſca præter et volate litora.

Nos

Nos manet Oceanus circumvagus: arva, beata
Petamus arva, divites et insulas,
Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis,
Et imputata floret usque vinea;
Germinat et nunquam fallentis termes olivæ,
Suamque pulla ficus ornat arborem;
Mella cavâ manant ex ilice; montibus altis
Levis crepante lympha desilit pede.
Illic injussæ veniunt ad mulctra capellæ,
Refertque tenta grex amicus ubera;
Nec vespertinus circumgemit ursus ovile,
Nec intumescit alta viperis humus:
Pluraque felices mirabimur; ut neque largis
Aquosus Eurus arva radat imbribus,
Pinguia nec siccis urantur semina glebis;
Utrumque Rege temperante cœlitum.
Non huc Argoo contendit remige pinus;
Neque impudica Colchis intulit pedem:
Non huc Sidonii torserunt cornua nautæ,
Laboriosa nec cohors Ulyssei.
Nulla nocent pecori contagia: nullius astri
Gregem æstuosa torret impotentia.
Jupiter illa piæ secrevit litora genti;
Ut inquinavit ære tempus aureum:
Ære, dehinc ferro duravit secula, quorum
Piis secunda, vate me, datur fuga.

AD CANIDIAM. ODE XVII.

Jam jam efficaci do manus scientiæ;
Supplex et oro regna per Proserpinæ,
Per et Dianæ non movenda numina,
Per atque libros carminum valentium
Refixa cœlo devocare sidera,
Canidia, parce vocibus tandem sacris,
Citumque retro solve, solve turbinem.
Movit nepotem Telephus Nereïum,
In quem superbus ordinârat agmina
Mysorum, et in quem tela acuta torserat.
Unxere matres Iliæ addictum feris
Alitibus atque canibus homicidam Hectorem;
Postquam relictis mœnibus rex procidit,
Heu, pervicacis ad pedes Achillei.

Seto

ſa duris exuere pellibus
rioſi remiges Ulyſſei,
nte Circe, membra: tunc mens et ſonus
tus, atque notus in vultus honor.
ſatis ſuperque pœnarum tibi,
ta nautis multùm et inſtitoribus.
juventas, et verecundus color
uit oſſa pelle amicta luridâ:
capillus albus eſt odoribus.
um à labore me reclinat otium:
t diem nox, et dies noctem: neque eſt
re tenta ſpiritu præcordia.
negatum vincor ut credam miſer,
lla pectus increpare carmina,
rque Marsâ diſſilire næniâ.
ampliùs vis? ô mare et terra! ardeo,
tùm neque atro delibutus Hercules
cruore, nec Sicana fervidâ
s in Ætnâ flamma. tu, donec cinis
ioſis aridus ventis ferar,
s venenis officina Colchicis.
finis? aut quod me manet ſtipendium?
e: juſſas cum fide pœnas luam;
us expiare, ſeu popoſceris
um juvencos, ſive mendaci lyrâ
s ſonari: tu pudica, tu proba
nbulabis aſtra ſidus aureum.
nis Helenæ Caſtor offenſus vice,
rque magni Caſtoris, victi prece,
nta vati reddidere lumina.
(potes nam) ſolve me dementiâ,
c paternis obſoleta ſordibus,
in ſepulcris pauperum prudens anus
ndiales diſſipare pulveres.
hoſpitale pectus, et puræ manus:
que venter partumeius; et tuo
re rubros obſtetrix pannos lavit;
que fortis exſilis puerpera.

CANIDIÆ RESPONSIO.

Quid obſeratis auribus fundis preces?
Non ſaxa nudis ſurdiora navitis
Neptunus alto tundit hibernus ſalo.
Inultus ut tu riſeris Cotyttia
Vulgata, ſacrum liberi Cupidinis?
Et Eſquilini Pontifex veneficî
Impune ut Urbem nomine implêris meo?
Quid proderit ditâſſe Pelignas anus
Velociuſve miſcuiſſe toxicum,
Si tardiora fata te votis manent?
Ingrata miſero vita ducenda eſt, in hoc,
Novis ut uſque ſuppetas doloribus.
Optat quietem Pelopis infidus pater,
Egens benignæ Tantalus ſemper dapis;
Optat Prometheus obligatus aliti:
Optat ſupremo collocare Siſyphus
In monte ſaxum: ſed vetant leges Jovis.
Voles modò altis deſilire turribus,
Modò enſe pectus Norico recludere;
Fruſtraque vincla gutturi innectes tuo,
Faſtidiosâ triſtis ægrimoniâ.
Vectabor humeris tunc ego inimicis eques;
Meæque terra cedet inſolentiæ.
Aũ quæ movere cereas imagines,
(Ut ipſe nôſti curioſus) et polo
Deripere Lunam vocibus poſſum meis,
Poſſum crematos excitare mortuos,
Deſiderîque temperare poculum;
Plorem artis in te nil agentis exitum?

CARMEN SECULARE.

PHOEBE, ſilvarumque potens Diana,
Lucidum cœli decus, ô colendi
Semper, et culti, date quæ precamur
Tempore ſacro;
Quo Sibyllini monuere verſus,
Virgines lectas pueroſque caſtos,
Dîs, quibus ſeptem placuere colles,
Dicere carmen.

me Sol, curru nitido diem qui
omis et celas, aliúſque et idem
ſceris; poſſis nihil urbe Româ
Viſere majus.
e maturos aperire partus
nis Ilithyia, tuere matres:
e tu Lucina probas vocari,
Seu Genitalis.
va, producas ſobolem, patrúmque
ſperes decreta ſuper jugandis
minis, prolíſque novæ feraci
Lege maritâ:
ctus undenos decies per annos
bis ut cantus referátque ludos
die claro, totiéſque gratâ
Nocte frequentes.
ſque veraces cecinisſe Parcæ,
od ſemel dictum eſt, ſtabilíſque rerum
minus ſervet, bona jam peractis
Jungite fata.
ilis frugum pecoríſque tellus
ceâ donet Cererem coronâ:
riant fœtus et aquæ ſalubres,
Et Jovis auræ.
ndito mitis, placidúſque telo
plices audi pueros, Apollo:
rum regina bicornis audi,
Luna, puellas.
ma ſi veſtrum eſt opus, Iliæque
s Etruſcum tenuere turmæ,
a pars mutare Lares, et urbem
Soſpite curſu:
per ardentem ſinè fraude Trojam
us Æneas patriæ ſuperſtes
rum munivit iter, daturus
Plura relictis:
probos mores docili juventæ,
enectuti placidæ quietem,
nulæ genti date, rémque, prolemque,
Et decus omne.
que vos bobus veneratur albis
us Anchiſæ Veneríſque ſanguis,

Imperet bellante prior, jacentem
Lenis in hoſtem.
Jam mari terrâque manus potentes
Medus, Albanáſque timet ſecures:
Jam Scythæ reſponſa petunt, ſuperbi
Nuper, et Indi.
Jam fides, et pax, et honor, pudórque
Priſcus, et neglecta redire virtus
Audet; apparétque beata pleno
Copia cornu.
Augur, et fulgente decorus arcu
Phœbus, acceptúſque novem Camœnis,
Qui ſalutari levat arte feſſos
Corporis artus,
Si Palatinas videt æquus arces,
Rémque Romanam, Latiúmque felix,
Alterum in luſtrum, meliúſque ſemper
Proroget ævum.
Quæque Aventinum tenet, Algidúmque,
Quindecim Diana preces virorum
Curet; et votis puerorum amicas
Applicet aures.
Hæc Jovem ſentire, Deóſque cunctos,
Spem bonam certámque domum reporto,
Doctus et Phœbi chorus, et Dianæ
Dicere laudes.

Q. HORATII FLACCI SATYRARUM

LIBER PRIMUS.

SATYRA I.

QUI fit, Mæcenas, ut nemo, quam ſibi ſortem,
Seu ratio dederit, ſeu fors objecerit, illâ
Contentus vivat: laudet diverſa ſequentes?
O fortunati mercatores, gravis annis
Miles ait, multo jam fractus membra labore.
ontrà, mercato , navim jactantibus Auſtris,
ilitia eſt potior. quid enim? concurritur: horæ
omento cita mors venit, aut victoria læta.
ricolam laudat juris legúmque peritus,
o galli cantum conſultor ubi oſtia pulſat.
, datis vadibus, qu rure extractus in urbem eſt,
os felices viventes clamat in urbe.
tera de genere hôc (adeò ſunt multa) loquacem
laſſare valent Fabium. ne te morer, audi,
o rem deducam. ſi quis Deus, en ego, dicat,
n faciam quod vultis. eris tu, qui modò miles,
rcator: tu conſultus modò, ruſticus. hinc vos,
s hinc mutatis diſcedite partibus. eia,
id ſtatis? nolint. atqui licet eſſe beatis.
id cauſæ eſt, meritò quin illis Jupiter ambas
us buccas inflet, neque ſe fore poſthac
n facilem dicat, votis ut præbeat aurem?
gerea, ne ſic, ut qui jocularia, ridens
urram: (quanquam ridentem dicere verum

Quid vetat? ut pueris olim dant cruſtula blandi
Doctores, elementa velint ut diſcere prima.
Sed tamen amoto quæramus ſeria ludo.)
Ille gravem duro terram qui vertit aratro,
Perfidus hic caupo, miles, nautæque per omne
Audaces mare qui currunt, hâc mente laborem
Seſe ferre, ſenes ut in otia tuta recedant,
Aiunt, cùm ſibi ſint congeſta cibaria: ſicut
Parvula (nam exemplo eſt) magni formica laboris
Ore trahit quodcumque poteſt, atque addit acervo,
Quem ſtruit, haud ignara, ac non incauta futuri.
Quæ, ſimul inverſum contriſtat Aquarius annum,
Non uſquam prorepit, et illis utitur antè
Quæſitis patiens: cùm te neque fervidus æſtus
Demoveat lucro, neque hyems, ignis, mare, ferrum
Nil obſtet tibi, dum ne ſit te ditior alter.
Quid juvat immenſum te argenti pondus et auri
Furtim defoſsâ timidum deponere terrâ?
Quod ſi comminuas, vilem redigatur ad aſſem.
At, ni id fit, quid habet pulchri conſtructus acervus?
Millia frumenti tua triverit area centum:
Non tuus hoc capiet venter plùs quàm meus: ut ſi
Reticulum panis venales inter onuſto
Fortè vehas humero; nihilo plus accipias, quàm
Qui nil portârit. vel dic, quid referat intra
Naturæ fines viventi, jugera centum, an
Mille aret? at ſuave eſt ex magno tollere acervo.
Dum ex parvo nobis tantundem haurire relinquas,
Cur tua plùs laudes cumeris granaria noſtris?
Ut, tibi ſi ſit opus liquidi non amplius urnâ,
Vel cyatho: et dicas, magno de flumine mallem
Quàm ex hôc fonticulo tantundem ſumere. eò fit,
Plenior ut ſi quos delectet copia juſto,
Cum ripâ ſimul avulſos ferat Aufidus acer.
At qui tantuli eget, quanto eſt opus, is neque limo
Turbatam haurit aquam, neque vitam amittit in un
At bona pars hominum decepta cupidine falſo,
Nil ſatis eſt, inquit: quia tanti, quantum habeas,
Quid facias illi? jubeas miſerum eſſe, libenter
Quatenus id facit. ut quidam memoratur Athenis
Sordidus ac dives, populi contemnere voces
Sic ſolitus: populus me ſibilat; at mihi plaudo

Ipse domi, simul ac nummos contemplor in arcâ.
Tantalus à labris sitiens fugientia captat
Flumina. quid rides? mutato nomine, de te
Fabula narratur. congestis undique saccis
Indormis inhians, et tanquam parcere sacris
Cogeris: aut pictis tanquam gaudere tabellis.
Nescis quò valeat nummus, quem præbeat usum?
Panis ematur, olus, vini sextarius: adde,
Queis humana sibi doleat natura negatis.
An vigilare metu exanimem, noctesque diesque
Formidare malos fures, incendia, servos,
Ne te compilent fugientes; hoc juvat? horum
Semper ego optârim pauperrimus esse bonorum.
At si condoluit tentatum frigore corpus,
Aut alius casus lecto te affixit: habes, qui
Assideat, fomenta paret, medicum roget, ut te
Suscitet, ac reddat gnatis carisque propinquis.
Non uxor salvum te vult, non filius: omnes
Vicini oderunt, noti, pueri atque puellæ.
Miraris, cùm tu argento post omnia ponas,
Si nemo præstet, quem non merearis, amorem?
At si cognatos nullo natura labore
Quos tibi dat, retinere velis, servaréque amicos;
Infelix operam perdas: ut si quis asellum
In campo doceat parentem currere frenis.
Denique sit finis quærendi: cúmque habeas plus,
Pauperiem metuas minùs; et finire laborem
Incipias, parto quod avebas: nec facias, quod
Midius quidam (non longa est fabula) dives
Ut metiretur nummos, ita sordidus, ut se
Non unquam servo melius vestiret: ad usque
Supremum tempus, ne se penuria victûs
Opprimeret, metuebat. at hunc liberta securi
Divisit medium, fortissima Tyndaridarum.
Quid mî igitur suades? ut vivam Mænius? aut sic,
Ut Nomentanus? pergis pugnantia secum
Frontibus adversis componere. non ego avarum
Cum veto te fieri, vappam jubeo ac nebulonem.
Est inter Tanaïm quiddam, socerúmque Visellî.
Est modus in rebus: sunt certi denique fines,
Quos ultra, citráque nequit consistere rectum.
Illuc, unde abii, redeo. nemón' ut avarus

Se probet: ac potiùs laudet diverſa ſequentes:
Quodque aliena capella gerat diſtentius uber,
Tabeſcat: neque ſe majori pauperiorum
Turbæ comparet: hunc atque hunc ſuperare laboret.
Sic feſtinanti ſemper locupletior obſtat:
Ut cùm carceribus miſſos rapit ungula currus;
Inſtat equis auriga ſuos vincentibus, illum
Præteritum temnens extremos inter euntem.
Indè fit, ut rarò, qui ſe vixiſſe beatum
Dicat, et exacto contentus tempore, vitâ
Cedat, utì conviva ſatur, reperire queamus.
Jam ſatis eſt; ne me Criſpini ſcrinia Lippi
Compilâſſe putes, verbum non ampliùs addam.

SATYRA II.

AMBUBAIARUM collegia, pharmacopolæ,
Mendici, mimæ, balatrones, hoc genus omne
Mœſtum, ac ſollicitum eſt cantoris morte Tigelli:
Quippe benignus erat. contrà hic, ne prodigus eſſe
Dicatur, metuens, inopi dare nolit amico,
Frigus quo duramque famem depellere poſſit.
Hunc ſi perconteris, avi cur atque parentis
Præclaram ingratâ ſtringat malus ingluvie rem,
Omnia conductis coëmens obſonia nummis;
Sordidus, atque animi quòd parvi nolit haberi,
Reſpondet. laudatur ab his, culpatur ab illis.
Fufidius vappæ famam timet, ac nebulonis,
Dives agris, dives poſitis in fœnore nummis.
Quinas hic capiti mercedes exſecat; atque
Quanto perditior quiſque eſt, tanto acriùs urget:
Nomina ſectatur, modò ſumptâ veſte virili,
Sub patribus duris, tironum. maxime, quis non,
Jupiter, exclamat, ſimul atque audivit? at in ſe
Pro quæſtu ſumtum facit. Hic? vix credere poſſis
Quàm ſibi non ſit amicus: ita ut pater ille, Terentì
Fabula quem miſerum nato vixiſſe fugato
Inducit, non ſe pejùs cruciaverit, atque hic.
Si quis nunc quærat, quò res hæc pertinet. illuc;
Dum vitant ſtulti vitia, in contraria currunt.
Malthinus tunicis demiſſis ambulat: eſt qui
Inguen ad obſcœnum ſubductis uſque facetus.
Paſtillos Rufillus olet, Gorgonius hircum.
Nil medium eſt. ſunt qui nolint tetigiſſe, niſi illas,

Quarum

Quarum ſubſutâ talos tegat inſtita veſte.
Contrà, alius nullam, niſi olenti in fornice ſtantem.
Quidam notus homo, cùm exiret fornice, macte
Virtute eſto, inquit ſententia dia Catonis.
Nam ſimul ac venas inflavit tetra libido,
Huc juvenes æquum eſt deſcendere, non alienas
Permolere uxores. nolim laudarier, inquit,
Sic me, mirator cunni Cupiennius albi.
Audire eſt operæ pretium, procedere rectè
Qui mœchis non vultis, ut omni parte laborent:
Utque illis multo corrupta dolore voluptas,
Atque hæc rara, cadat dura inter ſæpe pericla.
Hic ſe præcipitem tecto dedit: ille flagellis
Ad mortem cæſus: fugiens hic decidit acrem
Prædonum in turbam: dedit hic pro corpore nummos:
Hunc perminxerunt calones. quin etiam illud
Accidit, ut cuidam teſtes caudamque ſalacem
Demeteret ferrum. jure omnes: Galba negabat.
Tutior at quanto merx eſt in claſſe ſecundâ!
Libertinarum dico, Salluſtius in quas
Non minùs inſanit, quàm qui mœchatur. at hic ſi,
Quà res, quà ratio ſuaderet, quáque modeſtè
Munificum eſſe licet, vellet bonus atque benignus
Eſſe: daret quantum ſatis eſſet, nec ſibi damno
Dedecoríque foret. verùm hôc ſe amplectitur uno,
Hoc amat, hoc laudat: matronam nullam ego tango.
Ut quondam Marſæus amator Originis, ille,
Qui patrium mimæ donat fundúmque, larémque,
Nil fuerit mî, inquit, cum uxoribus unquam alienis.
Verùm eſt cum mimis, eſt cum meretricibus, unde
Fama malum gravius, quàm res, trahit. an tibi abundè
Perſonam ſatis eſt, non illud, quidquid ubique
Officit, evitare? bonam deperdere famam,
Rem patris oblimare, malum eſt ubicumque. quid inter-
eſt in matronâ, ancillâ, peccéſve togatâ?
Villius in Fauſtâ Sullæ gener, hôc miſer uno
Nomine deceptus, pœnas dedit uſque, ſupérque,
Quàm ſatis eſt, pugnis cæſus, ferroque petitus,
Excluſus fore, cùm Longarenus foret intus.
Huic ſi mutonis verbis mala tanta videntis
Diceret hæc animus, Quid vis tibi? numquid ego à te
Magno prognatum depoſco conſule cunnum,

Velatúmque ſtolâ, mea cùm conferbuit ira?
Quid reſponderet? magno patre nata puella eſt.
At quantò meliora monet, pugnantiáque iſtis
Dives opis natura ſuæ! tu ſi modò rectè
Diſpenſare velis, ac non fugienda petendis
Immiſcere. tuo vitio, rerúmne labores,
Nil referre putas? quare, ne pœniteat te,
Deſine matronas ſectarier: unde laboris
Plus haurire mali eſt, quàm ex re decerpere fructûs.
Nec magìs huic inter niveos viridéſque lapillos
(Sit licet hoc, Cerinthe, tuum) tenerum eſt femur, aut cr
Rectius: atque etiam melius perſæpe togatæ.
Adde huc, quòd mercem ſine fucis geſtat; apertè,
Quod venale habet, oſtendit: nec, ſi quid honeſti e
Jactat, habétque palàm: quærit, quo turpia celet.
Regibus hic mos eſt; ubi equos mercantur, opertos
Inſpiciunt; ne, ſi facies (ut ſæpe) decora
Molli fulta pede eſt, emtorem inducat hiantem,
Quòd pulchræ clunes, breve quòd caput, ardua cervi
Hoc illi rectè. ne corporis optima lynceis
Contemplere oculis: Hypſæâ cæcior, illa
Quæ mala ſunt, ſpectes. ô crus, ô brachia! verùm
Depygis, naſuta, brevi latere, ac pede longo eſt.
Matronæ præter faciem nil cernere poſſis,
Cætera, ni Catia eſt, demiſsâ veſte tegentis.
Si interdicta petes, vallo circumdata, (nam te
Hoc facit inſanum) multæ tibi tum officient res:
Cuſtodes, lectica, ciniflones, paraſitæ,
Ad talos ſtola demiſſa, et circumdata pallâ:
Plurima, quæ invideant purè apparere tibi rem.
Altera nil obſtat: Cois tibi pene videre eſt,
Ut nudam: ne crure malo, ne ſit pede turpi:
Metiri poſſis oculo latus. an tibi mavis
Inſidias fieri, pretiúmque avellier antè
Quàm mercem oſtendi? leporem venator ut altâ
In nive ſectatur, poſitum ſic tangere nolit:
Cantat, et apponit: meus eſt amor huic ſimilis: nam
Tranſvolat in medio poſita, et fugientia captat.
Hiſcene verſiculis ſperas tibi poſſe dolores,
Atque æſtus, curáſque graves è pectore pelli?
Nonne cupidinibus ſtatuit natura modum, quem,
Quid latura ſibi, quid ſit dolitura negatum,

Quærere

Quærere plùs prodeſt, et inane abſcindere foldo?
Num, tibi cùm fauces urit ſitis, aurea quæris
Pocula? num eſuriens faſtidis omnia præter
Pavonem, rhombúmque? tument tibi cùm inguina, num, ſi
Ancilla, aut verna eſt præſtò puer, impetus in quem
Continuò fiat, malis tentigine rumpi?
Non ego. namq; parabilem amo Venerem, facilémque:
Illam, pòſt paulò, ſed pluris, ſi exierit vir;
Gallis hanc, Philodemus ait: ſibi, quæ neque magno
Stet pretio, neque cunctetur, cùm eſt juſſa, venire.
Candida, rectáque ſit, munda hactenus, ut neque longa,
Nec magis alba velit, quàm det natura, videri.
Hæc ubi ſuppoſuit dextro corpus mihi lævum;
Ilia, et Egeria eſt: do nomen quodlibet illi.
Nec vereor, ne, dum futuo, vir rure recurrat:
Janua frangatur; latret canis; undique magno
Pulſa domus ſtrepitu reſonet; vepallida lecto
Deſiliat mulier; miſeram ſe conſcia clamet:
Cruribus hæc metuat, doti deprenſa, egomet mî.
Diſcinctâ tunicâ fugiendum eſt, ac pede nudo:
Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama.
Deprendi miſerum eſt: Fabio vel judice vincam.

SATYRA III.

OMNIBUS hoc vitium eſt cantoribus, inter amicos
Ut nunquam inducant animum cantare rogati:
Injuſſi nunquam deſiſtant. Sardus habebat
Ille Tigellius hoc. Cæſar, qui cogere poſſet,
Si peteret per amicitiam patris, atque ſuam, non
Quidquam proficeret: ſi collibuiſſet, ab ovo
Uſque ad mala citaret, Iò Bacche, modò ſummâ
Voce, modò hâc, reſonat quæ chordis quatuor ima.
Nil æquale homini fuit illi: ſæpe velut qui
Currebat fugiens hoſtem: perſæpe velut qui
Junonis ſacra ferret: habebat ſæpe ducentos,
Sæpe decem ſervos: modò reges atque tetrarchas,
Omnia magna loquens; modò, ſit mihi menſa tripes, et
Concha ſalis puri, et toga, quæ defendere frigus,
Quamvis craſſa, queat. decies centena dediſſes
Huic parco, paucis contento: quinque diebus
Nil erat in loculis. noctes vigilabat ad ipſum
Manè: diem totum ſtertebat. nil fuit unquam
Sic impar ſibi. nunc aliquis dicat mihi, quid tu?

Nullâne habes vitia? imò alia, haud fortaſſe minora.
Mænius abſentem Novium cùm carperet, Heus tu,
Quidam ait, ignoras te? an ut ignotum dare nobis
Verba putas? egomet mî ignoſco, Mænius inquit.
Stultus et improbus hic amor eſt, dignúſque notari.
Cùm tua prævideas oculis mala lippus inunctis;
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutùm,
Quàm aut aquila, aut ſerpens Epidaurius? at tibi contrà
Evenit, inquirant vitia ut tua rurſus et illi.
Iracundior eſt paulò, minùs aptus acutis
Naribus horum hominum: rideri poſſit, eò quòd
Ruſticiùs tonſo toga defluit, et malè laxus
In pede calceus hæret. at eſt bonus, ut melior vir
Non alius quiſquam: at tibi amicus: at ingenium ingens
Inculto latet hôc ſub corpore. denique teipſum
Concute, num qua tibi vitiorum inſeverit olim
Natura, aut etiam conſuetudo mala. namque
Neglectis urenda filix innaſcitur agris.
Illuc prævertamur, amatorem quòd amicæ
Turpia decipiunt cæcum vitia, aut etiam ipſa hæc
Delectant; veluti Balbinum polypus Aguæ.
Vellem in amicitiâ ſic erraremus, et iſti
Errori nomen virtus poſuiſſet honeſtum.
At, pater ut gnati, ſic nos debemus amici,
Si quod ſit vitium, non faſtidire. ſtrabonem
Appellat pætum pater; et pullum, malè parvus
Si cui filius eſt: ut abortivus fuit olim
Siſyphus. hunc varum, diſtortis cruribus; illum
Balbutit ſcaurum, pravis fultum malè talis.
Parciùs hic vivit? frugi dicatur. ineptus
Et jactantior hic paulò eſt? concinnus amicis
Poſtulat ut videatur. at eſt truculentior, atque
Plùs æquo liber? ſimplex, fortíſque habeatur.
Caldior eſt? acres inter numeretur. opinor,
Hæc res et jungit, junctos et ſervat amicos.
At nos virtutes ipſas invertimus; atque
Sincerum cupimus vas incruſtare. probus quis
Nobiſcum vivit? multùm demiſſus homo: illi
Tardo, cognomen pingui damus. hic fugit omnes
Inſidias, nullíque malo latus obdit apertum?
(Cùm genus hoc inter vitæ verſetur, ubi acris
Invidia, atque vigent ubi crimina) pro bene ſano

Ac non incauto, fictum aſtutúmque vocamus.
Simplicior quis et eſt; (qualem me ſæpe libenter
Obtulerim tibi, Mæcenas) ut fortè legentem
Aut tacitum impellat, quovis ſermone moleſtus?
Communi ſenſu planè caret, inquimus. eheu
Quàm temere in noſmet legem ſancimus iniquam!
Nam vitiis nemo ſinè naſcitur. optimus ille eſt,
Qui minimis urgetur. amicus dulcis, ut æquum eſt,
Cùm mea compenſet vitiis bona; pluribus híſce
(Si modo plura mihi bona ſunt) inclinet, amari
Si volet: hâc lege, in trutinâ ponetur eâdem.
Qui, ne tuberibus propriis offendat amicum,
Poſtulat; ignoſcat verrucis illius. æquum eſt
Peccatis veniam poſcentem, reddere rurſus.
Denique, quatenus excîdi penitus vitium iræ,
Cætera item nequeunt ſtultis hærentia; cur non
Ponderibus, modulíſque ſuis ratio utitur? ac, res
Ut quæque eſt, ita ſuppliciis delicta coërcet?
Si quis eum ſervum, patinam qui tollere juſſus,
Semeſos piſces tepidúmque ligurrierit jus,
In cruce ſuffigat, Labeone inſanior inter
Sanos dicatur. quanto hoc furioſius, atque
Majus peccatum eſt? paulùm deliquit amicus;
Quod niſi concedas, habeare inſuavis, acerbus;
Odiſti, et fugis, ut Druſonem debitor æris,
Qui, niſi cùm triſtes miſero venere Calendæ,
Mercedem, aut nummos unde unde extricat, amaras,
Torrecto jugulo, hiſtorias, captivus ut, audit.
Comminxit lectum potus; mensâve catillum
Evandri manibus tritum dejecit: ob hanc rem,
Aut poſitum antè meâ quia pullum in parte catini
Suſtulit eſuriens: minùs hôc jucundus amicus
Sit mihi? quid faciam, ſi furtum fecerit, aut ſi
Prodiderit commiſſa fide, ſponſúmve negârit?
Queis paria eſſe ferè placuit peccata, laborant,
Cum ventum ad verum eſt: ſenſus, moréſque repugnant,
Atque ipſa utilitas, juſti propè mater, et æqui.
Cum prorepſerunt primis animalia terris,
Mutum et turpe pecus, glandem atque cubilia propter,
Unguibus, et pugnis, dein fuſtibus, atque ita porro
Pugnabant armis, quæ pòſt fabricaverat uſus:
Donec verba, quibus voces ſenſûſque notarent,

Nominá

Nominâque invenere. dehinc abſiſtere bello,
Oppida cœperunt munire, et ponere leges;
Ne quis fur eſſet, neu latro, neu quis adulter.
Nam fuit ante Helenam cunnus teterrima belli
Cauſa: ſed ignotis perierunt mortibus illi,
Quos Venerem incertam rapientes, more ferarum,
Viribus editior cædebat, ut in grege taurus.
Jura inventa metu injuſti fateare neceſſe eſt,
Tempora ſi faſtoſque velis evolvere mundi.
Nec natura poteſt juſto ſecernere iniquum,
Dividit ut bona diverſis, fugienda petendis.
Nec vincet ratio hoc, tantundem ut peccet, idémque,
Qui teneros caules alieni fregerit horti,
Et qui nocturnus Divûm ſacra legerit. adſit
Regula, peccatis quæ pœnas irroget æquas:
Ne ſcuticâ dignum horribili ſectere flagello.
Nam ut ferulâ cædas meritum majora ſubire
Verbera, non vereor: cùm dicas eſſe pares res
Furta latrociniis: et magnis parva mineris
Falce reciſurum ſimili te, ſi tibi regnum
Permittant homines. ſi dives, qui ſapiens eſt,
Et ſutor bonus, et ſolus formoſus, et eſt rex:
Cur optas quod habes? non nôſti quid pater, inquit,
Chryſippus dicat: ſapiens crepidas ſibi nunquam,
Nec ſoleas fecit: ſutor tamen eſt ſapiens. quò?
Ut, quamvis tacet Hermogenes, cantor tamen, atque
Optimus eſt modulator: ut Alfenus vafer, omni
Abjecto inſtrumento artis, clausâque tabernâ,
Sutor erat: ſapiens operis ſic optimus omnis
Eſt opifex, ſic rex ſolus. vellunt tibi barbam
Laſcivi pueri, quos tu niſi fuſte coërces,
Vrgeris turbâ circùm te ſtante, miſérque
Rumperis, et latras, magnorum maxime regum.
Ne longum faciam, dum tu quadrante lavatum
Rex ibis, neque te quiſquam ſtipator, ineptum
Præter Criſpinum, ſectabitur: et mihi dulces
Ignoſcent, ſi quid peccavero ſtultus, amici:
Inque vicem illorum patiar delicta libenter:
Privatúſque magis vivam te rege beatus.

SATYRA IV.

EUPOLIS, atque Cratinus, Ariſtophanéſque, poëtæ
Atque alii, quorum comœdia priſca virorum eſt,
Si quis erat dignus deſcribi, quòd malus, aut fur,
Quòd mœchus foret, aut ſicarius, aut alioquì
Famoſus; multâ cum libertate notabant.
Hinc omnis pendet Lucilius, hoſce ſecutus,
Mutatis tantùm pedibus, numeríſque; facetus,
Emunctæ naris, durus componere verſus.
Nam fuit hôc vitioſus: in horâ ſæpe ducentos,
Ut magnum, verſus dictabat ſtans pede in uno.
Cum flueret lutulentus, erat quod tollere velles:
Garrulus, atque piger ſcribendi ferre laborem;
Scribendi rectè: nam ut multum, nil moror. ecce
Criſpinus minimo me provocat: accipe, ſi vis,
Accipiam tabulas. detur nobis locus, hora,
Cuſtodes: videamus, uter plus ſcribere poſſit.
Di bene fecerunt, inopis me quódque puſilli
Finxerunt animi, raro et prepauca loquentis.
At tu conclusas hircinis follibus auras,
Vſque laborantes dum ferrum molliat ignis,
Ut mavis, imitare. beatus Fannius, ultro
Delatis capſis et imagine: cùm mea nemo
Scripta legat, vulgo recitare timentis, ob hanc rem,
Quod ſunt, quos genus hoc minimè juvat, utpote plures
Culpari dignos. quemvis mediâ erue turbâ;
Aut ob avaritiam, aut miſerâ ambitione laborat.
Hic nuptarum inſanit amoribus, hic puerorum:
Hunc capit argenti ſplendor: ſtupet Albius ære:
Hic mutat merces ſurgente à ſole, ad eum, quo
Veſpertina tepet regio: quin per mala præceps
Fertur, utì pulvis collectus turbine: ne quid
Summâ deperdat metuens, aut ampliet ut rem.
Omnes hi metuunt verſus, odere poëtas.
Fœnum habet in cornu: longè fuge: dummodo riſum
Excutiat ſibi, non hic cuiquam parcet amico:
Et quodcunque ſemel chartis illeverit, omnes
Geſtiet à furno redeuntes ſcire, lacûque,
Et pueros, et anus. agedum, pauca accipe contrà.
Primùm ego me illorum, dederim quibus eſſe poëtas,
Excerpam numero, neque enim concludere verſum
Dixeris eſſe ſatis: neque ſi quis ſcribat, utì nos,

Sermoni

Sermoni propiora, putes hunc eſſe poëtam.
Ingenium cui ſit, cui mens divinior, atque os
Magna ſonaturum: des nominis hujus honorem.
Idcirco quidam, comœdia nécne poëma
Eſſet, quæſivere, quòd acer ſpiritus, ac vis,
Nec verbis, nec rebus ineſt: niſi quòd pede certo
Differt ſermoni, ſermo merus. at pater ardens
Sævit, quòd meretrice nepos inſanit amicâ
Filius, uxorem grandi cum dote recuſet:
Ebriuſ et (magnum quod dedecus) ambulet ante
Noctem cum facibus. numquid Pomponius iſtis
Audiret leviora, pater ſi viveret? ergo
Non ſatis eſt puris verſum perſcribere verbis:
Quem ſi diſſolvas, quivis ſtomachetur eodem
Quo perſonatus pacto pater. his, ego quæ nunc,
Olim quæ ſcripſit Lucilius, eripias ſi
Tempora certa, modoſque: et, quòd prius ordine verbum
Poſterius facias, præponens ultima primis;
Non, ut ſi ſolvas, " Poſtquam diſcordia tetra
" Belli ferratos poſtes, portaſque refregit:
Invenias etiam diſjecti membra poëtæ.
Hactenus hæc: aliàs, juſtum ſit nécne poëma.
Nunc illud tantùm quæram: meritóne tibi ſit
Suſpectum genus hoc ſcribendi. Sulcius acer
Ambulat, et Caprius, rauci malè, cúmque libellis,
Magnus uterque timor latronibus: at bene ſi quis
Et puris vivat manibus, contemnat utrumque.
Ut ſis tu ſimilis Cœlî, Byrrhîque latronum:
Non ego ſim Caprî, neque Sulcî: cur metuas me?
Nulla taberna meos habeat néque pila libellos:
Queis manus inſudet vulgi, Hermogeníſque Tigelli.
Non recito cuiquam, niſi amicis, ídque coactus;
Non ubivis, corámve quibuſlibet. in medio qui
Scripta foro recitent, ſunt multi: quíque lavantes:
Suave locus voci reſonat concluſus. inanes
Hoc juvat, haud illud quærentes, num ſinè ſenſu,
Tempore num faciant alieno. lædere gaudes,
Inquis: et hoc ſtudio pravus facis. unde petitum
Hoc in me jacis? eſt auctor quis denique eorum,
Vixi cum quibus? abſentem qui rodit amicum;
Qui non defendit, alio culpante: ſolutos
Qui captat riſus hominum, famámque dicacis:

Finge

gere qui non viſa poteſt: commiſſa tacere
i nequit: hic niger eſt; hunc tu, Romane, caveto.
pe tribus lectis videas cœnare quaternos:
quibus unus avet quavis aſpergere cunctos,
ter eum, qui præbet aquam: poſt, hunc quoque potus,
ndita cùm verax aperit præcordia Liber.
c tibi comis, et urbanus, liberque videtur,
feſto nigris: ego, ſi riſi, quòd ineptus
ſtillos Rufillus olet, Gorgonius hircum,
vidus, et mordax videor tibi? mentio ſi qua
Capitolini furtis injecta Petilli
coram fuerit: defendas, ut tuus eſt mos:
e Capitolinus convictore uſus, amicoque
puero eſt: causâque meâ permulta rogatus
cit, & incolumis lætor quod vivit in urbe:
d tamen admiror, quo pacto judicium illud
gerit. hic nigræ ſuccus loliginis, hæc eſt
rugo mera: quod vitium procul abfore chartis,
que animo priùs, ut ſi quid promittere de me
ſſum aliud, verè promitto. liberius ſi
xero quid, ſi forte jocoſiuş: hoc mihi juris
m veniâ dabis, inſuevit pater optimus hoc me,
fugerem exemplis vitiorum quæque notando.
ùm me horaretur, parcè, frugaliter, atque
verem utì contentus eo, quod mì ipſe parâſſet:
onne vides, Albì ut malè vivat filius? utque
rrus inops? magnum documentum, ne patriam rem
rdere quis velit. à turpi meretricis amore
ùm deterreret, Sectani diſſimilis ſis.
e ſequerer mœchas, conceſſâ cùm Venere uti
ſſem; deprenſi non bella eſt fama Trebonì,
ebat. ſapiens, vitatu quídque petitu
melius, cauſas reddet tibi: mì ſatìs eſt, ſi
raditum ab antiquis morem ſervare, tuámque,
ùm cuſtodis eges, vitam famámque tueri
columem poſſim. ſimul ac duraverit ætas
embra animúmque tuum, nabis ſinè cortice. ſic me
rmabat puerum dictis: et ſive jubebat
facerem quid, Habes auctorem, quo facias hoc:
ùum ex judicibus ſelectis objiciebat.
ge vetabat, An hoc inhoneſtum, et inutile factu,
ecne ſit, addubites, flagret rumore malo cùm

Hic

Hic, atque ille? avidos vicinum funus ut ægros
Exanimat, mortísque metu sibi parcere cogit:
Sic teneros animos aliena opprobria sæpe
Absterrent vitiis. ex hôc ego sanus ab illis,
Perniciem quæcumque ferunt: mediocribus, et queis
Ignoscas, vitiis teneor. fortassis et istinc
Largiter abstulerit longa ætas, liber amicus,
Consilium proprium. neque enim, cùm lectulus, aut
Porticus excepit, desum mihi. rectius hoc est,
Hoc faciens vivam melius: sic dulcis amicis
Occurram: hoc quidam non belle: numquid ego illi
Imprudens olim faciam simile? hæc ego mecum
Compressis agito labris. ubi quid datur otî,
Illudo chartis. hoc est mediocribus illis
Ex vitiis unum: cui si concedere nolis,
Multa poëtarum veniat manus, auxilio quæ
Sit mihi: (nam multò plures sumus) ac veluti te
Judæi, cogemus in hanc concedere turbam.

SATYRA V.

EGRESSUM magnâ me excepit Aricia Româ,
Hospitio modico; rhetor comes Helliodorus,
Græcorum longè doctissimus: inde Forum Appî,
Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
Hoc iter ignavi divisimus, altius ac nos
Præcinctis unum. minùs est gravis Appia tardis.
Hìc ego, propter aquam, quòd erat deterrima, ventr
Indico bellum, cœnantes haud animo æquo
Exspectans comites. jam nox inducere terris
Umbras, et cœlo diffundere signa parabat.
Tum pueri nautis, pueris convicia nautæ
Ingerere. Huc appelle. trecentos inseris: ohe
Jam satìs est. dum æs exigitur, dum mula ligatur,
Tota abit hora. mali culices, ranæque palustres
Avertunt somnos. absentem cantat amicam
Multâ prolutus vappâ nauta, atque viator
Certatim. tandem fessus dormire viator
Incipit: ac missæ pastum retinacula mulæ
Nauta piger saxo religat: stertítque supinus.
Jámque dies aderat, cùm nil procedere lintrem
Sentimus, donec cerebrosus prosilit unus,
Ac mulæ nautæque caput lumbósque saligno
Fuste dolat. quartâ vix demum exponimur horâ.

O

a manûſque tuâ lavimus, Feronia, lymphâ.
illia tum pranſi tria repimus: atque ſubimus
poſitum ſaxis latè candentibus Anxur.
ic venturus erat Mæcenas optimus, atque
occeius, miſſi magnis de rebus uterque
gati, averſos ſoliti componere amicos.
ic oculis ego nigra meis collyria lippus
inere. interea Mæcenas advenit, atque
occeius, Capitóque ſimul Fonteius, ad unguem
ctus homo, Antonî, non ut magis alter, amicus.
ndos Aufidio Luſco Prætore libenter
inquimus, inſani ridentes præmia ſcribæ,
atextam, et latum clavum, prunæque batillum.
Mamurrarum laſſi deinde urbe manemus,
urenâ præbente domum, Capitone culinam.
ſtera lux oritur multò gratiſſima: namque
otius, et Varius Sinueſſæ, Virgiliúſque
ccurrunt: animæ, quales neque candidiores
erra tulit, neque queis me ſit devinctior alter.
qui complexus, et gaudia quanta fuerunt!
il ego contulerim jucundo ſanus amico.
oxima Campano ponti quæ villula, tectum
æbuit; et parochi, quæ debent, ligna ſalémque.
nc muli Capuæ clitellas tempore ponunt.
uſum it Mæcenas, dormitum ego Virgiliúſque:
amque pilâ lippis inimicum et ludere crudis.
nc nos Cocceii recipit pleniſſima villa,
æ ſuper eſt Caudî cauponas. nunc mihi paucis
rmenti ſcurræ pugnam Meſsîque Cicerri,
uſa, velim memores, et quo patre natus uterque
ontulerit lites. Meſsî clarum genus Oſci:
rmenti domina exſtat. ab his majoribus orti
d pugnam venere. prior Sarmentus; Equi te
ſie feri ſimilem dico. ridemus: et ipſe
eſſius, accipio: caput et movet. ô, tua cornu
i foret exſecto frons, inquit, quid faceres, cùm
c mutilus minitaris? at illi fœda cicatrix
toſam lævi frontem turpaverat oris.
ampanum in morbum, in faciem permulta jocatus,
ſtorem ſaltaret utì Cyclopa, rogabat:
il illi larvâ, aut tragicis opus eſſe cothurnis.
ulta Cicerrus ad hæc: Donâſſet jamne catenam

Ex

Ex voto Laribus, quærebat: ſcriba quòd eſſet,
Deterius nihilo dominæ jus eſſe. rogabat
Denique, cur unquam fugiſſet, cui ſatis una
Farris libra foret, gracili ſic, támque puſillo.
Prorſus jucundè cœnam produximus illam.
Tendimus hinc rectà Beneventum, ubi ſedulus hoſpes
Penè arſit, macros dum turdos verſat in igne:
Nam vaga per veterem dilapſo flamma culinam
Vulcano, ſummum properabat lambere tectum.
Convivas avidos cœnam, ſervóſque timentes
Tum rapere, atque omnes reſtinguere velle videres.
Incipit ex illo montes Appulia notos
Oſtentare mihi, quos torret Atabulus, et quos
Nunquam erepſemus, niſi nos vicina Trivici
Villa recepiſſet, lacrymoſo non ſine fumo,
Udos cum foliis ramos urente camino.
Hìc ego mendacem ſtultiſſimus uſque puellam
Ad mediam noctem exſpecto, ſomnus tamen auferet
Intentum Veneri. tum immundo ſomnia viſu
Nocturnam veſtem maculant, ventrémque ſupinum.
Quattuor hinc rapimur viginti et millia rhedis,
Manſuri oppidulo, quòd verſu dicere non eſt:
Signis perfacile eſt. venit viliſſima rerum
Hic aqua: ſed panis longè pulcherrimus, ultrà
Callidus ut ſoleat humeris portare viator;
Nam Canuſi lapidoſus; aquæ non ditior urna:
Qui locus à forti Diomede eſt conditus olim.
Flentibus hinc Varius diſcedit mœſtus amicis.
Indè Rubos feſſi pervenimus: utpote longum
Carpentes iter, et factum corruptius imbri.
Poſtera tempeſtas melior: via pejor, ad uſque
Barî mœnia piſcoſi. dehinc Gnatia lymphis
Iratis exſtructa dedit risûſque jocoſque,
Dum, flammâ ſinè, thura liqueſcere limine ſacro
Perſuadere cupit. credat Judæus apella,
Non ego. namque Deos didici ſecurum agere ævum
Nec, ſi quid miri faciat natura, Deos id
Triſtes ex alto cœli demittere tecto.
Brundiſium longæ finis chartæque viæque eſt.

SATYR

SATYRA VI.

on quia, Mæcenas, Lydorum quidquid Etruſcos
Incoluit fines, nemo generoſior eſt te:
c, quòd avus tibi maternus fuit, atque paternus,
im qui magnis legionibus imperitârint:
plerique ſolent, naſo ſuſpendis adunco
otos, ut me libertino patre natum:
m referre negas, quali ſit quiſque parente
tus, dum ingenuus. perſuades hoc tibi verè,
te poteſtatem Tullî, atque ignobile regnum,
ltos ſæpe viros nullis majoribus ortos,
vixiſſe probos, amplis et honoribus auctos.
ntrà, Lævinum Valerî genus, unde Superbus
rquinius regno pulſus fuit, unius aſſis
on unquam pretio pluris licuiſſe, notante
dice, quem nôſti, populo: qui ſtultus honores
pe dat indignis, et famæ ſervit ineptus:
i ſtupet in titulis, et imaginibus. quid oportet
os facere, à vulgo longè, latéque remotos?
mque eſto; populus Lævino mallet honorem
àm Decio mandare novo: cenſorque moveret
ppius, ingenuo ſi non eſſem patre natus:
l merito, quoniam in propriâ non pelle quiêſſem.
l fulgente trahit conſtrictos gloria curru
on minùs ignotos generoſis. quò tibi, Tulli,
mere depoſitum clavum, fieríque tribuno?
vidia accrevit: privato quæ minor eſſet.
ni ut quiſque inſanus nigris medium impediit crus
llibus, et latum demiſit pectore clavum:
ndit continuò, Quis homo hic eſt? quo patre natus?
t ſi qui ægrotet, quo morbo Barrus, haberi
cupiat formoſus: eat quacumque, puellis
jiciat curam quærendi ſingula: quali
facie, ſurâ quali, pede, dente, capillo:
qui promittit, cives, urbem ſibi curæ,
nperium fore, et Italiam, et delubra Deorum:
uo patre ſit natus, num ignotâ matre inhoneſtus,
mnes mortales curare, et quærere cogit.
ine Syri, Damæ, aut Dionyſî filius, audes
jicere è ſaxo cives, aut tradere Cadmo?
t Novius collega gradu poſt me ſedet uno:
amque eſt ille, pater quod erat meus. hoc tibi Paulus,

Et

Et Meſſala videris? at hic, ſi plauſtra ducenta,
Concurrántque foro tria funera, magna ſonabit
Cornua quod vincátque tubas. ſaltem tenet hoc n
Nunc ad me redeo libertino patre natum:
Quem rodunt omnes libertino patre natum,
Nunc, quia, Mæcenas, tibi ſim convictor: at olim
Quòd mihi pareret legio Romana tribuno.
Diſſimile hoc illi eſt: quia non, ut forſit honorem
Jure mihi invideat quivis, ita te quoque amicum:
Præſertim cautum dignos aſſumere, pravâ
Ambitione procul. felicem dicere non hôc
Me poſſum, caſu quòd te ſortitus amicum.
Nulla etenim mihi te fors obtulit. optimus olim
Virgilius, poſt hunc Varius, dixere, quid eſſem.
Ut veni coràm, ſingultim pauca locutus,
(Infans namque pudor prohibebat plura profari)
Non ego me claro natum patre, non ego circum
Me Satureiano vectari rura caballo:
Sed, quod eram, narro. reſpondes, ut tuus eſt mos,
Pauca: abeo: et revocas nono pòſt menſe, jubeſqu
Eſſe in amicorum numero. magnum hoc ego duco,
Quòd placui tibi, qui turpi ſecernis honeſtum,
Non patre præclaro, ſed vitâ, et pectore puro.
Atqui ſi vitiis mediocribus ac mea paucis
Mendoſa eſt natura, alioqui recta; (velut ſi
Egregio inſperſos reprendas corpore nævos)
Si neque avaritiam, neque ſordes, ac mala luſtra
Objiciet verè quiſquam mihi: purus, et inſons
(Ut me collaudem) ſi et vivo carus amicis,
Cauſa fuit pater his: qui macro pauper agello
Noluit in Flavî ludum me mittere, magni
Quò pueri magnis è centurionibus orti,
Lævo ſuſpenſi loculos tabulámque lacerto,
Ibant octonis referentes Idibus æra:
Sed puerum eſt auſus Romam portare, docendum
Artes, quas doceat quivis eques, atque ſenator
Semet prognatos: veſtem, ſervóſque ſequentes
In magno ut populo ſi quis vidiſſet; avitâ
Ex re præberi ſumtus mihi crederet illos.
Ipſe mihi cuſtos incorruptiſſimus omnes
Circùm doctores aderat. quid multa? pudicum
(Qui primus virtutis honos) ſervavit ab omni

ſolùm facto, verùm opprobrio quoque turpi:
timuit, ſibi ne vitio quis verteret, olim
xco parvas, aut, ut fuit ipſe, coactor
edes ſequerer: neque ego eſſem queſtus. ob hoc
illi debetur, et à me gratia major. (nunc
ne pœniteat ſanum patris hujus: eóque
, ut magna dolo factum negat eſſe ſuo pars,
l non ingenuos habeat claroſque parentes:
ne defendam. longè mea diſcrepat iſtis
ox, et ratio. nam ſi naturà juberet
rtis annis ævum remeare peractum,
e alios legere ad faſtum quoſcumque parentes
ret ſibi quiſque: meis contentus, honeſtos
ibus et ſellis nollem mihi ſumere; demens
tio vulgi, ſanus fortaſſe tuo: quòd
em onus, haud unquam ſolitus, portare moleſtum.
mihi continuò major quærenda foret res:
ne ſalutandi plures: ducendus et unus,
omes alter, utì ne ſolus rúſve peregréve
em: plures calones, atque caballi
ndi: ducenda petorrita. nunc mihi curto
cet mulo, vel, ſi libet, uſque Tarentum;
tica cui lumbos onere ulceret, atque eques armos.
ciet nemo ſordes mihi, quas tibi, Tulli,
n Tiburte viâ prætorem quinque ſequuntur
ueri, laſanum portantes œnophorúmque.
ego commodius, quàm tu, præclare ſenator,
ibus atque aliis vivo. quacumque libido eſt,
do ſolus: percunctor, quanti olus ac far:
acem Circum, veſpertinúmque pererro
forum: aſſiſto divinis: indè domum me
porri et ciceris refero laganíque catinum.
na miniſtratur pueris tribus: et lapis albus
ula cum cyatho duo ſuſtinet: adſtat echinus
, cum paterâ guttus, Campana ſupellex.
nde eo dormitum, non ſollicitus, mihi quòd cras
endum ſit manè, obeundus Marſya, qui ſe
um ferre negat Noviorum poſſe minoris.
quartam jaceo: poſt hanc vagor, aut ego lecto,
ſcripto, quod me tacitum juvet. ungor olivo,
quo fraudatis immundus Natta lucernis.
ubi me feſſum Sol acrior ire lavatum

Admonuit,

Admonuit, fugio rabioſi tempora ſigni.
Pranſus non avidè, quantum interpellet inani
Ventre diem durare, domeſticus otior. hæc eſt
Vita ſolutorum miſerâ ambitione gravíque.
His me conſolor, victurum ſuaviùs, ac ſi
Quæſtor avus, pater atque meus, patruúſque fuiſſe

SATYRA VII.

PROSCRIPTI Regis Rupilî pus atque venenum
Hybrida quo pacto ſit Perſius ultus, opinor
Omnibus et lippis notum et tonſoribus eſſe.
Perſius hic permagna negotia dives habebat
Clazomenis, etiam lites cum Rege moleſtas,
Durus homo, atque odio qui poſſet vincere Regem
Confidens, tumidus; adeò ſermonis amari,
Siſennas, Barros ut equis præcurreret albis.
Ad Regem redeo. poſtquam nihil inter utrumque
Convenit (hôc etenim ſunt omnes jure moleſti,
Quo fortes, quibus adverſum bellum incidit. inter
Hectora Priamiden, animosum atque inter Achillem
Ira fuit capitalis, ut ultima divideret mors:
Non aliam ob cauſam, niſi quòd virtus in utroque
Summa fuit. duo ſi diſcordia vexet inertes,
Aut ſi diſparibus bellum incidat, ut Diomedi
Cum Lycio Glauco, diſcedat pigrior, ultro
Muneribus miſſis) Bruto Prætore tenente
Ditem Aſiam, Rupilî et Persî par pugnat, utì non
Compoſitus meliùs cum Bitho Bacchius. in jus
Acres procurrunt, magnum ſpectaculum uterque.
Perſius exponit cauſam: ridetur ab omni
Conventu, laudat Brutum, laudátque cohortem,
Solem Aſiæ Brutum appellat, ſtellâſque ſalubres
Appellat comites, excepto Rege: Canem illum,
Inviſum agricolis ſidus, veniſſe: ruebat
Flumen ut hybernum, fertur quò rara ſecuris.
Tum Præneſtinus ſalſo, multúmque fluenti
Expreſſa arbuſto regerit convicia, durus
Vindemiator, et invictus, cui ſæpe viator
Ceſſiſſet, magnâ compellans voce cucullum.
At Græcus, poſtquam eſt Italo perfuſus aceto,
Perſius, exclamat: per magnos, Brute, Deos te
Oro, qui reges conſuêris tollere: cur non
Hunc Regem jugulas? operum hoc, mihi, crede, tuorum

SATYR

SATYRA VIII.

LIM truncus eram ficulnus, inutile lignum:
Cùm faber, incertus ſcamnum facerétne Priapum,
uit eſſe Deum. Deus indè ego, furum, aviúmque
ima formido: nam fures dextra coërcet,
cœnóque ruber porrectus ab inguine palus:
importunas volucres in vertice arundo
et fixa, vetátque novis conſidere in hortis.
priùs anguſtis ejecta cadavera cellis
ſervus vili portanda locabat in arcâ.
miſeræ plebi ſtabat commune ſepulcrum,
tolabo ſcurræ, Nomentanóque nepoti.
le pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
dabat: hæredes monumentum ne ſequeretur.
c licet Eſquiliis habitare ſalubribus, atque
gere in aprico ſpatiari: quo modo triſtes
is informem ſpectabant oſſibus agrum:
n mihi non tantùm furéſque, feræque ſuetæ
c vexare locum, curæ ſunt atque labori,
ntùm carminibus quæ verſant atque venenis
manos animos. has nullo perdere poſſum
prohibere modo, ſimul ac vaga Luna decorum
rulit os, quin oſſa legant, herbaſque nocentes.
i egomet nigrâ ſuccinctam vadere pallâ
idiam, pedibus nudis, paſſóque capillo,
n Saganâ majore ululantem: pallor utraſque
erat horrendas aſpectu. ſcalpere terram
guibus, et pullam divellere mordicus agnam
perunt. cruor in foſſam confuſus: ut indè
nes elicerent, animas reſponſa daturas.
nea et effigies erat, altera cerea: major
nea, quæ pœnis compeſceret inferiorem.
ea ſuppliciter ſtabat, ſervilibus, útque
n peritura, modis. Hecaten vocat altera: ſævam
era Tiſiphonen: ſerpentes, atque videres
ernas errare canes: Lunámque rubentem,
foret his teſtis, poſt magna latere ſepulcra.
ntior at ſi quid, merdis caput inquiner albis
rvorum, atque in me veniat mictum, atque cacatum
ius, et fragilis Pediatia, fúrque Voranus.
gula quid memorem? quo pacto alterna loquentes
bræ cum Saganâ reſonarent triſte et acutum?

Utque

Utque lupi barbam variæ cum dente colubræ
Abdiderint furtim terris? et imagine cereâ
Largior arſerit ignis? et ut non teſtis inultus
Horruerim voces Furiarum et facta duarum?
Nam, diſploſa ſonat quantùm veſica, pepedi
Diffiſsâ nate ficus. at illæ currere in urbem.
Canidiæ dentes, altum Saganæ caliendrum
Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis
Vincula, cùm magno risúque jocóque videres.

SATYRA IX.

IBAM fortè viâ ſacrâ, ſicut meus eſt mos,
Neſcio quid meditans nugarum, et totus in illis.
Accurrit quidam notus mihi nomine tantùm,
Arreptâque manu, quid agis, dulciſſime rerum?
Suaviter, ut nunc eſt, inquam: et cupio omnia quæ vis.
Cùm aſſectaretur: numquid vis? occupo: at ille,
Nôris nos, inquit, doctì ſumus. hìc ego, pluris
Hôc, inquam, mihi eris. miſerè diſcedere quærens,
Ire modò ociùs, interdum conſiſtere, in aurem
Dicere neſcio quid puero. cùm ſudor ad imos
Manaret talos; O te, Bollane, cerebri
Felicem, aiebam tacitus. cùm quidlibet ille
Garriret; vicos, urbem laudaret: ut illi
Nil reſpondebam: miſerè cupis, inquit, abire,
Jamdudum video: ſed nil agis: uſque tenebo.
Perſequar. hinc quò nunc iter eſt tibi? nil opus eſt t
C[illegible]umagi: quendam volo viſere non tibi notum;
Trans Tiberim longè cubat is, prope Cæſaris hortos.
Nil habeo quod agam: et non ſum piger, uſque ſequarte
Demitto auriculas, ut iniquæ mentis aſellus,
Cùm gravius dorſo ſubiit onus. incipit ille.
Si bene me novi, non Viſcum pluris amicum,
Non Varium facies. nam quis me ſcribere plures,
Aut citiùs poſſit verſus? quis membra movere
Molliùs? invideat quod et Hermogenes, ego canto.
Interpellandi locus hìc erat. eſt tibi mater,
Cognati, queis te ſalvo eſt opus? haud mihi quiſquam,
Omnes compoſui. felices. nunc ego reſto.
Confice. namque inſtat fatum mihi triſte, Sabella
Quod puero cecinit divinâ mota anus urnâ:
Hunc neque dira venena, nec hoſticus auferet enſis,
Nec laterum dolor, aut tuſſis, nec tarda podagra:

Garrulu

arrulus hunc quando conſumet cunque: loquaces,
ſapiat, viter, ſimulatque adoleverit ætas.
entum erat ad Veſtæ, quartâ jam parte diei
æteritâ: et caſu tunc reſpondere vadato
ebebat: quod ni feciſſet, perdere litem.
me amas, inquit, paulùm hìc ades. interea, ſi
ut valeo ſtare, aut novi civilia jura:
t propero, quò ſcis. dubius ſum, quid faciam, inquit;
ene relinquam, an rem. me ſodes. non faciam, ille;
t præcedere cœpit. ego, ut contendere durum eſt
um victore, ſequor. Mæcenas quo modo tecum?
inc repetit. paucorum hominum, et mentis bene ſanæ.
emo dexterius fortunâ eſt uſus. haberes
agnum adjutorem, poſſet qui ferre ſecundas,
unc hominem velles ſi tradere: diſpeream, ni
ummôſſes omnes. Non iſto vivimus illic,
uo tu rere, modo: domus hâc nec purior ulla eſt,
ec magis his aliena malis. nil mî officit unquam,
itior hic, aut eſt quia doctior. eſt locus uni-
ique ſuus. magnum narras, vix credibile. atqui
c habet. accendis, quare cupiam magìs illi
oximus eſſe. velis tantummodo: quæ tua virtus,
xpugnabis: et eſt qui vinci poſſit: eóque
ifficiles aditus primos habet. haud mihi deero:
uneribus ſervos corrumpam; non, hodie ſi
xcluſus fuero, deſiſtam: tempora quæram:
ccurram in triviis: deducam. Nil ſinè magno
i labore dedit mortalibus. hæc dum agit, ecce
ſcus Ariſtius occurrit, mihi carus, et illum
i pulchre nôſſet. conſiſtimus. unde venis? et
ò tendis? rogat, et reſpondet. vellere cœpi,
prenſare manu lentiſſima brachia, nutans,
ſtorquens oculos, ut me eriperet. malè ſalſus
dens diſſimulare. meum jecur urere bilis.
rtè neſcio quid ſecretò velle loqui te
ebas mecum. memini bene, ſed meliori
mpore dicam: hodie triceſima ſabbata. vin' tu
rtis Judæis oppedere? nulla mihi, inquam,
lligio eſt. at mî; ſum paulò infirmior, unus
ltorum: ignoſces, aliàs loquar. Hunccine ſolem
m nigrum ſurrexe mihi? fugit improbus, ac me
cultro linquit. caſu venit obvius illi

Adverſarius: et, quò tu, turpiſſime? magnâ
Exclamat voce; et, licet anteſtari? ego verò
Oppono auriculam. rapit in jus; clamor utrinque,
Undique concurſus. ſic me ſervavit Apollo.

SATYRA X.

NEMPE incompoſito dixi pede currere verſus
Lucilî. quis tam Lucilî fautor ineptè eſt,
Ut non hoc fateatur? at idem, quòd ſale multo
Urbem defricuit, chartâ laudatur eâdem.
Nec tamen hoc tribuens, dederim quoque cætera: nam
Et Laberî mimos, ut pulchra poëmata, mirer.
Ergo non ſatis eſt riſu diducere rictum
Auditoris: (et eſt quædam tamen hìc quoque virtus
Eſt brevitate opus, ut currat ſententia, neu ſe
Impediat verbis laſſas onerantibus aures:
Et ſermone opus eſt, modò triſti, ſæpe jocoſo,
Defendente vicem modò rhetoris, atque poëtæ,
Interdum urbani parcentis viribus, atque
Extenuantis eas conſultò. ridiculum acri
Fortiùs et meliùs magnas plerumque ſecat res.
Illi, ſcripta quibus comœdia priſca viris eſt,
Hôc ſtabant, hôc ſunt imitandi: quos neque pulche
Hermogenes unquam legit, neque ſimius iſte,
Nil præter Calvum et doctus cantare Catullum.
At magnum fecit, quòd verbis Græca Latinis
Miſcuit. ô ſeri ſtudiorum! quîne putetis
Difficile et mirum, Rhodio quod Pitholeonti
Contigit. at ſermo linguâ concinnus utrâque
Suavior: ut Chio nota ſi commiſta Falerni eſt.
Cùm verſus facias, teipſum percontor, an, et cùm
Dura tibi peragenda rei ſit cauſa Petillî,
Scilicet oblitus patriæque, patriſque, Latinè
Cùm Pedius cauſas exſudet Poplicolà, atque
Corvinus; patriis intermiſcere petita
Verba foris malis, Canuſini more bilinguis?
Atqui ego cùm Græcos facerem, natus mare citra,
Verſiculos; vetuit me tali voce Quirinus
Poſt mediam noctem viſus, cùm ſomnia vera:
In ſylvam non ligna feras inſaniùs, ac ſi
Magnas Græcorum malis implere catervas.
Turgidus Alpinus jugulat dum Memnona, dumque
Diffingit Rheni luteum caput, hæc ego ludo;

Q

Quæ nec in æde ſonent certantia, judice Tarpâ,
Nec redeant iterum atque iterum ſpectanda theatris.
Argutâ meretrice potes, Davoque Chremeta
Eludente ſenem, comis garrire libellos,
Unus vivorum, Fundani: Pollio regum
Facta canit pede ter percuſſo: forte epos acer,
Ut nemo, Varius ducit; molle atque facetum
Virgilio annuerunt gaudentes rure Camœnæ.
Hoc erat, experto fruſtra Varrone Atacino,
Atque quibuſdam aliis, melius quod ſcribere poſſem,
Inventore minor: neque ego illi detrahere auſim
Særentem capiti multâ cum laude coronam.
Et dixi fluere hunc lutulentum: ſæpe ferentem
Rura quidem tollenda relinquendis. age, quæſo,
Tu nihil in magno doctus reprendis Homero?
Nil comis tragici mutat Lucilius Acci?
Non ridet verſus Ennî gravitate minores,
Cum de ſe loquitur, non ut majore reprenſis?
Quid vetat et noſmet Lucilî ſcripta legentes,
Quærere, num illius, num rerum dura negârit
Verſiculos natura magis factos, et euntes
Mollius? ac ſi quis pedibus quid claudere ſenis
Hoc tantùm contentus, amet ſcripſiſſe ducentos
Ante cibum verſus, totidem cœnatus: (Etruſci
Quale fuit Caſsî rapido ferventius amni
Ingenium; capſis quem fama eſt eſſe libriſque
Combuſtum propriis) fuerit Lucilius, inquam,
Comis et urbanus: fuerit limatior idem,
Quam rudis, et Græcis intacti carminis auctor,
Quamque poëtarum ſeniorum turba: ſed ille,
Si foret hoc noſtrum fato dilatus in ævum,
Detereret ſibi multa: recideret omne, quod ultra
Perfectum traheretur: et in verſu faciendo
Sæpe caput ſcaberet, vivos et roderet ungues.
Sæpe ſtylum vertas, iterum quæ digna legi ſint
Scripturus: neque te ut miretur turba, labores,
Contentus paucis lectoribus. an tua demens
Vilibus in ludis dictari carmina malis?
Non ego. nam ſatis eſt equitem mihi plaudere: ut audax,
Contemtis aliis, exploſa Arbuſcula dixit.
Cur' moveat cimex Pantilius? aut crucier, quòd
Vellicet abſentem Demetrius? aut quòd ineptus

Fannius Hermogenis lædat conviva Tigellî?
Plotius, et Varius, Mæcenas, Virgiliusque,
Valgius, et probet hæc Octavius optimus, atque
Fuscus: et hæc utinam Viscorum laudet uterque.
Ambitione relegatâ, te dicere possùm,
Pollio: te, Messala, tuo cum fratre; simulque
Vos Bibuli, et Servi, simul his te, candide Furni:
Complures alios, doctos ego quos et amicos
Prudens prætereo: quibus hæc, sint qualiacunque,
Arridere velim; doliturus, si placeant spe
Deteriùs nostrâ. Demetri, teque, Tigelli,
Discipularum inter jubeo plorare cathedras.
I puer, atque meo citus hæc subscribe libello.

SATYRARUM
LIBER SECUNDUS.

SATYRA I.

Sunt, quibus in Satyrâ videar nimis acer, et u
Legem tendere opus: sinè nervis altera, quidq
Composui, pars esse putat, similesque meorum
Mille die versus deduci posse. Trebati,
Quid faciam, præscribe. quiescas. ne faciam, inquis
Omnino versus? aio. peream malè, si non
Optimum erat: verùm nequeo dormire. ter uncti
Transnanto Tiberim, somno quibus est opus alto;
Irriguumque mero sub noctem corpus habento.
Aut, si tantus amor scribendi te rapit, aude
Cæsaris invicti res dicere; multa laborum
Præmia laturus. cupidum, pater optime, vires
Deficiunt: neque enim quivis horrentia pilis
Agmina, nec fractâ pereuntes cuspide Gallos,
Aut labentis equo describat vulnera Parthi.
Attamen et justum poteras et scribere fortem,
Scipiadam ut sapiens Lucilius. haud mihi deero,
Cùm res ipsa feret. nisi dextro tempore, Flacci
Verba per attentam non ibunt Cæsaris aurem;
Cui malè si palpere, recalcitrat undique tutus.
Quantò rectius hoc, quàm tristi lædere versu
Pantolabum scurram, Nomentanumque nepotem?

ûm ſibi quiſque timet, quanquam eſt intactus, et odit.
uid faciam? ſaltat Milonius, ut ſemel icto
ceſſit fervor capiti, numeruſque lucernis.
aſtor gaudet equis: ovo prognatus eodem,
gnis. Quot capitum vivunt, totidem ſtudiorum
illia. me pedibus delectat claudere verba,
cili ritu, noſtrûm melioris utroque.
e velut fidis arcana ſodalibus olim
redebat libris: neque, ſi malè geſſerat uſquam,
ecurrens aliò, neque ſi bene: quò fit, ut omnis
otivâ pateat veluti deſcripta tabellâ
ta ſenis. ſequor hunc, Lucanus an Appulus, anceps:
am Venuſinus arat finem ſub utrumque colonus,
iſſus ad hoc, pulſis (vetus eſt ut fama) Sabellis,
ò ne per vacuum Romano incurreret hoſtis:
ve quòd Appula gens, ſeu quòd Lucania bellum
citeret violenta. ſed hic ſtylus haud petet ultro
uemquam animantem, et me veluti cuſtodiet enſis
aginâ tectus: quem cur diſtringere coner,
utus ab infeſtis latronibus? ô pater et rex
piter, ut pereat poſitum rubigine telum,
ec quiſquam noceat cupido mihi pacis! at ille,
i me commôrit (melius non tangere, clamo)
ebit, et inſignis totâ cantabitur urbe.
ervius iratus leges minitatur, et urnam;
anidia Albutî, quibus eſt inimica, venenum;
rande malum Turius, ſi quis ſe judice certet.
, quo quiſque valet, ſuſpectos terreat, utque
nperet hoc natura potens, ſic collige mecum.
ente lupus, cornu taurus petit. unde, niſi intus
onſtratum? Scævæ vivacem crede nepoti
atrem; nil faciet ſceleris pia dextera: (mirum!
neque calce lupus quemquam, neque dente petit bos)
d mala tollet anum vitiato melle cicuta.
e longum faciam, ſeu me tranquilla ſenectus
xpectat, ſeu mors atris circumvolat alis;
ives, inops, Romæ, ſeu fors ita juſſerit, exul;
uiſquis erit vitæ, ſcribam, color. ô puer, ut ſis
talis metuo; et majorum ne quis amicus
igore te feriat. quid? cùm eſt Lucilius auſus
imus in hunc operis componere carmina morem,
etrahere et pellem, nitidus quâ quiſque per ora

Cederet, introrsum turpis; num Lælius, aut qui
Duxit ab oppressâ meritum Carthagine nomen,
Ingenio offensi? aut læso doluere Metello?
Famosisque Lupo cooperto versibus? atqui
Primores populi arripuit populumque tributim;
Scilicet uni æquus virtuti atque ejus amicis.
Quin, ubi se à vulgo et scenâ, in secreta remôrant
Virtus Scipiadæ et mitis sapientia Læli;
Nugari cum illo, et discincti ludere, donec
Decoqueretur olus, soliti. quidquid sum ego, quamvis
Infra Lucilî censum ingeniumque: tamen me
Cum magnis vixisse invita fatebitur usque
Invidia; et fragili quærens illidere dentem,
Offendet solido: nisi quid tu, docte Trebati,
Dissentis. equidem nihil hìc diffindere possum.
Sed tamen ut monitus caveas, ne fortè negotî
Incutiat tibi quid sanctarum inscitia legum:
Si mala condiderit in quem quis carmina, jus est
Judiciumque. esto, si quis mala: sed bona si quis
Judice condiderit laudatur Cæsare. si quis
Opprobriis dignum laceraverit, integer ipse,
Solventur risu tabulæ: tu missus abibis.

SATYRA II.

Quæ virtus et quanta, boni, sit vivere parvo,
(Nec meus hic sermo est, sed quem præcepit Ofellus
Rusticus, abnormis sapiens, crassâque Minervâ)
Discite, non inter lances mensasque nitentes,
Cùm stupet insanis acies fulgoribus, et cùm
Acclinis falsis animus meliora recusat:
Verùm hìc impransi mecum disquirite. cur hoc?
Dicam, si potero. malè verum examinat omnis
Corruptus judex. leporem sectatus, equove
Lassus ab indomito; vel si Romana fatigat
Militia assuetum Græcari; seu pila velox,
Molliter austerum studio fallente laborem;
Seu te discus agit, pete cedentem aëra disco:
Cùm labor extuderit fastidia, siccus, inanis
Sperne cibum vilem; nisi Hymettia mella Falerno
Ne biberis diluta. foris est promus, et atrum
Defendens pisces hiemat mare: cum sale panis
Latrantem stomachum bene leniet. unde putas? aut

i partum? non in caro nidore voluptas
mma, ſed in te ipſo eſt. tu pulmentaria quære
dando. pinguem vitiis albumque, nec oſtrea,
ec ſcarus, aut poterit peregrina juvare lagoïs.
x tamen eripiam, poſito pavone, velis quin
ic potiùs, quàm gallinâ tergêre palatum,
rraptus vanis rerum: quia veneat auro
ra avis, et pictâ pandat ſpectacula caudâ:
nquam ad rem attineat quidquam, num veſceris iſtâ,
am laudas, plumâ? cocto num adeſt honor idem?
ame tamen quamvis diſtat nihil, hâc magis illâ;
paribus formis deceptum te patet. eſto.
de datum ſentis, lupus hic, Tiberinus, an alto
aptus hiet? ponteſne inter jactatus, an amnis
ſtia ſub Tuſci? laudas, inſane, trilibrem
ullam; in ſingula quem minuas pulmenta neceſſe eſt.
ucit te ſpecies, video. quò pertinet ergo
oceros odiſſe lupos? quia ſcilicet illis
ajorem natura modum dedit, his breve pondus.
junus rarò ſtomachus vulgaria temnit.
orrectum magno magnum ſpectare catino
ellem, ait Harpyiis gula digna rapacibus. at vos
raſentes Auſtri, coquite horum obſonia: quanquam
ntet aper, rhombuſque recens, mala copia quando
grum ſolicitat ſtomachum; cùm rapula plenus
tque acidas mavult inulas. necdum omnis abacta
auperies epulis regum: nam vilibus ovis,
igriſque eſt oleis hodie locus. haud ita pridem
alloni præconis erat acipenſere menſa
nfamis. quid? tum rhombos minùs æquor alebat?
utus erat rhombus, tutoque ciconia nido;
Donec vos auctor docuit prætorius. ergo
i quis nunc mergos ſuaves edixerit aſſos,
arebit pravi docilis Romana juventus.
ordidus à tenui victu diſtabit, Oſello
udice. nam fruſtra vitium vitaveris illud,
i te aliò pravum detorſeris. Avidienus,
Cui Canis ex vero ductum cognomen adhæret,
Quinquennes oleas eſt, et ſylveſtria corna;
Ac, niſi mutatum, parcit defundere vinum, et
Cujus odorem olei nequeas perferre: (licebit
lle repotia, natales, alioſve dierum

Feſtos albatus celebret,) cornu ipſe bilibri
Caulibus inſtillat, veteris non parcus aceti.
Quali igitur victu ſapiens utetur, et horum
Utrum imitabitur? hàc urget lupus, hàc canis angit.
Mundus erit, qui non offendet ſordibus, atque
In neutram partem cultus miſer. hic neque ſervis,
Albutî ſenis exemplo, dum munia didit,
Sævus erit: nec ſic ut ſimplex Nævius, unctam
Convivis præbebit aquam: vitium hoc quoque magnum.
Accipe nunc, victus tenuis quæ, quantaque ſecum
Afferat. in primis valeas bene: nam variæ res
Ut noceant homini, credas, memor illius eſcæ,
Quæ ſimplex olim tibi ſederit. at ſimul aſſis
Miſcueris elixa, ſimul conchylia turdis;
Dulcia ſe in bilem vertent, ſtomachoque tumultum
Lenta feret pituita. vides, ut pallidus omnis
Cœnâ deſurgat dubiâ? quin corpus onuſtum
Heſternis vitiis animum quoque prægravat unà,
Atque affigit humo divinæ particulam auræ.
Alter, ubi dicto citius, curata ſopori
Membra dedit, vegetus præſcripta ad munia ſurgit.
Hic tamen ad melius poterit tranſcurrere quondam;
Sive diem feſtum rediens advexerit annus,
Seu recreare volet tenuatum corpus; ubique
Accedent anni, et tractari mollius ætas
Imbecillа volet. tibi quidnam accedet ad iſtam,
Quam puer et validus præſumis, mollitiem; ſeu
Dura valetudo inciderit, ſeu tarda ſenectus?
Rancidum aprum antiqui laudabant, non quia naſus
Illis nullus erat: ſed, credo, hâc mente, quod hoſpes
Tardiùs adveniens, vitiatum commodiùs, quàm
Integrum edax dominus conſumeret. hos utinam inter
Heroas natum tellus me prima tuliſſet!
Das aliquid famæ, quæ carmine gratior aurem
Occupat humanam? grandes rhombi, patinæque
Grande ferunt unà cum damno dedecus. adde
Iratum patruum, vicinos, te tibi iniquum,
Et fruſtra mortis cupidum, cùm deerit egenti
As, laquei pretium. jure, inquis, Traſius iſtis
Jurgatur verbis: ego vectigalia magna,
Divitiaſque habeo tribus amplas regibus. ergo
Quod ſuperat, non eſt melius quò inſumere poſſis?

Cur

ur eget indignus quiſquam, te divite? quare
empla ruunt antiqua Deûm? cur, improbe, caræ
on aliquid patriæ tanto emetiris acervo?
ni nimirum tibi rectè ſemper erunt res!
magnus poſthac inimicis riſus! uterne
d caſus dubios fidet ſibi certius? hic, qui
uribus aſſuêrit mentem corpuſque ſuperbum:
n, qui contentus parvo, metuenſque futuri,
n pace, ut ſapiens, aptârit idonea bello?
uo magis his credas: puer hunc ego parvus Oſellum
ntegris opibus novi non latiùs uſum,
uàm nunc acciſis. videas metato in agello,
um pecore et gnatis, fortem mercede colonum,
on ego, narrantem, temere edi luce profeſtâ
uidquam, præter olus, fumoſæ cum pede pernæ.
c mihi, cùm longum poſt tempus venerat hoſpes,
ive operum vacuo gratus conviva per imbrem
icinus, bene erat, non piſcibus urbe petitis,
ed pullo, atque hœdo: tum penſilis uva ſecundas
t nux ornabat menſas, cum duplice ficu.
oſt hoc ludus erat cuppâ potare magiſtrâ:
c venerata Ceres, ut culmo ſurgeret alto,
xplicuit vino contractæ ſeria frontis.
xviat, atque novos moveat fortuna tumultus;
uantum hinc imminuet? quanto aut ego parciùs, aut vos,
pueri, nituiſtis, ut huc novus incola venit?
am propriæ telluris herum natura, neque illum,
ec me, nec quemquam ſtatuit. nos expulit ille:
llum aut nequities, aut vafri inſcitia juris,
oſtremò expellet certè vivacior hæres.
unc ager Umbreni ſub nomine, nuper Oſelli
ictus, erit nulli proprius: ſed cedet in uſum
unc mihi, nunc alii. quocirca vivite fortes:
ortiaque adverſis opponite pectora rebus.

SATYRA III.

Sic rarò ſcribis, ut toto non quater anno
Membranam poſcas, ſcriptorum quæque retexens,
ratus tibi, quòd vini ſomnique benignus
il dignum ſermone canas. quid fiet? ab ipſis
aturnalibus huc fugiſti. ſobrius ergo
ic aliquid dignum promiſſis: incipe. nil eſt.
ulpantur fruſtra calami, immerituſque laborat

Iratis natus paries Dîs atque poëtis.
Atqui vultus erat multa et præclara minantis,
Si vacuum tepido cepiſſet villula tecto.
Quorſum pertinuit ſtipare Platona Menandro?
Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?
Invidiam placare paras, virtute relictâ?
Contemnere, miſer. vitanda eſt improba Siren
Deſidia; aut quidquid vitâ meliore parâſti,
Ponendum æquo animo. Dî te, Damaſippe, Deæque
Verum ob conſilium donent tonſore. ſed unde
Tam bene me nôſti? poſtquam omnis res mea Janum
Ad medium fracta eſt, aliena negotia curo,
Excuſſus propriis. olim nam quærere amabam,
Quo vafer ille pedes laviſſet Siſyphus ære;
Quid ſculptum infabre, quid fuſum duriùs eſſet.
Callidus huic ſigno ponebam millia centum:
Hortos, egregiaſque domos mercarier unus
Cum lucro nôram: unde frequentia Mercuriale
Impoſuere mihi cognomen compita. novi;
Et morbi miror purgatum te illius. atqui
Emovit veterem mire novus, ut ſolet, in cor
Trajecto lateris miſeri, capitiſque dolore:
Ut lethargicus hic cùm fit pugil, et medicum urget.
Dum ne quid ſimile huic, eſto ut libet. ô bone, ne
Fruſtrere; inſanis et tu, ſtultique propè omnes,
Si quid Stertinius veri crepat; unde ego mira
Deſcripſi docilis præcepta hæc, tempore quo me
Solatus juſſit ſapientem paſcere barbam,
Atque à Fabricio non triſtem ponte reverti.
Nam, malè re geſtâ cùm vellem mittere operto
Me capite in flumen; dexter ſtetit, et, cave faxis
Te quidquam indignum. pudor, inquit, te malus urget
Inſanos qui inter vereare inſanus haberi.
Primùm nam inquiram, quid ſit furere. hoc ſi erit in
Solo, nil verbi, pereas quin fortiter, addam.
Quem mala ſtultitia, et quemcunque inſcitia veri
Cæcum agit, inſanum Chryſippi porticus et grex
Autumat. hæc populos, hæc magnos formula reges,
Excepto ſapiente, tenet. nunc accipe, quare
Deſipiant omnes, æquè ac tu, qui tibi nomen
Inſano poſuere. velut ſylvis, ubi paſſim
Palantes error certo de tramite pellit;

Ille ſiniſtrorſum, hic dextrorſum abit; unus utrique
Error, ſed variis illudit partibus. hôc te
Crede modo inſanum; nihilo ut ſapientior ille,
Qui te deridet, caudam trahat. eſt genus unum
Stultitiæ, nihilum metuenda timentis: ut ignes,
Ut rupes, fluvioſque in campo obſtare queratur.
Alterum et huic varium, et nihilo ſapientius, ignes
Per medios, fluvioſque ruentis. clamet amica
Mater, honeſta ſoror, cum cognatis, pater, uxor;
Hic foſſa eſt ingens: hìc rupes maxima: ſerva:
Non magìs audierit, quàm Fuſius ebrius olim,
Cùm Ilionam edormit, Catienis mille ducentis,
Mater, te appello, clamantibus. huic ego vulgum
Errori ſimilem cunctum inſanire docebo.
Inſanit veteres ſtatuas Damaſippus emendo:
Integer eſt mentis Damaſippi creditor? eſto:
Accipe, quod nunquam reddas mihi, ſi tibi dicam:
Tunè inſanus eris, ſi acceperis? an magìs excors
Rejectâ prædâ, quam præſens Mercurius fert?
Scribe decem à Nerio: non eſt ſatìs; adde Cicutæ
Nodoſi tabulas centum: mille adde catenas:
Effugiet tamen hæc ſceleratus vincula Proteus.
Cùm rapies in jus malis ridentem alienis:
Fiet aper, modò avis, modò ſaxum, et, cùm volet, arbor.
Si maſè rem gerere inſani eſt; contrà, bene ſani:
Putidius multò cerebrum eſt (mihi crede) Perillî
Dictantis, quod tu nunquam reſcribere poſſis.
Audire, atque togam jubeo componere, quiſquis
Ambitione malâ, aut argenti pallet amore;
Quiſquis luxuriâ, triſtive ſuperſtitione,
Aut alio mentis morbo calet: huc propiùs me,
Dum doceo inſanire omnes, vos ordine adite.
Danda eſt hellebori multò pars maxima avaris:
Neſcio an Anticyram ratio illis deſtinet omnem.
Hæredes Staberî ſummam incidere ſepulcro:
Ni ſic feciſſent, gladiatorum dare centum
Damnati populo paria, atque epulum, arbitrio Arrî,
Frumenti quantum metit Africa. ſive ego pravè,
Seu rectè, hoc volui, ne ſis patruus mihi. credo
Hoc Staberî prudentem animum vidiſſe. quid ergo
Senſit, cùm ſummam patrimonî inſculpere ſaxo
Hæredes voluit? quoad vixit, credidit ingens

Pauperiem

Pauperiem vitium, et cavit nihil acriùs: ut, ſi
Fortè minùs locuples uno quadrante periret,
Ipſe videretur ſibi nequior. omnis enim res,
Virtus, fama, decus, divina humanaque pulchris
Divitiis parent; quas qui conſtruxerit, ille
Clarus erit, fortis, juſtus. ſapienſne? etiam, et rex,
Et quidquid volet. hoc, veluti virtute paratum,
Speravit magnæ laudi fore. quid ſimile iſti
Græcus Ariſtippus? qui ſervos projicere aurum
In mediâ juſſit Libyâ, quia tardiùs irent
Propter onus ſegnes. uter eſt inſanior horum?
Nil agit exemplum, litem quod lite reſolvit.
Si quis emat citharas, emtas comportet in unum,
Nec ſtudio citharæ, nec Muſæ deditus ulli:
Si ſcalpra, et formas non ſutor: nautica vela
Averſus mercaturis: delirus, et amens
Undique dicatur meritò. quid diſcrepat iſtis,
Qui nummos, aurumque recondit, neſcius uti
Compoſitis, metuenſque velut contingere ſacrum?
Si quis ad ingentem frumenti ſemper acervum
Porrectus vigilet cum longo fuſte, neque illinc
Audeat eſuriens dominus contingere granum,
Ac potiùs foliis parcus veſcatur amaris:
Si poſitis intus Chii veteriſque Falerni
Mille cadis; nihil eſt, tercentum millibus: acre
Potet acetum: age; ſi et ſtramentis incubet, unde
octoginta annos natus, cui ſtragula veſtis,
Blattarum, ac tinearum epulæ, putreſcat in arcâ;
Nimirum inſanus paucis videatur, eò quòd
Maxima pars hominum morbo jactatur eodem.
Filius, aut etiam hæc libertus ut ebibat hæres,
Dîs inimice ſenex, cuſtodis, ne tibi deſit?
Quantulum enim ſummæ curtabit quiſque dierum,
Ungere ſi caules oleo meliore, caputque
Cœperis impexâ fœdum porrigine? quare,
Si quidvis ſatis eſt, perjuras, ſurripis, aufers
Undique? tun' ſanus? populum ſi cædere ſaxis
Incipias, ſervoſve tuos, quos ære parâris;
Inſanum te omnes pueri, clamentque puellæ.
Cùm laqueo uxorem interimis, matremque veneno,
Incolumi capite es? quid enim? neque tu hoc facis Argi
Nec ferro, ut demens genitricem occidit Oreſtes.

n tu reris eum occisâ insanîsse parente,
t non antè malis dementem actum Furiis, quàm
matris jugulo ferrum tepefecit acutum?
uin, ex quo est habitus malè tutæ mentis Orestes,
il sanè fecit, quod tu reprendere possis;
on Pyladen ferro violare, aususve sororem
lectram: tantùm maledicit utrique, vocando
anc furiam, hunc aliud, jussit quod splendida bilis.
uper Opimius argenti positi intus et auri,
ui Veientanum festis potare diebus
ampanâ solitus trullâ, vappamque profestis,
uondam lethargo grandi est oppressus; ut hæres
im circùm loculos, et claves lætus, ovansque
urreret. hunc medicus multùm celer, atque fidelis
xcitat hôc pacto. mensam poni jubet, atque
ffundi faccos nummorum, accedere plures
d numerandum: hominem sic erigit. addit et illud;
i tua custodis, avidus jam hæc auferet hæres.
Men' vivo? ut vivas igitur, vigila: hoc age. quid vis?
Deficient inopem venæ te, ni cibus atque
ngens accedat stomacho fultura ruenti.
Tu cessas? agedum: sume hoc ptisanarium oryzæ.
Quanti emptæ? parvo. quanti ergo? octo assibus. eheu!
Quid refert, morbo, an furtis, pereamque rapinis?
Quisnam igitur sanus? qui non stultus. quid avarus?
Stultus et insanus. quid? si quis non sit avarus;
Continuò sanus? minimè. cur Stoice? dicam.
Non est cardiacus (Craterum dixisse putato)
Hic æger. rectè est igitur, surgetque? negabit:
Quòd latus, aut renes morbo tententur acuto.
Non est perjurus, neque sordidus. immolet æquis
Hic porcum Laribus. verùm ambitiosus et audax.
Naviget Anticyram. quid enim differt, barathróne
Dones quidquid habes, an nunquam utare paratis?
Servius Oppidius Canusî duo prædia, dives
Antiquo censu, gnatis divisse duobus
Fertur, et hoc moriens pueris dixisse vocatis
Ad lectum: postquam te talos, Aule, nucesque
Ferre sinu laxo, donare, et ludere vidi:
Te, Tiberi, numerare, cavis abscondere tristem;
Extimui, ne vos ageret vesania discors:
Tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam.

Quare

Quare per Divos oratus uterque Penates,
Tu cave ne minuas; tu ne majus facias id,
Quod satis esse putat pater, et natura coërcet.
Præterea ne vos titillet gloria, jure-
jurando obstringam ambo: uter ædilis, fueritve
Vestrûm prætor, is intestabilis et sacer esto.
In cicere atque fabâ bona tu, perdasque lupinis,
Latus ut in circo spatiere, aut æneus ut stes;
Nudus agris, nudus nummis, insane, paternis?
Scilicet ut plausus, quos fert Agrippa, feras tu,
Astuta ingenuum vulpes imitata leonem?
Ne quis humâsse velit Ajacem, Atrida, vetas cur?
Rex sum. nil ultrà quæro plebeius. et æquam
Rem imperito: at si cui videor non justus, inulto
Dicere, quæ sentit, permitto. maxime regum,
Di tibi dent captâ classem deducere Trojâ:
Ergo consulere, et mox respondere licebit?
Consule. cur Ajax heros ab Achille secundus
Putrescit, toties servatis clarus Achivis;
Gaudeat ut populus Priami Priamusque inhumato,
Per quem tot juvenes patrio caruere sepulcro?
Mille ovium insanus morti dedit, inclytum Ulyssem
Et Menelaum unà mecum se occidere clamans.
Tu cùm pro vitulâ statuis dulcem Aulide natam
Ante aras, spargisque molâ caput, improbe, salsâ;
Rectum animi servas? quorsum? insanus quid enim Ajax
Fecit, cùm stravit ferro pecus? abstinuit vim
Uxore et nato, mala multa precatus Atridis:
Non ille aut Teucrum, aut ipsum violavit Ulyssem.
Verùm ego, ut hærentes adverso litore naves
Eriperem, prudens placavi sanguine Divos.
Nempe tuo, furiose, meo, sed non furiosus.
Qui species alias veris, scelerisque tumultu
Permistas capiet, commotus habebitur: atque
Stultitiâne erret, nihilum distabit, an irâ.
Ajax immeritos dum occidit, desipit, agnos?
Cùm prudens scelus ob titulos admittis inanes,
Stas animo? et purum est vitio tibi, cùm tumidum est cor?
Si quis lecticâ nitidam gestare amet agnam;
Huic vestem, ut natæ, paret, ancillas paret, aurum;
Pusam, aut pusillam appellet, fortique marito
Destinet uxorem; interdicto huic omne adimat jus

Prætor,

ætor, et ad ſanos abeat tutela propinquos.
uid? ſi quis natam pro mutâ devovet agnâ,
reger eſt animi? ne dixeris. ergo ubi prava
altitia, hìc ſumma eſt inſania: qui ſceleratus,
t furioſus erit: quem cepit vitrea fama,
unc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.
unc, age, luxuriam et Nomentanum arripe mecum:
icet enim ſtultos ratio inſanire nepotes.
ic ſimul accepit patrimonî mille talenta,
dicit, piſcator uti, pomarius, auceps,
ugurentarius, ac Tuſci turba impia vici,
um ſcurris fartor, cum velabro omne macellum
anè domum veniant. quid tum? venere frequentes.
erba facit leno: quidquid mihi, quidquid et horum
aque domi eſt, id crede tuum: et vel nunc pete, vel
ccipe, quid contrà juvenis reſponderit æquus. (cras.
n nive Lucanâ dormis ocreatus, ut aprum
œnem ego: tu piſces hyberno ex æquore verris:
egnis ego, indignus qui tantum poſſideam. aufer:
ume tibi decies; tibi tantundem; tibi triplex,
nde uxor mediâ currit de nocte vocata.
ilius Æſopi detractam ex aure Metellæ,
(ſcilicet ut decies ſolidûm exſorberet) aceto
iluit inſignem baccam. quî ſanior, ac ſi
illud idem in rapidum flumen jaceretve cloacam?
uincti progenies Arrî, par nobile fratrum,
Nequitiâ et nugis, pravorum et amore gemellum,
Luſcinias ſoliti impenſo prandere coëmtas.
Quorſum abeant ſani? cretâ an carbone notandi?
Ædificare caſas, ploſtello adjungere mures,
Ludere par impar, equitare in arundine longâ,
Si quem delectet barbatum, amentia verſet.
Si puerilius his ratio eſſe evincet amare;
Nec quidquam differre, utrumne in pulvere, trimus
Quale prius, ludas opus, an meretricis amore
Solicitus plores: quæro, faciaſne, quod olim
Mutatus Polemon? ponas inſignia morbi,
Faſciolas, cubital, focalia: potus ut ille
Dicitur ex collo furtim carpſiſſe coronas,
Poſtquam eſt impranſi correptus voce magiſtri?
Porrigis irato puero cùm poma, recuſat:
Sume Catelle; negat: ſi non des, optat. amator

Excluſus

Excluſus quî diſtat? agit ubi ſecum, eat, an non,
Quò rediturus erat non arceſſitus; et hæret
Inviſis foribus. Nec nunc, cùm me vocet ultro,
Accedam? an potiùs mediter finire dolores?
Excluſit; revocat: redeam? non, ſi obſecret. Ecce
Servus non paulò ſapientior: ô here, quæ res
Nec modum habet, neque conſilium, ratione modoque
Tractari non vult. in amore hæc ſunt mala: bellum,
Pax rurſum. hæc ſi quis tempeſtatis propè ritu
Mobilia, et cæcâ fluitantia ſorte, laboret
Reddere certa ſibi; nihilò plus explicet, ac ſi
Inſanire paret certâ ratione modoque.
Quid? cùm Picenis excerpens ſemina pomis,
Gaudes, ſi cameram percûſti forte; penès te es?
Quid? cùm balba feris annoſo verba palato,
Ædificante caſas quî ſanior? adde cruorem
Stultitiæ, atque ignem gladio ſcrutare. modò, inquam,
Hellade percuſsâ, Marius cùm præcipitat ſe,
Cerritus fuit? an commotæ crimine mentis
Abſolves hominem, et ſceleris damnabis eundem,
Ex more imponens cognata vocabula rebus?
Libertinus erat, qui circùm compita ſiccus
Lautis manè ſenex manibus currebat, et unum,
(Quid tam magnum? addens) unum me ſurpite morti,
Dîs etenim facile eſt, orabat; ſanus utriſque
Auribus, atque oculis: mentem, niſi litigioſus,
Exciperet dominus, cùm venderet. hoc quoque vulgus
Chryſippus ponit fœcundâ in gente Menenî.
Jupiter, ingentes qui das, adimiſque dolores,
Mater ait pueri menſes jam quinque cubantis,
Frigida ſi puerum quartana reliquerit; illo
Manè die, quo tu indicis jejunia, nudus
In Tiberi ſtabit. caſus medicuſve levârit
Ægrum ex præcipiti; màter delira necabit
In gelidâ fixum ripâ, febrimque reducet.
Quone malo mentem concuſſa? timore Deorum.
Hæc mihi Stertinius, ſapientum octavus, amico
Arma dedit: poſthac ne compellarer inultus.
Dixerit inſanum qui me, totidem audiet; atque
Reſpicere ignoto diſcet pendentia tergo.
Stoice, poſt damnum ſic vendas omnia pluris:
Quâ me ſtultitiâ (quoniam non eſt genus unum)

Inſanire

anire putas? ego nam videor mihi sanus.
id? caput absciſſum demens cùm portat Agave
ri infelicis, ſibi tum furioſa videtur?
ltum me fateor (liceat concedere veris)
que etiam inſanum: tantum hoc ediſſere, quo me
rotare putes animi vitio. accipe: primùm
ificas; hoc eſt, longos imitaris, ab imo
ſummum totus moduli bipedalis; et idem
rpore majorem rides Turbonis in armis
itum et inceſſum: quî ridiculus minùs illo?
quodcunque facit Mæcenas, te quoque verum eſt,
nto diſſimilem, et tanto certare minorem?
ſentis ranæ pullis vituli pede preſſis,
us ubi effugit, matri denarrat, ut ingens
llua cognatos eliſerit. illa rogare,
antane? num tandem, ſe inflans, ſic magna fuiſſet?
ajor dimidio. num tanto? cùm magis atque
magis inflaret: non, ſi te ruperis, inquit,
r eris. hæc à te non multùm abludit imago.
lde poëmata nunc; hoc eſt, oleum adde camino:
æ ſi quis ſanus fecit, ſanus facis et tu.
on dico horrendam rabiem. jam deſine. cultum
ajorem cenſu. teneas, Damaſippe, tuis te.
lle puellarum, puerorum mille furores.
major tandem parcas inſane minori.

SATYRA IV.

JNDE, et quò Catius? non eſt mihi tempus aventi
Ponere ſigna novis præceptis; qualia vincant
thagoran, Anytique reum, doctumque Platona.
ccatum fateor, cùm te ſic tempore lævo
terpellârim: ſed des veniam bonus, oro.
iod ſi interciderit tibi nunc aliquid, repetes mox:
re eſt naturæ hoc, ſive artis, mirus utroque.
ain id erat curæ, quo pacto cuncta tenerem;
ipote res tenues, tenui ſermone peractas.
de hominis nomen; ſimul, an Romanus, an hoſpes.
ſa memor præcepta canam: celabitur auctor.
onga quibus facies ovis erit, illa memento,
t ſucci melioris, et ut magis alba rotundis
nere: namque marem cohibent calloſa vitellum.
ule ſuburbano, qui ſiccis crevit in agris,
lcior. irriguo nihil eſt elutius horto.

Si

Si vespertinus subitò te oppresserit hospes;
Ne gallina malùm responset dura palato,
Doctus eris vivam misto mersare Falerno:
Hoc teneram faciet. pratensibus optima fungis
Natura est: aliis male creditur. ille salubres
Æstates peraget, qui nigris prandia moris
Finiet, ante gravem quæ legerit arbore solem.
Ausidius forti miscebat mella Falerno,
Mendose: quoniam vacuis committere venis
Nil nisi lene decet: leni præcordia mulso
Prolueris melius. si dura morabitur alvus;
Mitulus et viles pellent obstantia conchæ,
Et lapathi brevis herba; sed albo non sinè Coo.
Lubrica nascentes implent conchylia lunæ.
Sed non omne mare est generosæ fertile testæ.
Murice Baiano melior Lucrina peloris:
Ostrea Circæis, Miseno oriuntur echini:
Pectinibus patulis jactat se molle Tarentum.
Nec sibi cœnarum quivis temere arroget artem,
Non priùs exactâ tenui ratione saporum.
Nec satis est carâ pisces averrere mensâ,
Ignarum, quibus est jus aptius, et quibus assis
Languidus in cubitum jam se conviva reponet.
Umber, et ilignâ nutritus glande, rotundas
Curvat aper lances carnem vitantis inertem:
Nam Laurens malus est, ulvis et arundine pinguis.
Vinea summittit capreas non semper edules.
Fœcundæ leporis sapiens sectabitur armos.
Piscibus atque avibus quæ naturâ, et foret ætas,
Ante meum nulli patuit quæsita palatum.
Sunt, quorum ingenium nova tantùm crustula promit.
Nequaquam satis in re unâ consumere curam:
Ut si quis solùm hoc, mala ne sint vina, laboret;
Quali perfundat pisces securus olivo.
Massica si cœlo supponas vina sereno;
Nocturnâ, si quid crassi est, tenuabitur aurâ,
Et decedet odor nervis inimicus: at illa
Integrum perdunt lino vitiata saporem.
Surrentina vafer qui miscet fæce Falernâ
Vina, columbino limum bene colligit ovo:
Quatenus ima petit volvens aliena vitellus.
Tostis marcentem squillis recreabis et Afrâ

orem cochleâ: nam lactuca innatat acri
t vinum ſtomacho: pernâ magis, ac magis hillis
g tat in morſus refici: quin omnia malit,
acamque immundis fervent allata popinis.
operæ pretium duplicis pernoſcere juris
uram. ſimplex è dulci conſtat olivo:
od pingui miſcere mero muriàque decebit,
a alia, quàm quâ Byzantia putruit orca.
c ubi confuſum ſectis inſcribuit herbis,
cioque croco ſparſum ſtetit, inſuper addes
ſa Venafranæ quod bacca remiſit olivæ.
enis cedunt pomis Tiburtia ſucco:
m facie præſtant. Venucula convenit ollis.
tius Albanam fumo duraveris uvam.
nc ego cum malis, ego fæcem primus, et alec,
nus et invenior piper album cum ſale nigro
retum, puris circumpoſuiſſe catillis.
mane eſt vitium, dare millia terna macello,
guſtoque vagos piſces urgere catino.
gna movent ſtomacho faſtidia; ſeu puer unctis
ctavit calicem manibus, dum furta ligurrit:
e gravis veteri crateræ limus adhæſit.
ibus in ſcopis, in mappis, in ſcobe, quantus
nſiſtit ſumtus? neglectis, flagitium ingens.
a' lapides varios lutulentâ radere palmâ,
Tyrias dare circùm illota toralia veſtes;
litum, quanto curam ſumtumque minorem
c habeant, tanto reprehendi juſtiùs illis,
a niſi divitibus nequeunt contingere menſis?
ôte Cati, per amicitiam Divoſque rogatus,
cere me auditum, perges quocunque, memento.
am quamvis referas memori mihi pectore cuncta;
on tamen interpres tantundem juveris. adde
ltum habitumque hominis; quem tu vidiſſe beatus
on magni pendis, quia contigit: at mihi cura
on mediocris ineſt, fontes ut adire remotos,
que haurire queam vitæ præcepta beatæ.

SATYRA V.

Hoc quoque, Tireſia, præter narrata, petenti
Reſponde: quibus amiſſas reparare queam res
ntibus atque modis. quid rides? jamne doloſo
on ſatis eſt Ithacam revehi, patrioſque penates
Aſpicere?

Aſpicere? ô nulli quidquam mentite, vides, ut
Nudus inopſque domum redeam, te vate: neque illi
Aut apotheca procis intacta eſt, aut pecus. atqui
Et genus, et virtus, niſi cum re, vilior algâ eſt.
Quando pauperiem, miſſis ambagibus, horres;
Accipe, quâ ratione queas diteſcere. Turdus,
Sive aliud privum dabitur tibi; devolet illuc,
Res ubi magna nitet, domino ſene: dulcia poma,
Et quoſcunque ferat cultus tibi fundus honores,
Ante Larem guſtet venerabilior Lare dives.
Qui quamvis perjurus erit, ſinè gente, cruentus
Sanguine fraterno, fugitivus; ne tamen illi
Tu comes exterior, ſi poſtulet, ire recuſes.
Utne tegam ſpurco Damæ latus? haud ita Trojæ
Me geſſi, certans ſemper melioribus. ergo
Pauper eris. fortem hoc animum tolerare jubebo:
Et quondam majora tuli. tu protinus, unde
Divitias, æriſque ruam, dic, augur, acervos.
Dixi equidem, et dico. captes aſtutus ubique
Teſtamenta ſenum: neu, ſi vafer unus et alter
Inſidiatorem præroſo fugerit hamo,
Aut ſpem deponas, aut artem illuſus omittas.
Magna minorve foro ſi res certabitur olim;
Vivet uter locuples ſinè natis, improbus ultro
Qui meliorem audax vocet in jus, illius eſto
Defenſor: famâ civem causâque priorem
Sperne, domi ſi natus erit, fœcundave conjux.
Quinte, putà, aut Publi (gaudent prænomine molles
Auriculæ) tibi me virtus tua fecit amicum.
Jus anceps novi: cauſas defendere poſſum.
Eripiet quivis oculos citiùs mihi, quàm te
Contemtum caſsâ nuce pauperet. hæc mea cura eſt,
Ne quid tu perdas, neu ſis jocus. ire domum, atque
Pelliculam curare jube. ſi cognitor ipſe:
Perſta, atque obdura: ſeu rubra Canicula findet
Infantes ſtatuas: ſeu pingui tentus omaſo
Furius hybernas canâ nive conſpuet Alpes.
Nonne vides, aliquis cubito ſtantem propè tangens
Inquiet, ut patiens, ut amicis aptus, ut acer?
Plures annabunt thynni, et cetaria creſcent.
Si cui præterea validus malè filius in re
Præclarâ ſublatus aletur: ne manifeſtum

Cœlib

elibis obſequium nudet te, leniter in ſpem
repe officioſus, ut et ſcribare ſecundus
res; et, ſi quis caſus puerum egerit Orco,
vacuum venias: perraro hæc alea fallit.
ni teſtamentum tradet tibi cunque legendum,
nuere, et tabulas à te removere memento:
tamen, ut limis rapias, quid prima ſecundo
ra velit verſu: ſolus, multiſne cohæres,
loci percurre oculo. plerumque recoctus
riba ex quinqueviro corvum deludet hiantem;
ptatorque dabit riſus Naſica Corano.
m furis? an prudens ludis me, obſcura canendo?
Laërtiade, quidquid dicam, aut erit, aut non:
vinare etenim magnus mihi donat Apollo.
id tamen iſta velit ſibi fabula, ſi licet, ede.
mpore quo juvenis Parthis horrendus, ab alto
miſſum genus Æneâ, tellure marique
agnus erit: forti nubet procera Corano
lia Naſicæ metuentis reddere ſoldum.
um gener hoc faciet: tabulas ſocero dabit, atque
legat, orabit. multùm Naſica negatas
cipiet tandem, et tacitus leget; invenietque
il ſibi legatum, præter plorare, ſuiſque.
ud ad hæc jubeo: mulier ſi fortè doloſa,
ibertuſve ſenem delirum temperet; illis
ccedas ſocius: laudes, lauderis ut abſens.
djuvat hoc quoque: ſed vincit longè priùs ipſum
xpugnare caput. ſcribet mala carmina vecors?
audato. ſcortator erit? cave te roget: ultro
nelopen facilis potiori trade. putaſne,
rduci poterit tam frugi, tamque pudica,
uam nequiere proci recto depellere curſu?
enit enim magnum donandi parca juventus,
ec tantùm Veneris, quantùm ſtudioſa culinæ.
c tibi Penelope frugi eſt: quæ ſi ſemel uno
e ſene guſtârit, tecum partita lucellum;
t canis, à corio nunquam abſterrebitur uncto.
le ſene, quod dicam, factum eſt. anus improba Thebis
x teſtamento ſic eſt elata: cadaver
nctum oleo largo nudis humeris tulit hæres;
ilicet elabi ſi poſſet mortua: credo,
uòd nimiùm inſtiterat viventi. cautus adito:

Neu

Neu deſis operæ: neve immoderatus abundes.
Difficilem et moroſum offendet garrulus ultro.
Non etiam ſileas. Davus ſis comicus; atque
Stes capite obſtipo, multùm ſimilis metuenti.
Obſequio graſſare: mone, ſi increbruit aura,
Cautus uti velet carum caput: extrahe turbâ
Oppoſitis humeris: aurem ſubſtringe loquaci.
Importunus amat laudari? donec, ohe jam
Ad cœlum manibus ſublatis dixerit, urge; et
Creſcentem tumidis infla ſermonibus utrem.
Cùm te ſervitio longo curâque levârit;
Et certùm vigilans, quartæ ſit partis Ulyſſes,
Audieris hæres: ergo nunc Dama ſodalis
Nuſquam eſt? unde mihi tam fortem, tamque fidelem
Sparge ſubinde: et, ſi paulùm potes, illacrymare.
Gaudia prodentem vultum celare. ſepulcrum
Permiſſum arbitrio, ſine ſordibus exſtrue. funus
Egregiè factum laudet vicinia. ſi quis
Forte cohæredum ſenior malè tuſſiet: huic tu
Dic, ex parte tuâ, ſeu fundi, ſive domûs ſit
Emtor, gaudentem nummo te addicere. ſed me
Imperioſa trahit Proſerpina. vive, valeque.

SATYRA VI.

Hoc erat in votis: modus agri non ita magnus,
Hortus ubi, et tecto vicinus jugis aquæ fons,
Et paulum ſylvæ ſuper his foret. auctius, atque
Dî melius fecere. bene eſt. nihil amplius oro,
Maiâ nate: niſi ut propria hæc mihi munera faxis.
Si neque majorem feci ratione malâ rem,
Nec ſum facturus vitio, culpâve minorem.
Si veneror ſtultus nihil horum: O ſi angulus ille
Proximus accedat, qui nunc denormat agellum!
O ſi urnam argenti fors quâ mihi monſtret! ut illi,
Theſauro invento qui mercenarius agrum
Illum ipſum mercatus aravit, dives amico
Hercule: ſi, quod adeſt, gratum juvat: hâc prece te oro
Pingue pecus domino facias, et cætera, præter
Ingenium: utque ſoles, cuſtos mihi maximus adſis.
Ergo ubi me in montes et in arcem ex urbe removeo,
Quid prius illuſtrem Satyris Muſâque pedeſtri?
Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus Auſter,
Autumnuſque gravis, Libitinæ quæſtus acerbæ.

Matu

rutine pater, seu Jane libentiùs audis,
de homines operum primos, vitæque labores
rrunt, (sic Dis placitum) tu carminis esto
ncipium. Romæ sponsorem me rapis: eia,
prior officio quisquam respondeat, urge:
e Aquilo radit terras, seu bruma nivalem
eriore diem gyro trahit, ire necesse est.
imodo, quod mî obsit, clarè certumque locuto,
candum in turbâ: facienda injuria tardis.
id vis, insane, et quas res agis? improbus urget
is precibus. tu pulses omne quod obstat,
Mæcenatem memori si mente recurras.
c juvat, et melli est; non mentiar. at simul atras
rum est Esquilias; aliena negotia centum
caput, et circa saliunt latus. ante secundam
scius orabat sibi adesses ad Puteal cras.
re communi scribæ magnâ atque novâ te
abant hodie meminisses, Quincte, reverti.
primat his cura Mæcenas signa tabellis.
xeris, experiar: si vis, potes, addit; et instat.
imus octavo propior jam fugerit annus,
quo Mæcenas me cœpit habere suorum
numero, duntaxat ad hoc, quem tollere rhedâ
llet, iter faciens, et cui concredere nugas
c genus: hora quota est? Thrax est Gallina Syro par?
rutina parum cautos jam frigora mordent;
quæ rimosâ bene deponuntur in aure.
totum hoc tempus, subjectior in diem et horam
idiæ. noster ludos spectaverat unà,
serat in campo, fortunæ filius, omnes.
gidus à Rostris manat per compita rumor;
scunque obvius est, me consulit, O bone, (nam te
e, Deos quoniam propiùs contingis, oportet)
mquid de Dacis audisti? nil equidem. ut tu
per eris derisor! at omnes Di exagitent me,
uidquam. quid? militibus promissa Triquetrâ
dia Cæsar, an est Italâ tellure daturus?
antem me scire nihil, mirantur, ut unum
licet egregii mortalem altique silentî.
ditur hæc inter misero lux, non sinè votis,
us, quando ego te aspiciam? quandóque licebit,
nc veterum libris, nunc somno, et inertibus horis

Ducere

Ducere ſolicitæ jucunda oblivia vitæ?
O quando faba Pythagoræ cognata, ſimulque
Uncta ſatis pingui ponentur oluſcula lardo?
O noctes, cœnæque Deûm! quibus ipſe, meique
Ante larem proprium veſcor; vernaſque procaces
Paſco libatis dapibus. prout cuique libido eſt,
Siccat inæquales calices conviva, ſolutus
Legibus inſanis: ſeu quis capit acria fortis
Pocula, ſeu modicis uveſcit lætiùs. ergo
Sermo oritur, non de villis domibuſve alienis,
Nec malè necne Lepos ſaltet: ſed quod magis ad no
Pertinet, et neſcire malum eſt, agitamus: utrùmne
Divitiis homines, an ſint virtute beati:
Quidve ad amicitias, uſus rectumne, trahat nos:
Et quæ ſit natura boni, ſummumque quid ejus.
Cervius hæc inter vicinus garrit aniles
Ex re fabellas. nam ſi quis laudat Arellî
Solicitas ignarus opes; ſic incipit: Olim
Ruſticus urbanum murem mus paupere fertur
Accepiſſe cavo, veterem vetus hoſpes amicum;
Aſper, et attentus quæſitis: ut tamen arctum
Solveret hoſpitiis animum. quid multa? neque illi
Sepoſiti ciceris, nec longæ invidit avenæ;
Aridum et ore ferens acinum, ſemeſaque lardi
Fruſta dedit, cupiens variâ faſtidia cœnâ
Vincere tangentis malè ſingula dente ſuperbo:
Cùm pater ipſe domûs paleâ porrectus in hornâ
Eſſet ador loliumque, dapis meliora relinquens.
Tandem urbanus ad hunc, Quid te juvat, inquit, ami
Irærupti nemoris patientem vivere dorſo?
Vin' tu homines urbemque feris præponere ſylvis?
Carpe viam (mihi crede) comes: terreſtria quando
Mortales animas vivunt ſortita; neque ulla eſt,
Aut magno, aut parvo, lethi fuga. quo, bone, circa,
Dum licet, in rebus jucundis vive beatus:
Vive memor, quàm ſis ævi brevis. hæc ubi dicta
Agreſtem pepulere: domo levis exſilit. inde
Ambo propoſitum peragunt iter, urbis aventes
Mœnia nocturni ſubrepere. jamque tenebat
Nox medium cœli ſpatium, cùm ponit uterque
In locuplete domo veſtigia: rubro ubi cocco
Tincta ſuper lectos canderet veſtis eburnos,

Multa

ultaque de magnâ ſupereſſent fercula cœnâ,
uæ procul exſtructis inerant heſterna caniſtris.
rgo ubi purpureâ porrectum in veſte locavit
greſtem; veluti ſuccinctus curſitat hoſpes,
ontinuatque dapes; nec non vernaliter ipſis
ungitur officiis, prælambens omne quod affert.
le cubans gaudet mutatâ ſorte, boniſque
ebus agit lætum convivam: cùm ſubitò ingens
alvarum ſtrepitus lectis excuſſit utrumque.
urrere per totum pavidi conclave; magiſque
xanimes trepidare, ſimul domus alta Moloſſis
erſonuit canibus. tum ruſticus, Haud mihi vitâ
ſt opus hâc, ait; et valeas: me ſylva, cavuſque
utus ab inſidiis tenui ſolabitur ervo.

SATYRA VII.

AM DUDUM auſculto; et cupiens tibi dicere ſervus
Pauca, reformido. Davuſne? ita, Davus, amicum
ancipium domino, et frugi, quod ſit ſatis: hoc eſt,
t vitale putes. age, libertate Decembri
Quando ita majores voluerunt) utere: narra.
ars hominum vitiis gaudet conſtanter, et urget
opoſitum: pars multa natat, modò recta capeſſens,
terdum pravis obnoxia. ſæpe notatus
um tribus annellis, modò lævâ Priſcus inani,
ixit inæqualis, clavum ut mutaret in horas;
idibus ex magnis ſubitò ſe conderet, unde
undior exiret vix libertinus honeſtè;
am mœchus Romæ, jam mallet doctus Athenis
ivere; Vertumnis, quotquot ſunt, natus iniquis.
urra Volanerius, poſtquam illi juſta chiragra
ontudit articulos, qui pro ſe tolleret, atque
itteret in phimum talos, mercede diurnâ
onductum pavit: quanto conſtantior idem
vitiis, tanto leviùs miſer ac prior ille,
ui jam contento, jam laxo fune laborat.
on dices hodie, quorſum hæc tam putida tendant,
urcifer? ad te, inquam. quo pacto, peſſime? laudas
ortunam et mores antiquæ plebis; et idem,
quis ad illa Deus ſubitò te agat, uſque recuſes:
ut quia non ſentis, quod clamas, rectius eſſe;
ut quia non firmus rectum defendis, et hæres,
equicquam cœno cupiens evellere plantam.

Romæ rus optas; abſentem ruſticus urbem
Tollis ad aſtra levis. ſi nuſquam es fortè vocatus
Ad cœnam, laudas ſecurum olus; ac, velut uſquam
Vinctus eas, ita te felicem dicis, amaſque,
Quòd nuſquam tibi ſit potandum: juſſerit ad ſe
Mæcenas ſerum ſub lumina prima venire
Convivam; nemon' oleum feret ociùs? ecquis
Audit? cum magno blateras clamore, fugiſque.
Milvius et ſcurræ, tibi non referenda precati,
Diſcedunt. etenim fateor, me, dixerit ille,
Duci ventre levem: naſum nidore ſupinor:
Imbecillus, iners: ſi quid vis, adde, popino.
Tu, cùm ſis, quod ego, et fortaſſis nequior, ultro
Inſectere, velut melior? verbiſque decoris
Obvolvas vitium? quid, ſi me ſtultior ipſo
Quingentis emto drachmis deprenderis? aufer
Me vultu terrere: manum, ſtomachumque teneto,
Dum, quæ Criſpini docuit me janitor, edo.
Te conjux aliena capit, meretricula Davum:
Peccat uter noſtrûm cruce dignius? acris ubi me
Natura incendit; ſub clarâ nuda lucernâ
Quæcunque excepit turgentis verbera caudæ,
Clunibus aut agitavit equum laſciva ſupinum,
Dimittit, neque famoſum, neque ſolicitum ne
Ditior, aut formæ melioris meiat eodem.
Tu, cùm projectis inſignibus, annulo equeſtri,
Romanoque habitu, prodis, ex judice, Dama
Turpis, odoratum caput obſcurante lacernâ;
Non es quod ſimulas? metuens induceris, atque
Altercante libidinibus tremis oſſa pavore.
Quid refert, uri virgis, ferroque necari
Auctoratus eas; an turpi clauſus in arcâ,
Quò te demiſit peccati conſcia herilis,
Contractum genibus tangas caput? eſtne marito
Matronæ peccantis in ambos juſta poteſtas?
In corruptorem vel juſtior? illa tamen ſe
Non habitu, mutatve loco, peccatve ſupernè;
Cùm te formidet mulier, neque credat amanti.
Ibis ſub furcam prudens. dominoque furenti
Committes rem omnem, et vitam, et cum corpore fama
Evâſti? credo metues, doctuſque cavebis.
Quæres quando iterum paveas, iterumque perire

Po

Poſſis. ô toties ſervus! quæ bellua ruptis,
Cùm ſemel effugit, reddit ſe prava catenis?
Non ſum mœchus, ais. neque ego, hercule, fur, ubi vaſa
Prætereo ſapiens argentea. tolle periclum,
Jam vaga profiliet frenis natura remotis.
Tune mihi dominus, rerum imperiis hominumque
Tot tantiſque minor? quem ter vindicta quaterque
Impoſita haud unquam miſerâ formidine privet?
Adde ſuprà dictis, quod non leviùs valeat: nam
Ive vicarius eſt, qui ſervo paret, utì mos
Eſter ait, ſeu conſervus; tibi quid ſum ego? nempe
Tu, mihi qui imperitas, aliis ſervis miſer, atque
Duceris, ut nervis alienis mobile lignum.
Quiſnam igitur liber? ſapiens, ſibique imperioſus:
Quem neque pauperies, neque mors, neque vincula ter-
Reſponſare cupidinibus, contemnere honores [rent:
Fortis, et in ſeipſo totus teres atque rotundus;
Externi ne quid valeat per leve morari:
In quem manca ruit ſemper fortuna. poteſne
Ex his, ut proprium, quid noſcere? quinque talenta
Poſcit te mulier, vexat, foribuſque repulſum
Perfundit gelidâ; rurſus vocat. eripe turpi
Colla jugo: liber, liber ſum, dic age. non quis:
Feret enim dominus mentem non lenis, et acres
Objectat laſſo ſtimulos, verſatque negantem.
Sed cùm Pauſiacâ torpes, inſane, tabellâ;
Si peccas minùs atque ego, cùm Fulvî Rutubæque
Aut Placideiani contento poplite miror
Proelia rubricâ picta aut carbone, velut ſi
Vera pugnent, feriant, vitentque moventes
Arma viri? nequam et ceſſator Davus; at ipſe
Notilis veterum judex, et callidus audis.
Sed ego, ſi ducor libo fumante: tibi ingens
Ventus atque animus cœnis reſponſat opimis.
Sequium ventris mihi perniciosius eſt: cur?
Ergo plector enim: quî tu impunitior, illa,
Quæ parvo ſumi nequeunt, obſonia captas?
Nempe inamareſcunt epulæ ſinè fine petitæ;
Nuſique pedes vitioſum ferre recuſant
Corpus. an hic peccat, ſub noctem qui puer uvâ
Lascivam mutat ſtrigilem? qui prædia vendit,
Ut ſervile, gulæ parens, habet? adde, quòd idem

Non horam tecum esse potes, non otia rectè
Ponere; teque ipsum vitas fugitivus et erro;
Jam vino quærens, jam somno fallere curam:
Frustra: nam comes atra premit, sequiturque fugacem
Unde mihi lapidem? quorsum est opus? unde sagitta?
Aut insanit homo, aut versus facit. ociùs hinc te
Ni rapis, accedes opera agro nona Sabino.

SATYRA VIII.

Ut Nasidieni juvit te cœna beati?
Nam mihi quærenti convivam, dictus herè illic
De medio potare die. sic, ut mihi nunquam
In vitâ fuerit meliùs. da, si grave non est,
Quæ prima iratum ventrem placaverit esca.
In primis Lucanus aper; leni fuit Austro
Captus, ut aiebat cœnæ pater: acria circùm
Rapula, lactucæ, radices; qualia lassum
Pervellunt stomachum; siser, halec, fæcula Coa.
His ubi sublatis, puer altè cinctus acernam
Gausape purpureo mensam perterst, et alter
Sublegit quodcunque jaceret inutile, quodque
Posset cœnantes offendere; ut Attica virgo
Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes,
Cæcuba vina ferens; Alcon, Chium maris expers.
Hìc herus; Albanum, Mæcenas, sive Falernum
Te magìs appositis delectat; habemus utrumque.
Divitias miseras! sed queis cœnantibus unà,
Fundani, pulchre fuerit tibi, nôsse laboro.
Summus ego, et prope me Viscus Turinus, et infra,
Si memini, Varius; cum Servilio Balatrone
Vibidius, quos Mæcenas adduxerat umbras:
Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra,
Ridiculus totas simul absorbere placentas.
Nomentanus ad hoc, qui, si quid fortè lateret,
Indice monstraret digito. nam cætera turba,
Nos, inquam, cœnamus aves, conchylia, pisces,
Longè dissimilem noto celantia succum:
Ut vel continuò patuit, cùm passeris atque
Ingustata mihi porrexerit ilia rhombi.
Post hoc me docuit melimela rubere, minorem
Ad lunam delecta. quid hoc interst, ab ipso
Audieris meliùs. tum Vibidius Balatroni;
Nos, nisi damnosè bibimus, moriemur inulti;

Et calices poſcit majores. vertere pallor
Tum parochi faciem, nil ſic metuentis ut acres
Potores: vel quòd maledicunt liberiùs; vel
Fervida quòd ſubtile exſurdant vina palatum.
Invertunt Aliphanis vinaria tota
Vibidius Balatroque, ſecutis omnibus: imi
Convivæ lecti nihilum nocuere lagenis.
Affertur ſquillas inter muræna natantes
In patinâ porrecta. ſub hoc herus, hæc gravida, inquit,
Capta eſt; deterior poſt partum carne futura.
His miſtum jus eſt; oleo, quod prima Venafri
Preſſit cella; garo de ſuccis piſcis Iberi;
Vino quinquenni, verùm citra mare nato,
Dum coquitur; (cocto Chium ſic convenit, ut non
Hoc magis ullum aliud) pipere albo; non ſine aceto,
Quod Methymnæam vitio mutaverit uvam.
Lucas virides, inulas ego primus amaras
Monſtravi incoquere; illutos Curtillus echinos,
Et melius muriâ, quam teſta marina remittat.
Interea ſuſpenſa graves aulæa ruinas
In patinam fecere, trahentia pulveris atri
Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
Nos majus veriti, poſtquam nihil eſſe pericli
Senſimus, erigimur. Rufus poſito capite, ut ſi
Filius immaturus obîſſet, flere. quis eſſet
Finis, ni ſapiens ſic Nomentanus amicum
Tolleret? heu, Fortuna, quis eſt crudelior in nos
Te Deus? ut ſemper gaudes illudere rebus
Humanis! Varius mappâ compeſcere riſum
Vix poterat. Balatro ſuſpendens omnia naſo,
Hæc eſt conditio vivendi, aiebat: eóque
Reſponſura tuo nunquam eſt par fama labori.
Pone, ut ego accipiar lautè, torquerier omni
Solicitudine diſtrictum, ne panis aduſtus,
Ne malè conditum jus apponatur, ut omnes
Præcincti rectè pueri comtique miniſtrent?
Adde hos præterea caſus; aulæa ruant ſi,
Et modò; ſi patinam pede lapſus frangat agaſo.
Sed convivatoris, uti ducis, ingenium res
Adverſæ nudare ſolent, celare ſecundæ.
Naſidienus ad hæc: tibi Dî, quæcunque preceris,
Commoda dent; ita vir bonus es, convivaque comis:

Et ſoleas poſcit. tum in lecto quoque videres
Stridere ſecretâ diviſos aure ſuſurros.
Nullos his mallem ludos ſpectâſſe. ſed illa
Redde, age, quæ deinceps riſiſti. Vibidius dum
Quærit de pueris, num ſit quoque fracta lagena,
Quòd ſibi poſcenti non dentur pocula; dumque
Ridetur fictis rerum, Balatrone ſecundo;
Naſidiene, redis mutatæ frontis, ut arte
Emendaturus fortunam. deinde ſecuti
Mazonomo pueri magno diſcerpta ferentes
Membra gruis ſparſi ſale multo, non ſinè farre,
Pinguibus et ficis paſtum jecur anſeris albi,
Et leporum avulſos, ut multo ſuavius, armos,
Quàm ſi cum lumbis quis edit. tum pectore aduſto
Vidimus et merulas poni, et ſinè clune palumbes;
Suaves res, ſi non cauſas narraret earum, et
Naturas dominus: quem nos ſic fugimus ulti,
Ut nihil omnino guſtaremus; velut illis
Canidia afflâſſet pejor ſerpentibus Afris.

Q. HORATII FLACCI EPISTOLARUM LIBER PRIMUS.

AD MÆCENATEM. EPIST. I.

PRIMA dicte mihi, summâ dicende Camœnâ,
Spectatum satis, et donatum jam rude, quæris,
Mæcenas, iterum antiquo me includere ludo.
Non eadem est ætas, non mens. Veianius, armis
Herculis ad postem fixis, latet abditus agro,
Ne populum extremâ toties exoret arenâ.
Est mihi purgatam crebrò qui personet aurem;
Solve senescentem maturè sanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus, et ilia ducat.
Hunc itaque et versus et cætera ludicra pono;
Quid verum atque decens, curo et rogo, et omnis in hôc
Sondo, et compono, quæ mox depromere possim. [sum:
Ac ne fortè roges, quo me duce, quo lare tuter:
Nullius addictus jurare in verba magistri,
Quo me cunque rapit tempestas, deferor hospes.
Nunc agilis fio, et mersor civilibus undis,
Virtutis veræ custos, rigidusque satelles;
Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor,
Et mihi res, non me rebus, subjungere conor.
Et nox longa, quibus mentitur amica, diesque
Longa videtur opus debentibus, ut piger annus
Pupillis, quos dura premit custodia matrum:
Sic mihi tarda fluunt ingrataque tempora, quæ spem
Consiliumque morantur agendi gnaviter id, quod
Æquè pauperibus prodest, locupletibus æquè,
Æquè neglectum pueris senibusque nocebit.
Restat, ut his ego me ipse regam, solerque elementis:
Non possis oculo quantùm contendere Lynceus;

Non tamen idcirco contemnas lippus inungi:
Nec, quia deſperes invicti membra Glyconis,
Nodosâ corpus nolis prohibere chiragrâ.
Eſt quodam prodire tenus, ſi non datur ultra.
Fervet avaritiâ, miſeroque Cupidine pectus?
Sunt verba et voces, quibus hunc lenire dolorem
Poſſis, et magnam morbi deponere partem.
Laudis amore tumes? ſunt certa piacula, quæ te
Ter purè lecto poterunt recreare libello.
Invidus, iracundus, iners, vinoſus, amator;
Nemo adeò ferus eſt, ut non miteſcere poſſit,
Si modò culturæ patientem commodet aurem.
Virtus eſt, vitium fugere; et ſapientia prima,
Stultitiâ caruiſſe. vides, quæ maxima credis
Eſſe mala, exiguum cenſum, turpemque repulſam,
Quanto devites animi capitiſque labore.
Impiger extremos curris mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per ſaxa, per ignes:
Ne cures ea, quæ ſtultè miraris et optas,
Diſcere, et audire, et meliori credere non vis?
Quis circùm pagos, et circùm compita pugnax,
Magna coronari contemnat Olympiâ, cui ſpes,
Cui ſit conditio dulcis ſinè pulvere palmæ?
Vilius argentum eſt auro, virtutibus aurum.
O cives, cives, quærenda pecunia primùm eſt;
Virtus poſt nummos: hæc Janus ſummus ab imo
Perdocet; hæc recinunt juvenes dictata ſeneſque,
Lævo ſuſpenſi loculos tabulamque lacerto.
Eſt animus tibi, ſunt mores, et lingua, fideſque:
Sed quadringentis ſex ſeptem millia deſunt;
Plebs eris. at pueri ludentes, rex eris, aiunt,
Si rectè facies. hic murus aheneus eſto,
Nil conſcire ſibi, nullâ palleſcere culpâ.
Roſcia, dic ſodes, melior lex, an puerorum
Nænia, quæ regnum rectè facientibus offert,
Et maribus Curiis, et decantata Camillis?
Iſne tibi meliùs ſuadet, qui ut rem facias, rem,
Si poſſis, rectè; ſi non, quocunque modo rem;
Ut propiùs ſpectes lacrymoſa poëmata Puppî:
An qui fortunæ te reſponſare ſuperbæ
Liberum et erectum præſens hortatur, et aptat?
Quòd ſi me populus Romanus fortè roget, cur

Non, ut porticibus, ſic judiciis fruar iiſdem,
Nec ſequar aut fugiam, quæ diligit ipſe vel odit;
Olim quod vulpes ægroto cauta leoni
Reſpondit, referam: Quia me veſtigia terrent,
Omnia te adverſùm ſpectantia, nulla retrorſum.
Bellua multorum es capitum. nam quid ſequar, aut quem?
Pars hominum geſtit conducere publica: ſunt qui
Cruſtis et pomis viduas venentur avaras,
Excipiantque ſenes, quos in vivaria mittant:
Multis occulto creſcit res fœnore. verùm
Eſto aliis alios rebus ſtudiiſque teneri:
Idem eadem poſſunt horam durare probantes?
Nullus in orbe ſinus Baiis prælucet amœnis,
Si dixit dives; lacus et mare ſentit amorem
Feſtinantis heri: cui ſi vitioſa libido
Fecerit auſpicium; cras ferramenta Teanum
Tolletis fabri. lectus genialis in aulâ eſt?
Nil ait eſſe prius, melius nil cœlibe vitâ:
Si non eſt, jurat bene ſolis eſſe maritis.
Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?
Quid pauper? ride: mutat cœnacula, lectos,
Balnea, tonſores; conducto navigio æquè
Nauſeat ac locuples, quem ducit priva triremis.
Si curtatus inæquali tonſore capillos
Occurri, rides: ſi fortè ſubucula pexæ
Trita ſubeſt tunicæ, vel ſi toga diſſidet impar;
Rides: quid, mea cùm pugnat ſententia ſecum?
Quod petiit, ſpernit; repetit, quod nuper omiſit?
Æſtuat, et vitæ diſconvenit ordine toto?
Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis?
Inſanire putas ſolennia me, neque rides,
Nec medici credis, nec curatoris egere
A prætore dati; rerum tutela mearum
Cùm ſis, et pravè ſectum ſtomacheris ob unguem
De te pendentis, te reſpicientis amici.
Ad ſummam, ſapiens uno minor eſt Jove, dives,
Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum;
Præcipuè ſanus, niſi cùm pituita moleſta eſt.

AD LOLLIUM. EPIST. II.

TROJANI belli ſcriptorem, maxime Lolli,
Dum tu declamas Romæ, Præneſte relegi:
Qui, quid ſit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non,

Pleniùs ac meliùs Chryſippo et Crantore dicit.
Cur ita crediderim, niſi quid te detinet, audi.
Fabula, quâ Paridis propter narratur amorem
Græcia Barbariæ lento colliſa duello,
Stultorum regum, et populorum continet æſtus.
Antenor cenſet belli præcidere cauſam.
Quid Paris? ut ſalvus regnet, vivatque beatus,
Cogi poſſe negat. Neſtor componere lites
Inter Peliden feſtinat et inter Atriden:
Hunc amor, ira quidem communiter urit utrumque.
Quidquid delirant reges, plectuntur Achivi.
Seditione, dolis, ſcelere, atque libidine, et irâ,
Iliacos intra muros peccatur, et extra.
Rurſus, quid virtus, et quid ſapientia poſſit,
Utile propoſuit nobis exemplar Ulyſſem:
Qui domitor Trojæ, multorum providus urbes
Et mores hominum inſpexit; latumque per æquor,
Dum ſibi, dum ſociis reditum parat, aſpera multa
Pertulit, adverſis rerum immerſabilis undis.
Sirenum voces, et Circes pocula nôſti:
Quæ ſi cum ſociis ſtultus cupiduſque bibiſſet;
Sub dominâ meretrice fuiſſet turpis et excors,
Vixiſſet canis immundus, vel amica luto ſus.
Nos numerus ſumus, et fruges conſumere nati,
Sponſi Penelopes, nebulones, Alcinoïque
In cute curandâ plus æquo operata juventus:
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, et
Ad ſtrepitum citharæ ceſſatum ducere curam.
Ut jugulent homines, ſurgunt de nocte latrones:
Ut teipſum ſerves, non expergiſceris? atqui
Si noles ſanus, curres hydropicus: et ni
Poſces ante diem librum cum lumine, ſi non
Intendes animum ſtudiis et rebus honeſtis;
Invidiâ vel amore vigil torquebere. nam cur,
Quæ lædunt oculos, feſtinas demere; ſi quid
Eſt animum, differs curandi tempus in annum?
Dimidium facti, qui cœpit, habet. ſapere aude:
Incipe. vivendi rectè qui prorogat horam,
Ruſticus exſpectat dum defluat amnis: at ille
Labitur, et labetur in omne volubilis ævum.
Quæritur argentum, puerique beata creandis
Uxor; et incultæ pacantur vomere ſylvæ.

Quod

Quod satis est, cui contingit, nihil amplius optet.
Non domus, et fundus, non æris acervus et auri
Egroto domini deduxit corpore febres,
Non animo curas. valeat possessor oportet,
Si comportatis rebus bene cogitat uti.
Qui cupit aut metuit; juvat illum sic domus, et res,
Ut lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram,
Auriculas citharæ collectâ sorde dolentes.
Sincerum est nisi vas; quodcunque infundis, acescit.
Sperne voluptates: nocet emta dolore voluptas.
Semper avarus eget: certum voto pete finem.
Invidus alterius macrescit rebus opimis:
Invidiâ Siculi non invenere tyranni
Majus tormentum. qui non moderabitur iræ,
Infectum volet esse, dolor quod suaserit et mens,
Dum pœnas odio per vim festinat inulto.
Ira furor brevis est. animum rege; qui nisi paret,
Imperat: hunc frenis, hunc tu compesce catenâ.
Fingit equum tenerâ docilem cervice magister
Ire viam, quam monstrat eques; venaticus, ex quo
Tempore cervinam pellem latravit in aulâ,
Militat in sylvis catulus. nunc adbibe puro
Pectore verba, puer; nunc te melioribus offer.
Quo semel est imbuta recens, servabit odorem
Testa diu. quòd si cessas, aut strenuus anteis;
Nec tardum opperior, nec præcedentibus insto.

AD JULIUM FLORUM. EPIST. III.

Juli Flore, quibus terrarum militet oris
Claudius Augusti privignus, scire laboro.
Thracane vos, Hebrusque nivali compede vinctus,
An freta vicinas inter currentia turres,
An pingues Asiæ campi, collesque morantur?
Quid studiosa cohors operum struit? hæc quoque curo,
Quis sibi res gestas Augusti scribere sumit?
Bella quis et paces longum diffundit in ævum?
Quid Titius, Romana brevi venturus in ora?
Pindarici fontis qui non expalluit haustus,
Fastidire lacus et rivos ausus apertos:
Ut valet? ut meminit nostri? fidibusne Latinis
Thebanos aptare modos studet, auspice Musâ?
An tragicâ desævit et ampullatur in arte?
Quid mihi Celsus agit? monitus, multúmque monendus,

Privatas

Privatas ut quærat opes, et tangere vitet
Scripta, Palatinus quæcunque recepit Apollo:
Ne, ſi fortè ſuas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula riſum
Furtivis nudata coloribus. ipſe quid audes?
Quæ circumvolitas agilis thyma? non tibi parvum
Ingenium, non incultum eſt, nec turpiter hirtum.
Seu linguam cauſis acuis, ſeu civica jura
Reſpondere paras: ſeu condis amabile carmen;
Prima feres hederæ victricis præmia. quòd ſi
Frigida curarum fomenta relinquere poſſes;
Quò te cœleſtis ſapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc ſtudium parvi properemus et ampli;
Si patriæ volumus, ſi nobis vivere cari.
Debes hoc etiam reſcribere, ſi tibi curæ,
Quantæ conveniat, Munatius. an malè ſarta
Gratia nequicquam coït, et reſcinditur? at vos
Seu calidus ſanguis, ſeu rerum inſcitia vexat,
Indomitâ cervice feros: ubicunque locorum
Vivitis, indigni fraternum rumpere fœdus,
Paſcitur in veſtrum reditum votiva juvenca.

AD ALBIUM TIBULLUM. EPIST. IV.

ALBI, noſtrorum ſermonum candide judex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pedanâ?
Scribere quod Caſsi Parmenſis opuſcula vincat;
An tacitum ſylvas inter reptare ſalubres,
Curantem quidquid dignum ſapiente bonoque eſt?
Non tu corpus eras ſine pectore. Dî tibi formam,
Dî tibi divitias dederant, artemque fruendi.
Quid voveat dulci nutricula majus alumno,
Quàm ſapere, et fari ut poſſit quæ ſentiat; utque
Gratia, fama, valetudo contingat abundè,
Et mundus victus, non deficiente crumenâ?
Inter ſpem curamque, timores inter et iras,
Omnem crede diem tibi diluxiſſe ſupremum.
Grata ſuperveniet quæ non ſperabitur hora.
Me pinguem et nitidum bene curatâ cute viſes,
Cùm ridere voles, Epicuri de grege porcum.

AD TORQUATUM. EPIST. V.

SI potes archaïcis conviva recumbere lectis,
Nec modicâ cœnare times olus omne patellâ;
Supremo te ſole domi, Torquate, manebo.

Vina

Vina bibes iterum Tauro diffuſa, paluſtres
Inter Minturnas Sinueſſanumque Petrinum.
Si melius quid habes, arceſſe; vel imperium fer.
Jamdudum ſplendet focus, et tibi munda ſupellex.
Mitte leves ſpes, et certamina divitiarum,
Et Moſchi cauſam. cras nato Cæſare feſtus
Dat veniam ſomnumque dies: impune licebit
Æſtivam ſermone benigno tendere noctem.
Quò mihi fortuna, ſi non conceditur uti?
Parcus ob hæredis curam, nimiúmque ſeverus,
Affligit inſano. potare, et ſpargere flores
Incipiam, patiarque vel inconſultus haberi.
Quid non ebrietas deſignat? operta recludit;
Spes jubet eſſe ratas; ad prœlia trudit inertem;
Solicitis animis onus eximit; addocet artes.
Fœcundi calices quem non fecere diſertum?
Contractâ quem non in paupertate ſolutum?
Hæc ego procurare et idoneus imperor, et non
Invitus; ne turpe toral, ne ſordida mappa
Corruget nares; ne non et cantharus, et lanx
Oſtendat tibi te; ne fidos inter amicos
Sit, qui dicta foras eliminet; ut coëat par,
Jungaturque pari. Brutum tibi, Septimiumque,
Et, niſi cœna prior, potiorque puella Sabinum
Detinet, aſſumam. locus eſt et pluribus umbris:
Sed nimis arcta premunt olidæ convivia capræ.
Tu, quotus eſſe velis, reſcribe; et rebus omiſſis,
Atria ſervantem poſtico falle clientem.

AD NUMICIUM. EPIST. VI.

NIL admirari, propè res eſt una, Numici,
Solaque quæ poſſit facere et ſervare beatum.
Hunc ſolem, et ſtellas, et decedentia certis
Tempora momentis, ſunt, qui formidine nullâ
Imbuti ſpectent. quid cenſes munera terræ?
Quid maris, extremos Arabas ditantis et Indos?
Ludicra quid, plauſus, et amici dona Quiritis,
Quo ſpectanda modo, quo ſenſu credis, et ore?
Qui timet his adverſa, ferè miratur eodem,
Quo cupiens, pacto: pavor eſt utrique moleſtus:
Improviſa ſimul ſpecies exterret utrumque:
Gaudeat, an doleat; cupiat, metuatne, quid ad rem;
Si, quidquid vidit melius pejuſve ſuâ ſpe,

Defixis

Defixis oculis, animoque et corpore torpet?
Inſani ſapiens nomen ferat, æquus iniqui;
Ultrà, quàm ſatis eſt, virtutem ſi petat ipſam.
I nunc, argentum, et marmor vetus, æraque et artes
Suſpice: cum gemmis Tyrios mirare colores:
Gaude, quòd ſpectant oculi te mille loquentem:
Gnavus manè forum, et veſpertinus pete tectum,
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mucius: indignum, quòd ſit pejoribus ortus,
Hic tibi ſit potiùs, quàm tu mirabilis illi.
Quidquid ſub terrâ eſt, in apricum proferet ætas;
Defodiet, condetque nitentia. cùm bene notum
Porticus Agrippæ, et via te conſpexerit Appî;
Ire tamen reſtat Numa quò devenit et Ancus.
Si latus aut renes morbo tentantur acuto,
Quære fugam morbi. vis rectè vivere? quis non?
Si virtus hoc una poteſt dare, fortis omiſſis
Hoc age deliciis. virtutem verba putas, ut
Lucum ligna? cave, ne portus occupet alter,
Ne Cibyratica, ne Bithyna negotia perdas:
Mille talenta rotundentur, totidem altera; porrò
Tertia ſuccedant, et quæ pars quadret acervum.
Scilicet uxorem cum dote, fidemque, et amicos,
Et genus, et formam, regina pecunia donat;
Ac bene nummatum decorat Suadela, Venuſque.
Mancipiis locuples, eget æris Cappadocum rex:
Ne fueris hic tu. chlamydes Lucullus, ut aiunt,
Si poſſet centum ſcenæ præbere rogatus,
Quî poſſum tot? ait: tamen et quæram, et quot habebo,
Mittam: pòſt paulò ſcribit, ſibi millia quinque
Eſſe domi chlamydum; partem, vel tolleret omnes.
Exilis domus eſt, ubi non et multa ſuperſunt,
Et dominum fallunt, et proſunt furibus. ergo
Si res ſola poteſt facere et ſervare beatum;
Hoc primus repetas opus, hoc poſtremus omittas.
Si fortunatum ſpecies, et gratia præſtat;
Mercemur ſervum, qui dictet nomina, lævum
Qui fodiat latus, et cogat trans pondera dextram
Porrigere. hic multùm in Fabiâ valet, ille Velinâ:
Cuilibet hic faſces dabit; eripietque curule,
Cui volet, importunus ebur. frater, pater, adde:
Vt cuique eſt ætas, ita quemque facetus adopta.

Si

bene qui cœnat, bene vivit: lucet; eamus,
uò ducit gula; piſcemur, venemur: ut olim
argilius, qui manè plagas, venabula, ſervos,
iffertum tranſire forum, populumque jubebat:
nus ut è multis populo ſpectante referret
mtum mulus aprum. crudi tumidique lavemur,
uid deceat, quid non, obliti; Cærite cerâ
igni; remigium vitioſum Ithacenſis Ulyſſei;
ui potior patriâ fuit interdicta voluptas.
, Mimnermus utì cenſet, ſinè amore jociſque
il eſt jucundum; vivas in amore jociſque.
ive: vale. ſi quid noviſti rectius iſtis,
andidus imperti: ſi non, his utere mecum.

AD MÆCENATEM. EPIST. VII.

QUINQUE dies tibi pollicitus me rure futurum,
Sextilem totum mendax deſideror. atqui,
me vivere vis ſanum, recteque valentem;
uam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti,
Iæcenas, veniam; dum ficus prima, calorque
eſignatorem decorat lictoribus atris:
um pueris omnis pater, et matercula pallet:
fficioſaque ſedulitas, et opella forenſis
dducit febres, et teſtamenta reſignat.
uòd ſi bruma nives Albanis illinet agris;
d mare deſcendet vates tuus, et ſibi parcet,
ontractuſque leget; te, dulcis amice, reviſet
um Zephyris, ſi concedes, et hirundine primâ.
ſon, quo more pyris veſci Calaber jubet hoſpes,
u me feciſti locupletem. veſcere ſodes.
am ſatìs eſt. at tu quantumvis tolle. benignè.
ſon inviſa feres pueris munuſcula parvis.
am teneor dono, quàm ſi dimittar onuſtus.
t libet: hæc porcis hodie comedenda relinques.
rodigus et ſtultus donat quæ ſpernit et odit:
æc ſeges ingratos tulit, et feret omnibus annis.
ir bonus et ſapiens, dignis ait eſſe paratum;
ec tamen ignorat quid diſtent æra lupinis.
ignum præſtabo me etiam pro laude merentis.
uòd ſi me noles uſquam diſcedere; reddes
ôrte latus, nigros anguſtâ fronte capillos:
eddes dulce loqui: reddes ridere decorum, et
ter vina fugam Cynaræ mœrere protervæ.

Fortè

Fortè per anguſtam tenuis vulpecula rimam
Repſerat in cumeram frumenti; paſtaque, rurſus
Ire foras pleno tendebat corpore fruſtra.
Cui muſtela procul, ſi vis, ait, effugere iſtinc,
Macra cavum repetes arctum, quem macra ſubîſti.
Hâc ego ſi compellar imagine, cuncta reſigno;
Nec ſomnum plebis laudo ſatur altilium, nec
Otia divitiis Arabum liberrima muto.
Sæpe verecundum laudâſti: rexque, paterque
Audiſti coràm, nec verbo parciùs abſens.
Inſpice, ſi poſſum donata reponere lætus.
Haud malè Telemachus proles patientis Ulyſſei;
Non eſt aptus equis Ithacæ locus, ut neque planis
Porrectus ſpatiis, neque multæ prodigus herbæ:
Atride, magìs apta tibi tua dona relinquam.
Parvum parva decent. mihi jam non regia Roma,
Sed vacuum Tibur placet, aut imbelle Tarentum.
Strenuus et fortis, cauſiſque Philippus agendis
Clarus, ab officiis octavam circiter horam
Dum redit, atque foro nimiùm diſtare Carinas
Jam grandis natu queritur; conſpexit, ut aiunt,
Abraſum quendam vacuâ tonſoris in umbrâ
Cultello proprios purgantem leniter ungues.
Demetri, (puer hic non lævè juſſa Philippi
Accipiebat) abi, quære, et refer; unde domo, quis,
Cujus fortunæ, quo ſit patre, quove patrono.
It, redit, et narrat, Vulteium nomine Mænam,
Præconem, tenui cenſu, ſinè crimine notum,
Et properare loco, et ceſſare, et quærere, et uti
Gaudentem parviſque ſodalibus, et lare certo,
Et ludis, et, poſt deciſa negotia, campo.
Scitari libet ex ipſo, quodcunque refers. dic
Ad cœnam veniat. non ſanè credere Mæna:
Mirari ſecum tacitus. quid multa? benignè,
Reſpondet. negat ille mihi? negat improbus, et te
Negligit, aut horret. Vulteium manè Philippus
Vilia vendentem tunicato ſcruta popello
Occupat: et ſalvere jubet prior. ille Philippo
Excuſare laborem et mercenaria vincla,
Quòd non manè domum veniſſet; denique quòd non
Providiſſet eum. ſic ignoviſſe putato
Me tibi, ſi cœnas hodie mecum. ut libet. ergo

Poſt

ſt nonam venies: nunc i, rem ſtrenuus auge.
ventum ad cœnam eſt; dicenda, tacenda locutus,
ndem dormitum dimittitur. hic ubi ſæpe
cultum viſus decurrere piſcis ad hamum,
anè cliens, et jam certus conviva; jubetur
ra ſuburbana indictis comes ire Latinis.
poſitus mannis, arvum cœlumque Sabinum
n ceſſat laudare. videt, ridetque Philippus:
ſibi dum requiem, dum riſus undique quærit,
m ſeptem donat ſeſtertia, mutua ſeptem
mittit; perſuadet uti mercetur agellum:
rcatur. ne te longis ambagibus ultrà
am ſatis eſt morer; ex nitido fit ruſticus, atque
cos et vineta crepat mera, præparat ulmos,
moritur ſtudiis, et amore ſeneſcit habendi.
rum ubi oves furto, morbo periere capellæ,
m mentita ſeges, bos eſt enectus arando;
enſus damnis, mediâ de nocte caballum
ripit, iratuſque Philippi tendit ad ædes.
em ſimul aſpexit ſcabrum intonſumque Philippus;
rus, ait, Vultei, nimis attentuſque videris
e mihi. pol, me miſerum, patrone, vocares,
velles, inquit, verum mihi ponere nomen.
od te per Genium, dextramque, Deoſque Penates,
ſecro, et obteſtor; vitæ me redde priori.
i ſimul aſpexit, quantùm dimiſſa petitis
ſtent; maturè redeat, repetatque relicta.
tiri ſe quemque ſuo modulo ac pede, verum eſt.

AD CELSUM ALBINOVANUM. EPIST. VIII.

ELSO gaudere et bene rem gerere Albinovano,
Muſa rogata, refer, comiti ſcribæque Neronis.
quæret, quid agam; dic, multa et pulchra minantem,
vere nec rectè, nec ſuaviter: haud quia grando
ntuderit vites, oleamve momorderit æſtus;
c quia longinquis armentum ægrotet in agris:
d quia mente minùs validus, quàm corpore toto,
l audire velim, nil diſcere, quod levet ægrum;
dis offendar medicis, iraſcar amicis,
ur me funeſto properent arcere veterno;
æ nocuere ſequar; fugiam quæ profore credam;
mæ Tibur amem ventoſus, Tibure Romam.
ſt hæc, ut valeat; quo pacto rem gerat et ſe;

Ut

Ut placeat juveni, percontare, utque cohorti.
Si dicet, rectè; primùm gaudere, ſubinde
Præceptum auriculis hoc inſtillare memento:
Ut tu fortunam, ſic nos te, Celſe, feremus.

AD CLAUDIUM NERONEM. EPIST. IX.

SEPTIMIUS, Claudi, nimirum intelligit unus,
Quanti me facias. nam cùm rogat, et prece cogit
Scilicet, ut tibi ſe laudare, et tradere coner,
Dignum mente domoque legentis honeſta Neronis,
Munere cùm fungi propioris cenſet amici;
Quid poſſim, videt, ac novit me valdiùs ipſo.
Multa quidem dixi, cur excuſatus abirem:
Sed timui, mea ne finxiſſe minora putarer,
Diſſimulator opis propriæ, mihi commodus uni.
Sic ego, majoris fugiens opprobria culpæ,
Frontis ad urbanæ deſcendi præmia. quòd ſi
Depoſitum laudas ob amici juſſa pudorem;
Scribe tui gregis hunc, et fortem crede bonumque.

AD FUSCUM ARISTIUM. EPIST. X.

URBIS amatorem Fuſcum ſalvere jubemus
Ruris amatores: hâc in re ſcilicet unâ
Multùm diſſimiles, ad cætera penè gemelli:
Fraternis animis: quidquid negat alter, et alter:
Annuimus pariter, vetuli notique columbi.
Tu nidum ſervas: ego laudo ruris amœni
Rivos, et muſco circumlita ſaxa, nemuſque.
Quid quæris? vivo, et regno, ſimul iſta reliqui,
Quæ vos ad cœlum effertis rumore ſecundo.
Utque ſacerdotis fugitivus, liba recuſo,
Pane egeo, jam mellitis potiore placentis.
Vivere naturæ ſi convenienter oportet,
Ponendæque domo quærenda eſt area primùm;
Noviſtine locum potiorem rure beato?
Eſt ubi plùs tepeant hiemes? ubi gratior aura
Leniat et rabiem Canis, et momenta Leonis,
Cùm ſemel accepit Solem furibundus acutum?
Eſt ubi depellat ſomnos minùs invida cura?
Deteriùs Libycis olet, aut nitet herba lapillis?
Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum,
Quàm quæ per pronum trepidat cum murmure rivum?
Nempe inter varias nutritur ſylva columnas,
Laudaturque domus, longos quæ proſpicit agros.

Naturam

turam expellas furcâ; tamen usque recurret,
mala perrumpet furtim fastidia victrix.
on, qui Sidonio contendere callidus ostro
scit Aquinatem potantia vellera fucum,
rtius accipiet damnum, propiusve medullis,
am qui non poterit vero distinguere falsum.
em res plùs nimio delectavere secundæ,
tatæ quatient. si quid mirabere, pones
itus. fuge magna: licet sub paupere tecto
ges et regum vitâ præcurrere amicos.
rvus equum pugnâ melior communibus herbis
lebat: donec minor in certamine longo
ploravit opes hominis, frenumque recepit:
postquam victor violens discessit ab hoste,
n equitem dorso, non frenum depulit ore.
qui pauperiem veritus, potiore metallis
ertate caret; dominum vehet improbus, atque
viet æternùm, quia parvo nescíet uti.
non conveniet sua res; ut calceus olim,
ede major erit, subvertet; si minor, uret.
us sorte tuâ vives sapienter, Aristi:
me dimittes incastigatum, ubi plura
gere, quàm satis est, ac non cessare videbor.
perat aut servit collecta pecunia cuique,
tum digna sequi potiùs, quàm ducere funem.
tibi dictabam post fanum putre Vacunæ,
cepto, quòd non simul esses, cætera lætus.

AD BULLATIUM. EPIST. XI.

QUID tibi visa Chios, Bullati, notaque Lesbos?
Quid concinna Samos: quid Crœsi regia Sardis?
rna quid, et Colophon? majora, minorane famâ?
ctane præ campo et Tiberino flumine sordent?
venit in votum Attalicis ex urbibus una?
Lebedum laudas, odio maris atque viarum?
Lebedus quid sit? Gabiis desertior atque
nis vicus: tamen illic vivere vellem,
tusque meorum, obliviscendus et illis,
tunum procul è terrâ spectare furentem.
neque, qui Capuâ Romam petit imbre lutoque
persus, volet in cauponâ vivere; nec, qui
us collegit, furnos et balnea laudat,
ortunatam plenè præstantia vitam:

Nec

Nec si te validus jactaverit Auster in alto,
Idcirco navem trans Ægæum mare vendas.
Incolumi Rhodos et Mitylene pulchra facit, quod
Pænula solstitio, campestre nivalibus auris,
Per brumam Tiberis, Sextili mense caminus.
Dum licet, ac vultum servat fortuna benignum,
Romæ laudetur Samos, et Chios, et Rhodos absens.
Tu, quamcunque Deus tibi fortunaverit horam,
Gratâ sume manu; nec dulcia differ in annum:
Ut, quocunque loco fueris, vixisse libenter
Te dicas. nam si ratio et prudentia curas,
Non locus effusi latè maris arbiter, aufert;
Cœlum, non animum mutant, qui trans mare currunt.
Strenua nos exercet inertia: navibus, atque
Quadrigis petimus bene vivere. quod petis, hìc est,
Est Ulubris; animus si te non deficit æquus.

AD ICCIUM. EPIST. XII.

Fructibus Agrippæ Siculis, quos colligis, Icci,
Si rectè frueris; non est, ut copia major
Ab Jove donari possit tibi. tolle querelas:
Pauper enim non est, cui rerum suppetit usus.
Si ventri bene, si lateri est, pedibusque tuis; nil
Divitiæ poterunt regales addere majus.
Si fortè in medio positorum abstemius herbis
Vivis, et urticâ; sic vives protinus, ut te
Confestim liquidus fortunæ rivus inauret:
Vel quia naturam mutare pecunia nescit,
Vel quia cuncta putas unâ virtute minora.
Miramur, si Democriti pecus edit agellos
Cultaque, dum peregre est animus sine corpore velox.
Cùm tu inter scabiem tantam et contagia lucri,
Nil parvum sapias, et adhuc sublimia cures;
Quæ mare compescant causæ; quid temperet annum
Stellæ sponte suâ, jussæne vagentur et errent;
Quid premat obscurum lunæ, quid proferat orbem;
Quid velit et possit rerum concordia discors;
Empedocles, an Stertinium deliret acumen.
Verùm, seu pisces, seu porrum et cæpe trucidas,
Utere Pompeio Grospho; et, si quid petet, ultro
Defer: nil Grosphus nisi verum orabit, et æquum.
Vilis amicorum est annona, bonis ubi quid deest.
Ne tamen ignores, quo sit Romana loco res:

Cantab

ntaber Agrippæ, Claudî virtute Neronis
menius cecidit: jus imperiumque Phraates
ſaris accepit genibus minor. aurea fruges
liæ pleno diffudit copia cornu.

AD VINNIUM ASELLAM. EPIST. XIII.

T proficiſcentem docui te ſæpe diuque,
Auguſto reddes ſignata volumina, Vinni,
validus, ſi lætus erit, ſi denique poſcet:
ſtudio noſtri pecces, odiumque libellis
iulus importes operâ vehemente miniſter.
te fortè meæ gravis uret ſarcina chartæ;
jicito potiùs, quàm, quò perferre juberis
itellas ferus impingas, Aſinæque paternum
gnomen vertas in riſum, et fabula fias.
ribus uteris per clivos, flumina, lamas.
ctor propoſiti ſimul ac perveneris illuc,
poſitum ſervabis onus; ne fortè ſub alâ
ſciculum portes librorum, ut ruſticus agnum,
vinoſa glomos furtivæ Pyrrhia lanæ,
cum pileolo ſoleas conviva tribulis.
e vulgo narres te ſudaviſſe ferendo
armina, quæ poſſunt oculos aureſque morari
ſaris. oratus multâ prece nitere porrò.
ade, vale; cave ne titubes, mandataque frangas.

AD VILLICUM SUUM. EPIST. XIV.

VILLICE ſylvarum, et mihi me reddentis agelli,
Quem tu faſtidis, habitatum quinque focis, et
uinque bonos ſolitum Variam dimittere patres;
ertemus, ſpinas animone ego fortiùs, an tu
vellas agro; et melior ſit Horatius, an res.
le quamvis Lamiæ pietas et cura moretur
fratrem mœrentis, rapto de fratre dolentis
ſolabiliter; tamen iſtuc mens animuſque
ert, et amat ſpatiis obſtantia rumpere clauſtra.
ure ego viventem, tu dicis in urbe beatum:
ui placet alterius, ſua nimirum eſt odio ſors.
ultus uterque locum immeritum cauſatur iniquè;
culpâ eſt animus, qui ſe non effugit unquam.
u mediaſtinus tacitâ prece rura petebas:
unc urb n, et ludos, et balnea villicus optas.
le conſtare mihi ſcis, et diſcedere triſtem,
uandocunque trahunt inviſa negotia Romam.

Non

Non eadem miramur: eò diſconvenit inter
Meque et te. nam quæ deſerta et inhoſpita teſqua
Credis, amœna vocat, mecum qui ſentit; et odit
Quæ tu pulchra putas. fornix tibi, et uncta popina
Incutiunt urbis deſiderium, video; et quòd
Angulus iſte feret piper et thus ociùs uvâ;
Nec vicina ſubeſt vinum præbere taberna
Quæ poſſit tibi; nec meretrix tibicina, cujus
Ad ſtrepitum ſalias terræ gravis: et tamen urges
Jampridem non tacta ligonibus arva, bovemque
Disjunctum curas, et ſtrictis frondibus exples.
Addit opus pigro rivus, ſi decidit imber,
Multâ mole docendus aprico parcere prato.
Nunc, age, quid noſtrum concentum dividat, audi
Quem tenues decuere togæ nitidique capilli,
Quem ſcis immunem Cynaræ placuiſſe rapaci,
Quem bibulum liquidi mediâ de luce Falerni;
Cœna brevis juvat, et prope rivum ſomnus in her
Nec luſiſſe pudet, ſed non incidere ludum.
Non iſtìc obliquo oculo mea commoda quiſquam
Limat, non odio obſcuro morſuque venenat:
Rident vicini, glebas et ſaxa moventem.
Cum ſervis urbana diaria rodere mavis:
Horum tu in numerum voto ruis. invidet uſum
Lignorum et pecoris tibi calo argutus, et horti.
Optat ephippia bos piger: optat arare caballus.
Quam ſcit uterque, libens, cenſebo, exerceat arte

AD C. NUMONIUM VALAM. EPIST. XV

QUÆ ſit hiems Veliæ, quod cœlum, Vala, Sal
Quorum hominum regio, et qualis via (nam
Muſa ſupervacuas Antonius, et tamen illis [
Me facit inviſum, gelidâ cùm perluor undâ
Per medium frigus. ſanè myrteta relinqui,
Dictaque ceſſantem nervis elidere morbum
Sulfura contemni, vicus gemit, invidus ægris,
Qui caput et ſtomachum ſupponere fontibus aude
Cluſinis, Gabioſque petunt, et frigida rura.
Mutandus locus eſt, et diverſoria nota
Præteragendus equus. quò tendis? non mihi Cum
Eſt iter, aut Baias, lævâ ſtomachoſus habenâ
Dicet eques, ſed equi frenato eſt auris in ore.)
Major utrum populum frumenti copia paſcat;

ollectoſne bibant imbres, puteoſne perennes
ulcis aquæ: (nam vina nihil moror illius oræ:
re meo poſſum quidvis perferre patique:
mare cùm veni, generoſum et lene requiro,
od curas abigat, quod cum ſpe divite manet
venas animumque meum, quod verba miniſtret,
od me Lucanæ juvenem commendet amicæ.)
actus uter plures lepores, uter educet apros:
a magis piſces et echinos æquora celent,
guis ut indè domum poſſim Phæaxque reverti;
ibere te nobis, tibi nos accredere par eſt.
nius ut, rebus maternis atque paternis
titer abſumtis, urbanus cœpit haberi;
ra vagus, non qui certum præſepe teneret;
pranſus non qui civem dignoſceret hoſte;
libet in quemvis opprobria fingere ſævus;
icies, et tempeſtas, barathrumque macelli;
dquid quæſierat, ventri donabat avaro.
ubi nequitiæ fautoribus et timidis nil
paulum abſtulerat, patinas cœnabat omaſi
s, et agninæ; tribus urſis quod ſatis eſſet:
icet ut ventres lamnâ candente nepotum
ret urendos correctus Beſtius. idem,
dquid erat nactus prædæ majoris, ubi omne
erat in fumum et cinerem; non hercule miror,
bat, ſi qui comedunt bona: cùm ſit obeſo
melius turdo: nil vulvâ pulchrius amplâ.
irum hic ego ſum: nam tuta et parvula laudo,
res deficiunt, ſatis inter vilia fortis:
m, ubi quid melius contingit et unctius; idem
ſapere, et ſolos aio bene vivere, quorum
ſpicitur nitidis fundata pecunia villis.

AD QUINTIUM. EPIST. XVI.

perconteris, fundus meus, optime Quinti,
Arvo paſcat herum, an baccis opulentet olivæ,
ſne, et pratis, an amictâ vitibus ulmo;
etur tibi forma loquaciter et ſitus agri.
inui montes, ni diſſocientur opacâ
: ſed ut veniens dextrum latus adſpiciat ſol,
m diſcedens curru fugiente vaporet.
perient laudes. quid ſi rubicunda benignè
a vepres et pruna ferant? ſi quercus, et ilex

Multâ

Multâ fruge pecus, multâ dominum juvet umbrâ?
Dicas adductum propiùs frondere Tarentum.
Fons etiam rivo dare nomen idoneus, ut nec
Frigidior Thracam nec purior ambiat Hebrus,
Infirmo capiti fluit utilis, utilis alvo.
Hæ latebræ dulces, etiam (si credis) amœnæ,
Incolumem tibi me præstant Septembribus horis.
Tu recte vivis, si curas esse quod audis.
Jactamus jampridem omnis te Roma beatum:
Sed vereor ne cui de te plùs quàm tibi credas;
Neve putes alium sapiente bonoque beatum;
Neu, si te populus sanum rectéque valentem
Dictitet, occultam febrem sub tempus edendi
Dissimules, donec manibus tremor incidat unctis.
Stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
Si quis bella tibi terrâ pugnata marique
Dicat, et his verbis vacuas permulceat aures;
Tene magìs salvum populus velit, an populum tu,
Servet in ambiguo, qui consulit et tibi et urbi,
Jupiter: Augusti laudes agnoscere possis:
Cum pateris sapiens emendatusque vocari;
Respondesne tuo, dic sodes, nomine? nempe
Vir bonus et prudens dici delector ego, ac tu.
Qui dedit hoc hodie, cras, si volet, auferet: ut si
Detulerit fasces indigno, detrahet idem:
Pone; meum est, inquit: pono, tristisque recedo.
Idem si clamet furem, neget esse pudicum,
Contendat laqueo collum pressisse paternum;
Mordear opprobriis falsis, mutemque colores?
Falsus honor juvat, et mendax infamia terret
Quem, nisi mendosum et mendacem? vir bonus est qui
Qui consulta patrum, qui leges juraque servat;
Quo multæ magnæque secantur judice lites;
Quo res sponsore, et quo causæ teste tenentur.
Sed videt hunc omnis domus, et vicinia tota,
Introrsus turpem, speciosum pelle decorâ.
Nec furtum feci, nec fugi, si mihi dicat
Servus: habes pretium; loris non ureris, aio.
Non hominem occidi: non pasces in cruce corvos.
Sum bonus, et frugi: renuit, negat atque Sabellus.
Cautus enim metuit foveam lupus, accipiterque
Suspectos laqueos, et opertum milüus hamum.

Oderu

Oderunt peccare boni virtutis amore:
Tu nihil admittes in te formidine pœnæ.
Sit ſpes fallendi, miſcebis ſacra profanis.
Nam de mille fabæ modiis cùm ſurripis unum;
Damnum eſt, non facinus, mihi pacto lenius iſto.
Vir bonus, omne forum quem ſpectat, et omne tribunal,
Quandocunque Deos vel porco vel bove placat;
Jane pater, clarè, clarè cùm dixit, Apollo;
Labra movet metuens audiri, pulchra Laverna,
Da mihi fallere; da juſtum ſanctumque videri:
Noctem peccatis, et fraudibus objice nubem.
Qui melior ſervo, quî liberior ſit avarus,
In triviis fixum cùm ſe demittit ob aſſem,
Non video. nam qui cupiet, metuet quoque: porrò
Qui metuens vivet, liber mihi non erit unquam.
Perdidit arma, locum virtutis deſeruit, qui
Semper in augendâ feſtinat et obruitur re.
Vendere cùm poſſis captivum, occidere noli:
Serviet utiliter: ſine paſcat durus aretque,
Naviget, ac mediis hiemet mercator in undis,
Annonæ proſit, portet frumenta penuſque.
Vir bonus et ſapiens audebit dicere, Pentheu
Rector Thebarum, quid me perferre patique
Indignum coges? adimam bona: nempe pecus, rem,
Lectos, argentum: tollas licet. in manicis et
Compedibus ſævo te ſub cuſtode tenebo.
Ipſe Deus, ſimulatque volam, me ſolvet. opinor,
Hoc ſentit; moriar. mors ultima linea rerum eſt.

AD SCÆVAM. EPIST. XVII.

QUAMVIS, Scæva, ſatis per te tibi conſulis, et ſcis
Quo tandem pacto deceat majoribus uti;
Diſce, docendus adhuc quæ cenſet amiculus: ut ſi
Cæcus iter monſtrare velit: tamen aſpice, ſi quid
Et nos, quod cures proprium feciſſe, loquamur.
Te grata quies et primam ſomnus in horam
Delectat: ſi te pulvis ſtrepituſque rotarum,
Lædet caupona; Ferentinum ire jubebo.
Nam neque divitibus contingunt gaudia ſolis;
Nec vixit malè, qui natus morienſque fefellit.
Si prodeſſe tuis, pauloque benigniùs ipſum
Te tractare voles; accedes ſiccus ad unctum.
Phranderet olus patienter, regibus uti

Nollet Ariſtippus. ſi ſciret regibus uti,
Faſtidiret olus, qui me notat. Utrius horum
Verba probes et facta, doce: vel junior, audi
Cur ſit Ariſtippi potior ſententia: namque
Mordacem Cynicum ſic eludebat, ut aiunt:
Scurror ego ipſe mihi; populo tu. rectius hoc et
Splendidius multo eſt, equus ut me portet, alat rex.
Officium facio: tu poſcis vilia rerum,
Dante minor; quamvis fers te nullius egentem.
Omnis Ariſtippum decuit color, et ſtatus, et res,
Tentantem majora, ferè præſentibus æquum:
Contrà, quem duplici panno patientia velat,
Mirabor, vitæ via ſi converſa decebit.
Alter purpureum non exſpectabit amictum,
Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet,
Perſonamque feret non inconcinnus utramque:
Alter Mileti textam cane pejus et angue
Vitabit chlamydem; morietur frigore, ſi non
Rettuleris pannum: refer, et ſine vivat ineptus.
Res gerere, et captos oſtendere civibus hoſtes,
Attingit ſolium Jovis, et cœleſtia tentat.
Principibus placuiſſe viris, non ultima laus eſt.
Non cuivis homini contingit adire Corinthum.
Sedit, qui timuit ne non ſuccederet: eſto:
Quid? qui pervenit, fecitne viriliter? atqui
Hic eſt, aut nuſquam, quod quærimus. hic onus horre
Ut parvis animis, et parvo corpore majus;
Hic ſubit, et perfert. aut virtus nomen inane eſt,
Aut decus et pretium rectè petit experiens vir.
Coram rege ſuo de paupertate tacentes,
Plus poſcente ferent. diſtat, ſumaſne pudenter,
An rapias. atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
Indotata mihi ſoror eſt, paupercula mater,
Et fundus nec vendibilis, nec paſcere firmus,
Qui dicit; clamat, Victum date: ſuccinit alter,
Et mihi dividuo findetur munere quadra.
Sed tacitus paſci ſi poſſet corvus, haberet
Plus dapis, et rixæ multo minus invidiæque.
Brundiſium comes, aut Surrentum ductus amœnum,
Qui queritur ſalebras, et acerbum frigus, et imbres,
Aut ciſtam effractam, et ſubducta viatica plorat;
Nota refert meretricis acumina, ſæpe catellam,

Sæp

pe periſcelidem raptam ſibi flentis: utì mox
lla fides damnis veriſque doloribus adſit.
ec ſemel irriſus, triviis attollere curat
acto crure planum: licet illi plurima manet
cryma; per ſanctum juratus dicat Oſirim,
edite; non ludo: crudeles tollite claudum.
ære peregrinum, vicinia rauca reclamat.

AD LOLLIUM. EPIST. XVIII.

i bene te novi, metues, liberrime Lolli,
Scurrantis ſpeciem præbere, profeſſus amicum.
matrona meretrici diſpar erit atque
ſcolor, infido ſcurræ diſtabit amicus.
huic diverſum vitio vitium prope majus;
peritas agreſtis, et inconcinna, graviſque,
æ ſe commendat tonsâ cute, dentibus atris;
m vult libertas mera dici, veraque virtus.
tus eſt medium vitiorum, et utrinque reductum.
er in obſequium plùs æquo pronus, et imi
tiſor lecti, ſic nutum divitis horret,
iterat voces, et verba cadentia tollit;
puerum ſævo credas dictata magiſtro
ddere, vel partes mimum tractare ſecundas:
er rixatur de lanâ ſæpe caprinâ;
pugnat nugis armatus: Scilicet, ut non
mihi prima fides; et, verè quod placet, ut non
ter elatrem, pretium ætas altera ſordet.
bigitur quid enim? Caſtor ſciat an Docilis plus;
diſſium Minucî meliùs via ducat, an Appî.
m damnoſa Venus, quem præceps alea nudat,
ria quem ſupra vires et veſtit et ungit,
m tenet argenti ſitis importuna fameſque,
m paupertatis pudor et fuga; dives amicus,
decem vitiis inſtructior, odit, et horret;
ſi non odit, regit; ac, veluti pia mater,
quàm ſe ſapere, et virtutibus eſſe priorem
: et ait prope vera; meæ (contendere noli)
itiam patiuntur opes, tibi parvula res eſt:
decet ſanum comitem toga: deſine mecum
are. Eutrapelus, cuicunque nocere volebat,
imenta dabat pretioſa. beatus enim jam
pulchris tunicis ſumet nova conſilia et ſpes,
uiet in lucem, ſcorto poſtponet honeſtum

Officium, nummos alienos paſcet; ad imum
Thrax erit, aut olitoris aget mercede caballum.
Arcanum neque tu ſcrutaberis ullius unquam;
Commiſſumque teges, et vino tortus et irâ.
Nec tua laudabis ſtudia, aut aliena reprendes:
Nec, cùm venari volet ille, poëmata panges.
Gratia ſic fratrum geminorum Amphionis atque
Zethi diſſiluit; donec ſuſpecta ſevero
Conticuit lyra. fraternis ceſſiſſe putatur
Moribus Amphion: tu cede potentis amici
Lenibus imperiis: quotieſque educet in agros
Ætolis onerata plagis jumenta, caneſque;
Surge, et inhumanæ ſenium depone Camœnæ,
Cœnes ut pariter pulmenta laboribus emta;
Romanis ſolenne viris opus, utile famæ,
Vitæque, et membris: præſertim cùm valeas, et
Vel curſu ſuperare canem, vel viribus aprum
Poſſis. adde, virilia quòd ſpecioſiùs arma
Non eſt qui tractet. ſcis quo clamore coronæ
Prœlia ſuſtineas campeſtria: denique ſævam
Militiam puer et Cantabrica bella tuliſti,
Sub duce, qui templis Parthorum ſigna refixit,
Nunc et, ſi quid abeſt, Italis adjudicat armis.
Ac, ne te retrahas, et inexcuſabilis abſis;
Quamvis nil extra numerum feciſſe modumque
Curas, interdum nugaris rure paterno.
Partitur lintres exercitus: Actia pugna,
Te duce, per pueros hoſtili more refertur:
Adverſarius eſt frater; lacus, Adria: donec
Alterutrum velox victoria fronde coronet.
Conſentire ſuis ſtudiis qui crediderit te,
Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.
Protenus ut moneam; (ſi quid monitoris eges tu)
Quid de quoque viro, et cui dicas, ſæpe videto.
Percontatorem fugito: nam garrulus idem eſt;
Nec retinent patulæ commiſſa fideliter aures:
Et ſemel emiſſum volat irrevocabile verbum.
Non ancilla tuum jecur ulceret ulla, puerve,
Intra marmoreum venerandi limen amici:
Ne dominus pueri pulchri caræve puellæ
Munere te parvo beet, aut incommodus angat.
Qualem commendes, etiam atque etiam aſpice: ne

ncutiant aliena tibi peccata pudorem.
allimur, et quondam non dignum tradimus. ergo,
uem ſua culpa premet, deceptus omitte tueri;
t penitus notum, ſi tentent crimina, ſerves,
uteriſque tuo fidentem præſidio: qui
ente Theonino cùm circumroditur, ecquid
d te poſt paulò ventura pericula ſentis?
am tua res agitur, paries cum proximus ardet:
t neglecta ſolent incendia ſumere vires.
ulcis inexpertis cultura potentis amici:
xpertus metuit. tu, dum tua navis in alto eſt,
oc age, ne mutata retrorſum te ferat aura.
derunt hilarem triſtes, triſtemque jocoſi,
datum celeres, agilem gnavumque remiſſi:
otores bibuli mediâ de nocte Falerni
derunt porrecta negantem pocula: quamvis
cturnos jures te formidare tepores.
me ſupercilio nubem: plerumque modeſtus
cupat obſcuri ſpeciem, taciturnus acerbi.
ter cuncta leges et percontabere doctos,
ā ratione queas traducere leniter ævum;
te ſemper inops agitet vexetque cupido,
pavor, et rerum mediocriter utilium ſpes:
utem doctrina paret, naturane donet:
d minuat curas, quid te tibi reddat amicum:
d purè tranquillet; honos, an dulce lucellum,
ſecretum iter, et fallentis ſemita vitæ.
quoties reficit gelidus Digentia rivus,
em Mandela bibit, rugoſus frigore pagus;
d ſentire putas, quid credis, amice, precari?
mihi, quod nunc eſt, etiam minus; ut mihi vivam
od ſupereſt ævi, ſi quid ſupereſſe volunt Dî:
bona librorum et proviſæ frugis in annum
pia: ne fluitem dubiæ ſpe pendulus horæ.
ſatis eſt orare Jovem quæ donat et aufert:
vitam, det opes: æquum mî animum ipſe parabo.

AD MÆCENATEM. EPIST. XIX.

RISCO ſi credis, Mæcenas docte, Cratino;
Nulla placere diu nec vivere carmina poſſunt,
ſcribuntur aquæ potoribus. ut malè ſanos
ſcripſit Liber Satyris, Fauniſque poëtas;
a fere dulces oluerunt mane Camœnæ.

Laudibus arguitur vini vinoſus Homerus:
Ennius ipſe pater nunquam niſi potus ad arma
Proſiluit dicenda. forum, putealque Libonis
Mandabo ſiccis, adimam cantare ſeveris.
Hoc ſimul edixit; non ceſſavere poëtæ
Nocturno certare mero, putere diurno.
Quid? ſi quis vultu torvo ferus, et pede nudo,
Exiguæque togæ ſimulet textore Catonem;
Virtutemne repræſentet moreſque Catonis?
Rupit Hyarbitam Timagenis æmula lingua,
Dum ſtudet urbanus, tenditque diſertus haberi.
Decipit exemplar vitiis imitabile. quòd ſi
Pallerem caſu, biberent exſangue cuminum.
O imitatores, ſervum pecus, ut mihi ſæpe
Bilem, ſæpe jocum veſtri movere tumultus!
Libera per vacuum poſui veſtigia princeps,
Non aliena meo preſſi pede. qui ſibi fidit,
Dux, regit examen. Parios ego primus iambos
Oſtendi Latio, numeros animoſque ſecutus
Archilochi, non res et agentia verba Lycamben.
At ne me foliis ideo brevioribus ornes,
Quòd timui mutare modos et carminis artem;
Temperat Archilochi muſam pede maſcula Sappho,
Temperat Alcæus: ſed rebus et ordine diſpar,
Nec ſocerum quærit, quem verſibus oblinat atris,
Nec ſponſæ laqueum famoſo carmine nectit.
Hunc ego, non alio dictum priùs ore, Latinus
Vulgavi fidicen. juvat immemorata ferentem
Ingenuis oculiſque legi, manibuſque teneri.
Scire velis, mea cur ingratus opuſcula lector
Laudet ametque domi, premat extra limen iniquus
Non ego ventoſæ plebis ſuffragia venor
Impenſis cœnarum, et tritæ munere veſtis:
Non ego, nobilium ſcriptorum auditor et ultor,
Grammaticas ambire tribus et pulpita dignor.
Hinc illæ lacrymæ. ſpiſſis indigna theatris
Scripta pudet recitare, et nugis addere pondus,
Si dixi; rides, ait, et Jovis auribus iſta
Servas: fidis enim manare poëtica mella
Te ſolum, tibi pulcher. ad hæc ego naribus uti
Formido; et luctantis acuto ne ſecer ungui,
Diſplicet iſte locus, clamo, et diludia poſco.

Luc

Ludus enim genuit trepidum certamen, et iram;
Ira truces inimicitias, et funebre bellum.

AD LIBRUM SUUM. EPIST. XX.

VERTUMNUM Janumque, liber, ſpectare videris:
Scilicet ut proſtes Soſiorum pumice mundus.
Odiſti claves, et grata ſigilla pudico:
Paucis oſtendi gemis, et communia laudas;
Non ita nutritus. fuge quò diſcedere geſtis:
Non erit emiſſo reditus tibi. quid miſer egi?
Quid volui? dices, ubi quis te læſerit. et ſcis
In breve te cogi, cùm plenus languet amator.
Quòd ſi non odio peccantis deſipit augur,
Carus eris Romæ, donec te deſerat ætas.
Contrectatus ubi manibus ſordeſcere vulgi
Cœperis; aut tineas paſces taciturnus inertes,
Aut fugies Uticam, aut vinctus mitteris Ilerdam.
Ridebit monitor non exauditus; ut ille,
Qui malè parentem in rupes protruſit aſellam
Iratus. quis enim invitum ſervare laboret?
Hoc quoque te manet, ut pueros elementa docentem
Occupet extremis in vicis balba ſenectus.
Cùm tibi ſol tepidus plures admoverit aures;
Me libertino natum patre, et in tenui re,
Majores pennas nido extendiſſe loqueris;
Ut quantum generi demas, virtutibus addas.
Me primis urbis belli placuiſſe, domique;
Corporis exigui, præcanum, ſolibus aptum,
Iraſci celerem, tamen ut placabilis eſſem.
Fortè meum ſi quis te percontabitur ævum;
Me quater undenos ſciat impleviſſe Decembres,
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

EPISTOLARUM
LIBER SECUNDUS.

AD AUGUSTUM. EPIST. I.

CUM tot ſuſtineas et tanta negotia ſolus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes; in publica commoda peccem,
Si longo ſermone morer tua tempora, Cæſar.

Romulus, et Liber pater, et cum Caſtore Pollux,
Poſt ingentia facta, Deorum in templa recepti;
Dum terras hominumque colunt genus, aſpera bella
Componunt, agros aſſignant, oppida condunt;
Floravere ſuis non reſpondere favorem
Speratum meritis. diram qui contudit hydram,
Notaque fatali portenta labore ſubegit,
Comperit invidiam ſupremo fine domari.
Urit enim fulgore ſuo, qui prægravat artes
Infra ſe poſitas, extinctus amabitur idem.
Præſenti tibi maturos largimur honores,
Jurandaſque tuum per nomen ponimus aras,
Nil oriturum aliàs, nil ortum tale fatentes.
Sed tuus hic populus, ſapiens et juſtus in uno,
Te noſtris ducibus, te Graiis anteferendo,
Cætera nequaquam ſimili ratione modoque
Æſtimat; et, niſi quæ terris ſemota, ſuiſque
Temporibus defuncta videt, faſtidit et odit;
Sic fautor veterum, ut tabulas peccare vetantes,
Quas bis quinque viri ſanxerunt, fœdera regum,
Vel Gabiis vel cum rigidis æquata Sabinis,
Pontificum libros, annoſa volumina vatum,
Dictitet Albano Muſas in monte locutas.
Si, quia Græcorum ſunt antiquiſſima quæque
Scripta, vel optima; Romani penſantur eâdem
Scriptores trutinâ; non eſt quod multa loquamur:
Nil intra eſt oleam, nil extra eſt in nuce duri.
Venimus ad ſummum fortunæ: pingimus, atque
Pſallimus, et luctamur Achivis doctius unctis.
Si meliora dies, ut vina, poëmata reddit;
Scire velim, chartis pretium quotus arroget annus.
Scriptor abhinc annos centum qui decidit, inter
Perfectos vetereſque referri debet, an inter
Viles atque novos? excludat jurgia finis.
Eſt vetus atque probus centum qui perficit annos.
Quid? qui deperiit minor uno menſe, vel anno;
Inter quos referendus erit? vetereſne poëtas,
An quos et præſens et poſtera reſpuet ætas?
Iſte quidem veteres inter ponetur honeſtè,
Qui vel menſe brevi, vel toto eſt junior anno.
Utor permiſſo, caudæque pilos ut equinæ,
Paulatim vello, et demo unum, demo etiam unum;

Dum

Dum cadat elusus ratione ruentis acervi,
Qui redit ad fastos, et virtutem æstimat annis,
Miraturque nihil, nisi quod Libitina sacravit.
Ennius et sapiens, et fortis, et alter Homerus,
Ut critici dicunt, leviter curare videtur,
Quo promissa cadant, et somnia Pythagorea.
Nævius in manibus non est, et mentibus hæret
Pene recens: adeo sanctum est vetus omne poëma.
Ambigitur quoties, uter utro sit prior; aufert
Pacuvius docti famam senis, Accius alti:
Dicitur Afranî toga convenisse Menandro;
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi;
Vincere Cæcilius gravitate, Terentius arte.
Hos ediscit, et hos arcto stipata theatro
Spectat Roma potens; habet hos numeratque poëtas
Ad nostrum tempus, Livî scriptoris ab ævo.
Interdum vulgus rectum videt: est ubi peccat.
Si veteres ita miratur laudatque poëtas,
Ut nihil anteferat, nihil illis comparet; errat:
Si quædam nimis antiquè, si pleraque durè
Dicere credit eos, ignavè multa fatetur;
Et sapit, et mecum facit, et Jove judicat æquo.
Non equidem insector, delendaque carmina Livî
Esse reor, memini quæ plagosum mihi parvo
Orbilium dictare; sed emendata videri,
Pulchraque, et exactis minimùm distantia, miror:
Inter quæ verbum emicuit si fortè decorum, et
Si versus paulo concinnior unus et alter;
Injustè totum ducit venditque poëma.
Indignor quidquam reprehendi, non quia crassè
Compositum, illepidève putetur, sed quia nuper;
Nec veniam antiquis, sed honorem et præmia posci.
Rectè necne crocum floresque perambulet Attæ
Fabula, si dubitem; clament periisse pudorem
Cuncti penè patres, ea cùm reprehendere coner,
Quæ gravis Æsopus, quæ doctus Roscius egit:
Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt;
Vel quia turpe putant parere minoribus, et, quæ
Imberbes didicere, senes perdenda fateri.
Jam Saliare Numæ carmen qui laudat, et illud,
Quod mecum ignorat, solus vult scire videri;
Ingeniis non ille favet, plauditque sepultis,

Noſtra ſed impugnat, nos noſtraque lividus odit.
Quòd ſi tam Græcis novitas inviſa fuiſſet,
Quàm nobis; quid nunc eſſet vetus? aut quid haberet,
Quod legeret tereretque viritim publicus uſus?
Ut primum poſitis nugari Græcia bellis
Cœpit, et in vitium fortunâ labier æquâ;
Nunc athletarum ſtudiis, nunc arſit equorum;
Marmoris, aut eboris fabros, aut æris amavit;
Suſpendit pictâ vultum mentemque tabellâ;
Nunc tibicinibus, nunc eſt gaviſa tragœdis:
Sub nutrice puella velut ſi luderet infans,
Quod cupidè petiit, maturè plena reliquit.
Quid placet, aut odio eſt, quod non mutabile credas?
Hoc paces habuere bonæ, ventique ſecundi.
Romæ dulce diu fuit et ſolenne, reclusâ
Manè domo vigilare, clienti promere jura,
Cautos nominibus certis expendere nummos,
Majores audire, minori dicere, per quæ
Creſcere res poſſet, minui damnoſa libido.
Mutavit mentem populus levis, et calet uno
Scribendi ſtudio: pueri patreſque ſeveri
Fronde comas vincti cœnant, et carmina dictant.
Ipſe ego, qui nullos me affirmo ſcribere verſus,
Invenior Parthis mendacior, et priùs orto
Sole, vigil calamum, et chartas, et ſcrinia poſco.
Navem agere ignarus navis timet: abrotonum ægro
Non audet, niſi qui didicit, dare: quod medicorum eſt,
Promittunt medici: tractant fabrilia fabri:
Scribimus indocti doctique poëmata paſſim.
Hic error tamen et levis hæc inſania quantas
Virtutes habeat, ſic collige: vatis avarus
Non temere eſt animus: verſus amat, hoc ſtudet unum;
Detrimenta, fugas ſervorum, incendia ridet;
Non fraudem ſocio, puerove incogitat ullam
Pupillo; vivit ſiliquis, et pane ſecundo;
Militiæ quanquam piger et malus, utilis urbi;
Si das hoc, parvis quoque rebus magna juvari:
Os tenerum pueri balbumque poëta figurat;
Torquet ab obſcœnis jam nunc ſermonibus aurem;
Mox etiam pectus præceptis format amicis,
Aſperitatis et invidiæ corrector et iræ;
Rectè facta refert; orientia tempora notis

Inſtruit

Inſtruit exemplis; inopem ſolatur et ægrum.
Caſtis cum pueris ignara puella mariti
Diſceret unde preces, vatem ni Muſa dediſſet?
Poſcit opem chorus, et præſentia numina ſentit;
Cœleſtes implorat aquas doctâ prece blandus;
Avertit morbos, metuenda pericula pellit;
Impetrat et pacem, et locupletem frugibus annum.
Carmine Dî ſuperi placantur, carmine Manes.
Agricolæ priſci, fortes, parvoque beati,
Condita poſt frumenta, levantes tempore feſto
Corpus et ipſum animum ſpe finis dura ferentem,
Cum ſociis operum, et pueris, et conjuge fidâ,
Tellurem porco, Sylvanum lacte piabant,
Floribus et vino Genium memorem brevis ævi.
Feſcennina per hunc inventa licentia morem
Verſibus alternis opprobria ruſtica fudit;
Libertaſque recurrentes accepta per annos
Luſit amabiliter: donec jam ſævus apertam
In rabiem verti cœpit jocus, et per honeſtas
Ire domos impune minax. doluere cruento
Dente laceſſiti: fuit intactis quoque cura
Conditione ſuper communi: quin etiam lex
Pœnaque lata, malo quæ nollet carmine quemquam
Deſcribi. vertêre modum, formidine fuſtis
Ad bene dicendum delectandumque reducti.
Græcia capta ferum victorem cepit, et artes
Intulit agreſti Latio. ſic horridus ille
Defluxit numerus Saturnius, et grave virus
Munditiæ pepulere: ſed in longum tamen ævum
Manſerunt, hodieque manent, veſtigia ruris.
Serus enim Græcis admovit acumina chartis;
Et poſt Punica bella quietus, quærere cœpit,
Quid Sophocles et Theſpis et Æſchylus utile ferrent:
Tentavit quoque rem ſi dignè vertere poſſet;
Et placuit ſibi, naturâ ſublimis, et acer:
Nam ſpirat tragicum ſatis, et feliciter audet:
Sed turpem putat in ſcriptis metuitque lituram.
Creditur, ex medio quia res arceſſit, habere
Sudoris minimum; ſed habet Comœdia tanto
Plus oneris, quanto veniæ minus. aſpice, Plautus
Quo pacto partes tutetur amantis ephebi,
Ut patris attenti, lenonis ut inſidioſi;

Quantus

Quantus ſit Doſſennus edacibus in paraſitis;
Quàm non aſtricto percurrat pulpita ſocco:
Geſtit enim nummum in loculos demittere; poſt hoc
Securus, cadat, an recto ſtet fabula talo.
Quem tulit ad ſcenam ventoſo gloria curru,
Exanimat lentus ſpectator, ſedulus inflat:
Sic leve, ſic parvum eſt, animum quod laudis avarum
Subruit aut reficit. valeat res ludicra, ſi me
Palma negata macrum, donata reducit opimum.
Sæpe etiam audacem fugat hoc terretque poëtam;
Quod numero plures, virtute et honore minores,
Indocti, ſtolidique, et depugnare parati,
Si diſcordet eques, media inter carmina poſcunt
Aut urſum aut pugiles: his nam plebecula gaudet.
Verùm equitis quòque jam migravit ab aure voluptas
Omnis, ad incertos oculos, et gaudia vana.
Quattuor aut plures aulæa premuntur in horas;
Dum fugiunt equitum turmæ, peditumque catervæ:
Mox trahitur manibus regum fortuna retortis;
Effeda feſtinant, pilenta, petorrita, naves;
Captivum portatur ebur, captiva Corinthus.
Si foret in terris, rideret Democritus; ſeu
Diverſum confuſa genus panthera camelo,
Sive elephas albus vulgi converteret ora:
Spectaret populum ludis attentiùs ipſis,
Ut ſibi præbentem mimo ſpectacula plura:
Scriptores autem narrare putaret aſello
Fabellam ſurdo. nam quæ pervincere voces
Evaluere ſonum, referunt quem noſtra theatra?
Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuſcum;
Tanto cum ſtrepitu ludi ſpectantur, et artes,
Divitiæque peregrinæ: quibus oblitus actor
Cùm ſtetit in ſcenâ, concurrit dextera lævæ.
Dixit adhuc aliquid? nil ſanè. quid placet ergo?
Lana Tarentino violas imitata veneno.
Ac ne fortè putes, me, quæ facere ipſe recuſem,
Cùm rectè tractent alii, laudare malignè;
Ille per extentum funem mihi poſſe videtur
Ire poëta, meum qui pectus inaniter angit,
Irritat, mulcet, falſis terroribus implet,
Ut magus; et modò me Thebis, modò ponit Athenis.
Verùm age, et his, qui ſe lectori credere malunt,

Quàm

Quàm ſpectatoris faſtidia ferre ſuperbi,
Curam redde brevem; ſi munus Apolline dignum
Vis complere libris, et vatibus addere calcar,
Ut ſtudio majore petant Helicona virentem.
Multa quidem nobis facimus mala ſæpe poëtæ,
(Ut vineta egomet cædam mea) cùm tibi librum
Solicito dãmus, aut feſſo: cùm lædimur, unum
Si quis amicorum eſt auſus reprendere verſum:
Cùm loca jam recitata revolvimus irrevocati:
Cum lamentamur non apparere labores
Noſtros, et tenui deducta poëmata filo:
Cum ſperamus eò rem venturam, ut ſimul atque
Carmina reſcieris nos fingere, commodus ultro
Arceſſas, et egere vetes, et ſcribere cogas.
Sed tamen eſt operæ pretium cognoſcere, quales
Ædituos habeat belli ſpectata domique
Virtus, indigno non committenda poëtæ:
Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
Chœrilus, incultis qui verſibus et malè natis
Rettulit acceptos, regale numiſma, Philippos.
Sed veluti tractata notam labemque remittunt
Atramenta, ferè ſcriptores carmine fœdo
Splendida facta linunt. idem rex ille, poëma
Qui tam ridiculum tam carè prodigus emit;
Edicto vetuit, ne quis ſe, præter Apellem,
Pingeret, aut alius Lyſippo duceret æra
Fortis Alexandri vultum ſimulantia: quòd ſi
Judicium ſubtile videndis artibus illud
Ad libros, et ad hæc Muſarum dona vocares;
Bœotum in craſſo jurares aëre natum.
At neque dedecorant tua de ſe judicia, atque
Munera, quæ multâ dantis cum laude tulerunt,
Dilecti tibi Virgilius Variuſque poëtæ;
Nec magis expreſſi vultus per ahenea ſigna,
Quàm per vatis opus mores animique virorum
Clarorum apparent: nec ſermones ego mallem
Repentes per humum, quàm res componere geſtas;
Terrarumque ſitus, et flumina dicere, et arces
Montibus impoſitas, et barbara regna, tuiſque
Auſpiciis totum confecta duella per orbem,
Clauſtraque cuſtodem pacis cohibentia Janum,
Et formidatam Parthis, te principe, Romam;

Si

Si quantum cuperem, poſſem quoque. ſed neque parvum
Carmen majeſtas recipit tua, nec meus audet
Rem tentare pudor, quam vires ferre recuſent.
Sedulitas autem, ſtultè quem diligit, urget;
Præcipuè, cùm ſe numeris commendat et arte.
Diſcit enim citiùs, meminitque libentiùs illud
Quod quis deridet, quàm quod probat et veneratur.
Nil moror officium quod me gravat; ac neque ficto
In pejus vultu proponi cereus uſquam,
Nec pravè factis decorari verſibus opto:
Ne rubeam pingui donatus munere, et unà
Cum ſcriptore meo, capsâ porrectus apertâ,
Deferar in vicum vendentem thus et odores,
Et piper, et quidquid chartis amicitur ineptis.

AD JULIUM FLORUM. EPIST. II.

FLORE, bono claroque fidelis amice Neroni,
Si quis fortè velit puerum tibi vendere natum
Tibure vel Gabiis, et tecum ſic agat: Hic et
Candidus, et talos à vertice pulcher ad imos,
Fiet eritque tuus nummorum millibus octo;
Verna miniſteriis ad nutus aptus heriles,
Literulis Græcis imbutus, idoneus arti
Cuilibet: argillâ quidvis imitaberis udâ:
Quin etiam canet indoctum, ſed dulce bibenti.
Multa fidem promiſſa levant, ubi pleniùs æquo
Laudat venales, qui vult extrudere, merces.
Res urget me nulla; meo ſum pauper in ære.
Nemo hoc mangonum faceret tibi: non temere à me
Quivis ferret idem. ſemel hic ceſſavit; et, ut fit,
In ſcalis latuit metuens pendentis habenæ.
Des nummos, excepta nihil te ſi fuga lædat.
Ille ferat pretium, pœnæ ſecurus, opinor.
Prudens emiſti vitioſum: dicta tibi eſt lex.
Inſequeris tamen hunc, et lite moraris iniquâ.
Dixi me pigrum proficiſcenti tibi, dixi
Talibus officiis prope mancum: ne mea ſævus
Jurgares ad te quòd epiſtola nulla veniret.
Quid tum profeci, mecum facientia jura
Si tamen attentas? quereris ſuper hoc etiam, quòd
Exſpectata tibi non mittam carmina mendax.
Luculli miles collecta viatica multis
Ærumnis, laſſus dum noctu ſtertit, ad aſſem
Perdiderat:

Perdiderat: poſt hoc vehemens lupus, et ſibi et hoſti
Iratus pariter, jejunis dentibus acer,
Præſidium regale loco dejecit, ut aiunt,
Summè munito, et multarum divite rerum.
Clarus ob id factum, donis ornatur honeſtis,
Accipit et bis dena ſuper ſeſtertia nummûm.
Fortè ſub hoc tempus caſtellum evertere prætor
Neſcio quod cupiens, hortari cœpit eundem
Verbis, quæ timido quoque poſſent addere mentem:
I bone, quò virtus tua te vocat: i pede fauſto,
Grandia laturus meritorum præmia. quid ſtas?
Poſt hæc ille catus, quantumvis ruſticus, ibit,
Ibit eò, quò vis, qui zonam perdidit, inquit.
Romæ nutriri mihi contigit atque doceri,
Iratus Graiis quantùm nocuiſſet Achilles.
Adjecere bonæ paulo plus artis Athenæ:
Scilicet ut poſſem curvo dignoſcere rectum,
Atque inter ſylvas Academi quærere verum.
Dura ſed emovere loco me tempora grato;
Civiliſque rudem belli tulit æſtus in arma,
Cæſaris Auguſti non reſponſura lacertis.
Unde ſimul primùm me dimiſere Philippi,
Deciſis humilem pennis, inopemque paterni
Et laris et fundi, paupertas impulit audax
Ut verſus facerem: ſed, quod non deſit, habentem,
Quæ poterunt unquam ſatis expurgare cicutæ,
Ni melius dormire putem, quàm ſcribere verſus?
Singula de nobis anni prædantur euntes;
Eripuere jocos, Venerem, convivia, ludum;
Tendunt extorquere poëmata. quid faciam vis?
Denique non omnes eadem mirantur amantque.
Carmine tu gaudes: hic delectatur iambis;
Ille Bioneis ſermonibus, et ſale nigro.
Tres mihi convivæ prope diſſentire videntur,
Poſcentes vario multùm diverſa palato.
Quid dem? quid non dem? renuis tu quod jubet alter:
Quod petis, id ſanè eſt inviſum acidumque duobus.
Præter cætera, me Romæne poëmata cenſes
Scribere poſſe, inter tot curas totque labores?
Hic ſponſum vocat, hic auditum ſcripta, relictis
Omnibus officiis: cubat hic in colle Quirini,
Hic extremo in Aventino; viſendus uterque.

Intervalla

Si quantum cuperem, poſſem quoque. ſed neque parvum
Carmen majeſtas recipit tua, nec meus audet
Rem tentare pudor, quam vires ferre recuſent.
Sedulitas autem, ſtultè quem diligit, urget;
Præcipuè, cùm ſe numeris commendat et arte.
Diſcit enim citiùs, meminitque libentiùs illud
Quod quis deridet, quàm quod probat et veneratur.
Nil moror officium quod me gravat; ac neque ficto
In pejus vultu proponi cereus uſquam,
Nec pravè factis decorari verſibus opto:
Ne rubeam pingui donatus munere, et unà
Cum ſcriptore meo, capsâ porrectus apertâ,
Deferar in vicum vendentem thus et odores,
Et piper, et quidquid chartis amicitur ineptis.

AD JULIUM FLORUM. EPIST. II.

FLORE, bono claroque fidelis amice Neroni,
Si quis fortè velit puerum tibi vendere natum
Tibure vel Gabiis, et tecum ſic agat: Hic et
Candidus, et talos à vertice pulcher ad imos,
Fiet eritque tuus nummorum millibus octo;
Verna miniſteriis ad nutus aptus heriles,
Literulis Græcis imbutus, idoneus arti
Cuilibet: argillâ quidvis imitaberis udâ:
Quin etiam canet indoctum, ſed dulce bibenti.
Multa fidem promiſſa levant, ubi pleniùs æquo
Laudat venales, qui vult extrudere, merces.
Res urget me nulla; meo ſum pauper in ære.
Nemo hoc mangonum faceret tibi: non temere à me
Quivis ferret idem. ſemel hic ceſſavit; et, ut fit,
In ſcalis latuit metuens pendentis habenæ.
Des nummos, excepta nihil te ſi fuga lædat.
Ille ferat pretium, pœnæ ſecurus, opinor.
Prudens emiſti vitioſum: dicta tibi eſt lex.
Inſequeris tamen hunc, et lite moraris iniquâ.
Dixi me pigrum proficiſcenti tibi, dixi
Talibus officiis prope mancum: ne mea ſævus
Jurgares ad te quòd epiſtola nulla veniret.
Quid tum profeci, mecum facientia jura
Si tamen attentas? quereris ſuper hoc etiam, quòd
Exſpectata tibi non mittam carmina mendax.
Luculli miles collecta viatica multis
Ærumnis, laſſus dum noctu ſtertit, ad aſſem
Perdiderat:

Perdiderat: poſt hoc vehemens lupus, et ſibi et hoſti
Iratus pariter, jejunis dentibus acer,
Præſidium regale loco dejecit, ut aiunt,
Summè munito, et multarum divite rerum.
Clarus ob id factum, donis ornatur honeſtis,
Accipit et bis dena ſuper ſeſtertia nummûm.
Fortè ſub hoc tempus caſtellum evertere prætor
Neſcio quod cupiens, hortari cœpit eundem
Verbis, quæ timido quoque poſſent addere mentem:
I bone, quò virtus tua te vocat: i pede fauſto,
Grandia laturus meritorum præmia. quid ſtas?
Poſt hæc ille catus, quantumvis ruſticus, ibit,
Ibit eò, quò vis, qui zonam perdidit, inquit.
Romæ nutriri mihi contigit atque doceri,
Iratus Graiis quantùm nocuiſſet Achilles.
Adjecere bonæ paulo plus artis Athenæ:
Scilicet ut poſſem curvo dignoſcere rectum,
Atque inter ſylvas Academi quærere verum.
Dura ſed emovere loco me tempora grato;
Civiliſque rudem belli tulit æſtus in arma,
Cæſaris Auguſti non reſponſura lacertis.
Unde ſimul primùm me dimiſere Philippi,
Deciſis humilem pennis, inopemque paterni
Et laris et fundi, paupertas impulit audax
Ut verſus facerem: ſed, quod non deſit, habentem,
Quæ poterunt unquam ſatis expurgare cicutæ,
Ni melius dormire putem, quàm ſcribere verſus?
Singula de nobis anni prædantur euntes;
Eripuere jocos, Venerem, convivia, ludum;
Tendunt extorquere poëmata. quid faciam vis?
Denique non omnes eadem mirantur amantque.
Carmine tu gaudes: hic delectatur iambis;
Ille Bioneis ſermonibus, et ſale nigro.
Tres mihi convivæ prope diſſentire videntur,
Poſcentes vario multùm diverſa palato.
Quid dem? quid non dem? renuis tu quod jubet alter:
Quod petis, id ſanè eſt inviſum acidumque duobus.
Præter cætera, me Romæne poëmata cenſes
Scribere poſſe, inter tot curas totque labores?
Hic ſponſum vocat, hic auditum ſcripta, relictis
Omnibus officiis: cubat hic in colle Quirini,
Hic extremo in Aventino; viſendus uterque.

Intervalla

Intervalla vides humanè commoda. verùm
Puræ ſunt plateæ, nihil ut meditantibus obſtet.
Feſtinat calidus mulis gerulíſque redemtor:
Torquet nunc lapidem, nunc ingens machina tignum:
Triſtia robuſtis luctantur funera plauſtris:
Hac rabioſa fugit canis, hac lutulenta ruit ſus.
I nunc, et verſus tecum meditare canoros.
Scriptorum chorus omnis amat nemus, et fugit urbes,
Rite cliens Bacchi ſomno gaudentis et umbrâ.
Tu me inter ſtrepitus nocturnos atque diurnos
Vis canere, et contacta ſequi veſtigia vatum?
Ingenium, ſibi quod vacuas deſumſit Athenas,
Et ſtudiis annos ſeptem dedit, inſenuitque
Libris et curis, ſtatuâ taciturnius exit
Plerumque, et riſu populum quatit: hìc ego rerum
Fluctibus in mediis, et tempeſtatibus urbis,
Verba lyræ motura ſonum connectere digner?
Frater erat Romæ conſulti rhetor; ut alter
Alterius ſermone meros audiret honores:
Gracchus ut hic illi foret, hic ut Mucius illi.
Qui minùs argutos vexat furor iſte poëtas?
Carmina compono, hic elegos; mirabile viſu,
Cælatumque novem Muſis opus. aſpice primùm,
Quanto cum faſtu, quanto molimine circum-
ſpectemus vacuam Romanis vatibus ædem.
Mox etiam (ſi fortè vacas) ſequere, et procul audi,
Quid ferat, et quare ſibi nectat uterque coronam.
Cædimur, et totidem plagis conſumimus hoſtem,
Lento Samnites ad lumina prima duello.
Diſcedo Alcæus puncto illius; ille meo quis?
Quis, niſi Callimachus? ſi plus adpoſcere viſus;
Fit Mimnermus, et optivo cognomine creſcit.
Multa fero, ut placem genus irritabile vatum,
Cùm ſcribo, et ſupplex populi ſuffragia capto:
Idem, finitis ſtudiis, et mente receptâ,
Obturem patulas impunè legentibus aures.
Ridentur mala qui componunt carmina: verùm
Gaudent ſcribentes, et ſe venerantur, et ultro,
Si taceas, laudant quidquid ſcripſere, beati.
At qui legitimum cupiet feciſſe poëma,
Cum tabulis animum cenſoris ſumet honeſti:
Audebit quæcunque parum ſplendoris habebunt,

Et

Et ſinè pondere erunt, et honore indigna ferentur,
Verba movere loco; quamvis invita recedant,
Et verſentur adhuc intra penetralia Veſtæ:
Obſcurata diu populo bonus eruet, atque
Proferet in lucem ſpecioſa vocabula rerum,
Quæ priſcis memorata Catonibus atque Cethegis,
Nunc ſitus informis premit et deſerta vetuſtas:
Adſciſcet nova, quæ genitor produxerit uſus:
Vehemens, et liquidus, puroque ſimillimus amni,
Fundet opes, Latiumque beabit divite linguâ:
Luxuriantia compeſcet: nimis aſpera ſano
Levabit cultu, virtute carentia tollet:
Ludentis ſpeciem dabit; et torquebitur, ut qui
Nunc Satyrum, nunc agreſtem Cyclopa movetur.
Iratulerim ſcriptor delirus inerſque videri,
Dum mea delectent mala me, vel denique fallant,
Quàm ſapere, et ringi. fuit haud ignobilis Argis,
Qui ſe credebat miros audire tragœdos,
In vacuo lætus ſeſſor plauſorque theatro:
Cætera qui vitæ ſervaret munia recto
More; bonus ſanè vicinus, amabilis hoſpes,
Comis in uxorem, poſſet qui ignoſcere ſervis,
Et ſigno læſo non inſanire lagenæ:
Poſſet qui rupem, et puteum vitare patentem.
Hic ubi cognatorum opibus curiſque refectus,
Expulit elleboro morbum bilemque meraco,
Et redit ad ſeſe: Pol me occidiſtis, amici,
Non ſervâſtis, ait; cui ſic extorta voluptas,
Et demtus per vim mentis gratiſſimus error.
Nimirum ſapere eſt abjectis utile nugis,
Et tempeſtivum pueris concedere ludum;
Ac non verba ſequi fidibus modulanda Latinis,
Sed veræ numeroſque modoſque ediſcere vitæ.
Quocirca mecum loquor hæc, tacituſque recordor:
Si tibi nulla ſitim finiret copia lymphæ,
Narrares medicis: quòd quanto plura parâſti,
Tanto plura cupis, nulline faterier audes?
Si vulnus tibi monſtratâ radice vel herbâ
Non fieret levius, fugeres radice vel herbâ
Proficiente nihil curarier: audieras, cui
Rem Di donarent, illi decedere pravam
Stultitiam; et cùm ſis nihilo ſapientior, ex quo

Plenior

Plenior es, tamen uteris monitoribus iisdem?
At si divitiæ prudentem reddere possent,
Si cupidum timidumque minùs te; nempe ruberes,
Viveret in terris te si quis avarior uno.
Si proprium est, quod quis libra mercatus et ære est,
Quædam (si credis consultis) mancipat usus:
Qui te pascit ager, tuus est; et villicus Orbi,
Cùm segetes occat, tibi mox frumenta daturus,
Te dominum sentit. das nummos; accipis uvam,
Pullos, ova, cadum temeti: nempe modo isto
Paulatim mercaris agrum, fortasse trecentis,
Aut etiam supra, nummorum millibus emtum.
Quid refert, vivas numerato nuper, an olim?
Emtor Aricini quondam, Veientis et arvi,
Emtum cœnat olus, quamvis aliter putat; emtis
Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
Sed vocat usque suum, quà populus adsita certis
Limitibus vicina refigit jurgia; tanquam
Sit proprium quidquam, puncto quod mobilis horæ,
Nunc prece, nunc pretio, nunc vi, nunc sorte suprema,
Permutet dominos, et cedat in altera jura.
Sic, quia perpetuus nulli datur usus, et hæres
Hæredem alterius, velut unda supervenit undam;
Quid vici prosunt, aut horrea? quidve Calabris
Saltibus adjecti Lucani; si metit Orcus
Grandia cum parvis, non exorabilis auro?
Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellas,
Argentum, vestes Gætulo murice tinctas,
Sunt qui non habeant; est qui non curet habere.
Cur alter fratrum cessare, et ludere, et ungi
Præferat Herodis palmetis pinguibus; alter
Dives et importunus, ad umbram lucis ab ortu,
Sylvestrem flammis et ferro mitiget agrum,
Scit Genius, natale comes qui temperat astrum,
Naturæ Deus humanæ, mortalis in unum-
quodque caput, vultu mutabilis, albus, et ater.
Utar, et ex modico, quantum res poscet, acervo
Tollam: nec metuam, quid de me judicet hæres,
Quòd non plura datis invenerit. et tamen idem
Scire volam, quantùm simplex hilarisque nepoti
Discrepet, et quantum discordet parcus avaro.
Distat enim, spargas tua prodigus, an neque sumtum

Invitus facias, neque plura parare labores;
Ac potiùs, puer ut feſtis Quinquatribus olim,
Exiguo gratoque fruaris tempore raptim.
Pauperies immunda domûs procul abſit. ego, utrùm
Nave ferar magnâ an parvâ; ferar unus et idem.
Non agimur tumidis velis Aquilone ſecundo:
Non tamen adverſis ætatem ducimus Auſtris.
Viribus, ingenio, ſpecie, virtute, loco, re,
Extremi primorum, extremis uſque priores.
Non es avarus: abi. quid? cætera jam ſimul iſto
Cum vitio fugêre? caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine et irâ?
Somnia, terrores magicos, miracula, ſagas,
Nocturnos Lemures, portentaque Theſſala rides?
Natales gratè numeras? ignoſcis amicis?
Lenior et melior fis accedente ſenectâ?
Quid te exemta juvat ſpinis de pluribus una?
Vivere ſi rectè neſcis, decede peritis.
Luſiſti ſatìs, ediſti ſatìs, atque bibiſti:
Tempus abire tibi eſt: ne potum largiùs æquo
Rideat, et pulſet laſciva decentiùs ætas.

Q. HORATII FLACCI
DE
ARTE POETICA
LIBER.

AD PISONES.

HUMANO capiti cervicem pictor equinam
Jungere si velit, et varias inducere plumas,
Undique collatis membris, ut turpiter atrum
Desinat in piscem mulier formosa superne;
Spectatum admissi risum teneatis amici?
Credite, Pisones, isti tabulæ fore librum
Persimilem, cujus, velut ægri somnia, vanæ
Fingentur species: ut nec pes, nec caput uni
Reddatur formæ. pictoribus atque poetis
Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.
Scimus, et hanc veniam petimusque damusque vicissim:
Sed non ut placidis coëant immitia; non ut
Serpentes avibus geminentur, tigribus agni.
Incœptis gravibus plerumque et magna professis,
Purpureus, latè qui splendeat, unus et alter
Assuitur pannus; cùm lucus, et ara Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,
Aut flumen Rhenum, aut pluvius describitur arcus.
Sed nunc non erat his locus: et fortasse cupressum
Scis simulare: quid hoc, si fractis enatat exspes
Navibus, ære dato qui pingitur? amphora cœpit
Institui: currente rotâ cur urceus exit?
Denique sit quod vis simplex duntaxat et unum.
Maxima pars vatum (pater, et juvenes patre digni)
Decipimur specie recti. brevis esse laboro,
Obscurus fio. sectantem levia, nervi

Deficiunt

Deficiunt animique: profeſſus grandia, turget:
Serpit humi, tutus nimium, timiduſque procellæ:
Qui variare cupit rem prodigialiter unam,
Delphinum ſilvis appingit, fluctibus aprum.
In vitium ducit culpæ fuga, ſi caret arte.
Æmilium circa ludum faber imus et ungues
Exprimet, et molles imitabitur ære capillos;
Infelix operis ſummâ, quia ponere totum
Neſciet. hunc ego me, ſi quid componere curem,
Non magis eſſe velim, quàm pravo vivere naſo,
Spectandum nigris oculis, nigroque capillo.
Sumite materiam veſtris, qui ſcribitis, æquam
Viribus; et verſate diu, quid ferre recuſent,
Quid valeant humeri. cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deſeret hunc, nec lucidus ordo.
Ordinis hæc virtus erit, et venus, aut ego fallor,
Ut jam nunc dicat, jam nunc debentia dici
Pleraque differat, et præſens in tempus omittat;
Hoc amet, hoc ſpernat promiſſi carminis auctor.
In verbis etiam tenuis cautuſque ſerendis,
Dixeris egregiè, notum ſi callida verbum
Reddiderit junctura novum. ſi fortè neceſſe eſt
Indiciis monſtrare recentibus abdita rerum;
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Continget, dabiturque licentia ſumta pudenter:
Et nova fictaque nuper habebunt verba fidem, ſi
Græco fonte cadent, parcè detorta. quid autem
Cæcilio Plautoque dabit Romanus, ademtum
Virgilio Varioque? ego cur, acquirere pauca
Si poſſum, invideor; cùm lingua Catonis et Ennî
Sermonem patrium ditaverit, et nova rerum
Nomina protulerit? licuit, ſemperque licebit
Signatum præſente notâ producere nomen.
Ut ſilvæ foliis pronos mutantur in annos;
Prima cadunt: ita verborum vetus interit ætas,
Et juvenum ritu florent modò nata, vigentque.
Debemur morti nos noſtraque: ſive receptus
Terrâ Neptunus claſſes Aquilonibus arcet,
Regis opus; ſteriliſque diu palus, aptaque remis
Vicinas urbes alit, et grave ſentit aratrum:
Seu curſum mutavit iniquum frugibus amnis,
Doctus iter melius. mortalia facta peribunt:

Nedum

Nedum ſermonum ſtet honos, et gratia vivax.
Multa renaſcentur, quæ jam cecidere; cadentque,
Quæ nunc ſunt in honore vocabula, ſi volet uſus;
Quem penès arbitrium eſt, et jus, et norma loquendi.
Res geſtæ regumque ducumque, et triſtia bella,
Quo ſcribi poſſent numero, monſtravit Homerus.
Verſibus impariter junctis querimonia primùm,
Poſt etiam incluſa eſt voti ſententia compos.
Quis tamen exiguos elegos emiſerit auctor,
Grammatici certant, et adhuc ſub judice lis eſt.
Archilochum proprio rabies armavit iambo.
Hunc ſocci cepere pedem, grandeſque cothurni,
Alternis aptum ſermonibus, et populares
Vincentem ſtrepitus, et natum rebus agendis.
Muſa dedit fidibus Divos, pueroſque Deorum,
Et pugilem victorem, et equum certamine primum,
Et juvenum curas, et libera vina referre.
Deſcriptas ſervare vices operumque colores,
Cur ego, ſi nequeo ignoroque, poëta ſalutor?
Cur neſcire, pudens pravè, quàm diſcere malo?
Verſibus exponi tragicis res comica non vult:
Indignatur item privatis ac prope ſocco
Dignis carminibus narrari cœna Thyeſtæ.
Singula quæque locum teneant ſortita decenter.
Interdum tamen et vocem comœdia tollit,
Iratuſque Chremes tumido delitigat ore:
Et tragicus plerumque dolet ſermone pedeſtri.
Telephus et Peleus, cùm pauper et exul uterque,
Projicit ampullas et ſeſquipedalia verba;
Si curat cor ſpectantis tetigiſſe querelâ.
Non ſatis eſt pulchra eſſe poëmata; dulcia ſunto,
Et quocunque volent, animum auditoris agunto.
Ut ridentibus arrident, ita flentibus adſunt
Humani vultus. ſi vis me flere, dolendum eſt
Primùm ipſi tibi; tunc tua me infortunia lædent,
Telephe, vel Peleu: malè ſi mandata loqueris,
Aut dormitabo, aut ridebo. triſtia mœſtum
Vultum verba decent; iratum, plena minarum;
Ludentem, laſciva; ſeverum, ſeria dictu.
Format enim natura priùs nos intus ad omnem
Fortunarum habitum; juvat, aut impellit ad iram,
Aut ad humum mœrore gravi deducit, et angit:

Pòſt effert animi motus interprete linguâ.
Si dicentis erunt fortunis abſona dicta,
Romani tollent equites peditesque cachinnum.
Intererit multum, Divusne loquatur, an Heros;
Maturusne senex, an adhuc florente juventâ
Fervidus; an matrona potens, an sedula nutrix;
Mercatorne vagus, cultorne virentis agelli;
Colchus, an Assyrius; Thebis nutritus, an Argis.
Aut famam sequere, aut sibi convenientia finge
Scriptor. honoratum si fortè reponis Achillem;
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
Jura neget sibi nata, nihil non arroget armis.
Sit Medea ferox invictaque, flebilis Ino,
Perfidus Ixion, Io vaga, tristis Orestes.
Si quid inexpertum scenæ committis, et audes
Personam formare novam; servetur ad imum
Qualis ab incœpto processerit, et sibi constet.
Difficile est propriè communia dicere: tuque
Rectiùs Iliacum carmen deducis in actus,
Quàm si proferres ignota indictaque primus.
Publica materies privati juris erit, si
Non circa vilem patulumque moraberis orbem;
Nec verbum verbo curabis reddere fidus
Interpres; nec desilies imitator in arctum,
Unde pedem proferre pudor vetet, aut operis lex.
Nec sic incipies, ut scriptor cyclicus olim:
Fortunam Priami cantabo, et nobile bellum.
Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?
Parturient montes, nascetur ridiculus mus.
Quanto rectiùs hic, qui nil molitur ineptè?
Dic mihi, Musa, virum, captæ post tempora Trojæ,
Qui mores hominum multorum vidit, et urbes.
Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
Cogitat, ut speciosa dehinc miracula promat,
Antiphaten, Scyllamque, et cum Cyclope Charybdim.
Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
Nec gemino bellum Trojanum orditur ab ovo:
Semper ad eventum festinat; et in medias res,
Non secus ac notas, auditorem rapit: et quæ
Desperat tractata nitescere posse, relinquit:
Atque ita mentitur, sic veris falsa remiscet,
Primo ne medium, medio ne discrepet imum.

Tu,

Tu, quid ego et populus mecum desideret, audi.
Si plausoris eges aulæa manentis, et usque
Sessuri, donec cantor, vos plaudite, dicat;
Ætatis cujusque notandi sunt tibi mores,
Mobilibusque decor naturis dandus, et annis.
Reddere qui voces jam scit puer, et pede certo
Signat humum; gestit paribus colludere, et iram
Colligit ac ponit temere, et mutatur in horas.
Imberbis juvenis, tandem custode remoto,
Gaudet equis, canibusque, et aprici gramine campi;
Cereus in vitium flecti, monitoribus asper,
Utilium tardus provisor, prodigus æris,
Sublimis, cupidusque, et amata relinquere pernix.
Conversis studiis, ætas animusque virilis
Quærit opes et amicitias, inservit honori;
Commisisse cavet quod mox mutare laboret.
Multa senem circumveniunt incommoda; vel quòd
Quærit, et inventis miser abstinet, ac timet uti;
Vel quòd res omnes timidè gelidéque ministrat,
Dilator, spe longus, iners, aviduſque futuri,
Difficilis, querulus, laudator temporis acti
Se puero, censor castigatorque minorum.
Multa ferunt anni venientes commoda secum,
Multa recedentes adimunt. ne forte seniles
Mandentur juveni partes, pueroque viriles;
Semper in adjunctis, ævoque morabimur aptis.
Aut agitur res in scenis, aut acta refertur.
Segnius irritant animos demissa per aurem,
Quàm quæ sunt oculis subjecta fidelibus, et quæ
Ipse sibi tradit spectator. non tamen intus
Digna geri, promes in scenam: multaque tolles
Ex oculis, quæ mox narret facundia præsens.
Nec pueros coram populo Medea trucidet;
Aut humana palàm coquat exta nefarius Atreus;
Aut in avem Progne vertatur, Cadmus in anguem.
Quodcunque ostendis mihi sic, incredulus odi.
Neve minor, neu sit quinto productior actu
Fabula, quæ posci vult, et spectata reponi.
Nec Deus intersit, nisi dignus vindice nodus
Inciderit: nec quarta loqui persona laboret.
Actoris partes chorus, officiumque virile
Defendat: neu quid medios intercinat actus,

Quod

Quod non propoſito conducat, et hæreat aptè.
Ille bonis faveatque et conſilietur amicè,
Et regat iratos, et amet peccare timentes:
Ille dapes laudet menſæ brevis, ille ſalubrem
Juſtitiam, legeſque, et apertis otia portis:
Ille tegat commiſſa, Deoſque precetur, et oret,
Ut redeat miſeris, abeat fortuna ſuperbis.
Tibia non, ut nunc, orichalco vincta, tubæque
Æmula; ſed tenuis, ſimplexque foramine pauco
Aſpirare, et adeſſe choris erat utilis, atque
Nondum ſpiſſa nimis complere ſedilia flatu:
Quò ſanè populus numerabilis, utpote parvus,
Et frugi, caſtuſque, verecunduſque coïbat.
Poſtquam cœpit agros extendere victor, et urbem
Latior amplecti murus, vinoque diurno
Placari Genius feſtis impunè diebus;
Acceſſit numeriſque modiſque licentia major.
Indoctus quid enim ſaperet liberque laborum
Ruſticus urbano confuſus, turpis honeſto?
Sic priſcæ motumque et luxuriam addidit arti
Tibicen, traxitque vagus per pulpita veſtem:
Sic etiam fidibus voces crevere ſeveris,
Et tulit eloquium inſolitum facundia præceps:
Utiliumque ſagax rerum, et divina futuri,
Sortilegis non diſcrepuit ſententia Delphis.
Carmine qui tragico vilem certavit ob hircum,
Mox etiam agreſtes Satyros nudavit, et aſper
Incolumi gravitate jocum tentavit: eò quòd
Illecebris erat et gratâ novitate morandus
Spectator, functuſque ſacris, et potus, et exlex.
Verùm ita riſores, ita commendare dicaces
Conveniet Satyros, ita vertere ſeria ludo,
Ne, quicunque Deus, quicunque adhibebitur Heros,
Regali conſpectus in auro nuper et oſtro,
Migret in obſcuras humili ſermone tabernas,
Aut, dum vitat humum, nubes et inania captet.
Effutire leves indigna tragœdia verſus:
Ut feſtis matrona moveri juſſa diebus,
Intererit Satyris paulùm pudibunda protervis.
Non ego inornata, et dominantia nomina ſolùm,
Verbaque, Piſones, Satyrorum ſcriptor amabo:
Nec ſic enitar tragico differre colori,

Ut nihil interſit, Davuſne loquatur, et audax
Pythias, emuncto lucrata Simone talentum;
An cuſtos famuluſque Dei Silenus alumni.
Ex noto fictum carmen ſequar: ut ſibi quivis
Speret idem; ſudet multùm, fruſtraque laboret
Auſus idem. tantùm ſeries junctura pollet:
Tantùm de medio ſumtis accedit honoris.
Silvis deducti caveant, me judice, Fauni,
Ne velut innati triviis, ac penè forenſes,
Aut nimiùm teneris juvenentur verſibus unquam,
Aut immunda crepent, ignominioſaque dicta.
Offenduntur enim, quibus eſt equus, et pater, et res:
Nec, ſi quid fricti ciceris probat et nucis emtor,
Æquis accipiunt animis, donantve coronâ.
Syllaba longa brevi ſubjecta, vocatur iambus,
Pes citus: unde etiam trimetris accreſcere juſſit
Nomen iambeis, cùm ſenos redderet ictus,
Primus ad extremum ſimilis ſibi. non ita pridem,
Tardior ut paulò graviorque veniret ad aures,
Spondeos ſtabiles in jura paterna recepit
Commodus et patiens; non ut de ſede ſecundâ
Cederet aut quartâ ſocialiter. hic et in Accî
Nobilibus trimetris apparet rarus, et Ennî.
In ſcenam miſſus magno cum pondere verſus
Aut operæ celeris nimiùm, curâque carentis,
Aut ignoratæ premit artis crimine turpi;
Non quivis videt immodulata poëmata judex:
Et data Romanis venia eſt indigna poëtis.
Idcircone vager, ſcribamque licenter? an omnes
Viſuros peccata putem mea, tutus, et intra
Spem veniæ cautus? vitavi denique culpam,
Non laudem merui. vos exemplaria Græca
Nocturnâ verſate manu, verſate diurnâ.
At noſtri proavi Plautinos et numeros et
Laudavere ſales; nimiùm patienter utrumque,
Ne dicam ſtultè, mirati; ſi modò ego et vos
Scimus inurbanum lepido ſeponere dicto,
Legitimumque ſonum digitis callemus, et aure.
Ignotum tragicæ genus inveniſſe Camœnæ
Dicitur, et plauſtris vexiſſe poëmata Theſpis,
Quæ canerent agerentque perunctî fæcibus ora.
Poſt hunc perſonæ pallæque repertor honeſtæ

Æſchylus

Æschylus, et modicis instravit pulpita tignis,
Et docuit magnumque loqui, nitique cothurno.
Successit vetus his comœdia, non sinè multâ
Laude: sed in vitium libertas excidit, et vim
Dignam lege regi: lex est accepta, chorusque
Turpiter obticuit, sublato jure nocendi.
Nil intentatum nostri liquere poëtæ,
Nec minimum meruere decus, vestigia Græca
Ausi deserere, et celebrare domestica facta,
Vel qui prætextas, vel qui docuere togatas.
Nec virtute foret clariusve potentius armis,
Quàm linguâ, Latium, si non offenderet unumquemque poëtarum limæ labor, et mora. vos, ô
Pompilius sanguis, carmen reprehendite, quod non
Multa dies et multa litura coërcuit, atque
Perfectum decies non castigavit ad unguem.
Ingenium misera quia fortunatius arte
Credit, et excludit sanos Helicone poëtas
Democritus; bona pars non ungues ponere curat,
Non barbam: secreta petit loca, balnea vitat.
Nanciscetur enim pretium nomenque poëtæ,
Si tribus Anticyris caput insanabile, nunquam
Tonsori Licino commiserit. ô ego lævus,
Qui purgor bilem sub verni temporis horam!
Non alius faceret meliora poëmata: verùm
Nil tanti est. ergo fungar vice cotis, acutum
Reddere quæ ferrum valet, exsors ipsa secandi:
Munus et officium, nil scribens ipse, docebo;
Unde parentur opes; quid alat formetque poëtam;
Quid deceat, quid non; quò virtus, quò ferat error.
Scribendi rectè, sapere est et principium et fons.
Rem tibi Socraticæ poterunt ostendere chartæ:
Verbaque provisam rem non invita sequentur.
Qui didicit patriæ quid debeat, et quid amicis,
Quo sit amore parens, quo frater amandus, et hospes,
Quod sit conscripti, quod judicis officium, quæ
Partes in bellum missi ducis; ille profectò
Reddere personæ scit convenientia cuique.
Respicere exemplar vitæ morumque jubebo
Doctum imitatorem, et veras hinc ducere voces.
Interdùm speciosa locis, morataque rectè
Fabula, nullius Veneris, sinè pondere et arte,

Valdius

Valdiùs oblectat populum, meliùſque moratur,
Quàm verſus inopes rerum nugæque canoræ.
Graiis ingenium, Graiis dedit ore rotundo
Muſa loqui, præter laudem nullius avaris.
Romani pueri longis rationibus aſſem
Diſcunt in partes centum diducere. dicat
Filius Albini, ſi de quincunce remota eſt
Uncia, quid ſuperat? poteras dixiſſe - triens. Eu!
Rem poteris ſervare tuam. redit uncia: quid fit?
Semis. ad hæc animos ærugo et cura peculî
Cùm ſemel imbuerit, ſperamus carmina fingi
Poſſe linenda cedro, et levi ſervanda cupreſſo?
Aut prodeſſe volunt, aut delectare poëtæ;
Aut ſimul et jucunda et idonea dicere vitæ.
Quidquid præcipies, eſto brevis: ut citò dicta
Percipiant animi dociles, teneantque fideles.
Omne ſupervacuum pleno de pectore manat.
Ficta voluptatis causâ, ſint proxima veris:
Nec quodcunque volet, poſcat ſibi fabula credi:
Neu pranſæ Lamiæ vivum puerum extrahat alvo.
Centuriæ ſeniorum agitant expertia frugis:
Celſi prætereunt auſtera poëmata Rhamnes.
Omne tulit punctum, qui miſcuit utile dulci,
Lectorem delectando, pariterque monendo.
Hic meret æra liber Soſiis; hic et mare tranſit,
Et longum noto ſcriptori prorogat ævum.
Sunt delicta tamen, quibus ignoviſſe velimus: [mens:
Nam neque chorda ſonum reddit, quem vult manus et
Poſcentique gravem perſæpe remittit acutum;
Nec ſemper feriet quodcunque minabitur arcus.
Verùm ubi plura nitent in carmine, non ego paucis
Offendar maculis, quas aut incuria fudit,
Aut humana parum cavit natura. quid ergo?
Ut ſcriptor ſi peccat idem librarius uſque,
Quamvis eſt monitus, veniâ caret; et citharœdus
Ridetur, chordâ qui ſemper oberrat eâdem:
Sic mihi qui multùm ceſſat, fit Chœrilus ille,
Quem bis terque bonum, cum riſu miror; et idem
Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.
Verùm opere in longo fas eſt obrepere ſomnum.
Ut pictura, poëſis: erit, quæ, ſi propiùs ſtes,
Te capiat magis; et quædam, ſi longiùs abſtes:

Hæc

Hæc amat obſcurum; volet hæc ſub luce videri,
Judicis argutum quæ non formidat acumen:
Hæc placuit ſemel; hæc decies repetita placebit.
O major juvenum, quamvis et voce paternâ
Fingeris ad rectum, et per te ſapis; hoc tibi dictum
Tolle memor: certis medium et tolerabile rebus
Rectè concedi: conſultus juris, et actor
Cauſarum mediocris, abeſt virtute diſerti
Meſſalæ, nec ſcit quantum Caſſellius Aulus;
Sed tamen in pretio eſt: mediocribus eſſe poëtis
Non homines, non Dî, non conceſſere columnæ.
Ut gratas inter menſas ſymphonia diſcors,
Et craſſum unguentum, et Sardo cum melle papaver
Offendunt; poterat duci quia cœna ſinè iſtis:
Sic animis natum inventumque poëma juvandis,
Si paulùm ſummo deceſſit, vergit ad imum.
Ludere qui neſcit, campeſtribus abſtinet armis:
Indoctuſque pilæ, diſcive, trochive, quieſcit,
Ne ſpiſſæ riſum tollant impunè coronæ:
Qui neſcit, verſus tamen audet fingere. quid ni?
Liber et ingenuus, præſertim cenſus equeſtrem
Summam nummorum, vitioque remotus ab omni.
Tu nihil invitâ dices facieſve Minervâ:
Id tibi judicium eſt, ea mens. ſi quid tamen olim
Scripſeris, in Metî deſcendat judicis aures,
Et patris, et noſtras, nonumque prematur in annum.
Membranis intus poſitis, delere licebit
Quod non ediderîs: neſcit vox miſſa reverti.
Silveſtres homines ſacer interpreſque Deorum
Cædibus et victu fœdo deterruit Orpheus;
Dictus ob hoc lenire tigres rabidoſque leones:
Dictus et Amphion, Thebanæ conditor arcis,
Saxa movere ſono teſtudinis, et prece blandâ
Ducere quò vellet. fuit hæc ſapientia quondam,
Publica privatis ſecernere, ſacra profanis;
Concubitu prohibere vago; dare jura maritis;
Oppida moliri; leges incidere ligno.
Sic honor et nomen divinis vatibus atque
Carminibus venit. poſt hos inſignis Homerus,
Tyrtæuſque mares animos in Martia bella
Verſibus exacuit. dictæ per carmina ſortes,
Et vitæ monſtrata via eſt, et gratia regum

Pieriis

Fieriis tentata modis, luduſque repertus,
Et longorum operum finis: ne fortè pudori
Sit tibi Muſa lyræ ſolers, et cantor Apollo.
Naturâ fieret laudabile carmen, an arte,
Quæſitum eſt. ego nec ſtudium ſinè divite venâ,
Nec rude quid proſit video ingenium: alterius ſic
Altera poſcit opem res, et conjurat amicè.
Qui ſtudet optatam curſu contingere metam,
Multa tulit fecitque puer; ſudavit et alſit,
Abſtinuit Venere et vino: qui Pythia cantat
Tibicen, didicit priùs, extimuitque magiſtrum.
Nunc ſatis eſt dixiſſe, ego mira poëmata pango:
Occupet extremum ſcabies: mihi turpe relinqui eſt,
Et, quod non didici, ſanè neſcire fateri.
Ut præco, ad merces turbam qui cogit emendas;
Aſſentatores jubet ad lucrum ire poëta
Dives agris, dives poſitis in fœnore nummis.
Si verò eſt unctum qui rectè ponere poſſit,
Et ſpondere levi pro pauperè, et eripere atris
Litibus implicitum; mirabor, ſi ſciet inter-
noſcere mendacem verumque beatus amicum.
Tu ſeu donâris, ſeu quid donare voles cui;
Nolito ad verſus tibi factos ducere plenum
Lætitiæ: clamabit enim, Pulchrè, bene, rectè;
Palleſcet ſuper his; etiam ſtillabit amicis
Ex oculis rorem; ſaliet; tundet pede terram.
Ut qui conducti plorant in funere, dicunt
Et faciunt prope plura dolentibus ex animo: ſic
Deriſor vero plus laudatore movetur.
Reges dicuntur multis urgere culullis,
Et torquere mero, quem perſpexiſſe laborent,
An ſit amicitiâ dignus. ſi carmina condes,
Nunquam te fallant animi ſub vulpe latentes.
Quintilio ſi quid recitares, corrige, ſodes,
Hoc, aiebat, et hoc: melius te poſſe negares,
Bis terque expertum fruſtra; delere jubebat,
Et male tornatos incudi reddere verſus:
Si defendere delictum, quàm vertere, malles;
Nullum ultrà verbum aut operam inſumebat inanem,
Quin ſinè rivali teque et tua ſolus amares.
Vir bonus et prudens verſus reprehendet inertes,
Culpabit duros, incomtis allinet atrum

Tranſverſo

Transverso calamo signum; ambitiosa recidet
Ornamenta; parum claris lucem dare coget;
Arguet ambiguè dictum; mutanda notabit;
Fiet Aristarchus: nec dicet, cur ego amicum
Offendam in nugis? hæ nugæ seria ducent
In mala derisum semel, exceptumque sinistre.
Ut mala quem scabies, aut morbus regius urget,
Aut fanaticus error, et iracunda Diana;
Vesanum tetigisse timent fugiuntque poëtam,
Qui sapiunt: agitant pueri, incautique sequuntur.
Hic, dum sublimes versus ructatur, et errat,
Si veluti merulis intentus decidit auceps
In puteum, foveamve; licet, succurrite, longum
Clamet, io cives; non sit qui tollere curet.
Si quis curet opem ferre, et demittere funem;
Quî scis, an prudens huc se dejecerit, atque
Servari nolit? dicam; Siculique poëtæ
Narrabo interitum. Deus immortalis haberi
Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Ætnam
Insiluit. sit jus, liceatque perire poëtis.
Invitum qui servat, idem facit occidenti.
Nec semel hoc fecit; nec si retractus erit, jam
Fiet homo, et ponet famosæ mortis amorem.
Nec satis apparet, cur versus factitet; utrùm
Minxerit in patrios cineres, an triste bidental
Moverit incestus: certè furit, ac velut ursus,
Objectos caveæ valuit si frangere clathros,
Indoctum doctumque fugat recitator acerbus.
Quem verò arripuit, tenet, occiditque legendo,
Non missura cutem, nisi plena cruoris, hirudo.

FINIS.